Posterina plaćena u gotovom

Lapunk mai száma (a Habostorta melléklettel együtt) 52 oldal — Ara 4 dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. VASÁRNAP, január 22. 20. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52, 370. Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is. Előfizetési ár negyedévre 165 din. Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály. Szubotica Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Az ujjászülető demokrácia

Franciaország gazdasági és pénzügyi helyzete olyan gyökeresen megjavult, hogy a francia jegybank a leszámitolási kamatlábat, amely még másfél évvel ezelőtt hét százalék volt, három és fél százalékra szállitotta le. Ezzel Franciaország a hivatalos kamatláb tekintetében az Egyesült Államok szinvonalára emelkedett fel.

Mi az oka a nyugati kultura klasszikus hazájában mutatkozó rohamos gazdasági gyógyulásnak? S különösen mivel magyarázható, hogy a szanálás gyors üteme épen Poincaré alatt következett be, aki fölött Herriot azért arathatott győzelmet a legutóbbi választásokon, mert a francia nép elfordult a nemzeti blokk engesztelhetetlenül nacionalista, imperialista és az ujjáépitést gátoló politikájától? A francia vitalitás nagyszerü előretörésének láttára ezek a kérdések tolulnak a tanulságokat nyomozó elmélkedés elé.

Millerand és Poincaré kiméletet nem ismerő, Németországra rámenő jóvátételi politikája, amely az európai atmoszférát háborus feszültséggel telitette, eltorlaszolta azt a folyamatot, amelynek aztán Herriot Macdonald segitségével medret ásott Locarnó irányába. Mihelyt a népek békés együttmüködésének feltételei kialakultak és a nemzetközi életben meglendültek a béke szellemének szárnyai, a baloldali kartell kormánya a belső gazdasági és pénzügyi konszolidálás nagy feladataival került szembe. Kormányok és ezeken belül pénzügyminiszterek váltogatták egymást sürü egymásutánban, miközben egyre fenyegetőbbé vált az a veszély, hogy a háboru gazdasági következményei katasztrófális méretekben zudulnak rá a francia népre. Ebben a kritikus helyzetben került vissza a kormány élére Poincaré és a szocialistákat kivéve, valamennyi többi párt legkiválóbbjainak koncentrálásával létrehozta a belpolitikában a nemzeti megegyezést, amely a szanálás müvének egyedüli egészséges alapja. A külpolitika gyeplője továbbra is Briand kezében maradt, mig Herriotnak a közoktatásügyi, Painlevének a hadügyi tárca jutott, ami a locarnói elvek érvényesülését teljes mértékben biztositotta. Másfelől a nemzeti blokk kormányzati munkája hatalmas pluszt jelent az országnak energiában, szervezőképességben és a bonyolult gazdasági problémák nyitját megtaláló tájékozottságban. Herriot előbb Caillauxt és Malvyt rehabilitálta Clemenceauval szemben, aztán Poincarénak szolgáltatott elégtételt a baloldallal szemben s igy épitette meg azt a hidat, amelyen át a francia nép elérkezett a három és fél százalékos kamatlábhoz.

Elégtételül szolgál a francia példa magának a demokráciának és parlamentarizmusnak is, amelyet a háboru hatása alatt elburjánzott pszihózisban annyira lekicsinyeltek és elrágalmaztak. A jobb és baloldali diktatura bacillusaitól fertőzött légkörben a demokrácia és parlamentarizmus ugy festett, mint valami gyakorlatilag értéktelen történelmi relikvia, amelyhez ragaszkodni annyi, mint a mult hagyományai iránt való tiszteletből megfeledkezni a jelen és a jövő követelményeiről. A legnagyobb akadálynak a demokratikus választási rendszer látszott, amely — hacsak olasz vagy román mintára mélyreható korrektivumokat nem alkalmaznak — lehetetlenné teszi a homogén kormánytöbbséget és a koaliciós kormányzás bizonytalansága által a konszolidáció esélyeit rontja. Franciaország, ahol a szabadság, egyenlőség és testvériség bölcsője ringott, most megmutatja, hogy a népuralom, amelynek ideálját ő festette fel az emberiség horizontjára, még mindig az egyedüli méltó célpontja az emberi erőfeszitéseknek. Mesterkedéssel, agyafurt formulákkal vagy a szabadságjogok nyilt eltiprásával összehozható olyan többség, amellyel szemben mukkanni sem mer a kritika, de azt a kormányzatot, amely ilyen eszközökkel él, terméketlenségre kárhoztatja az a kényszerüség, hogy a saját soha eléggé biztonságba nem helyezhető létét folyton ujabb és ujabb védőbástyákkal vegye körül. Csak a demokrácia levegőjében, a közszabadságok verőfényében érlelődhetnek ki a népek jólétének vetései. Akárhány pártra oszlik az általános, egyenlő, titkos választójog gyakorlása folytán egy törvényhozótestület, ezeket a pártokat döntő pillanatokban szoros munkaegységgé forrasztja össze az a nép lelkéből lelkedző felelősségérzet, amely a választópolgárok szabad akaratnyilvánitása esetén a belpolitikai küzdelmek irányát és ritmusát megszabja.

A francia szanálás a demokrácia diadala és kijelöli az utat minden nép számára, amelynek demokráciája még nem tudott felszabadulni a háboru utóhatásainak lidércnyomása alól.

Koncentrációs kormányt és a költségvetés revizióját követeli a parasztdemokrata koalició

A zagrebi klub rezoluciója erős eszközök alkalmazásával fenyegetőzik, ha követeléseit még a költségvetés meghozatala előtt nem teljesitenék — Beogradban is koncentrációs tárgyalások folynak a kulisszák mögött

Ujból redukálni akarja a kormány a tisztviselők fizetését

Beogradból jelentik: A Vukicsevics-kormány helyzetét politikai körökben napról-napra sulyosabbnak tartják. Az *utóbbi napokban különösen a radikális* klubban tapasztalható nagyobb élénkség és a párt elégedetlen elemei mindinkább hangoztatják, hogy

feltétlen változtatni kell a jelenlegi helyzeten.

Ugy látszik, hogy az adótörvény, amelyet a keddi klubülésen tárgyalás alá fognak venni, jó alkalom lesz Vukicsevics pártbeli ellenfeleinek arra, hogy *harcot inditsanak a miniszterelnök ellen.* De nemcsak radikális, hanem demokrata és ellenzéki körökben is

a mai helyzetet tarthatatlannak látják és közeli kibontakozást remélnek.

Hogy milyen uj helyzet alakulhat ki, a mostani kormánykombináció likvidálása után, arra nézve a legkülönösebb verziók vannak forgalomban és a kulisszák *mögött élénk megbeszélések folynak* a pártvezérek között.

A kibontakozás irányát a legtöbben egy koncentrációs kabinetben keresik, ami elsősorban a Radics-pártiaknak a kormányba való bevonását jelentené.

Épen ezért *a Radics-párttal keresnek titokban érintkezést az összes politikai csoportok.* Mint ismeretes, a radikálisok és a Radics-párt között titkos tárgyalások folynak. Beavatottak szerint Radicsék tiz feltételt állitottak fel a radikálisokkal való együttmüködésre. Igen sokat kommentálják *Marinkovics* Vojának *Radics* Pavleval e napokban folytatott tanácskozását, amelyet pártvezérek informálása cimén tartottak, de amelyen minden jel szerint szó volt a Radics-pártnak egy koncentrációs kabinetbe való bevonásáról.

A külügyminiszterium ugyan cáfolta az erről szóló hirt, mégis a beavatottak határozottan állitják, hogy a hir megfelel a valóságnak és

olyan koncentrációs kormányról volt szó, amelynek élén Marinkovics Voja állana.

Ez a kombináció felölelné természetesen a radikális pártot is és ez a radikális körökben nem is találkozik különösebb ellenszenvvel, bármennyire szokatlan volna is, hogy olyan kormány élén, amelyben a radikálisok is résztvesznek, nem radikális politikus áll.

A második oldalon áll ezzel szemben Davidovics akciója, amely nem folyik ennyire leplezetten és

nyiltan a demokratikus erők egyesitésére törekszik,

azonban szintén egy koncentrációs kormány szükségességének hangsulyozásával.

A zagrebi eseményeket nagy figyelemmel kisérik Beogradban, miután

a paraszt-demokrata koalició állásfoglalása nagyjelentőségü a helyzet további kialakulására.

A parasztdemokrata koalició képviselőinek legnagyobb része szombaton elutazott Zagrebba, Beogradban csak *Radics* Pavle és *Krajacs* Iván Radics-párti, valamint *Demetrovics* Juraj és *Zserjav* Pribicsevics-pártiak maradtak, akik résztvesznek a pénzügyi bizottság vitájában.

A miniszterelnök tanácskozása a demokrata miniszterekkel

Marinkovics Voja még mindig gyengélkedik és nem hagyja el lakását. Pénteken Vukicsevics Velja miniszterelnök meglátogatta Marinkovics Voját. A miniszterelnök szombaton *Sumenkovics* Ilija és *Mijovics* Áca miniszterekkel tanácskozott a politikai helyzetről.

A belügyminiszter visszatért Beogradba

Radovics Cséda belügyminiszter szombat este Kragujevácról visszaérkezett Beogradba.

A kormány — mint beavatott helyről értesülünk — a költségvetési deficit eltüntetése céljából a tisztviselők fizetésének redukciójához akar nyulni és pedig

a fizetések öt-tiz százalékos redukciójáról van szó.

Ez, hir szerint már elhatározott dolog. Az állami tisztviselők szövetsége, ugy látszik, tudomást szerzett a kormány szándékáról s ezért a miniszterelnökhöz, a pénzügyminiszterhez, a parlament elnökéhez és a pénzügyi bizottság elnökéhez beadványt intézett, amelyben tiltakozik a tisztviselők illetményeinek ismételt csökkentése ellen. A főszövetség, amelyben a kormány egy aktiv tagja is helyet foglal, felhivja a figyelmet azokra a beláthatatlan következményekre, amelyeket a terv megvalósitása maga után vonna. Rámutat a beadvány a tisztviselők siralmas anyagi helyzetére és kifejti, hogy a költségvetés egyensulyát más módon is el lehet érni.

Értesülésünk szerint az erre vonatkozó javaslatot nem maga a kormány fogja beterjeszteni, hanem képviselői inditvány formájában terjesztené be egy kormánypárti képviselő, mint pótjavaslatot a pénzügyi törvényhez. Vasárnapra egybe is hivták a pénzügyi bizottság többségi tagjainak konferenciáját, amelyen erről a kérdésről tanácskozni fognak.

A vajdasági adómizériák a pénzügyi tárca költségvetésének vitájában

A pénzügyi bizottságban a pénzügyminisztérium költségvetésének vitája során *Szmodej* a szlovéniai koronanyugdijasok kielégitését, továbbá a trafikosok jutalékának nyolc százalékra emelését követelte. *Demetrovics* Juraj az adóegységesitést sürgette. *Saulics* földmivespárti hibáztatta a nagy személyi kiadásokat, amikor a nép éhezik. *Agotonovics* a monopoligazgatóság működését birálta.

Krafft németpárti a vajdasági adómizériákat tette szóvá. Elsorolta, hogy egyes községekben késedelmi kamatokat hajtanak be az adóhátralék után, noha a mult évi pénzügyi törvény ezt elengedte. A pénzügyigazgatásban nagy a rendetlenség, 1917-ig visszamenőleg vetnek ki és hajtanak be adókat, bár minden modern államban három év alatt elévül az az adókövetelés, amit nem hajtottak be. Több mint *két milliárd az olyan adóhátralék, amit nem lehet behajtani,* ezért követeli, engedjék el legalább egyharmadát a hátralékos adóknak és akiknél korábban végrehajtottak, azok-

nak térítsék vissza a késedelmi kamatot és a végrehajtási költséget. Megszavazza a költségvetést.

Spahó miniszter és *Todorics*, a monopólium vezérigazgatója a délutáni ülésen válaszoltak a felszólalásokra. Ezután a pénzügyminisztérium költségvetését elfogadta a bizottság és áttért a bevételi költségvetés tárgyalására, amelyet elsőnek *Krajacs* birált.

A földmüves párt kifogásai az adótörvényjavaslat ellen

Az uj adótörvénytervezetet az adóbizottság által elfogadott formában már kinyomatták és kiosztották a képviselők között. Az ellenzéki csoportok közül a földmüvespárt nevében *Lázics* Voja különvéleményt nyujtott be, mely szerint az adótörvényjavaslat a következő okokból nem jó:

1. A földadót felemeli, ami a paraszt adójának növelését jelenti, már pedig az ország földmüves lakossága kimerült és nem tud ujabb terheket elviselni.

2. A javaslat nagy különbségeket tesz az egyes foglalkozások megadóztatása tekintetében.

3. A falusi munkásnépnek a sulyos adó megnehezíti a városokban a munkaszerzést és emellett a létminimum alatti napszámokat is megadóztatják.

4. Az adók kiegyenlitését a földmüvespárt is követeli, de ez csak a terhek csökkentése és nem emelése utján történhetik meg.

A parasztdemokrata koalíció klubülése

Zagrebból jelentik: Szombaton tartották meg Zagrebban a parasztdemokrata koalíció nagy érdeklődéssel várt klubülését.

Tiz órakor érkezett meg *Pribicsevics* Szvetozár *Radics* István társaságában, mire a parasztotthon nagytermének összes bejáratait bezárták. A délelőtti ülés lefolyásáról a *Bácsmegyei Napló* tudósitója a következő értesüléseket szerezte:

A gyülést Radics István nyitotta meg félórás beszéddel, amelyben rámutatott annak a fontosságára, hogy a két párt képviselői, elfelejtve a régi viszályokat, most találkoztak először közös ülésen a horvát parasztotthonban. Méltatta a parasztdemokrata koalíció megalakulásának történelmi jelentőségét és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a koalíció hosszu időkön keresztül gócpontja lesz a jugoszláv közélet fejlődésének.

Utána *Pribicsevics* Szvetozár tartott több mint egyórás beszédet, melyben részletesen beszámolt a politikai helyzetről és főleg a Davidovics Ljubával folytatott tárgyalásairól, majd konkrét javaslatot tett, hogy a parasztdemokrata koalíció milyen álláspontra helyezkedjék ebben a kérdésben. Hangsulyozta, hogy Davidovics régi habozó magatartását, amellyel régebben számos politikai akciót hiusitott meg, most, a demokrata kongresszus után, elszánt fellépés váltotta fel, ugy hogy a jelenlegi politikai helyzet likvidálását célzó akció sokkal kedvezőbb esélyekkel indult meg.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Pribicsevics vette át az elnöklést és dr. Popovics Szvetiszlávnak adta meg a szót, aki az adóreform kérdéséről tájékoztatta a képviselőket. A kormány adójavaslata szerinte nem jelent javulást, mert mig a progresszivitás elvét csak ott alkalmazzák, ahol gazdaságilag gyengébbekről van szó, addig ez az elv reg[illegible]ivvé válik, mihelyt gazdaságilag [illegible]bek vannak érdekelve.

[illegible]avec József képviselő a paraszt[illegible] gazdasági helyzetéről beszélt és javaslatokat tett a gazdasági krizis szanálására.

Nincs véleménykülönbség Radics és Pribicsevics között

A gyülés idején a *Bácsmegyei Napló* munkatársa beszélgetést folytatott egy Pribicsevics-párti képviselővel, aki a következőket mondotta:

Radics István eleinte tévesen volt informálva a demokrata kongresszus lefolyásáról és ezért nem igen lelkesedett Davidovics legujabb koncentrációs akciójáért, de most, hogy Pribicsevics felvilágositotta mindenről, egy véleményen van velünk. Davidovics most sokkal határozottabb, mint eddig és Pribicsevics révén konkrét ajánlatot tett egy koncentráció létesitésére a Davidovics és Pribicsevics tanácskozása után kiadott kommüniké szellemében. Pribicsevics a mai klubülésen tartott beszédében hangsulyozta, hogy ehhez a mi hozzájárulásunkra nincs is szükség, mert a koncentrációt mi kezdeményeztük. Arra a kérdésre, hogy nyugodt lefolyásu lesz e vasárnapi nagygyülés, a Pribicsevics-párti képviselő igy szólt:

— Radics István tegnap este beszélgetett Vragovics rendőrigazgatóval, aki módositotta a tilalmat és megigérte, hogy a gyülésre jövő parasztságot beengedi a városba, azonban nem fog türni semmiféle uccai tüntetést.

A parasztdemokrata koalíció határozatai

Délután négy órakor folytatták az ülést, amelyen Predavec inditványára vita nélkül elfogadták a következő javaslatot:

1. A paraszt-demokrata koalíció az összes többi parlamenti pártokkal és és politikai faktorokkal szemben *teljes és független politikai egységet képez és mindenki, aki érintkezésben vagy együttműködésben akar lenni vele, csak két vezérével együttesen tárgyalhat.*

2. A parasztdemokrata koalíció, mint régebben, igy most is *követeli valamenynyi parlamenti pártok és csoportok koncentrációs kormányát, amely hivatva volna életbe léptetni az alkotmányt és a parlamentarizmus elveit.* Ehhez a koncentrációhoz vezető alkalmas utnak azt tekinti, amelyet ismert mult évi október 22-ikén *Davidovics* Ljubához intézett levelükben jelöltek ki a koalíció vezérei és amelyben ismertették a koalíció programját is,

3. Ezt az álláspontot továbbra is fenntartva, készségesen fogadjuk és üdvözöljük Davidovics Ljuba koncentrációs ajánlatát, de csak akkor, ha a koncentrácíós ajánlatát, de csak akkor, ha a koncentráció vezéreinek személyei garancia lesznek arra, hogy életbe lépteti a teljes egyenjoguságot nemcsak az adózás terén, hanem a közélet minden más terén is. A koncentráció létrejötte esetén meg kell változtatni a jelenlegi költségvetési tervezetet a teljes egyenjogusgára és valamennyi közgazdasági ág siralmas helyzetére való tekintettel. A koncentrációval meg kell változnia a jelenlegi kormányzati rendszernek is, nevezetesen: depolitizálni kell a közigazgatást, az önkormányzatokat ki kell fejleszteni, függetleniteni kell őket az állami közigazgatástól, biztositani pénzügyi egzisztenciájukat, rendezni kell a passziv vidékek élelmezésének kérdését és célszerü gazdasági és vámpolitikával a parasztosztályról le kell venni a türhetetlen terheket, az összes nemzeti erők koncentrálásával lehetetlenné kell tenni a jelenleg uralkodó állapotok további fennállását és a szerbiai pártok frontalakulása a kormányban és annak szeparatista politikai tendenciái reakciót váltott ki a többi elégedetlen tartományokban és létre hozta azok egy küzdőtáborba való tömörülését, amelyet hivatalos helyen tévesen prékói frontnak nevezték el, bár ez a tömörülés csak az egyenlőtlenség, kizsákmányolás és hegemonia elleni védekezés.

4. Tekintettel arra szomoru tényre, hogy országunk egyes vidékeinek lakosságát az éhhalál fenyegeti és hogy a nép adóképessége egy éven belül milliárdokkal csökkent, végül mivel a komoly külpolitikai helyzet erre késztet minket, *feltétlen szükségesnek tartjuk hogy a nemzeti koncentráció kormánya még a költségvetési vita megkezdése előtt alakuljon meg és ezért Davidovics Ljubától és a koalíció vezéreitől határozott és gyors lépéseket várunk a cél elérése érdekében.*

5. Abban az esetben, ha a koncentráció a költségvetési vita megkezdése előtt nem válna valóra, a parasztdemokrata koalíció elháritja magáról a felelősséget a következményekért, mert *kénytelen lesz a végsőkig vinni a küzdelmet nemcsak a parlamentben, hanem a nép között is és ebben a küzdelmében kénytelen lesz alkalmazni oly eszközöket is, amelyek a nyugati demokrácia államaiban már igen hathatósaknak bizonyultak.* A koalíció ezt a küzdelmet az ugynevezett prekói vidékeken vezeti, hanem szervezetével felöleli Ószerbiát és Macedoniát is, valamint a *Kumanovó* előtti Szerbiát is, amely nagy tradicióihoz hiven meg fogja érteni és támogatni fogja küzdelmünket.

6. Hangsulyozzuk, hogy igazi parlamenti koncentrációnak csak azt a rezsimet tekintjük, amelynek tényezői azok a pártok, illetve csoportok, amelyek képviselői a nép szabad akaratával választattak meg a legutóbbi választásokon.

Felgyujtotta férje fényképeit, aztán mély gyászba öltözve öngyilkos lett Kern Aurél özvegye

Vasárnap temetik a kiváló magyar zenekritikust és feleségét

Budapestről jelentik: A hitvesi szeretet és rajongó ragaszkodás megrázó drámája pergett le alig tizenkét óra lefolyása alatt egy előkelő budapesti családi otthonban, a Muzeumkörut 10. alatti házban, *Kern* Aurél zenekritikusnak, a Nemzeti Zenede igazgatójának lakásán. *Kern Aurél péntek este váratlanul meghalt és néhány órával később követte halálba a felesége, aki maga vetett véget életének.*

Kern Aurél, aki most ötvenhétéves volt, öt évvel ezelőtt házasodott meg és egy előkelő család leányát, *Hampel* Beatricet vette feleségül. A Muzeumkörut 10. számu ház második emeletén hatszobás lakást rendeztek be értékes antik bútorokkal. Karácsony előtt Kern Aurél sulyos idegkimerültségben megbetegedett, de nem hallgatott az orvosok tanácsára, hanem tovább dolgozott. Péntek este dolgozószobájában olvasás közben váratlanul rosszul lett s néhány pillanat mulva meghalt.

Kern Aurél feleségét férje váratlan halála rendkivül lesujtotta és az őt vigasztaló rokonoknak kétségbeesve, fuldokló zokogás közben mondotta, hogy *nem tudja tulélni férje halálát és követi őt a halálba.* Éjszaka két óráig maradtak a mélyen megrendült asszony mellett hozzátartozói és ekkor már ugy látszott, hogy az özvegy kissé megnyugodott. Ő maga kérte, hogy hagyják egyedül, mert pihenni szeretne. Két óra után mentek el Kern Aurélné fivérei a lakásból, ahol az asszony egyedül maradt a halottal, miután a cselédségnek a lakás messzeeső részén van a szobája.

Hogy éjszaka két órától reggelig mi történt, arra csak a nyomokból lehet következtetni. A szerencsétlen asszony kikereste férje minden fényképét, több őt ábrázoló rajzot és róla irt cikkeket, ezekből *a fürdőszobában máglyát rakott és minden emléket felgyujtott. Ezután mély gyászba öltözve, felnyitotta a fürdő gázmelegitőjének csapját, lefeküdt a pamlagra és itt találták meg reggel a harminchatéves asszonyt holtan,* miután a gáz megölte.

A házaspár tragédiája Budapesten nagy megdöbbenést és őszinte részvétet keltett. Kern Aurélt és feleségét vasárnap temetik el a Kerepesi-temetőben levő családi sirboltban.

Kétszáz kiló dohányt koboztak el egy csempésztől

A tavankuti határrendőrség nagyarányu dohánycsempészésnek jött a nyomára és *elfogott egy embert, aki dohányárukat akart átcsempészni Magyarországra.*

A tavankuti határrendőrség közegei már régebben értesültek, hogy *a határnak ezen a szakaszán nagy dohánycsempészés folyik.* A határőrök ettől az időtől kezdve fokozott figyelemmel ellenőrizték a határt, de hosszu időn át nem sikerült a csempészeket leleplezni. Pénteken éjjel azonban sikerült a csempészeket elfogni. A körutját végző őrség éjfél után észrevette, hogy a határ felé kocsi közeledik. A határőrök a dülő uton a kocsi elé kerültek és feltartóztatták. A kocsin két ember ült Átkutatták a kocsit és azon, szalma alá elrejtve, kétszáz kiló dohányt találtak. Mialatt az őrök a kocsi átkutatásával voltak elfoglalva, a kocsin ülő egyik ember felhasználta az alkalmat és *futva elmenekült a sötétségben.* A határőrök üldözőbe vették, de eredménytelenül.

A *másik embert* bevitték az őrszobába, ahol megnevezte társát és elmondotta, hogy régebb idő óta csempésznek át dohányt Magyarországba. A határrendőrség folytatja a nyomozást.

A Danica-rés vények viharos esése a budapesti tőzsdén

A Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság igazgatójának öngyilkossága miatt tömegesen kinálták szombaton a részvényeket eladásra

Budapestről jelentik: A budapesti tőzsdén szombaton ritkán látott *viharos jeleneteket idézett elő a Danica részvénytársaság részvényeinek tömeges eladása.* Már hetekkel ezelőtt hire kelt a tőzsdén, hogy a Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság állitólag egyik zagrebi üzletfelének megbizásából néhány ezer darab Danica-részvényt vásárolt össze és miután ezek a felvásárlások jelentékeny tőkét igényeltek, a Nemzeti Pénzváltó R. T. angazsmánjának könnyitése céljából egy ötezerdarabos tételt a budapesti tőzsdén kontremine-üzleteiről jól ismert *Hoffmann* Gusztáv bankárnál lombardirozta. A Danica január elején még 17 pengőn állt és ezt az árszintet tartotta ennek a hétnek az elején is.

Pénteken, amikor a tőzsdén értesültek Gábor Tibornak, a Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság igazgatójának és tőzsdei diszponensének öngyilkosságáról, a Danica részvények *néhány fillérrel olcsóbbodtak.* Szombaton aztán Hoffmann Gusztáv bankár, aki ugy látszik összefüggést látott a Danica vásárlása és *Gábor* Tibor öngyilkossága között, a Nemzeti Pénzváltótól pótfedezetet kért és miután ezt nem kapta meg, *a nála lombardirozott ötezer Danica részvény nagy részét piacra dobta.* A Nemzeti Pénzváltó a felkinált áru egy részét felvásárolta ugyan, de ennek ellenére nem tudta megakadályozni, hogy a pénteken még 15 pengőn záró részvény *szombatra 20 százalékos veszteséget ne szenvedjen* és a Danica az erős árukinálat folytán 12,80 pengőig esett.

A tőzsdén élesen elitélik Hoffmann Gusztávnak a tőzsdeközönség szerint indokolatlan eljárását.

Franciaország fenn akarja tartani a lehetőséget bizonyos háborukra

A francia kormány válasza az amerikai békepaktumtervezetre

Párisból jelentik: A minisztertanács szombaton jóváhagyta annak a jegyzéknek a szövegét, amelyben

a francia kormány válaszolt Kellog amerikai külügyi államtitkárnak a békepaktumra vonatkozó jegyzékére.

A francia választ vasárnap táviratilag küldik el a washingtoni francia nagykövetnek.

A francia jegyzék nem tér el Briand külügyminiszternek ebben a kérdésben eddig nyilvánitott nézetétől.

Franciaország azt inditványozza, hogy a tervezett egyezményben háboru megbélyegzése ne vonatkozzék azokra a háborukra, amelyeket valamely ország a Népszövetséggel szemben vállalt kötelezettsége alapján, vagy olyan nemzetközi szerződésből kifolyólag folytat,

amelynek a Népszövetség beleegyezésével a genfi határozmányok keretében jöttek létre

Diplomáciai körökben nyilvánvalónak tartják, hogy

Franciaország a háboru elitélésének korlátozásával nyitva akarja tartani magának a lehetőséget a szankciós háboruk, vagy szövetségeseinek támogatását célzó hadjáratok folytatására,

nem hiszik azonban, hogy Kellog külügyi államtitkár elfogadná ezt a javaslatot.

A szovjetkormány döntőbirósági és meg nem támadási szerződést ajánlott fel Franciaországnak

A jövő héten kezdődnek a francia-orosz adósságrendező tárgyalások

Párisból jelentik: Hosszabb szünet után

a jövő héten indulnak meg ujra az orosz-francia adósságrendező tárgyalások,

amelyek az *Excelsior* értesülése szerint kapcsolatosak lesznek egy párhuzamos tárgyalással, mert

a szovjetkormány döntőbirósági és meg nem támadási szerződést ajánlott fel Franciaországnak.

Az uj szovjetnagykövet azzal az utasitással érkezett Párisba, hogy a legutóbb Genfben a lefegyverzési konferencia alatt kezdeményezett közeledési politikát ott folytassa.

A közigazgatási biróság uj választást rendelt el Becskereken

A jelölő-listákat is megsemmisitették

Becskerekről jelentik: Nagy feltünést keltett Becskereken az a hir, amely szerint

a közigazgatási biróság megsemmisitette a becskereki községi választásokat és uj választásokat rendelt el.

A községi választások ellen — mint ismeretes — a többi pártokon kivül — *Dosen* Vojiszláv a független demokrata párt nevében felebbezést nyujtott be azzal az indokolással, hogy a választáson különböző szabálytalanságok történtek. A felebbezést *Alekszijevics* Mita volt főispán elutasitotta, mire a független demokrata párt a közigazgatási birósághoz fordult a peticióval. A Becskereken tartozkodó *Rajics* Szvetiszláv tartományi főispán szombaton *Vlaskalin* Milorádtól a BBB. osztályhelyettesfőnökétől telefonértesitést kapott, hogy

a közigazgatási biróság helyt adott a panasznak, megsemmisitette a becskereki választásokat és uj választásokat rendelt el.

A közigazgatási biróság nemcsak a választásokat, hanem a jelölőlistákat is megsemmisitette azzal az indokolással, hogy egyes jelöltek nevei több listán szerepeltek.

Becskereki politikai körökben a közigazgatási biróság döntése nagy feltünést keltett.

Erzberger gyilkosai még ma is Magyarországon bujkálnak

Schultzot és Thilessent 1924-ben kitoloncolták ugyan Magyarországból, de miután egyetlen állam sem fogadta be őket, később visszatértek — Gömbös hivei és Héjjasék rejtegetik őket — A Berliner Zeitung am Mittag befejezi szenzációs leleplezéseit

Berlinből jelentik: Az Erzberger meggyilkolásáról szóló cikksorozatát szombaton fejezte be a Berliner Zeitung am Mittag déli kiadásában. A lap még egyszer hangsulyozza, hogy

a közleményben foglaltak minden kétségen felül hitelesek.

A cikksorozat pénteki közleménye — mint jelentettük — ugy fejeződött be, hogy a két Erzberges-gyilkos Gömbös Gyula nagytétényi villájában elmondta *W. A.-nak, a Consul-szervezet megbizottjának*, hogy hogyan gyilkolták meg Erzbergert. A gyilkosság részleteinek elbeszélése után Thilessen vette át a szót és a következőket mondotta még el W. A.-nak, aki jelenleg Konstantinápolyban mozitulajdonos és aki adatait a berlini lap rendelkezésére bocsájtotta:

— Nem mi leptük meg Erzbergert — mondotta Thilessen — hanem bennünket lepett meg az a váratlan dolog, hogy egyszerre szembetaláltuk magunkat azzal, akire leselkedtünk. A megbizás végrehajtása után sem tudtunk még felocsudni meglepetésünkből és ez a magyarázata annak, hogy nem is gondoltunk menekülésre. Gyalog mentünk a Tierberg közelében levő egyszerü vendégfogadóba, ahol megszálltunk és összse akartunk csomagolni. Azonban ráeszméltünk arra, hogy sietnünk kell. Fejvesztetten összeszedtünk mindent, ami a kezünk ügyébe esett és igy történt, hogy egy és más ott maradt. Innen autón Münchenbe mentünk, ahol pénzt szereztünk és onnan vonaton Salzburgba, majd Bécsbe utaztunk. Bécsben Krüger kapitánynál szálltunk meg, aki a bécsi nagynémet szervezet vezetője volt, neki azonban egy árva szót sem árultunk el a gyilkosságról.

Schultz és Thilessen ezután elbeszélték, hogy Bécsben csak nyolc napot töltöttek. A berlini rendőrség már javában nyomozott és megtudta, hogy az Erzberger-gyilkosok Bécsben vannak. Hamarosan szereztek hatezer márkát, hogy tovább meneküljenek. Ekkor tudták meg, hogy a berlini politikai rendőrség nyomában van egy müncheni diáknak, akit »a bajtársak« küldtek Bécsbe, hogy a gyilkosoknak pénzt vigyen. Ennek a megérkezését azonban már meg sem várták, hanem igyekeztek mielőbb tul lenni Bécsen.

A gyilkosok átlopóztak a magyar határon

és eljutottak Sopronba, majd Győrbe, ahol négy hetet töltöttek és innen — *mint mondják* — a »Nagyalföldre vándoroltak«, ahol 1924. közepéig maradtak.

Elbeszélték az Erzberger-gyilkosok, hogy nagyon nagy hálára vannak lekötelezve Gömbös Gyula iránt, aki érdekükben sokat tett.

Időközben Magyarországról a legnagyobb titokban egyizben Innsbruckba utaztak, mert a Consul-szervezet titkos gyülést tartott. A bajtársaiktól itt háromezer dollárt kaptak és ebből a pénzből Gömbös kis birtokot vásárolt számukra Nagytétényben, hogy ott gazdálkodhassanak. Egyszer aztán felfedezték rejtekhelyüket és a rendőrség mozgolódni kezdett, mire ugy határoztak, hogy Schultz a birtokon marad,

Thilessen pedig egy Stark nevü zászlós kiséretében elmenekült Jugoszláviába.

Eddig Erzberger-gyilkosai felváltva beszélték el az eseményeket, de most ismét Schultz vette át a szót:

— *Gömbös képviselő egész személyes tekintélyével és szervezetével közbevetette magát értem, ennek ellenére azonban néhány nap mulva mégis letartóztattak.*

Ennek a letartóztatásnak az Erzberger-gyilkosok jóbarátja, *W. A.* nemcsak szemtanuja, hanem szenvedő részese is volt. Épen akkor ugyanis, amikor a rendőrség meglepte Schultzot, W. A. nála volt látogatóban. Igy aztán ketten kerültek fogságba és 1924. okt. 27-ikéig voltak fogva, *Thilessen 1924. szeptemberéig Jugoszláviában maradt*, majd Olaszországba utazott, ahol egy évig tartózkodott. Schultz és W. A. a fogházból a budapesti rabkórházba kerültek, *amit — mint mondották* — Gömbösnek, Héjjasnak és az ébredőknek köszönhették, akik mindent elkövettek érdekükben és igy történt, hogy

nem szolgáltatták ki őket a német hatóságoknak, de nem is akarták őket tovább tűrni Magyarországon. Kaptak tehát utravalóul negyven dollárt és áttoloncolták őket a *határon* Romániába.

Innen sikerült eljutniok Konstantinápolyba, a török rendőrség azonban hamarosan nészét vette annak, hogy *Erzberger-gyilkosai* Konstantinápolyban vannak és értésükre adta, hogy jó lesz tovább állni.

Elbeszélte ezután W. A. a *Berliner Zeitung am Mittag* munkatársának, hogy neki időközben rosszraiordult a sorsa és

mintbogy üldözéstől nem kellett tartania, visszautazott Magyarországba

és meghuzódott Mezőturon, egy nagybirtokon. 1926. augusztus 17-ikén meghivásra egy szomszédos birtokon volt vendégségben és

legnagyobb meglepetésére ezen a magyarországi birtokon ujból találkozott Schulzzal és Thilessennel.

Ez volt az utolsó találkozásom Erzberger-gyilkosaival — fejezte be elbeszélését a Consul-szervezet volt megbizottja — mert én elhagytam Magyarországot, azonban

Schultz és Thilessen Magyarországon maradtak, hol egyes birtokokon találtak menedéket és Héjjas Iván segiti őket.

Havonta 250—300 márka zsebpénzt kapnak és egyik birtokról a másikra mennek. Amikor legutóbb beszéltem velük — fejezte be elbeszélését W. A. — azt mondották, hogy eszük ágában sincs önként jelentkezni, mert tudják, hogy mi vár rájuk.

Hatalmas tüz pusztitott a pozsegai likőrgyárban

A laboratóriumban keletkezett tüz félmillió dinár kárt okozott

Pozsegáról jelentik: Péntek délben Pozsegán *tüz ütött ki a Sternberg és társa cég likőrgyárában.* A tüz a gyárépület desztiláló termében keletkezett és *pár perc leforgása alatt lángokban állt a hatalmas gyárépület.* A tüz keletkezésének idején a gyár munkásai még az épületben tartózkodtak, de amikor a tüzet észrevették, *a gyulékony anyagokkal telt laboratóriumból már óriási lángnyelvek csaptak ki.* Először a gyár tüzoltósága lépett munkába, de teljesen tehetetlenek voltak a villámgyorsasággal terjedő lángokkal szemben. Értesitették a tüzoltóságot, majd pedig a katonai parancsnokságtól kértek sürgős segitséget. *A tüz eloltásán ekkor már több száz ember dolgozott, de a technikai eszközök hiánya miatt az oltás nehezen ment.*

A lángok eközben elérték a raktárépületet, amelyben *többszázezer dinár értékü kész áru volt felhalmozva.* Még csak a gépházat nem érintették a lángok és a tüzoltóság minden igyekezete arra irányult, hogy a milliós értéket képviselő gépeket a pusztulástól megmentsék.

A szeles idő miatt *az a veszély fenyegetett, hogy az emeletmagasságu lángok átterjednek a szomszédos magánházakra és gyárépületekre is.* Ezért rendőrkordon vette körül a tüz szinhelyét és az összesereglett embereket a szomszédos házakba vezényelte, hogy az esetleg felbukkanó tüzet idejekorán elfojthassák.

Órák hosszat tartó megfeszitett munka után néhány bátor tüzoltó önfeláldozó munkája folytán, akik a tüz centrumát megközelitették, *sikerült a tüzet lokalizálni.* A gyárépület nagyrésze azonban igy is elpusztult. A tüz keletkezésének okát eddig nem sikerült megállapitani. *A kárt félmillió dinárra becsülik,* amelynek egyrésze biztositás utján megtérül.

Schwartz Vera

kalandja a jugoszláv határon

A kamaraénekesnőt Mariboznál leszállitották a vonatról és csak az utolsó percben érkezett meg a bécsi opera péntek esti előadásá a

Bécsből jelentik: A bécsi lapok szombati számukban *Schwartz* Vera kamaraénekesnőnek kellemetlen utikalandjáról számolnak be, amely majdnem lehetetlenné tette a bécsi opera péntek esti előadásának megtartását. A bécsi állami operaházban nagy izgalom uralkodott péntek este, mert Schwartz Vera kamaraénekesnő nem érkezett vissza jugoszláviai turnéjáról, pedig a *Jonny spielt auf* című opera volt müsorra tüzve, amelyben Schwartz Veráé a vezető szerep. Nagy volt a *lótás-futás*, amig végre egy órával az előadás megkezdése előtt megérkezett Bécsbe a müvésznő, aki ki sem pihenhette izgalmas utazásának fáradalmait, máris a szinházhoz szaladt, hogy megmentse az előadást.

Késedelmének okáról Schwartz Vera előadása nyomán a következők derültek ki: A jugoszláv határon az utlevélvizsgálatnál a határőrök feltartóztatták Schwartz Verát és nem akarták tovább engedni. A müvésznő, aki néhány nappal ezelőtt Noviszadon hangversenyezett, onnan Beogradon keresztül Zagrebba ment, ahol az operában a *Tosca* cimszerepét énekelte. Zagrebi vendégszereplése után azonnal vonatra ült, mert péntek este már Bécsben kellett fellépnie. Vonatja éjszaka ért Mariborba, ahol az utlevélvizsgálatot végző tisztviselő felkeltette álmából Schwartz Verát és édesanyját. Kifogásolta, hogy Schwartz Verának, mint jugoszláv állampolgárnak — a kamaraénekesnő ugyanis zagrebi születésü — nincs jugoszláv kiutazási engedélye. Hiábavaló volt minden kérés és könyörgés, a szigoru hivatalnok felszólitotta a müvésznőt, hogy szálljon le. A kamaraénekesnő sirva fakadt és édesanyja is könyörgött, azonban ugyancsak eredménytelenül, le kellett szállniok a vonatról, amely nélkülök folytatta utját Bécs felé.

A vasutállomásról a müvésznő kérésére a határrendőrség felszólitotta telefonon a zagrebi rendőrséget, ahol szerencsére ép egy *olyan főtisztviselő* volt ügyeletes, aki a szinpadról ismeri a müvésznőt és végighallgatta a legutóbbi Tosca előadást is, maga Schwartz Vera beszélt vele telefonon és a zagrebi rendőrtisztviselő készségesen megengedte, hogy a müvésznő tovább utazzék. Ez a telefonengedély azonban nem volt elég a maribori határrendőrségi tisztviselőnek, aki ragaszkodott ahhoz, hogy bevárja a hivatalos táviratot is, amit a zagrebi rendőrtisztviselő megigért. Szerencsére a távirat olyan időben érkezett meg Mariborba, hogy a müvésznő még felülhetett arra az utolsó vonatra, amely az esti órákban érkezik Bécsbe. Izgalmas utazás után igy mentette meg Schwartz Vera a bécsi opera péntek esti előadását.

Barrikádharc a szökött fegyenc és a csendőrök között

A szökött fegyenc sortüzzel fogadta a csendőröket, akik le akarták tartóztatni — Szökés a pozsareváci fegyházból — A tizenötévre elitélt fegyenc szökése után is több büncselekményt követett el

Vrsacról jelentik: A pozsarevári fegyházból néhány nappal ezelőtt megszökött egy rab, aki tizenöt évi fegyház büntetését töltötte. Hazatért szüleihez a Vrsaccal szomszédos *Ulyma* községbe és amikor a csendőrség le akarta tartóztatni *elbarikádozta magát szüleinek lakásán, mire valóságos közelharc fejlődött ki közte és a csendőrség között.*

Pantics Ljubomir ulymai fiatalember tisztességes, jóravaló gazdálkodó szülők gyermeke. Szüleinek szép vagyonuk volt, fiuk azonban nem akart dolgozni hanem uri életre vágyott. Költekezően élt, mire apja egy napon kijelentette, hogy tovább nem segiti.

Az apa és a fia között ekkor heves szóváltás keletkezett és Pantics Ljubomir megfenyegette szüleit és elutazott hazulról. Bejárva az egész Bánátot, a szélhámosságok egész sorozatát követte el. Elegánsan felöltözött, tartalékos tisztnek és mérnöknek adta ki magát Mindenkit, akivel összekerült, megkárositott és a büncselekmények egész sorát követte el. *Csalt, lopott, betöréseket követett el, mindaddig, amig a csendőrség le nem tartóztatta.*

A csendőrség kihallgatása után átkisérték a belacrkvai ügyészség fogházába, ahol a vizsgálat befejezte *után* az elmult év őszén

a törvényszék tizenötévi fegyházra itélte.

Az itéletet a felsőbb hatóságok is jóváhagyták és ezután Panticsot a pozsarevári fegyházba szállitották büntetésének kitöltése végett.

Szökés a fegyházból

Alig érkezett meg Pantics Pozsarevácra, máris a szökés gondolatával foglalkozott. Eddig meg nem állapitható módon egy reszelőt szerzett, amellyel hosszas munka után átfűrészelte a celláján ablakán levő vasrácsot, majd lepedőjéből kötelet font és egy éjjel lecreszkedve

sikerült megszöknie a fegyházból.

Napokon keresztül bolyongott a községben. Üldözésére katonaságot rendeltek ki, de nem tudták elfogni. Nappal a hegyekben rejtőzködött és csak éjjel merészkedett be a falvakba, ahol élelmiszert és ruhát lopott magának.

Levetve a rabruhát, a lopott ruhába öltözött és igy sikerült elérnie a Dunát. Itt sem gondolkozott sokáig, hanem egy merész gondolattal

átuszta a jeges folyót és a Bánátba menekült.

Sikerült ujabb ruhát lopni és azt magára öltve nyugodtan folytathatta utját. Egyenesen szülőfalujába Ulymára ment.

Este volt, amikor a szökött fegyenc kopogtatott a szülői ház ajtaján.

Pantics Ljubomir durván rászólt apjára:

— *Azonnal adj pénzt apám!*

Az öreg Pantics azonban nem tett eleget fia felszólitásának, hanem *kitasitotta fiát házából.*

Ha nem adtok pénzt — mondotta a fegyenc — *akkor mindketten meg fogtok halni.*

Az élénk szóváltásra figyelmes lett az öreg Panticsnak egyik bérese, aki azonnal a csendőrségre sietett és jelentette, hogy

a pozsarevári fegyházból megszökött Pantics Ljubomir hazaérkezett és meg akarja ölni szüleit.

Eközben tovább veszekedett apjával, majd előrántotta revolverét, amelyből

több lövést tett apjára és anyjára.

A lövések közül szerencsére egyik sem talált.

Ekkor érkeztek meg a csendőrök, akik a bezárt kapun dörömböltek. A zajra figyelmes lett Pantics Ljubomir és amikor meghallotta, hogy a csendőrség érkezett meg, eltorlaszolta a bejáratot és

kinyitva az ablakot, a csendőrökre lőtt.

A csendőrörmester megadásra szólitotta fel a szökött fegyencet, mire Pantics csak annyit válaszolt:

— *Engem élve nem fogtok el! Vagy meghaltok mindannyian, vagy én pusztulok el.*

Tüzelj...

A csendőrjárőr vezetője erre kiadta a parancsot:

— *Tüzelj!*

Heves tüzharc fejlődött ki a csendőrök és a szökött fegyenc között, aki több mint harminc lövést adott le a csendőrökre.

de golyói közül egy sem talált.

Közel fél órai harc után Pantics beszüntette a tüzelést. A csendőrök erre néhány percig vártak, majd behatoltak a szobába, ahol Panticsot eszméletlenül az ágyon fekve találták. Mint kiderült, az egyik csendőrgolyó megsebesitette.

Pantics, aki csak könnyebben sebesült meg, hamarosan visszanyerte eszméletét, akkor azonban már a csendőrség foglya volt.

Bekötözték sérülését és másnap megkezdték kihallgatását. Pantics szökésének körülményeiről minden felvilágositást megtagadott.

Kihallgatása után Panticsot csendőri fedezettel visszaszállitották Pozsarevácra.

Ferenczy György

A vezető
RADIO-
lámpa
KREMENEZKY
Minden célnak legjobban megfelelő typus!
Kapható minden rádió-üzletben. Főlerakat:
Konrath D. D. Subotica

A férfi első ajándéka

Irta: Losonczy Lilla

Palika határozottan álmos volt. Alig hallotta a tanár ur hangját, amint a történelmet magyarázta. Persze, nem lehet büntetlenül féléjszakákon keresztül Vernét olvasni a kis tolvajlámpa fénye mellett, lopva a takaró alatt! — Már alig várja, hogy vége legyen az órának és hazamenjen! Minek ez a sok butaság? Mennyivel szebb egy May Károly-regény! Ott is van földrajz, meg történelem, de milyen más! Érdekes és izgató. csak egy *dolog nem* tetszik neki. Hogy mindegyik könyvben szerepel egy nő — aki szintén hős és segit a férfinak nagy célja elérésében és bátor, vakmerő. Hát ez hazugság. Bátor nő nem létezik. Ő ugyan keveset ismer, hála Istennek, de az is elég... Talán a mamája bátor, aki még a papától is fél, ha dühösen jön haza — vagy a Mari, aki ha egy egeret lát, ugy visit, mintha nyuznák — vagy a szomszédok Magdája?! A multkor elbujt a lépcsőházban — és igazán, csak egy picit ugrott előre, de ez a buta lány ugy megijedt, hogy bőgve rohant be a mamájához és még Palika kapott ki!

No végre, csengetnek. Pali, mint a szélvész, rohan a kabátjáért és miközben felnyalábolja a könyveit, odakiabál Karcsinak és Gyurinak: »Délután a jégen találkozunk!«

Otthon nagyon unalmas ma. Anyuska beteg és nem szabad zavarni. Papa elment hazulról és ő kénytelen a leckét megtanulni. Természetes, közben, hogy ne legyen oly egyhangu, kitalált mindenféle mulattató dolgot. Például csukott szemmel a falon egy bizonyos mintát kell megérintenie az ujjával. Ha nem sikerül, holnap dacit kap. Négyszer nem sikerült. Akkor dühös lett. Becsapta a könyvet — minek tanuljon, ha ugyis egyest kap —, kilopózott az előszobába és gyorsan előkereste a korcsolyáját.

Lent a kapuban találkozott Karcsival és együtt mentek a Városliget felé. Karcsi utközben gyönyörü kék golyókat mutatott. Palinak már rég fájt a foga ilyenre, de nagyon drága. Karcsi egy utolsó, kegyetlen uzsorás, egy golyóért harminc számolócédulát, egy radirt és négy ceruzát kér!...

Végre Palika nem tudott ellentállni és utolsó fillérjét is odaadta a golyókért.

Kint a jégen büszkén mutogatta Gyurinak és Ferinek, akik rögtön meg akarták venni, mert nagyon gazdag fiuk.

— Nem eladó — mondta büszkén. — Ezt ugy vettem, hogy velem temetik el, de sohasem adom oda senkinek.

Vigan száguldott a sima jégen és elgondolta, milyen jó regénycim lenne: »A jégpálya réme«. És ő a hőse...

Öt óra felé éhesen, fáradtan a melegedőbe botorkált. A kis helyiség tömve volt.

— Nem értem, miért járnak ezek a buták jégre, mikor mindig itt ülnek a kályhánál — morogta Pali.

Karcsi, akinek egy nővére és sok keserü tapasztalata volt, nevetett.

— Hát nem tudod? Ezek a nők folyton affektálnak, hogy: jaj, de fáj a lábam, de fáradt vagyok és ezzel rátámaszkodnak a szegény férfire, aki kénytelen őket a lépcsőn felvinni és a buffetben udvarolni nekik, bárhogy is szeretnének a jégen bógnizni.

— Milyen jó nekünk — sóhajtott Pali —, fütyülünk a lányokra. Na, én megyek. Nem jöttök? — és ezzel már rohant is, feldöntve, aki utjába került.

Mint egy kis vad ördög, iramodott neki a jégnek, a körülötte állók mérges kiáltásai közt. Amint a legnagyobb tempóban van, maga se tudja hogyan, nekimegy egy kis puha gömbnek. Mind a ketten leesnek és alig hogy feltápászkodnak, Pali dühösen ordit:

— Nem tudsz jobban vigyázni, te? Mindjárt kapsz egy flemmet.

— Vagy te egyet! — És ezzel már az arcán érez egy kis energikus kezet s hall egy jó erős csattanást.

Most nézi csak meg jobban a harcias támadót. Csöpp, bájos szőkefürtü lányka volt, hat-hétéves.

Palika elismerően mondja:

— Te tetszel nekem. Nem bőgsz, mint a többi lány, hanem ütsz. Akarod, hogy korcsolyázzak veled?

És már meg is fogja a parányi kezét. Olyan könnyü, alig érzi, — pedig nem tud korcsolyázni. Palika nagy önbizalommal fojtja magába temperamentumát — és borzasztóan elszégyeli magát, amint barátai vágtatnak el mellette és gunyosan mutogatnak felé. Szinte hallja a Karcsi kárörvendő hangját:

— Pali meghibbant szegény, egy nővel megy.

Egyet ránt a vállán és a kislányhoz fordul, aki nagy igyekezettel csuszik, botlik — és megkérdi:

— Kivel vagy?

— Egyedül, itt lakom a közelben.

— Te, tudod, hogy már egész jól megy? — biztatja. — Ne félj, majd foglak.

Szinte élvezettel nézi a pici kis alakot, a maga biztos tartását, kipirult arcát és megállapitja magában, hogy ilyen jól már régen mulatott a jégen.

— Máskor is gyere ki — mondja, amint a korcsolyáját csatolja le a valószinütlenül csöpp lábról.

Aztán mennek egymás mellett a hosszu fasorban, messziről hallatszik a korcsolyázók vidám zaja, a katonazene. Csodálatos, most nem sajnálja, hogy már hazamegy, máskor pedig ő az utolsó, akit a jégről lekergetnek.

Az ut végén a kislány megáll és azt mondja:

— Jucikának hivnak és köszönöm neked, hogy olyan jó voltál hozzám.

Ekkor felágaskodik, megkapaszkodik Palika karjában és megcsókolja a száját.

Palika nem is ér rá gondolkozni, védekezni, meglepetve, megbénulva áll, nem tudja, mit mondjon... Végre egy mentő ötlet.

Belenyul a zsebébe és kiveszi a kék golyót:

— Akarod? Te vagy az egyetlen, akinek ingyen odaadom...

200
dinár négy darab festőművészeti könyv
Petrovics: Ujakról és régiekről
Van Grgh levelei
Walden: Expressionizmus
Kállay: Uj magyar piktura
Megrendelhető a BACSMEGYEI NAPLÓ könyvosztályában

BERLINI ANZIX

ÉDI

Berlinnek megint van egy világrekordere.

A plakátok röviden *Édi*-nek nevezik.

Egyfolytában *hetvenöt* óra hosszat zongorázik, *anélkül, hogy a Bösendorfer mellől felállna.*

Nem szabad egy pillanatra sem abbahagynia a játékot. Nem pauzálhat. Nem mehet el a zongorától.

Ez már több, mint zenei tehetség. Fegyelmezett *zicctlájs* kell hozzá.

Egy Kant-strassei kávéházban dolgozik Édi. A kávéház éjjel-nappal zsúfolva van, a publikum ellenőrzi, hogy a világrekord-aspiráns nem csal-e. A hetvenötórás játék ugyanis, ha sikerül, világrekord lesz. A jelenlegi világrekord ötvenhét óra. Azt is Édi tartja.

Édi középkoru uriember, kissé kopasz, inguijban ül a zongora mellett. Mellény sincs rajta. Operákat és foxtrottokat játszik felváltva, ami az eszébe jut. A Radetzky-mars után a Solveigdalt csépeli le, ebből a »Nur Du!« cimü Kollo-slágerba csap át. Egyáltalán nem egyhangu a müsora. Neki van igaza. Aki sokat nyujt, mindenkinek nyujt valamit.

A közönség csodálkozik szemtelenségemen, amikor odamegyek a zongorához és leszólitom a müvészt. Édi nem zavartatja magát, kezet ad és odahuz nekem egy széket, miközben balkézzel tovább játssza: »Ich hab' mein Herz in Heidelberg verloren.«

— Interju? — kérdezi szakértelemmel.

— Igen.

— A nyolcadik — mondja elégedetten — tessék kérdezni.

Megérdeklődöm, hogy hivják családi nevén?

— Eduard *Kemp*-nak — feleli.

— Artista?

— Nem, *de azért jó családból származom.*

Ezt nem viccből mondja Édi. Ha viccből mondaná, akkor biztosan nem játszaná közben a Lohengrin hattyu-áriáját. »Nu sei bedankt, mein lieber Schwan.«

— Mióta játszik?

Megnézi a karkötőóráját:

— Husz órája. Még hátra van majdnem annyi, mint a multkori rekordom.

— Nem fáradt?

— Nem. Nagy tréningem van.

Rákiabál a főpincérre:

— Házzák már azt a sajtos kenyeret?

A főur rohanva jön a sajtoskenyérrel. Édi félkézzel eszik, a másikkal lelkesen játssza a »Wer hat denn den Käse zum Bahnhof gerollt?« kezdetü kuplét. Ezt nevezik a *muzsika nyelvén programmzenének.*

— Hol állitotta fel az ötvenhétórás rekordot?

— Hannoverben. Előzőleg ötven óráig játszottam Königsbergben. Itt a közönség majdnem tönkrelapitotta a zongorát. Parancsoljon egy cigarettát!

Rámutat a hangjegytartó mellett álló dobozra.

— Köszönöm, nem szoktam.

— Csak vegyen nyugodtan, szerkesztő ur, nem kerül nekem semmibe.

Int, hogy nézzem meg a táblát, ami a feje fölött lóg! »*Édi csak Manoli-cgarettát szív*«.

— Hány éves, Kemp ur?

— Harminchat. Elvált vagyok. Gyerekem nincs.

Zenei illusztráció: »*Das ist der liebende Klapperstrolch*«.

— Hogy jutott eszébe, hogy zenei távrekordot állitson fel?

— Már gyerekkoromban is szenvedélyes zongorista voltam. A szüleimnek este le kellett zárni a zongorát, hogy el ne kezdjek éjjel játszani. Egyszer nagyon *megpofoztak*, mert reggel négykor felébresztettem őket egy szonátával. A cipőgombolóval nyitottam ki a zárat.

A müvész mindig szenved a környezet értetlenségétől.

Édi elmondja, hogy tizéves korában már fejből játszott mindent. A zeneakadémia elvégzése után kezdett rekordra trenirozni. Három órával kezdte, aztán felemelte a gyakorlási időt négyre, ötre, hatra... igy jutott el az ötvenig.

»Wo sind deine Haare?« — játssza közben.

Bejön egy rikkancs, Édi vesz tőle egy B. Z.-et, ráteszi a kottatartóra és olvassa a cimeket. »Stresemann a választások kiirása mellett — Milliárdos amerikai adomány a berlini egyetemnek...«

— Pardon — mondja rám tekintve és becsukja az ujságot.

— Ellenőrzi valaki hivatalosan is a játékot? — kérdem.

— Hogyne, két rendőrtisztviselő van kirendelve, felváltva inspekcióznak. Különben is a rendőrség a produkció tartamára felfüggesztette itt a zárórát és állandóan van közönség.

Megint belekukkant az ujságba. Látom, hogy már un engem, én is őt. Elbucsuzom:

— Viszontlátásra.

Édi nem felel, hanem zongorázza:

»Wer weiss, ob wir uns wiedersehn?«

Csakugyan, egész valószinütlen.

(s. k.)

A román hadsereg ujjászervezése a legfelső haditanács előtt

Tizenkét év alatt hajtják végre 115 milliárd lejes költséggel a fegyverkezés programmot

Bukarestből jelentik: A legfelsőbb haditanács *Miklós* herceg elnöklésével ülést tartott, amelyen a hadügyminisztereken kivül *Bratianu* Vintilla miniszterelnök is résztvett. A hadügyminiszter a román hadsereg ujjászervezésére és kiépitésére vonatkozó tervet terjesztette elő az ülésen, amelynek megvalósitására *115 milliárd hitelt kért.*

A legfelső haditanács elvben elfogadta a hadügyminiszter javaslatát, minthogy azonban a kormány most nem rendelkezik a szükséges összeggel, elhatározták, hogy *a hadsereg ujjászervezését tizenkét évre elosztott részletekben fogják keresztülvinni.*

A haditanács egyuttal a repülőflotta feilesztésére 40 milliárd leit, a hadsereg felszerelésére pedig ennél valamivel kisebb öszeget szavazott meg.

Vilmos excsászár huga szanatoriumba szállittatta fiatal férjét

Viktória hercegnő orosz férje sorozatos éjszakai botrányokat rendezett kéteshirü mulatókban

Berlinből jelentik: A hatvankét éves Viktória hercegasszonynak, *Vilmos* excsászár hugának házassága a huszonnyolc éves orosz *Zubkov* Sándorral nem sokáig volt zavartalan. A fiatal orosz emigráns morális szempontból nem igen állta meg a kritikát és mivel a dusgazdag hercegnővel való házassága folytán biztos révben érezte magát, vig életbe kezdett, éjszakázott, dorbézolt, a legkétesebb társaságokban dőzsölt és ujból hódolt kokain szenvedélyének.

Az utóbbi időben alig néhány héttel a házasságkötés után a fiatal férj gyakran elutazott Bonnból ahol a házaspár a hercegnő kastélyában lakik. Zubkov ilyenkor azt mondotta hogy ismerőseihez megy azonban mindenkor kéteshirü mulatókban töltötte az éjszakát. Néhány nappal ezelőtt egy bonni mulatóban Zubkov csunya revolveres botrányt okozott amelynek hire szájról-szájra járt Bonnban és végül a hercegasszony előtt sem maradhatott titokban. Ettől az időtől kezdve Viktória hercegnő meghitt embereivel figyeltette férje minden éjszakai kirándulását, valamint csinytevését.

Ilyen előzmények után — mint Bonnból jelentik — Viktória hercegnő szépszerével elvitette férjét Ahrweilerbe ahol az ottani hidegvizgyógyintézetben helyeztette el, abban a reményben, hogy a szantóriumi kezelés ki fogja gyógyitani a kikapós fiatal férjet káros szenvedélyeiből.

Elmondott két Miatyánkot aztán meggyilkolta férjét

A becskereki törvényszék egy évi börtönre itélte a férjgyilkos magyarszentmihályi asszonyt

Becskerekről jelentik: A becskereki törvényszék dr. *Kunics* Ivó törvényszéki elnök büntetőtanácsa szombaton tárgyalta *Kovács* Ágnes harminchatéves magyarszentmihályi asszony bünügyét, aki a mult év szeptemberében *férjét, Kovács Ferencet meggyilkolta.*

A vádlott asszony vallomásában elmondotta, hogy tizenhárom évig élt együtt férjével és ezalatt az idő alatt *sokat szenvedett.* Az ura, aki részeges, erőszakos ember volt, állandóan ütötte-verte, ugy hogy már nem birta tovább és otthagyta. A szomszéd községben beállt cselédnek, de nagyon elhagyatottnak érezte magát és *szerette volna három gyerekét magához venni.* Szeptember 29-ikén hazament Magyarszentmihályra, a községi jegyzőhöz fordult, hogy adjon mellé csendőröket, mert egyedül fél elmenni az urához, hogy a gyerekek sorsát megbeszélje vele. A jegyző a biróhoz utasitotta, aki viszont kijelentette neki, hogy miután bucsu van és minden csendőr szolgálatot teljesit, nem adhat karhatalmat, várjon másnapig. Az éjszakát kint az uccán töltötte, kora reggel aztán elment a községházára, látta, hogy a csendőrök még alszanak, mire tanácstalanul kiment a község főuccájára. Benézett a korcsmaablakon és látta, hogy férje bent mulat, később pedig szemtanuja volt, amikor citerások kiséretében hazadülöngött. Ekkor elhatározta, hogy nem vár a csendőrökre, egyedül beállit hozzá, nem bánja bármi is történik. Mikor benyitott a kapun, gyerekei figyelmeztették, hogy *ne menjen be a lakásba, mert apjuk megöli.* De nem törődött a figyelmeztetéssel, benyitott a szobába: az ura az ágyon aludt — holtrészegen.

— Szembe velem a falon lógott édesanyám képe — folytatta vallomását Kovácsné — és a szivemet elöntötte a keserüség. Eszembejutott, hogy férjem édesanyámat is többször véresre verte, miatta követett el öngyilkosságot is, azonkivül apámat is többször megtámadta. Mindezért bosszut akartam állni, kimentem a konyhába, elővettem a konyhakést, de *amikor odaértem az ágyhoz, elhagyott a bátorság.* Erre letérdeltem az asztal mellé, *elmondtam két miatyánkot és kértem az istent, adjon erőt, hogy férjemet elpusztithassam.* A többit már eszelős állapotban követtem el, pontosan nem is tudom mi történt, csak azt láttam, hogy férjem csupa vér lett.

Ivkovics Vlasztimir dr. és *Kamenkovics* Loren dr. törvényszéki orvosok véleménye szerint *Kovácsné* sulyos erkölcsi depresszió hatása alatt állott, *de beszámitható volt, amikor a tettét elkövette.* Kovács Ferenc halálát elvérzés okozta; gyors orvosi beavatkozással meg lehetett volna menteni az életnek.

Nyerges Rozália, a meggyilkolt Kovács Ferenc nővére volt az első tanu, aki elmondotta, hogy *testvére brutális, erőszakos ember volt, aki saját édesanyját is megverte. Gulyás* István vallomásában előadta, hogy szemtanuja volt, amikor Kovács Ferenc feleségét sulyosan összeverte. *Pavlovics* Mátyás elmondta, hogy a gyilkosságot megelőző éjszaka együtt mulatott Kovács Ferenccel, aki kijelentette előtte, hogy ha feleségét előtalálja, levágja a lábát és megöli. *Tóth* János volt községi biró azt vallotta, hogy Kovácsné több izben járt nála és panaszkodott férjére, aki őt is megfenyegette, hogy *agyonveri, ha az asszony pártjára áll.* Azt is tudta, hogy *Kovácsné édesanyja azért akasztotta fel magát, mert a veje előzőleg meztelenre vetkőztette és ugy verte véresre. Szabó* Tamás látta, amikor Kovács Ferenc egy alkalommal *feleségét lábainál fogva felakasztotta a falra és addig verte, mig az áldott állapotban levő asszony abortált. Szekeres* Antal szintén szemtanuja volt, amikor Kovács véresre verte feleségét.

Az elnök kérte dr. Mrkusics József védőt, hogy álljon el a többi tanu kihallgatásától, mert az eddigi tanuvallomásokból is megállapitható, hogy *Kovács Ferenc kegyetlenül bánt feleségével és hozzátartozóival.* A védő elállt a többi tanu kihallgatásától, mire az elnök *felolvasta a magyarszentmihályi község bizonyitványát arról, hogy Kovács Ferenc részeges, izgága ember volt, többször volt büntetve és feleségét állandóan verte.* Mrkusics védő kérte a biróságot, hogy hallgassák ki dr. *Matics* orvosszakértőt annak megállapitására, hogy Kovácsné pillanatnyi elmezavarában követte el tettét. A biróság a védő előterjesztését elutasitotta.

Trifunac Bozsidár államügyész vádbeszéde és dr. *Mrkusics* védőbeszéde után a biróság felolvasta az itéletet, amely szerint a biróság *Kovács Ágnest erős felindulásban elkövetett, előre meg nem fontolt szándékkal elkövetett emberölés büntettében mondotta ki bünösnek és ezért az enyhitő körülmények figyelembevételével egyévi börtönre itélte,* amelyből három hónapot a vizsgálati fogság által kitöltöttnek vett. *Az itélet jogerőre emelkedett,* mert sem az ügyész, sem a védő nem felebbeztek. Kovács Ágnest az ügyész nyomban szabadlábra helyezte azzal, hogy két hónap után kell megkezdeni büntetésének kitöltését.

Betörések éjszakája Petrovoszelon

Egy éjszaka hat helyen kiséreltek meg betörést

Petrovoszelóról jelentik: Pénteken hat petrovoszelói lakos tett feljelentést a rendőrségen, hogy az éjszaka folyamán betörők járták náluk. *Tobzsics* Sztevó füszerkereskedő elmondotta, hogy éjfél tájban ismeretlen tettesek felfeszitették lakása ajtaját. A kereskedő a zajra felébredt és felgyujtotta a villanyt, mire a betörő elmenekült. *Király* Mihály földbirtokos, aki ugyanabban az uccában lakik, elmondotta, hogy ismeretlen tettes felfeszitette szobája ablakát és elvitte aranyóráját és kabátját. A zajra felébredt és a betörő kereket oldott. *Seres* Péter kovácshoz a kapun keresztül hatolt be a betörő és a szobába ment. A gazda felébredt és a megzavart betörő elmenekült.

Özvegy *Tóth* Gáspárné feljelentésében elmondotta, hogy hajnal tájban egy magas fiatalember ugrott be szobájába. Az asszony megrémült és szó nélkül nézte, hogy a betörő a szekrényből kiveszi készpénzét, többszáz dinárt és eltávozott. *Öreg* Mihály gazdálkodónál a betörő már betörte az ablakot és épen be akart bujni a szobába, amikor a szomszéd szobában figyelmesek lettek a zajra és gyufát gyujtottak. A vakmerő betörő elmenekült. *Sándor* Illésnél sem járt sikerrel a betörő vállalkozása, mert a házbeliek a zajra felébredtek, mire a tettes eltünt.

A rendőrség nyomozást inditott és a betörések különböző időpontjából arra következtetnek, hogy mind a hat betörést ugyanaz a tettes, vagy tettesek követték el. A nyomozás előreláthatóan rövidesen eredményes lesz.

Sztrájk a szuboticai Adis-gyárban

A munkások ragaszkodnak az órabérekhez és nem fogadják el az akkordrendszert

Az Adis mezőgazdasági gépgyárban a vasesztergályos üzem munkásaival bérdifferenciák támadtak és ennek következtében tizennyolc esztergályos és segédmunkás beszüntette a munkát. A részleges sztrájkot a munkások azzal indokolják, hogy az eddigi órabérek helyett akkordbér rendszert akar az üzem vezetősége meghonositani és a legutóbbi hetifizetések alkalmával, miután az elkészült nyeregvasak szállitása befejeződött, csütörtökön este már az elmult hétre visszamenőleg akkordbéreket fizetett ki.

Ezt a munkások nem hajlandók elfogadni, mert szerintük az üzem jelenlegi berendezése mellett akkordbérrel nem lehet tisztességes keresetet biztositani, ezért hiusitották meg ellenállásukkal már a decemberi hasonló kisérletet. Elhatározák a munkások, hogy a munkáskamarához panaszt nyujtanak be, amelyben kérik a mult hétről esedékes órabér és a kifizetett nyersakkordbér közti különbözetet és bejelentik, hogy amig garanciát nem kapnak órabérjárandóságuk kiutalásáról, addig nem veszik fel ujból a munkát.

Mint az Adis-gyár igazgatósága részéről értesülünk, az esztergályosok tulajdonképen a müvezetőjükkel kerültek konfliktusba és ezért vonultak ki a gyárból. A helytelen bérelszámolásról az igazgatóságnak nem volt tudomása és a müvezető, akit ezért a felelősség terhel, el fog távozni, igy a bérmozgalom majd elsimul.

Hétezer holdat lecsapolnak Futok és Káty között

A noviszadi városi képviselőtestület közgyűlése

Noviszadról jelentik: A noviszadi városi képviselőtestület szombaton délután négy órai kezdettel tartotta közgyülését Dr. Borota Braniszláv polgármester felolvasta azt a táviratot, amit András herceg születése alkalmával a városi tanács a királyi párnak küldött. *Popovics* Jefta Miletics-párti tiltakozott az ellen hogy a rendkivüli közgyülést a szabályzat ellenére huszonnégy órával előbb hivtak össze. Hasonló szellemben beszélt *Klicin* Mita is.

A napirend első pontja a Noviszad—petrovaradini ármentesitő társulatba kiküldendő városi bizottsági tagok megválasztása volt. A városi tanács javaslatát Klicin Predrág tanácsnok ismertette. Az első felszólaló dr. *Mirkovics* Glisa volt, aki kérte, hogy az ügy előzményeit ismertessék a képviselőtestülettel, mert az egyáltalán nincs informálva az ármentesitő társulatról. Klicin Mita a tervek részletes ismertetését követelte, mire *Plavsics* Nikola müszaki tanácsos ismertette a terveket, amely szerint *Futok és Káty között hétezer hold földet kell lecsapolni.*

Klicin Mita élesen birálta a javaslatot és kijelentette, hogy *nincs egyáltalán semmi szükség uj ármentesitő társulatok alakitására*, mert az állam nem teljesiti kötelességét az ármentesitő társulatokkal szemben és az összes terhek a tartomány nyakába zudulnak. Kétségbevonta, hogy tizenhét és félmillió dinár elegendő volna az ármentesités keresztülvitelére.

Borota Braniszláv dr. polgármester bejelentette, hogy az egyesület nem uj, mert az *még 1926-ban alakult meg és az alapszabályokat az akkori törvényhatósági testület jóváhagyta.* Nem tudni — mondotta — mikor fog a Duna ujból kiönteni és félő, hogy a várost elönti az árviz. Különben az ármentesités nem jelent megterheltetést a lakosságnak, mert az első évben már ezer hold föld fog felszabadulni, amiből *a városnak fél millió dinár jövedelme lesz.* Többek felszólalása után *Rajkovics* Misa, majd dr. *Hadzsi* szólalt fel, akinek beszédét közbekiáltásokkal kisérték. *Rajkovics* Misa kifogásolta, hogy a magyar párti tagok mindennel szemben teljes rezerváltsággal viseltetnek, mire dr. *Hadzsi* a többség felé fordulva azt mondotta:

— Lesz még idő, amikor maguk lesznek ezen az oldalon a kisebbségben. Hadzsi kijelentése óriási vihart idézett elő, mely után a városi tanács *javaslatát nagy többséggel elfogadták.*

Tiz évi fegyházra itéltek egy klárijai földmivest, mert kirabolta rokonát

Becskerekről jelentik: A becskereki törvényszék szombaton tárgyalta *Janosev* Zsárkó és *Janosev* Zsiva klárijai földmivesek bünügyét, akiket az ügyészség rablással vádol.

A vádlottak — a vád szerint — egy este behatoltak rokonuk, *Janosev* Dusán házába, ahol csak az asszonyok voltak odahaza. A két Janosev neki támadt az asszonyoknak, botokkal összeverték őket és az egyik asszonyt késsel is összeszurkálták. A verekedés közben Janosev Zsárkót szembeütötték és kezét véresre karmolták az asszonyok. A csendőrség ezen a nyomon haladva tartóztatta le a két Janosevet, akik végig tagadtak, de a lakásban hátrahagytak egy revolvert, melyről *kétségtelenül megállapitották, hogy Janosev Zsárkóé.*

A tárgyaláson a két vádlott szintén tagadta, hogy a rablótámadást ők követték el. A tanuként kihallgatott *Krekics* József csendőrőrmester kijelentette, hogy a nyomozás alatt fölkereste a község birája, aki a gyanusitott Janosev-testvérek rokona és a jegyző és arra igyekeztek rábirni, hogy *a vizsgálatot más irányban vezesse. Stan* Vlada mészáros elmondotta, hogy Janosev Zsárkó átadott neki egy revolvert, azzal, hogy *nem akarja, hogy a csendőrök nála megtalálják.*

A biróság dr. Rajics Tósa védőbeszéde után Janosev Zsárkót rablás büntettében mondotta ki bünösnek és ezért *10 évi fegyházra itélte.* Janosev Zsivát a vád alól fölmentette, miután ellene semmi bizonyiték sem merült föl.

Élet-halál harc

a kinai tengeri kalózokkal

Az angol elsőtiszlet meggyilkolták, az utasokat kirabolták

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség Hongkongból szenzációs jelentésben számol be egy vakmerő kalóztámadásról, amely a Sárga-tengeren történt egy kinai gőzhajó ellen. A kalózkodás tulajdonképpen sohasem szünetelt a keletázsiai vizeken, amelyeken mindig hemzsegtek a csempészek és tengeri rablók legveszedelmesebb fajtái. Az utóbbi években azonban, amikor a kinai polgárháboru következtében a viszonyok még jobban elfajultak, a tengeri kalózkodás olyan méreteket öltött, hogy a kereskedelmi forgalom lebonyolitása a legnagyobb nehézségekbe és veszedelmekbe ütközik.

A Suumgumhoi nevü kinai gőzös a nyilt tengeren haladt, amikor a vakmerő kalóztámadás történt. A gőzös Honkongból indult ki, hogy Kongmunba szállitson árukat. Sok utast is szállitott. *A vakmerő kalózok Honkongban az utasok közé furakodtak, mint fedélközi utasok váltottak jegyet a hajóra, amelyre az indulás előtt egyenként szivárogtak be.* A hajón sem verődtek csoportba mindegyikük más és más részen helyezkedett el és az volt a megállapodásuk, hogy *megbeszélt jelre egyszerre megtámadják a hajó személyzetét s legyilkolják, vagy ártalmatlanná teszik* és azután a part egyik kevésbé forgalmas részén kikötnek, zsákmányukat partra rakják és a hajót a tengeren sorsára hagyják.

Teljes gőzzel haladt a Suumgumhoi a nyilt tengeren, amikor *hirtelen éles fütyentés szaladt végig a hajó fedélzetén.* Ebben a pillanatban a hajó különböző részeiről, kötélcsomók közül, ládák mellől, padokról *kinai kalózok ugrottak fel és előtartott revolverrel támadtak rá a hajóstisztekre.* A tisztek kétségbeesetten védekeztek. A hajó első tisztjét, az angol *Hught Golvayt egy revolverlövés leteritette és mellette hullott el két indus katonája,* mig két másik indus sulyos sebekben hevert a fedélzeten. A többi tiszt kezéből kiverték a fegyvert *megkötözték őket és a hajólegénységgel együtt az első osztályu étteremben zárták,* amely előtt néhány kalóz fegyverrel állott őrt. Ezalatt a többi kalóz hozzálátott a halálrarémült utasok kifosztásához. Már előrehaladtak a munkában amikor egy angol torpedóromboló érkezett a hely szinére. A torpedóromboló megadta a szokásos zászlójelt, miután azonban a Suumgumhoi nem felelt, a hadihajó figyelmeztető lövést adott le. A kalózok erre áldozataikat és a zsákmányt otthagyva, leugráltak a hajó fedélzetéről és a part felé usztak, amelyet sikerült is eltérniök.

HIREK

— **Manojlovics Dusán főispán Beogradban.** Manojlovics Dusán Szubotica város főispánja szombaton reggel Beogradba utazott. A főispán Beogradban bemutatkozik az uj belügyminiszternek, azonkivül kihallgatáson fog megjelenni Vukicsevics Velja miniszterelnöknél is. Manojlovics Dusán főispán vasárnap tér vissza Szuboticára.

— **Savics közegészségügyi miniszter sulyosan megbetegedett.** Beogradból jelentik: Savics Alekszander közegészségügyi miniszter hirtelen sulyosan megbetegedett. Orvosai megállapitották, hogy a miniszter epebántalmakban szenved.

— **A megválasztott szuboticai városi tisztviselők letették az esküt.** A legutóbbi városi közgyülésen megválasztott városi tisztviselők egy része pénteken délután, másik része szombaton délelőtt tette le a hivatali esküt a városi tanács előtt Sztipics Károly dr. polgármester kezébe. Az uj tisztviselők február elsején fogják elfoglalni hivatalukat, mert addig a régi tisztviselők ki vannak fizetve és szolgálatban is maradnak.

— **Istentiszteletek Andrej királyi herceg születése alkalmából.** Noviszadról jelentik: Noviszadon szombat délelőtt valamennyi felekezet templomában istentisztelet volt Andrej királyi herceg születése alkalmából. Az istentiszteleteken a polgári és katonai hatóságok vezetői és a polgárság nagy szában jelentek meg.

— **A Themze ujabb áradással fenyeget.** Londonból jelentik: A kikötő hatóság a polgármester utján szombaton hirdetményt tett közzé, amelyben figyelmezteti a Themze partján lakókat, hogy ujra árviz fenyeget. A kikötőhatóság szerint szombattól hétfőig hirtelen emelkedni fog a Themze vizállása és igy tartani kell árvizveszélytől.

— **A szentgotthárdi incidens a román minisztertanács előtt.** Bukarestből jelentik: A minisztertanács pénteki ülésén kizárólag a szentgotthárdi üggyel foglalkozott. A külügyminiszter helyettese, Duca belügyminiszter bejelentette, hogy a Népszövetséghez intézendő kisantant jegyzék ügyében a tárgyalások nem fejeződtek még be és a román kormány még nem állapodott meg a jugoszláv és csehszlovák kormánnyal. A megállapodás csak az Olaszországban tartózkodó Titulescu külügyminiszter meghallgatása után fog megtörténni.

— **Utrongálási illeték és schwarzhörerbüntetés a pénzügyi törvény pótjavaslatában.** Beogradból jelentik: A pénzügyminiszter szombaton terjesztette be a pénzügyi bizottsághoz a pénzügyi törvény pótjavaslatait. Többek között a hadügyminiszter felhatalmazást kap harmincötmillió kölcsön felvételére tiszti lakások céljára. Az épitési miniszter az uj parlament befejezésére ötvenmilliót vehet fel. Az egyik javaslat szerint vállalatok, vagy személyek, akik gyakran használják és igy rongálják az utakat, kötelesek a károk arányában kártéritést fizetni. A közlekedésügyi minisztert felhatalmazzák, fizesse ki a vasutépitésből eredő adósságokat. Mindazok, akik jogtalanul rádiót szerelnek fel, az évi összeg háromszorosát fizetik büntetésként és ezektől a rádiót elkobozzák. A feljelentő megkapja az összeg egyharmadát. Rádióra semmiféle adót, illetéket nem szabad kivetni, csak a postaügyi miniszternek. A beogradi háztulajdonosok, akiknek háza előtt 1919. óta a város aszfaltoztatott, meg fogják fizetni az aszfalt önköltségi árát. Végül megerősitést kap a miniszterlanács decemberi döntése, hogy ötvenezer dollárért egy gramm rádiumot szerezzenek be rákgyógyitás céljára.

— **Összeülése után azonnal feloszlatták a japán országgyülést.** Tokióból jelentik: Az ujévi szünet után az országgyülés ismét egybegyült, miután azonban az ellenzék nyomban bizalmatlansági inditványt nyujtott be a kormány ellen, az országgyülést feloszlatták.

— ***Titkos fegyverraktárt fedeztek fel egy krakói lap szerkesztőségében.*** A krakói hadtestparancsnoksághoz az a jelentés érkezett, hogy az egyik varsói lap krakói szerkesztőségének pincehelyiségében titkos fegyverraktár van. Katonai és rendőri bizottság szállt ki a helyszinre, ahol nagyobb fegyverkészletet foglaltak le. A vizsgálat az ügyben még folyik.

— ***A fasiszta párt a család és az olasz szokások védelméért.*** Rómából jelentik: A fasiszta párt végrehajtó bizottsága március 2-ikán és 3-ikán nagyjelentőségü értekezletet tart, amelyen több fontos problémát fognak megvitatni. A tárgysorozaton eddig a következő pontok szerepelnek: A család és az olasz szokások védelme a fasiszta törvényhozásban, az uj szakszervezeti rend és végül az állam és egyház közötti viszony.

— **Elfogató parancsot adtak ki Illy László ellen.** Budapestről jelentik: Illy László neve az elmult évek alatt igen gyakran szerepelt a nyilvánosság előtt. A Klub-kávéházi gyilkost annak idején különféle bünczselekmények miatt sulyos fegyházbüntetésre itélték, de amnesztia folytán szabadlábra került és egymásután érkeztek be ellene feljelentések különböző csalások és szélhámosságok miatt, többek között a budapesti villamosvasut részvénytársaságtól, ahol Illy állást kapott. Miután Illy időközben megszökött és a rendőrség nem tudta tartózkodási helyét megállapitani, a budapesti törvényszék szombaton elfogató parancsot adott ki ellene.

Elég volt a szenvedésből!

SZENT RÓKUS LABSÓ UJ LÁBAT CSINÁL

Ezen készitményből, mely külföldön régen és kitünően bevált, elegendő, ha egy csekély mennyiséget beleteszünk egy lavor melegvizbe és áztatjuk a fájós lábat 10—15 percig. Ezen idő multa a láb dagadtsága, zuzódása, a kinzó égető érzések egy csapásra megszünnek és többé ujra el nem kezdődnek. Hosszabb áztatás megpuhitja a tyukszemet és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok könnyüszerrel, kés vagy beretva nélkül eltávolithatók. A legégetőbb, legmakacsabb lábfájások, fagyások e mulnak a **Szent Rókus Labsó** használata által. Meg lehet Ön győződve, hogy a **Szent Rókus Labsó** a lábat tökéletesen ujjáalakitja, ugy hogy a szük cipő, az uj cipő is éppen olyan kényelmes lesz, mintha évekig hordta volna. Megszabaditja Önt a láb különböző zavaraitól, gyalogolhat vagy állhat egyhelyben órákig a fáradtság vagy fájdalom legcsekélyebb érzése nélkül.

Egy nagy adag Szent Rókus Labsó ára 16 dinár. Kapható minden gyógyszertárban. Ha lakóhelyén nem lenne kapható, forduljon a főlerakathoz:

KOLLAR és GABRIĆ
Subotica, Sarossmajerova ulica 2.

— **A petrovaradini választások.** Noviszadról jelentik: A petrovaradini községi választásokra a listák benyujtásának határideje péntek délben egy órakor járt le. Összesen négy jelölő listát nyujtottak be. A radikálisok listavezetője Goldberger József szőlőtulajdonos, a Radics-párté Sztefánovics József háztulajdonos, a Pibicsevics-párté Divild Andrija szőlőbirtokos, a negyedik lista a pártonkivülieké, akiknek listavezetője Rontics Károly volt polgármester. Ezt a listát főleg a föderalisták támogatják. A választás január 29-ikén lesz és összesen husz községi képviselőt választanak.

— **Öngyilkos tamburás.** Noviszadról jelentik: Jovanovics Zsivkó noviszadi tamburás péntek este zsirszódát ivott. Sulyos belső sérülésekkel a közkórházba szállitották. Tettét szerelmi bánatból követte el.

Tudja Ön már mi a
TUNGSRAM
BARIUMCSO

— **Öngyilkos lett, mert elsikkasztották a kaucióját.** Noviszadról jelentik: Csedro Janko orosz menekült nemrégen Gornikovilban kapott alkalmazást, de tizezer dinár kauciót kellett adnia. Pénteken arról értesült Csedro, hogy a pénze elveszett. Emiatti elkeseredésében vadászfegyverrel a szájába lőtt. A golyó szétroncsolta fejét és azonnal megölte.

A TUNGSRAM
az ujév meglepetése

— **A noviszadi szocialista párt gyülése.** Noviszadról jelentik: A noviszadi szociáldemokrata párt vasárnap délelőtt kilenc órakor a Vinkle-féle vendéglő nagytermében gyülést tart. A gyülésen a párt városi képviselői fognak beszámolni a városi közgyülésen folytatott tevékenységükről és a munkanélküliség leküzdésére meginditott akciójukról.

Irjon egy levelezőlapot

A Bácsmegyei Napló kiadóhivatala azzal a kéréssel fordul a lap olvasóihoz, hogy egy levelezőlapon jelentsék be:

összegyüjtik-e a Bácsmegyei Napló vasárnapi mellékleteit.

A vasárnapi melléklethez, mint már jelentettük, bekötési táblákat akarunk készittetni s legalább *hozzávetőlegesen* tudnunk kell, hogy hány bekötési táblára van szükség.

— **A noviszadi Jadranszka Sztrazsa mulatsága.** Noviszadról jelentik: A Jadranska Sztrázsa szombat este rendkivül jól sikerült müsoros mulatságot rendezett Noviszadon. A mulatság alkalmával a tánctermet csatahajóvá diszletezték. A mulatság nagy sikere arra inditotta a rendezőséget, hogy a kitünően sikerült müsort vasárnap este megismételje.

Az aranydinárra való áttérésre készülnek. Markovics Bogdán dr. pénzügyminiszter külföldi kölcsöntárgyalásai összefüggésben vannak azzal a tervvel, hogy a dinárt stabilizálják s áttérjenek az aranydinár valutára. Bár a pénzügyminiszter tárgyalásainak eddig még nincs pozitiv eredménye, biztosra veszik közgazdasági körökben, hogy az S. H. S. királyság még az 1928-ik év folyamán áttér az aranyvalutára. Az aranyvaluta bevezetésére kormány és bankkörökben már minden előkészületet megtettek. A dinár stabilizációja, illetve az aranydinárra való áttérés annál indokoltabb, mert a környező államok közül Ausztria, Magyarország, Olaszország is stabilizálta már valutáját s most készül Románia is áttérni az aranyvalutára.

— **Szombor város közgyülése.** Szomborból jelentik: A város képviselőtestülete a jövő hét folyamán közgyülést tart, amelyen főkép a városra kirótt tartomány i utadó kérdésével fognak foglalkozni. A város tiltakozik az adókivetés ellen és azzal érvel, hogy az utfenntartási költségek a legjobb karban álló Szombor—apatini-ut kivételével a várost terhelik és igy a tartományi adó kivetése teljesen jogtalan.

— **Életunt tizenhétéves leány.** Szomborból jelentik: Bognár Juliska tizenhétéves szivári leány felakasztotta magát és mire észrevették, már meghalt. Tettének oka ismeretlen.

Egy munkanélküli család napi segélye nem lehet több tizennyolc dinárnál. A szociálpolitikai minisztériumban pénteken konferencia volt, amelyen résztvettek a munkáskamarák képviselői is. Az értekezleten elhatározták, hogy a nemrégen felállitott munkásbörzék fiókjait a legrövidebb időn belül fel fogják állitani a nagyobb városokban. A noviszadi munkásbörzének Szuboticán lesz fiókja. A munkanélküli segélyt napi tiz dinárban, a családtagok számára három dinárban állapitották meg. Az összes napi munkanélküli segély egy család részére nem haladja meg a napi tizennyolc dinárt.

— **Ötvenmillió schilling örökséget hagyott hátra egy volt cselédlány.** Bécsből jelentik: Egy bécsi szanatóriumban a napokban hosszu betegség után meghalt Linging Anna, egy angol mérnök özvegye, aki egyike volt Bécs leggazdagabb asszonyainak. Linging Anna élettörténete szinte regénybe kivánkozik. Teljesen szegény leány volt és szülei egyszerü munkásemberek, nem tudták eltartani. A tizenegyéves Anna szülőhelyéről, Bruckból Bécsig gyalogolt és mint cselédlány helyezkedett el. Egy este megjelent a Práterben, ahol megismerkedett Linging nevü gazdag fiatal angol mérnökkel, aki beleszeretett. A fiu szülei hosszas unszolásra csak több év után egyeztek bele a házasságba. A mérnök időközben gondoskodott a fiatal lány kiképzéséről is. Az elhunyt matróna életében sohasem feledkezett meg a szegényekről, de rokonait nem segitette. Teljesen elhagyatva egy bécsi szanatóriumban halt meg és ötven millió schillinget hagyott hátra örököseinek.

— **A baranyai menekültek szombori csoportjának értekezlete.** A baranyai menekültek szombori csoportja január huszonkettedikén délután négy órakor a Stöck-féle vendéglőben tagértekezletet tart. A vezetőség felhivja a tagokat, hogy teljes számban jelenjenek meg az értekezleten.

VILÁGSZABADALOM

— **Felfüggesztett községi aljegyző.** Szomborból jelentik: Lalosevics István szombori járási főszolgabiró felfüggesztette állásától Alaga Antal szvetozármileticsi aljegyzőt, akiről kiderült, hogy az utlevélkérvényeknél többet kért a kérvényezőktől, mint amennyit bélyegilleték cimén jár. Alaga ellen megindult a fegyelmi eljárás is.

— **Hirth Pali bácsi vendéglőjében** minden este Géza cigányprimás zenekara játszik.

— **Vizsgálat a vrsaci szocialista pártszakadás ügyében.** Vrsacról jelentik: A szocialista párt központi vezetősége három tagu vizsgálóbizottságot küldött ki, amely meg fogja vizsgálni a vrsaci szocialista pártban történt szakadás okait. A vrsaci munkásság a választások előtt két csoportra szakadt, az egyiknek élén Radivojevics Joca könyvelő elnök és Stefanovics Palje titkár állanak, mig a másik ugynevezett »Arbeiterwille« csoportnak elnöke Krevecs Oszkár iró, a szocialista párt volt titkára. Mind a két csoport a hivatalos szocialista párt szervezetének nevezi magát és a most kiküldött bizottságnak, amelynek Peteljan a maribori kerület szocialista képviselője a vezetője, feladata a vizsgálatot lefolytatni. Peteljan képviselő kedden érkezik Vrsacra, ahol két napig fog tartózkodni és a vizsgálat folyamán kihallgatja mind a két csoport vezetőségét. A kiküldött bizottság a vizsgálat eredményéről a pártvezetőség január 27-ikén Beogradban tartandó gyülésén jelentést fog tenni.

— **A szuboticai Francia Klub teadélutánja.** A Francia Klub a Nemzeti-szállóban levő helyiségében vasárnap délután öt órai kezdettel teadélutánt rendez.

Rádió-apparátusok
Mindennemü alkatrészek
Varta akkumulátorok,
Philips lámpák, Ericsson fejhallgatók,
Egyenirányitók, forgó-kondensatorok,
hangszórók
állandó nagy raktára, viszonteladóknak nagy engedmény
MALLER BÉLA
okleveles gépészmérnök
Subotica, Petrogradska ul. 8

— **Négy óráért három hónap.** Noviszadról jelentik: Pejics Momcsilo munkás Veladzsics Ozmán noviszadi órástól egy aranyórát lopott kétezer dinár értékben, röviddel utóbb pedig Rajin aranymüvestől egy aranyórát és két nikkelórát lopott. A noviszadi törvényszék szombaton három hónapi fogházra itélte.

— **Eljegyzés.** *Berger* Mancika Čakovec és *Sugár* Elemér Szubotica jegyesek.

— **Tolvaj cselédlány.** Noviszadról jelentik: Frankl Dávid noviszadi kereskedő néhány nap előtt — mint jelentettük — üzletében felakasztotta magát és meghalt. Felesége a tragikus eset után elköltözött az üzlet mellett levő lakásukból és néhány napig rokonainál lakott. Amikor visszatért lakásába, megdöbbenve vette észre, hogy távollétében valaki feltörte a szekrényt és egy arany karperecet, egy aranyálncot, egy brilliáns gyürüt és nagyobb mennyiségü női ruhát lopott el. Az asszony elbocsátott cselédjét, Petkovics Jovánka csantaviri leányt gyanusitotta, akit a rendőrség le is tartóztatott. A cselédlány tagadott, azonban szombaton megjelent a rendőrségen Vékony Gizella, Petkovics Jovánka barátnője és elmondotta, hogy Petkovics Jovánka különböző holmikat adott át neki megőrzés végett. A holmikat beszolgáltatta a rendőrségnek. Megállapitották, hogy a beszolgáltatott holmik hiánytalanul tartalmazzák a Frankléktől ellopott tárgyakat. A tolvaj cselédlány, amikor közölték vele, hogy a lopott holmik megkerültek, mindent bevallott. Átkisérték az ügyészség fogházába.

— **Nagy földcsuszamlás Olaszországban.** Milánóból jelentik: Ventimiglia és Genua között Alachiónál földcsuszamlás következtében betemetődött a pályatest. A forgalom egyelőre az egész vonalon szünetel.

Gyomor- és hasbántalmak, izgékonyság, migrén, kimerültség, szédülés, szivszorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, csökkent munkaképesség már nagyon is kétségbeejtő esetekben megszüntek azáltal, hogy a beteg naponkint reggel éhgyomorra megivott egy pohár természetes »Ferenc József« keserüvizet. Orvostanárok dicsérik azon értékes szolgálatokat, melyeket a *Ferenc József* viz járványok idején is, mint biztos és enyhe hashajtó teljesit. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **A szombori református egyház vallásos estje.** A szombori református egyház imaházában vasárnap délután öt órai kezdettel vallásos estét rendeznek. A vallásos estén közremüködnek Kovácsné Huszár Jolán papné, Szabó Batanes István szuboticai tanár felesége és Benkő Viktor szombori református lelkész.

A **SzAND** február hó 4-ikén rendezi meg ez idei báliát Pátkai zenekarával. Aki meghivót tévedésből nem kapott, forduljon a Bárány-kávéházban levő rendezőséghez naponta 1 és 3 óra között.

Orási orosz aranyszállitmány Angliában. Londonból jelentik: A Daily Mail jelenti, hogy egy orosz gőzösön egy és negyned millió font sterling értékü arany érkezett. City körökben ugy tudják, hogy a Bank of England abból 556 font sterling értékü aranyat vásárolt.

Akar tökéletes
hangerősitést?

— **Tolvaj béresek.** Szomborból jelentik: Peti Gyula és Kemény András sztanisicsi béreslegények betörtek Mustun Ádám gazdálkodó magtárába, ahonnan nagyob mennyiségü gabonát loptak el. A gabonát Krizsák Mihály vendéglőjében értékesitették, az érte kapott pénzt pedig elmulatták. A csendőrség mindkettőjüket letartóztatta és beszállitotta a szombori ügyészségre.

ILYENT CSAK
TUNGSRAM BARIUMCSO nyujt

— **A Templom egere másodszor.** A szuboticai Népkör szinpadán szombaton mutatták be Fodor László kitünő vigjátékát, a Templom egeré-t nagy sikerrel. Az előadást vasárnap este megismétlik.

— **Lóránt Mihály karrikatura-kiállitása.** Budapestről jelentik: A Nemzeti Szalonban szombaton nyilt meg két külföldi és több magyar müvész kiállitása, amelyet Lóránt Mihály ötletes karrikaturái egészitenek ki. Lóránt Mihály karrikaturáit a Bácsmegyei Naplóból is ismerik az olvasók.

— **A baranyai menekültek szuboticai közgyülése.** A baranyai menekültek gazdasági szervezetének szuboticai csoportja január hó 29-ikén délelőtt tiz órakor a Bartalos-vendéglőben rendes évi közgyülést tart.

— **Álarcos bál Noviszadon.** A noviszadi Juda Makkabi szokásos évi álarcosbálját az idén február 4-ikén szombaton tartja meg. Mind minden évben az idén is nagyszabásu mulatság készül, amely teremdiszités és világitásban az eddigieket jóval felülmulja. A rendezőbizottság a meghivókat a vidékre is szétküldte. Reklamálásokat Noviszad, postafiók 2. kell küldeni. (286)

Harmatos arcbőr
A szép arcot nem szabad repedéseknek, ráncoknak vagy szeplőknek ékteleniteni. Ha naponkint néhány percet szentel arcápolásra **NIVEA-CREM-mel**, *harmatos lesz az arcbőre. Repedések eltünnek. Ügyeljen a névre:*
NIVEA-CREME
11755|10

— **Eljegyzés helyett temetés.** Jermenovciról jelentik: Ifjabb Szöllősi Pál huszéves jermenovcii fiatalember csütörtökön felakasztotta magát és mire tettét észrevették, meghalt. Az öngyilkos nem hagyott hátra levelet, de barátai és menyasszonya vallomása szerint Szöllősi azért vált meg az élettől, mert szülei ellenezték a házasságát.

— **Szent Száva-ünnepély a szentai gimnáziumban.** A szentai főgimnázium ifjusága január 27-ikén, Szent Száva napján az Eugen-szállóban müsoros táncestélyt rendez.

A szá- és garattüreg
az a veszélyes ut, amelyen á' a k rokozók a testbe hatolnak. Iskolás gyerekeket nátha, différia, sarlach és torokdaganat ellen a kellemes izü
ANACOT-PASTILLÁK
védik meg 39

— **Tolvaj cipészsegéd.** Petrovoszelóról jelentik: A petrovoszelói rendőrség letartóztatta Biliczki Géza cipészsegédet, aki egy szőnyeget kinált megvételre egy bérkocsisnak. Biliczki beismerte, hogy a szőnyeget Öreg István nevü társával egy butorszállitó kocsiról lopták.

— **Elkészült az uj menetrend.** A szuboticai vasutigazgatóság elkészitette az uj menetrendet, amely május 15-ikén lép életbe. Az uj menetrend nem jelent nagyobb változást, csupán a beogradi vonalon vannak fontosabb eltérések a régi és uj menetrend között. Az a személyvonat, amely eddig tiz óra negyvenöt perckor indult Szuboticáról, május 15-ikétől kezdve éjjel tizenkét óra harminczöt perckor fog indulni.

FORMAN
NÁTHA ELLEN
hatása meglepő

— **Tisztviselőválasztások Ritisevón.** Vrsacról jelentik: A délbánáti Ritisevó községben msot tartották meg az elöljárósági választásokat. Birónak nagy többséggel Román Lázárt, második birónak Lapadot Ádámot, pénztárosnak Roman Andreat választották meg.

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónja, különleges arc- és bőrápolás, villany- és fénykezelés.

— **Hazament az öngyilkos temetéséről és mellbelőtte magát.** Vrsacról jelentek: A délbánáti Jermenovci községben az utóbbi időben feltünően megnövekedett az öngyilkosságok száma. A falu lakosságának nagy részvéte mellett temették el az elmult napokban Szöllősi Pál 20 éves gazdálkodót, aki a padláson felakasztotta magát. A temetésen Molnár Pál 72 éves gazdálkodó elitélte Szöllősi meggondolatlan cselekedetét és többek előtt kijelentette, hogy a legnagyobb bünt követte el akkor, amikor önkezével vetett véget életének. Molnár a temetésről hazament, magához vette bátyjának vadászfegyverét és kiment annak tanyájára, ahol másnap a vadászfegyverrel mellbelőtte magát. Amikor az öngyilkosságot felfedezték, az öreg Molnár már halott volt. Tettének oka ismeretlen.

Mielőtt beszerezné butorkészletét, tekintse meg Szenti és Virág cég Bene Sudarević ul. 54—56. szám alatti butorraktárát. Szolid árak! Kedvező feltételek!

— **Fél havi fizetést kaptak januárban a szuboticai városi irnokok.** A szuboticai városi irnokok január elsején csak félhavi fizetést kaptak. A városi tanács bizonyára azért fizette ki csak a félhavi fizetést az irnokoknak, mert elsején még nem lehetett tudni, hogy kiket választanak meg és kiket nem Annál kellemetlenebbül hatott az irnokokra, hogy megválasztásuk után még huszadikán sem kapták meg januári fizetésük második felét. Az irnokok küldöttségileg fogják kérni a polgármestert, hogy a teljes fizetést minél előbb utalja ki.

— **Irodalmi est Beogradban a vajdasági diákok menzája javára.** Beogradból jelentik: A vajdasági egyetemi hallgatók beogradi menzájának fenntartása javára vasárnap huszonkettedikén este az egyetemen irodalmi est lesz, a vajdasági származásu beogradi irók közreműködésével. Felolvasást fognak tartani müveikből: Szekulics Izidóra irónő, továbbá Petrovics Veljkó, Manojlovics Tódor, Crnyanszki Milos és Kasanin Milán.

— **A pedáns sikkasztónő.** Berlinből jelentik: A Potsdammer Beamtenverein könyvelőnője 18.000 márka elsikkasztása után megszökött. Szökése előtt pontos listát készitett az elsikkasztott tételekről és a lisát beküldte a potsdami törvényszéknek.

Halálozás. Özv. Reiner Lipótné Szolnokon hirtelen elhunyt. Az elhunytban Reiner Gyula temerini fakereskedő édesanyját gyászolja. — Vrsacról jelentik: Jorgovics Anka asszony Jorgovics Desanka zongoramüvésznő és Jorgovics Iván járásbirósági főtisztviselő anyja 67 éves korában meghalt. Halála városszerte nagy részvétet keltett.

Az isiász. Az isiászt sok minden okozhatja és az oka még nincs megfejtve. Az eddigi tapasztalat azonban azt bizonyitja, hogy a bajt sem villamos készülékekkel, sem más problematikus eszközzel nem lehet gyógyitani. A céltudatos kezelés abban kell, hogy álljon, hogy a nedvkeringés zavarait meg kell szüntetni. Meghülés ellen a helyes irányban tartott edzés a legfontosabb, a nedvkeringés zavarainak megszüntetésére pedig a testgyakorlatok és a gondos lábápolás. Aki ifjukorától kezdve ilyen elvek betartásával él, azt későbbi időben nem fogja az isiász kinozni. De éppen a mostani generáció mulasztott fiatal éveiben sokat ezen a téren, minthogy az általános testgyakorlás elve még akkor nem volt annyira általános, mint most. Éppen ez az oka annak, hogy ma sok ezer ember szenved isiászban. De nekünk se kell azért kétségbeesnünk, mert egész sereg kitünő orvosság áll rendelkezésünkre a csipőideg gyulladásának leküzdésére, amelyek közül méltán a leghiresebbek az aszpirin és a pyramidon.

Táplálék,
amely mindenkinek egé zséget és erőt ad!

Az OVOMALTINE legyen naponkint a reggelije, mert az OVOMALTINE rendszeres használata erősiti a testet. Egy természetes tápszernek sincs oly magas tápértéke, oly jó ize és egyik sem oly könnyen emészthető, mint az OVOMALTINE.

Az OVOMALTINE mint tápszer a világ minden részében az első helyet foglalja el. Tudományos kisérletek és éveken át tartó tapasztalat azt bizonyitják, hogy az OVOMALTINE a legbecsesebb tápszer.

Igyék mindennap Ön is, de a házában mindenki, gyerekek és felnőttek egyaránt, a reggeli kávé vagy tea helyett OVOMALTINE-t, ezzel sok betegségnek s elejét veszi. Az

OVOMALTINE

erősiti a testet és az idegeket!

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és jobb csemegekereskedésben 18·50 dináros árban.

Kérjen min apróbát erre a lapra való hivatkozással az alanti cégtől:

D.. A. Wander D. D. Zagreb

— **Fellázadt ötszáz paraszt Kréta szigetén.** Athénből jelentik: Az utóbbi időben nagyarányu mozgalom indult meg Pangalosz mellett. Kormánykörök attól tartanak, hogy a diktatura hivei puccsot készitenek elő. A felkelés főleg a parasztok között észlelhető. Kréta szigetén ötszáz paraszt fellázadt; megtagadták az adó befizetését és elégették a telekkönyveket.

VALDA-PASZTILLA
meghülés, torokbaj, hurut, s anyolnátha, influenza, nátha stb. ellen. — Kapható minden gyógyszertárban és drogériában
12227

Csőd Vrsacon. Vrsacról jelentik: A belacrkvai törvényszék elrendelte a csődöt Vig Simon vrsaci cipőkereskedő ellen. Vig az elmult évben fizetésképtelenséget jelentett és akkor sikerült hitelezőivel kiegyezni. Később azonban fizetési kötelezettségeinek nem tudott eleget tenni, mire elrendelték a csődöt ellene és üzletét lezárták.

KINTORNA

— Mi az? Összeütköztél az autóval?
— Nem. A feleségemmel.

*

A nagymama megkérdi:
— No, drága kis unokáim, remélem, bele szoktatok engem is foglalni a mindennapi imátokba.
— Bele, nagymama. De megint nem használt.
— Hogy hogy nem használt?
— Megint nem hoztál semmi játékot.

*

A professzor feleségétől kérdezi valaki:
— Nem kellemetlen nagyságos asszonynak, hogy a kedves férje olyan szórakozott?
— Ó, dehogy. Gyakran megtörténik hogy kétszer adja ide tévedésből a konyhapénzt.

*

Stopf urnak meghalt a felesége. A temetés után együtt ülnek a hozzátartozók és halkan beszélgetnek, csak Stopf ur nincs köztük. Sógora keresi és megtalálja a cselédszobában, ahol a csinos szobalányt ölelgeti és csókolja épen Sógora ráförmed:
— De Móric, megőrültél? Ép ma, egy ilyen napon? Mit szólna ehhez a feleséged?
Stopf ur sóhajtva feleli:
—Hát tudom én fájdalmamban, hogy mit csinálok?

TŐZSDE

Zürich, jan. 21. *(Zárlat.)* **Beograd 9.14,** Páris 20.4075, London 25.305, Newyork 519.20, Brüsszel 72.35, Milánó 27.4675, Amszterdam 209.425, Berlin 123.70, Bécs 73.15, Szófia 3.74, Prága 15.385, Varsó 58.20, Budapest 90.75, Bukarest 3.20.

Szombori terménytőzsde, jan. 21. Buza 310—315 dinár, rozs 300—305 dinár, zab 250—255 dinár, árpa 240—245 dinár, tavaszi 275—280 dinár, uj tengeri 220—225 dinár, bab 325—330 dinár, válogatott 360—365 dinár, liszt 0-ás 425—445 dinár, 2-es 410—430 dinár, 5-ös 380—400 dinár, 6-os 320—340 dinár, 7-es 260—270 dinár, 8-as 210—220 dinár, korpa 200—205 dinár. Irányzat, állandó forgalom 443 vagon.

Noviszadi terménytőzsde, jan. 21 (Zárlat.) Buza bácskai 307.50—317.50, tiszavidéki 310—320, felsőbánáti 305—315, szerémi 307.50—317.50. Árpa 275—280, macedoniai 200—222. Zab 250—260. Tengeri régi 230—240, uj 225—230, tengeri februárra 230—237.50, márciusra 235—242.50, áprilisra 245—250. Liszt 0gg—0g 430—445, kettes 410—425, ötös 390—405, hatos 320—335, hetes 260—270, nyolcas 210—220, korpa 210—220. Irányzat: szilárd. Forgalom: 201 vagon.

Budapesti gabonatőzsde, jan. 21. A gabonatőzsdén az irányzat változatlanul szilárd és az árak tovább emelkedtek. Hivatalos árfolyamok pengőértékben a határidőpiacon: Buza márciusra 31.88—31.98, zárlat 31.94—31.96, májusra 32.46—32.58, zárlat 32.46—32.48, októberre 29.88—29.98, zárlat 29.92—29.94, rozs márciusra 30.32—30.38, zárlat 30.36—30.38, októberre 24.96—25.08, zárlat 25.06—25.08, tengeri májusra 26.20—26.30, zárlat 26.16—26.20, juliusra 26.70. A készárupiacon: Buza 31—32.20, rozs 29—29.25, árpa 26.75—27.75, sörárpa 30—32.24, köles 22.50—23.50, tengeri 23.75—24.50, zab 27.25—28.25, repce 48—50, korpa 21.25—21.50.

Budapesti értéktőzsde, jan. 21. Magyar Hitel 90.6, Osztrák Hitel 51.6, Kereskedelmi Bank 126.8, Magyar Cukor 202, Georgia 15.4, Rimamurányi 113.5, Salgó 76, Kőszén 823, Bródi Vagon 2.3, Nasici 185.5, Ganz Danubius 180, Ganz Villamos 170, Atheneum 31.5, Nova 49.9, Levante 27.6, Pesti Hazai 228. Irányzat: javuló.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna. Bezdán 220 (+2), Bogojevó 270 (+), Vukovár 210 (+10), Palánka 196 (+8), Noviszad 196 (+8), Zemun 208 (+4), Pancsevó 190 (+4), Szmederevó 288 (+5), Orsova 234 (0). Dráva: Oszijek 74 (—10). Száva: Mitrovica 325 (—17). Beograd 148 (0). Tisza: Szenta 104 (+8).

SZINHÁZ

Mesék az irógépről — a szuboticai Népkörben. Szabó Márton mükedvelő együttese vasárnap délután négy órai kezdettel, rendes helyárak mellett harmadszor adja elő a »Mesék az irógépről« cimü nagysikerü operettet. Jegyek egész nap a Népkör pénztáránál kaphatók.

Marica grófnő — tizedszer. A szuboticai Katholikus Legényegylet e hó 22-ikén este tizedszer hozza szinre a nagy sikerrel előadott »Marica grófnő«-t. A jubiláris előadás alkalmából a rendezőség különös meglepetésben fogja részesiteni a közönséget. Jegyek elővételben Krécsinél válthatók.

Albertina Ferrari Szuboticán. Albertina Ferrari hegedümüvésznő, Hubay Jenő tanitványa február hó 5-ikén hangversenyt rendez Szuboticán az Izraelita Nőegylet és Népkonyha javára. A hangverseny iránt máris igen nagy érdeklődés mutatkozik, ami érthető is, mert a kritika véleménye szerint Ferrari ma nemcsak a világ egyik legnagyobb, hanem kétségtelenül a legszebb hegedümüvésznője is.

Tücsök, Zörög a haraszt, Világbajnok, valamint egyéb prózai darabok és kitünő operettek teljes anyaga az előadási joggal együtt kaphatók a budapesti Országos Szinészegyesület irodalmi ügynökségének jugoszláviai képviseleténél. Érdeklődésre részletes felvilágositással szolgál Magyary Domokos, (Szubotica, Bácsmegyei Napló szerkesztősége.)

KÖZGAZDASÁG

Az iskolai és jótékonycélu előadások illetékmentessége

Noviszadról jelentik: A közvetlen adók vezérigazgatósága a következő rendeletet adta ki valamennyi tartományi, kerületi és járási pénzügyigazagtóságnak:

Ha az egyetemi vagy középiskolai tanulóifjuság bármilyen mulatságot, hangversenyt rendez, amelynek jövedelme a tanulóifjuság egyesületének, vagy az iskola javára szolgál és az előadás célja az 1927—1928. évi pénzügyi törvény 89. szakaszában fel van sorolva és mint ilyen, az illetéktörvény 89. szakasza értelmében illetékmentes, az ifjuság köteles az illetékes adóhivatalhoz benyujtandó kérvényhez az iskolai hatóság bizonyitványát mellékelni, hogy az a mulatsággal egyetért. Ha a tanulóifjuság által rendezendő mulatság más egylet javára szolgál, akkor a kérvényhez mellékelni kell az iskolai hatóság beleegyezését.

Ha bárki, magános, vagy egyesület kulturális előadást, vagy gazdasági kiállitást rendez, amelyet nem követ táncmulatság, az az illetékrendelkezések szerint illetékmentes, de ezt idejekorán kérelmezni kell. A kérvényhez hatósági bizonyitványt kell mellékelni, hogy a rendezendő kulturális előadás, vagy gazdasági kiállitás tényleg azt a célt szolgálja.

Ilyen hivatalos bizonyitványt az illetékes főispáni hivatal állit ki.

Hasonló illetékmentességet élveznek *a jótékonycélu egyesületek által* rendezett hangversenyek vagy egyéb mulatságok, de az illetékmentességet idejekorán kell kérni a *közvetlenadók vezérigazgatóságától* és be kell terjeszteni az egyesület alapszabályait.

Valamennyi ilyen kérvényt szabályszerüen fel kell bélyegezni

Jugoszlávia Románia és Csehszlovákia nagy amerikai kölcsöneiről Bécsben folynak a tárgyalások

Bécsből jelentik: A Morgan-bankház néhány nap óta Bécsben időző kiküldöttjei, *hir szerint* az osztrák fővárosban nemcsak Ausztria kölcsönéről tárgyalnak, hanem megbeszéléseket folytatnak Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia delegátusaival is.

Románia már régóta kisérletezik, hogy Amerikában kölcsönhöz jusson, eddig azonban eredménytelenül, mivel a Blair-cég, amely az összes amerikai bankházak közül egyedül mutatott hajlandóságot, hogy Romániának kölcsönt folyósitson, elfogadhatatlanul magas kamatfeltételeket szabott. Románia most a Schröder-céggel kisérletezik a Bodencreditanstalton, tehát Bécsen keresztül. A Schröder-bankház azonban egyelőre visszautasitó álláspontot foglal el, mivel Románia az 1913. évi kölcsön ügyét még mindig nem rendezte. Ezt a kölcsönt annak idején részben Németországban, részben Angliában helyezték el, Románia azonban csak az angol pénzpiacon kibocsátott kötvények után fizetett eddig kamatot, a Németországban elhelyezett kötvények kamatfizetését a békeszerződésre hivatkozva megtagadta. A Schröder-bankház azt követeli, hogy *a román állam teljesitse kötelezettségeit az 1913-ban kibocsátott kölcsönből kifolyólag.* A Morgan-ház Bécsben időző kiküldöttjei teljesen magukévá tették a Schröder-ház követelését és igy *Bratianu* Vintila csak abban az esetben remélhet kölcsönt Angliából és Amerikából, ha a román pénzügyi politika eddigi negativ magatartása helyébe a kötelezettségek teljesitése lép.

Jugoszlávia ellen is kifogást emelnek az amerikai és angol tőke képviselői. A jugoszláv kormány a valorizációs törvényben a háboru előtti magántartozások számára magas dinár-árfolyamot állapitott meg. Számos angol textil-cég nagy károkat szenvedett ezáltal és a hivatalos pénzügyi körök az állam háboruelőtti és háborus adósságainak meg fizetésén kivül annak a kérdésnek rendezését is kivánják, mivel a szerb kereskedők háboruelőtti tartozásaikat ezen az önkényes és a valóságban nem létező árfolyamon fizették meg.

Csehszlovákia a Morgan-háztól régebben kibocsátott és külföldön levő kötvényeinek konvertálására akar nagyobb kölcsönt.

A Morgan- és Schröder-csoportok elhatározták, hogy ezeknek az utódállamoknak csupán a német és bécsi pénzpiacon keresztül bocsátanak nagyobb összegeket rendelkezésükre, mivel Berlin és főként Bécs sokkal jobban ismeri az utódállamok viszonyait Igy a prágai beogradi és bukaresti kormányok a bécsi nagybankokkal lesznek kénytelenek az érdemleges tárgyalásokat lefolytatni.

Készül a bilanc

A vajdasági pénzintézetek a sulyos gazdasági helyzet és az adók miatt panaszkodnak

A vajdasági pénzintézetek nagy része január végén már készen lesz az 1927-es üzleti évre vonatkozó mérleggel, ha a mérleg publikálása későbbre is marad. Az eddigiekből megállapitható, hogy a pénzintézetek mult esztendeje legalább rentabilitás tekintetében nem marad az eddigiek mögött. A mult esztendei csődök és fizetésképtelenségek a nagyobb és jól megalapozott vajdasági pénzintézeteket nem érintette, illetve a lebonyolitott üzletek eredménye kipótolja az esetleges veszteségeket.

A szuboticai, noviszadi, becskereki, kikindai és pancsevói bankok osztaléka az idén nem lesz kevesebb, mint a mult évben volt.

A pénzintézetek természetesen csak fokozott üzleti előrelátás és óvatosság mellett tudják a nivót fenntartani, mert a gazdasági válságot, amely a bankok üzletfeleit sulyosan érintette, megérzik a bankok is. A vajdasági pénzintézeteket ezenkivül sulyosan érinti a vállalatokra nehezedő nagy adóteher s az, hogy a rezsi, különösen a szemelyzeti költségeket igen nehéz csökkenteni.

A vajdasági pénzintézetek *betéttállománya a mult évben emelkedett.* Ennek egyik oka volt az is, hogy a mult évben a tőkekamatadó fizetése tekintetében némi könnyitések léptek életbe. Az uj, egységes adótörvény azonban megint életbelépteti a tőkekamat és járadékadót, csupán a szövetkezetek nem fizetnek a betétek után tőkekamatadót. Ennek alighanem az lesz a következménye, hogy a pénzintézetek keretében maguk *a bankrészvénytársaságok alakitanak szövetkezeteket a betétek kezelésére.*

A szövetkezetek előtérbe helyezése a komoly, jól szituált bankrészvénytársaságokkal szemben, teljesen indokolatlan s azzal a veszedelemmel jár, hogy a bankoknak fel kell venniök a versenyt a szövetkezetekkel, amelyek magasabb betéti kamatot fizethetnek. A betéteseket a magasabb kamat reménye arra csábitja, hogy a *szövetkezeteknél kockáztassák tőkéiket,* másrészt a bankok ujra kénytelenek a betéti kamatokat emelni, ami által a produktiv célokra kihitelezett kölcsönök is, tehát a termelés is megdrágul.

A legtöbb vajdasági pénzintézet februar hó második felében megtartja közgyülését.

Legnagyobb választék
SELYMEKBEN
és divatárukban legolcsóbb árakon
részletfizetésre 13047
„ELITA“ gyári lerakatnál
NOVISAD, Miletićeva 19

A TULSÓ PARTON

Claude Anet regénye (23)

Egy nap, amikor együtt reggeliztünk, megkért, hogy kisérjem át a Szajna jobbpartjára. Bár fáradt volt, gyalog akart menni. Lementünk a Szajnáig és átvágtunk a Cour du Carrouselen. Azt hittem, a Louvre áruházba indult, hogy kicsinositsa megát — tetszeni akar nekem. De ugylátszik nem ez volt fontos neki, a Rue Saint Honorén és a Rue Croix-des-Petits-Champson mentünk át. Kezdtem már érteni. Pár perc mulva a Notre-Dame des Victoiresnál voltunk. Bementünk A templom hajójának misztikus félhomályán át ragyogó zónát vont egy fénykorona sugárkévéje, a szent szüz oltárának száz égő gyertyája. Madeleine nagy nehezen talált két üres széket és néma jellel ültetett maga mellé. Tenyerére borult arccal, hosszan imádkozott. Könnyü parfőmje, amely rámnézve annyi emléktől volt terhes, belékeveredett a tömjén buja illatába. Gyönyörüséggel fürödtem ebben a pompás illatáradatban, hely és idő kiesett tudatomból. Néztem szerelmesem térdelő alakját. Szemmel követtem azt a finoman lágy vonalat, ami a válltól a térdig vonul, karcsu dereka alatt gömbölyüen rajzolódott ki csipője. A sötét szövet alatt elképzeltem testét, amelynek egyetlen hüvelyknyi felülete sem volt, amit ajkam ne érintett volna. Végül felkelt keresztett vetett és elhagytuk a templomot. Csak akkor láttam, hogy sirt. Besötétedett, felajánlottam, hogy kocsin viszem haza, de visszautasitotta. Belekaroltam, de szeliden kivonta karját az enyémből. Gondolataiba mélyedt és én nem akartam megzavarni. Igy egymásmellett némán lépkedve érkeztünk a Rue du Cherche-Midihez. A bucsu pillanatában szólalt meg:

— Valamit kérnem kell magától, Philippe, de nem itt az uccán.

Ezeket az egyszerü szavakat ugy ejtette ki, mint aki nagyon messziről jött és lélekben még most is távol van tőlünk. Ez a váratlan hang mindig megremegteti azt, aki hallja.

— Jőjjön el hozzám — feleltem. Sehol sem lehetünk nyugodtabban, hol is beszélhetnénk zavartalanabbul?

Rendszerint tegeztük egymást, de ő most igyekezett ezt elkerülni. Ez meglepett és akaratlanul is viszonoztam a magázást. Ez megriasztotta. Azt hitte, haragszom. Félénken folytatta:

— Megfogadtam, hogy nem megyek többé magához.

— Akkor mondj le arról, hogy meghallgassam a kérésedet — feleltem elég szárazan.

— Az lehetetlen, Philippe. De legyen jó, nem birom el azt, hogy maga haragudjék reám. Nos, ha kell, hát elmegyek holnap.

Elment anélkül, hogy mást mondott volna. Gyakran adott már tudtomra ezen a módon fontos elhatározásokat . . . Aszerint, hogy milyen volt az idegállapotom, ez vagy szertelenül nyugtalanitott, vagy közömbösen hagyott. Ma talán komolyabb volt Madeleine hangja. De nem voltam olyan hangulatban, hogy valami mélyebben érintsen és nem sokat törődtem vele. Anyám halála óta, ma este mentem el először hazulról Egy olyan család meghivását fogadtam el, ahova csinos, előkelő nők és gazdag férfiak jártak. Odamenet olyan hangulatban voltam, mint az iskolakerülő diák. Örültem, hogy néhány órára kikerülök abból a viharos légkörből, ahol már néhány hónapja éltem. Egy asszony, akit csak hirből ismertem, volt szomszédom az asztalnál. Zajos kalandjai voltak, amikből mindig ép becsülettel került ki. Azokhoz az asszonyokhoz tartozott, kiknek a felső tizezer — mert közülük való volt — mindent megbocsát. Ugyanakkor, amikor érthetetlenül szigoru olyanokkal szemben, akik sokkal kevesebbet követnek el. Beszéd modora bájos és határozott volt, a szenteskedés minden árnyalata nélkül, bizonyos eleganciával, amely lehetővé tette, hogy mindent megmondjon. Tetszett nekem. Nem azokhoz a nőkhöz tartozott, akik a szerelem gondolatát keltik életre, de azokhoz sem, akikre ránézhetünk anélkül, hogy vágyat éreznénk. Az ebéd, a pezsgő, a virágok, a pompás ezüstnemü, a kristálypoharak csengése, az asszonyok — egy sem szerető nélkül — mélyen kivágott ruhái, annak a tudata, hogy itt a kötelesség szó nem, de az élvezet ezerszeres visszhangra talál . . . Messze voltam Madeleinetől. Vajjon egy városhoz tartozik-e a Faubourg Saint-Honoré fényüző palotája, ahol vendég voltam és az imától zsongó sötét templom, ahol szeretőm könnyezve kérte Istent: adjon neki erőt, hogy tőlem elszakadhasson? Az ellentét nagy volt. Kiélveztem. Szép szomszédnőm mulattatott és én igyekeztem ezt megérdemelni. Mikor elváltunk, már magától értődött, de azért meg is mondtuk egymásnak, hogy még találkozunk.

Otthon ismét Madeleine emléke várt. A lakásom telitve volt vele, nem menekülhettem előle. »Mit mondhat nekem, amit még nem tudok?« gondoltam vállat vonva. De élénken emlékeztem hangsulyos, komoly szavaira, ez még álmomban is üldözött.

Másnap délután egy félénk, fáradt Madeleine jött el hozzám. Meleg gyöngédséggel fogadtam, ez megnyugtatta. Arról kezdett beszélni, ami idehozta, félénken ezerszer megkerülve az elmondani valóit és ezer apró kérdést intézett hozzám, a tegnap esti vacsoráról.

Amint már oly sokszor, most is megmagyarázta, hogy nem lehet az enyém. Az okait már rég ismertem és mégis meghatott most a finom egyszerüség, a szavak gondos megválogatása és a fájdalmas hang. Nem éreztem sem sértődést, sem haragot. Ki volt nekem kedvesebb a világon? Övé volt a szivem. Életünk legszebb órái azok voltak, amiket egymással, egymásra gondolva töltöttünk. Kezét simogatva, olyan megértéssel hallgattam, hogy feladata könnyüvé vált. Nagy bátorságot mutatott a saját fájdalmával szemben De amikor rólam beszélt, hangja remegni kezdett. Ám a sok kétség és félelem erőt adott neki, el tudta mondani, hogy nem tehet engem boldoggá, nincs kigázolás a viszonyunkból, elvesztegetem a legszebb éveimet s ezt magam is bizonyára belátom, ő már megveti saját magát is, látván, hogy bármily őszinték is a lelkifurdalásai, mégis hiába valók és gyengeségében mindig visszaesik a bünbe. Az én segitségemért kell könyörgnie, megoldást talált, olyan világosat, egyszerüt és célravezetőt, hogy azzal szemben nincs helye ellentmondásnak.

(Folyt. köv.)

Müveltségi vizsga

Huszonhatodik óra

A mult órán (január 15-ikén) feladott kérdéseinkre a helyes feleletek a következők:

1. Térjünk át az ismétlésre

1. A legutóbbi nemzetközi diákkongresszust Ljubljanában tartották meg.
2. A SzAND diszelnökévé Manojlovics Dusán szuboticai főispánt választották meg.
3. A világ legnagyobb repülőtere Rómában készül.
4. Az elsüllyedt S. 4. tengeralattjáróról 32 holttestet emeltek ki.
5. Az elmult héten a nikaraguai köztársaság elnöke ellen kiséreltek meg merényletet.
6. A spliti Hajduk négy mérkőzést nyert, négyszer pedig eldöntetlenül játszott a maltai válogatottal.
7. Január 25-ikén és február 22-ikén játszanak Szuboticán a Reinhardt szinészek.
8. A jugoszláv államadósság 35 milliárd dinár.
9. Husz millió dinár forgalmi adót vetettek ki Szuboticán az 1921—1925. évekre.
10. Szabolcska Mihály erdélyi magyar költőt állitották a napokban a hadbiróság elé.
11. Amerikában az Illinois államban levő West Frankfurtban történt sulyos bányaszerencsétlenség.
12. Pozsonyt fenyegette az elmult héten árvizkatasztrófa.

Mind a tizenkét kérdésre helyesen megfeleltek: Schönberger Erzsi (Szombor), Horváth Béla (Szenta), Vörösmarty Eta (Szubotica), Kun M. László (Kukujevci), Günthler Ferenc (Bocsár), Stössel Jenőné (Szenta).

A könyvjutalmat Horváth Béla (Szenta) nyerte.

2. Ki tudja megmondani?

1. Shakespeare müveit egyesek lord Bacon hires angol tudósnak és államférfiunak tulajdonitják.
2. A bankrott vagyoni összeomlást jelent és az olasz banco rottó-ból származik, aminek a forditása: összetört pad.
3. A gyenge spártai gyermekeket a Tajgatosz hegyszakadékba tették ki.
4. A pápa hármas koronájának neve tiara.
5. Timon volt a peloponnésosi háboru idejének hires athéni embergyülölője.
6. A XVIII. zsázad nagyszerü lengyel szabadsághőse Koszciuszko.
7. Kozmológiának hivják azt a tudományt, amely a világegyetemről való tudásunkat foglalja magában.
8. »Non possumus« szavakkal tagadta meg Kelemen pápa VIII. Henrik angol királynak azt a követelését, hogy feleségétől elválassza.
9. Hades a görög mithológiában az alvilág istene.
10. A külügyi hivatal angol neve Foreign Office.
11. Az angolok a sportban a becsületes játékot fair-play-nek hivják.
12. A leghiresebb francia bucsujáróhely Lourdes.

Mint a tizenkét kérdésre helyesen megfeleltek: Engler János (Szubotica), Rejtényi Mariska (B.-Topola).

Hatnál több kérdésre helyesen megfeleltek: Szöllősy Jenő (Bogyán), Börcsök Böske (Szécsány), Kun M. László (Kukujevci).

A könyvjutalmat Engler János (Szubotica) nyerte meg.

1. Térjünk át az ismétlésre

1. Mikor szünik meg a különbség az állami és magántisztviselők adója közt?
2. Milyen tragikus haláleset történt pravoszláv ujév napján Noviszadon?
3. Hol vesznek részt mint külön párt a cigányok az országos választásokon?
4. Melyik kerület képviselője az uj belügyminiszter?
5. Mik a demokrata párt kongresszusának határozata szerint a minimális feltételei annak, hogy a demokraták továbbra is résztvegyenek a kormányban?
6. Hol terveztek merényletet az Egyesült-Államok elnöke ellen?
7. Mikor nyilik meg a vajdasági jegyzőtanfolyam?
8. Milyen itéletet hozott a pécsi törvényszék a Jugoszláviából visszatért emigráns ujságiró perében?
9. Hányadik helyen van a jugoszláv válogatott a nemzetközi válogatottak ranglistáján?
10. Hol kisérleteznek a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálattal?
11. Hogy hivják a Lembergben szerencsétlennül járt repülőembert?
12. Ki látja el a bácskai főispáni teendőket az uj főispán kineveséséig?

2. Ki tudja megmondani?

1. Ki volt a trafalgári hős?
2. Melyik költőnek volt pártfogója Maecenas?
3. Hogy hivják egyes testeknek azt a tulajdonságát, hogy a sötétben dörzsölésre világitanak?
4. Mi a müneve az ősnyomtatványnak?
5. Ki alapitotta Szentpétervárat, a mai Leningrádot?
6. Ki a világirodalom legtermékenyebb drámairóla?
7. Melyik az a jelmondat, amely a monda szerint Nagy Konstantin előtt a kereszt képe mellett megjelent az égen?
8. Ki irta a Karamazoff-testvérek cimü regényt?
9. Ki volt az angol hadak fővezére Waterloonál?
10. Ki a legismertebb orosz klasszikus zeneszerző?
11. Hogy hivják azt, aki iskola és tanitó nélkül maga szerezte meg a tudását?
12. Kinek a verses krónikájából meritette Arany János a Toldi-trilógia anyagát?

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Diszletek mögül - Képzelet és mozi játéka

A kritikust megkérdezték, vajjon csakugyan azt gondolja-e a szindarabokról amit megir a kritikáiban. Erre a kérdésre igy válaszolt:

— A közönségnek sükségе van arra hogy egy véleményt adjak neki. Ezért én cikkenként ötszáz frankot kapok és ennek ellenében közlök is egy véleményt a darabokról. De csak egy véleményt. Ez nem az én véleményem. Az én véleményem többe kerül.

*

A drámairó igy szólt:

— Vannak egyes szinészek, szegények, kik nevüket csak a tulajdon névjegyükön átják lenyomatva nagy betükkel. Tiszteljük és szánjuk őket.

Máskor ezt mondta:

— Különös, hogy a szerzők általában nem szeretik a szinházat. Mindig unatkoznak itten. Évente csak egy-két darabot tartanak jónak. A véletlen furcsa játéka, hogy ezeket a darabokat is ők maguk irják.

*

A primadonna derüre-borura költekezett, megkérte barátja, hogy legalább jegyezze föl háztartási könyvébe napi kiadásait, hogy tájékozódni tudjanak.

A primadonna első nap ezt jegyezte föl:

Koldusnak .... 5 frank.
Madárétel..... 0. frank 50 centimes.
Egyebek ..... 1000 frank.

*

Az öltözőben beszélték ezt a históriát a kis kardalosnőtől, akit elvett egy aggastyán.

— Tudjátok, hogy becsapta szegényt? Mincskelőtte elvette volna, *azt hazudta neki, hogy hetvenöt esztendős.* Ezért ment hozzá. De a házasság után kiderült, hogy csak *hatvan esztendős.* Szemérmetlenség.

*

Antoine próbál. A darabban egy leány jön haza egy fiatalemberrel, de amint belépnek, a fiatalember bosszusan jegyzi meg:

— Ejnye, ez a kalapskatulya be se fér az ajtón.

Csakhogy a próbákon a kalapskatulya mindig befért az ajtón. Az igazgató odaintí a kellékest:

— Nem hallotta a szöveget? *Nagyobb kalapskatulyát kérek. Ha nincs, csináltasson egyet.*

Pár nap mulva ujra próbálnak. A leány kalapskatulya nélkül lép a szinpadra.

— Mi az? — ordit Antoine. Hol a kalapskatulya? Hol a kellékes?

A kellékes előáerül.

— Megcsináltatta az uj kalapskatulyát?

— Meg.

— Hát miért nem adta a müvésznő kezébe?

— *Mert nem fért be a szinházba se.* Ott van az udvaron.

*

J. V. *Pellerin* szindarabja, mely három részből áll, nem vigjáték, nem is szomorujáték, hanem valami *uj, furcsa müfaj, melynek értéke abban van, hogy a bennünk lakozó lelki élet kivetiti a szinpadra, mint valóságot.* Rávilágit a ma élő embernek arra a tulajdonságára hogy ezer életet hordoz magában és mindig más szeretne lenni, mint ami. Ezt pedig mulatságos drámai érzékkel tudja véghez vinni.

Miről van szó?

Opéku ur, aki már meglett férfiu gomblyukában a becsületrend piros szalagjain a vidékről Párisba rándul, meglátogatja X. urat, az unokaöccsét, egy vidám, lázasan élő ifjut, hogy tanácsot kérjen tőle. A nagybácsinak váratlanul zsebébe hullott 150.000 frank örökség, ezt szeretné valami jól gyümölcsöző vállalatba fektetni. De milyen vállalat legyen az, hogy ezt eldöntse fölutazott Párisba, a Pyrenneusok mellől, otthagyva szivbajos feleségét.

Az ő 150.000 frankjának hosszu meglehetősen unalmas története van, de az unokaöccs alig figyel rá. Ez a vidéki alak folytonosan locsog. Beszédéből a fiatalember unalmában kikap egy-egy szót, elszórakozik vele, megmákonyositja képzeletét. Utálja, hogy mindig önmaga legyen. Fölkap a képzelet szárnyas paripájára, cél nélkül kalandozik.

X. urat megmámoritják a szavak, ábrándképek tólulnak eléje, röpködnek, mint a pillangók. *Ha például a nagybácsi egy szerelmi történetről beszél, a szinen egyszerre megjelenik egy turbékoló szerelmespár,* melyet képzelete vetit ki mint valami moziképe és *ő maga is részt vesz a jelenetben.* Aztán eltünik a látomány, X. ur ásitozik, a nagybácsi tovább beszél.

Most gy kalapüzletről van szó. Az unokaöccs elmosolyodik, a szinen máris ott van egy kalapüzlet. Az unokaöccs kalapot vásárol, a legkisebbet és mulat hogy táncol a fején. A nagybácsi kiejti ezt a szót: »*munka*« erre a szinpadon *egy lázas műhely dörömböl, csengetyük csengenek, telefonok csörömpölnek, az unokaöccs egyszerre két telefonon beszél,* ugyhogy a vendég meg is kérdezi mi baja van.

Este Opéku ur sétálni viszi furcsa unokaöccsét, ismét beszél neki, de a fiu feloldad az ucca életében. Nézegeti a szállodák fény reklámait, a városi plakátokat, a rendőrséget, az éjjeli menedékhelyet s fantáziájában vendéglős, hivatalnok, rendőr lesz, földönfutó, éhenkórász. Ha egy sportruhás fiatalember halad el mellette, sportemberré vedlik s ha a polgári párt kiáltványait olvassa lázas hittel védelmezi a benne foglalt elveket. Agya tárgyiasitja mindazt, amit elképzel.

Ez a játék olykor a bohózat határait surolja, de végső kicsengésében *a mai ember gyökértelenségét, tétovaságát, kétségbeejtő iránytalanságát hangsulyozza.*

BERLINI PREMIEREK

Berlin, január hó.

A luxus-iparban Páris ma már nem az, ami egykor volt: réz nem döntő tényező a világ-izlés kialakulásában és a világ-divat megszabásában. Vezető pozicióját elsősorban abban az iparágban vesztette el, amiben a franciák sokáig verhetetlenek látszottak és bizonyultak, a vigjátékirodalomban. *Caillavet*val szunt meg ez az indusztriális hegemónia a könnyüsulyu dráma terén, a magáramaradt *Flers* — néhány hónappal ezelőtt bekövetkezett haláláig — egyetlenegyszer sem tudta megközelíteni egykori cégtársával közösen elért sikereit, hiába szerződtetett uj üzletvezetőket a vigjátékgyárba előbb Etienne *Pey,* majt André *Croisset* személyében. S akik a *Flers & Caillavet*-céget hivatva leunének pótolni, Alfred *Savoir,* Louis *Verneuil,* Tristan *Bernard,* Pierre *Weber,* André *Birabeau,* Sacha *Guitry* és a többi vidám legények, inkább csak Párisban aratnak ujabb babérokat, ha aratnak, *a külföldnek nem kellenek az ujjászitett régi francia receptek.*

A franciák helyébe léptek — nem, nem a magyarok. Ezt csak a pesti szinházi lapok találták ki. Az igazság az, hogy a magyar szerzők közül egyedül *Molnár* Ferenc márka a Lajtától nyugatra. (Nem *irói* márka, hanem *szinműiről,* ermészetesen.) A magyar darabok newyorki, vagy berlini inváziójáról közszájon forgó hirek csupán a budapesti szinpadi ügynökségek kommünikéi alapján terjednek el s azokról a newyorki és berlini szinházak mit sem tudnak. Berlinben egyetlen magyar darab fut csak, a »Játék a kastélyban«, amit már kétszázadszor adnak, igaz, hogy egy olyan kis szinházban, amibe alig fér be száz ember. A *Grosses Schauspielhaus* nyolc telt háza több nézővel ismertet meg egy darabot, mint kétszáz zsufolt ház a *Tribüné*-ben. A világsikernek vannak ilyen apró kulisszatitkai...

A francia vigjáték-kereskedőket *az angolok szoritották ki a világpiacról.* A jámbor, naiv, prüd és szentimentális angolok. Ezek a naiv és jámbor dzsentlimenek ujabban *olyan ravasz, trükkös, ragyogóan megszerkesztett vigjátékokat állitanak elő,* hogy a szegény francia szerzők, szabadalmazott sardoul technikájukkal, labiche-i bonvodalmaikkal és bernsteini felvonásvégeikkel sárgaságot kaphatnak az irigységtől. Ami pedig a brit komédiairók prüdségét és szentimentalizmusát illeti, sürgősen revideálni kell az erről elterjedt babonákat. Sikerük egyik legtöbb titka épen az, hogy szórakoztatásra szánt darabjaik is olyan bátran feszegetik a mai élet morális problémáit és — minden franciás malackodás nélkül — olyan természetességgel veszik tudomásul a polgári társadalom erkölcsi felfogásában a háboru óta beállott alapvető változásokat, aminőre a francia vigjátékirók egyszerüen nem képesek. A párisi *Theatre Gymnase* most mutatta be Berlinben Bernstein legujabb drámáját, aminek az a rövid meséje, hogy egy gazdag kereskedő elveszi feleségül azt a lányt, akit egy találkahelyen mutatnak be neki s amikor az asszonyt, aki természetesen megcsalja, elhagyja a szeretője, a férj vigasztalja. A darab párisi premierjén ott voltam, nagy sikert aratott. Berlinnek ugyanabban a szereposztásban, a kitünő Gaby *Morlay*-vel, nem tetszett. Miért? *Nem találták elég modernek és felvilágosultnak Bernsteint.* Ahogy a francia iró poentirozza a darabot, azon meglátszik,

hogy ő maga is meg van hatva saját előítéletnélküliségétől. Az angol koszton élő berlini szinházlátogató azonban már tul van azon, hogy nagy dolgot találjon egy ilyen — mondjuk, szokatlan helyen és szokatlan körülmények között létrejött — házasságban, vagy abban, hogy a megcsalt férj megbocsát feleségének.

A legnagyobb berlini siker most Somerset *Maugham*-nek az »*Eső*« cimü dráma szerzőjének uj vigjátéka, a »*Constent wife*«, ami itt a »*Finden Sie, dass Constance sich richtig verhält?*« cimet kapta. A francia vigjátékgyárosok közt csak kivételesen akad egy-kettő — Bernard, Veber — akik az irodalom egyéb terein is figyelemreméltó eredményeket értek el. Az angolok csaknem mind komoly regényirók, akik csak pénzt keresni menek a világot jelentő deszkákra. Arnold *Bennet* épugy, mint John *Galsworthy*, nagy regényekkel bizonyitották be, hogy szindarabjaikat csak ugy félkézzel kanyaritották papirosra és Maugham is először regénynek irta meg az »Eső«-t, s csak aztán gyurta át párbeszédekbe ezt a csodálatosan finom és erős trópusi történetet. Most bemutatott darabja nem iródott nagy pretenziókkal, mulatságos vigjáték a Lonsdale-féle házassági komédiák mintájára.

Constace asszonyt tizenöt évi házasság után megcsalja férje legjobb barátnőjével. Mindenki tud róla, csak Constance nem. A viszony olyan felháborító nyiltsággal folyik, hogy mindenki kötelességének érzi felnyitni Constace szemét, de az asszony oly boldog és megelégedett, hogy se huga, se anyja, sem pedig tizenöt év előtti kérője — aki most jött haza Japánból és még mindig változatlanul szerelmes bele — nem merik neki megmondani a valóságot.

Az egész társaság együtt van, amikor magából kikelve beront a férj, annak az asszonynak a férje, akivel Constance-ot megcsalja Johnny. A férj nem köszön Johnnynak, nem köszön feleségének, nem köszön a többieknek, csak kezébe nyom Constance-nek egy arany cigarettatárcát. »A feleségem ágyában találtam, — mondja — a maga férjének a tárcája.« Mindenki paff. Csak Constance mosolyog. És hogy megmentse férjét és barátnőjét, azt hazudja, hogy a tárca az övé és ő felejtette barátnőjénél. A megcsalt férj megnyugtatva el. A többiek állnak és várják a vihart, kivéve Constace férjét, aki nevetgél, mosolyog és megveregeti felesége lapockáit: »ezt ügyesen csináltad.« Mire az asszony haragosan visszavág: »De te nem csináltad ügyesen, máskor ne hagyd el a cigarettatárcádat.« Kiderül, hogy Constance tudta azt, hogy a férje nem hü hozzá. Tiz éve tudja. És kineveti — férjével együtt — a többieket, akik erkölcsprédikációk közben követelik, hogy hagyja ott hütlen urát.

— Nem ettem kefét, — mondja körülbelül Constance — egy ilyen embert otthagyni, aki annak fejében, hogy tizenöt évvel ezelőtt szerettük egymást, hajlandó engem ma is eltartani, gondoskodik rólam, kedves hozzám. Hol találok én még egy ilyen tisztességes embert?

— Ugy van, — helyesli a férj — hol talál ő még egy ilyen tisztességes embert?

Ők ketten nagyszerüen meg vannak egymással és nem hajlandók boldog otthonukat mások előitéletei kedvéért feláldozni. »Én ezt nem értem — sopánkodik Constance anyja — hát mi vagy te, szent?« És Constance mosolyogva azt feleli, hogy prostituált. Pár évi házasság után minden asszony az...

De. Amikor pár hónap mulva Constance közli férjével, hogy ő most hat hétre elmegy Olaszországba egyedül, Johnny nem akar beleegyezni. Ő elkiséri. Nem, nem feleli Constance, már van kisérőm. A férj meghökken. Ki? Az asszony, mint a legtermészetesebb dolgot közli vele, hogy régi kérője vele utazik. «Ne aggódj, nem lesz pletyka, — mondja — mint férj és feleség utazunk.« A férj fenyegetőzik, könyörög, nem használ. Ebben a percben jelenti be az inas a vetélytársat. Constance megmondja az urának, hogy a másik — a férj félrevezetése céljából — jön tőle elbucsuzni. S tényleg. A másik elbucsuzik az asszonytól a férj előtt és a férj, aki mindent tud, kénytelen hülyén ugy beszélni, mint aki beszopja az egész mesét. A vetélytárs olyan ügyesen tetet, hogy a nézőben egyre erősebbé válik a gyanu, hogy a közös utazásból egy szó sem igaz, az asszony csak bosszut akar állni férjén és a végén vele fog elmenni nyaralni. Amikor az udvarló távozik, a férj szerelmet vall feleségének. »Majd ha visszajövök, — mondja az asszony — akkor beszélünk erről.« — »Ide ugyan be nem teszed a lábad,« — tör ki erre a férj dühösen. Az asszony kalapban, kabátban, utrakészen elkezdi puhitani, simogatni, csókolni. »Hát ne jöjjek vissza?« — kérdi az ajtóból. »De«, — feleli a férj. És az asszony viszontlátásra-kiáltással — elmegy.

Reinhardt *Kammerspiele*-jében Leopoldine *Konstantin* játsza az asszonyt. tökéletesen. És a nézőtéren ülő Constance-ok és Johnnyk azzal az érzéssel mennek el a szinházból, hogy a saját kis kompromiszumos életük a legtökéleteseben van berendezve.

A *Renaissance-Theater* ujdonsága Joh *Natanson* »Coeur Bube« cimü vigjátéka. Az angol komédia francia cimét nem lehet németül elég finoman visszaadni, magyarul annyit jelent, hogy: selyemfiu.

Előjáték: Reggel fél négykor egy uccai telefonfülkéből felhiv egy fiatal jogász egy telefonszámot. A szinpad másik végében csönget a telefonkészülék. Egy nő felébred az ágyban. »Ki az?« — kérdi. — A fiu azt feleli, hogy találd ki. A nő először azt hiszi, hogy a barátja, egy idősebb kereskedő, aki eltartja. Aztán azt hiszi, hogy egy fiatal szinész, akit ő tart el. Egyik se. Hát ki? »Személyesen megmondom«, — feleli a fiu. Mikor? Tiz perc mulva.

És háromnegyed négykor hajnalban becsönget a nő lakására. Egy ismeretlen fiatalember. Olyan kedves, hogy a nő nem dobja ki rögtön. A fiu kicsit spicces, még ártatlan és a telefonkönyvből nézett ki egy számot, egy magányos nő számát. És most itt van S ha itt van, — marad is.

A nő halálosan beleszeret. A szinészszel szakit. Az öregurral természetesen nem. De a jogász nagyon fiatal, nem tud belenyugodni az osztozkodásba, bántja, hogy amikor a nő vagyonos barátja jön látogatóba, akkor neki a cselédlépcsőn kell megszöknie.

Az öregur, aki a szinészről tudott és azt elnézte, erre a fiatal fiura féltékeny, mert érzi, hogy ezt a nő igazán szereti. Beszél vele. Megmagyarázza a fiunak, hogy ő átvette a szinész szerepét és — egyelőre anélkül, hogy tudná — kitartott. Cosur Bube. Hiszen a saját pénzéből szinházba se tudja vinni a nőt, »itt az én boromat iszod, az én szivarjaimat szivod, az én szeretőmet szereted.« A fiu megundorodik helyzetétől és ettől kezdve kerüli a leányt.

A nő — Carola *Neher* játssza igen tehetségesen — amikor hiába várja a fiut rájön, hogy mi történt. Erre bevallja öreg barátjának, hogy a másik nélkül nem tud élni. És ajánlja neki, hogy legyen a titkos szerető, akivel a fiut megcsalja. Az öregur »inkább vagyok bent egy jó üzletben harminc percenttel, mint semmivel« alapon beleegyezik abba, hogy ezentul ő használja a cselédlépcsőt, a fiuval pedig elhitetik, hogy a nőnek csak vele van viszonya és hogy Nizza olyan olcsó hely, hogy ott a fiu zsebpénzéből (fényesen megélhetnek ketten, még autót is tarthatnak. És a fiu elhiszi . . . Elhiszi? Ki hiszi el, hogy elhiszi?

A közönség nem. *De meg van elégedve a megoldással. A szerelem rezonszerü lebonyolitása világtendencia.* Az angolok ezt tudják és szentesitik. A franciák sokkal régebben tudják, de tul-szentimentálisak ahhoz, hogysem ne hazudnák továbra is a régi mesét.

100 EVE A LEGISMERTEBB
Vezérképviselet:
SCHOSBERGER ADÖLF
NOVISAD 12472

Muki a szamárlétrán

A *tanácsosné méltóságos* asszony igen nagy állatbarát volt. Már volt neki kutyája, macskája, kanárija, mókusa, s most folyton azon jár az esze, hogy milyen jó volna, szép is volna, ha az ebédlő ablaka előtt aranyozott kalicka állana és abban egy jól megtermett, okos papagáj feleigetne becézgetéseire.

A tanácsos ur egy ideig hallani sem akart erről, de amikor látta, hogy az asszony csökönyösen kitart a papagáj mellett, elhatározta, hogy — vigye ördög! — megteszi a kedvét s a madárkereskedésben vesz egy müvelt madarat.

A következő héten a méltóságos asszonynak születésnapja volt s a tanácsos ur ezt az alkalmat szemelte ki arra, hogy a nevezetes vendéget becsempéssze az ebédlőbe ugy, amint a felesége mondogtata, aranyozott kalickában és az ebédlő ablaka elé.

Mire a méltóságos asszony megfürdött és felöltözött, a Muki — igy hivták a beszélő madarat — vidáman hintázott a hintáján s mikor az asszony belépett az ebédlőbe, hamisan lehajtotta a fejét, hunyoritott egyet és bókolva megszólalt:

— Lóri!... Szép vagy!... Jóreggelt! Nehéz az élet!

Ugy látszik, hogy megtetszett neki a fess asszony, de a méltóságos asszony is ugy megörült neki, hogy azon a napon még madarat is lehetett volna vele fogatni. Igy ment jó pár hétig.

Közben elérkezett a nyár s a tanácsos ur kivette a szabadságát.

Rendes szokásuk szerint Olaszországba mentek, most is oda számitottak menni, de egy kis bökkenője volt a dolognak. Mi lesz a Mukival? Magukkal nem vihetik. A cselédet pedig nem tarthatják a házban, csak azért, hogy Muki urat kiszolgálja. Bármennyire kiváló madár volt is, de ezt a nagy tiszteletet még az asszonya is sokalta tőle.

Ugy határoztak hát, hogy arra a négy hétre, amig szabadságon lesznek, kosztba adják a hivatalszolgához. A nagyszerü ötletre megnyugodott mindenki s másnap a szolga elvitte Mukit uj szállására.

Muki nagyon jól érezte magát szolgáéknál s mert a szolga és a felesége minden nap összevesztek, pöröltek és ilyenkor furcsa szavakat vagdaltak egymás fejéhez, Muki ur szóbősége is hamarosan kibővült pár vastag szóval De a szolgáéknál nem mutatta a tudományát. Jobb alkalomra tartogatta.

Közben a tanácsosék is befejezték nyaralásukat és haza érkeztek. Muki már a régi otthonában várta őket. Ismét elkezdődött a gyöngyélete, de az uj tudományát még mindig nem árulta el.

Röviddel megérkezésük után a tanácsosék estélyt adtak, amelynek keretében Muki is bemutatásra került volna. Az előkészületek közben azonban a méltóságos asszony és a tanácsos ur között valami miatt nézeteltérés támadt s mivel az asszony amugy is izgatott volt, a szóváltás folyton hevesebb lett közöttük.

A papagáj csak figyelt.

Mikor a méltóságos asszony már az idegroham szélén állott és orditozni kezdett, Muki meghintálta magát a hintáján, fölborzolta a tollát és nagyot rikácsolt:

— Hallgass az anyád!... és mondta amolyan magyarosan, hogy még egy békebeli huszárörmesternek is diszére vált volna. Ugy, amint a szolgától megtanulta.

A méltóságos asszonynak menten torkán akadt a szó:

— Szent Isten! — rémült meg. — Mit beszél ez a madár!

Azzal mindjárt tisztában voltak, hogy Muki nem maradhat tovább a házban, hiszen a legnagyobb szégyenbe hozza őket. De mit csináljanak vele?

A méltóságos asszonynak pompás gondolata támadt:

— Odaajándékozom az osztálytanácsosnénak!

Mikor az osztálytanácsosnénak a nevenapja volt, nagyon kedves és nagyon szeretetteljes levél kiséretében Mukit utra bocsátotta egy hordárral:

»Fogadd kedvesem ezt a kedves madarat olyan szeretettel, amilyennel én küldöm neked:«

Mikor Mukit a hordár elvitte, felsóhajtott:

— Csakhogy megszabadultam tőle!

Muki ismét uj otthonba került. Nagyon jól érezte magát, mert hiszen Muki mindenhol megbarátkozott, ha látta, hogy kedvelik.

A becsülete azonban itt is kitelt hamarosan. Itt meg egy délután a nagyságos asszony a cseléddel szólalkozott össze s mikor a szava hangosabb lett, Muki is beleavatkozott a diskurzusba és rákiáltott:

— Hallgas, az anyád erre, meg arra...

A nagyságos asszony elsápadt:

— Ezer szerencse, — kiáltott fel — hogy a lányaim nincsenek itthon.!

Muki becsülete alól egyszerre kicsuszott a talaj s az osztálytanácsosné még azon a héten névnapi ajándékba küldte a titkárnénak.

Muki gonosz szája azonban itt is eljárt s itt is hamarosan tul adtak rajta. Ahelyett, hogy a hivatali szamárlétrán fölfelé ment volna, egy-egy fizetési osztállyal mindig lejebb csuszott. A titkárnétól a segédtitkárnéhoz került, onnét az irodaigazgatóhoz, ez pedig a kezelőtisztnét ajándékozta meg vele.

Muki vándorolt rendületlenül.

Végre egy szép napon a szolgáékhoz került vissza.

A derék házaspár nem a legnagyobb örömmel fogadta a zöldtollu vendéget. De meg kellett becsülni, mert ajándékba kapta.

Egy napon azonban Muki ázsiója hirtelen felszökött szolgáéknál.

A szolga mérges volt, az asszony is, már éppen egymásnak akartak rohanni, mikor Muki pislantott egyet és felkiáltott:

— Hallgass, az anyád erre, meg amarra . . .

A szolga a hang felé nézett, az asszony is. Először meglepődtek, de mikor látták a mérgesen hintázó madarat, elnevették magukat s attól kezdve sohasem tudtak hajba kapni, mert Muki még idejében beleavatkozott és leintette őket.

Igy szolgálta meg a tanulópénzt a mestereinek.

Nyáry Andor

A garatüreg

a légzőutak megbetegedéseinek bejárati utja. Ha a fertőzéstől védekezni akar, használja az orvosilag elismert **Panflavin-pasztillákat.** — Megakadályozzák a garatüregbe kerülő betegségcsirák növekedését, kellemes izüek és nem ártanak a gyomornak. A legkiválóbb szaktudósok legjobban ajánlják. Gyógyszertárakban kapható 10944

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsei Jenő

A szép bőr

Ha a kozmetika szemüvegén át tekintjük embertársainkat, ugy a bőrük minőségének megitélésénél nemcsak az ép, de a *szép* külsőt is figyelembe kell vennünk. Bár általános az a felfogás, hogy igazán szép csak egészséges ember lehet, de azért ez a két fogalom nem fedi teljesen egymást. A legvirulóbb egészséggel biró egyén bőrén megférhet egy egész csomó kozmetikai hiba is, viszont elég gyakran beteg egyéneknek is szép külsejük van. Igaz viszont, hogy sima, bársonyos, és üde arcbőr mellett észrevétlenek maradnak az apróbb szépséghibák, de másrészt a legszebb ragyogásu szem, a legtökéletesebb ivben futó szemöldök vagy szépmetszésü száj is hatástalan marad szeplős vagy májfoltos arc keretében.

A szépség fogalma annyira viszonylagos, hogy azt lehetetlen pontosan meghatározni. Nemcsak egyénenként, családonként, vidék, ország és fajok szerint változó sőt néha homlokegyenest ellenkező is. Bennünk alighanem undort keltenének egyes néger törzsek többszáz font sulyu kihizlalt szépei és a barna bőrü, fekete haju délamerikait aligha ragadtatja el a legszebb szőke haju skandenáv nő is. *Szépnek tehát mégit azt az egyént lehet tartani, akit a saját fajtájabeli emberek legtöbbje szépnek tart.*

A természet kifogyhatlan kincsesháza az élet tavaszán majdnem kivétel nélkül mindenkit széppé vagy legalább is tetszetőssé tesz, noha a külső takarónak, a bőrnek, kifogástalan állapota természetesen még nem elegendő ahhoz, hogy valakit széppé tegyen, ehez még formaszépség és az idomok kifogástalan harmóniája is kell.

A szép bőrtől elsősorban megkivánjuk azt, hogy sima legyen és bársonyos tapintásu. A verejték és faggyu mirigyek váladéka adja meg a bőrnek a puhaságát, engedékenységét, fényét. Rendes mennyiségü feggyu kellemes fényt kölcsönöz a bőrnek, kevés zsiradék jelenléte fénytelenné teszi, tulságos sok pedig zsirosfényüvé.

A bőr szépsége még annak *teltségétől* is függ, ezt pedig a bőralatti zsirpárna adja meg, amelynek hiánya ráncokat, tulságos kifejlődése erős fényt és kellemetlen simaságot okoz a felületen.

Végül igen fontos a bőr szépsége tekintetében annak *szine* is, amely a benne levő festékanyag mennyiségétől és a vérerek teltségétől függ. A bőr kellemes színét, a mérsékelten telt vererekből átszürődő piros adja meg és amint nem szép a tulságosan halaványt, pigmentben szegény arc, ép oly kevéssé esztétikus a tulontul kreolszinezet. A bőr szépségéhez hozzájárul még annak *vastagsága* is, amely kell, hogy a normális kereteket tul ne lépje, mert csak igy képes azon a hajszálvéredények piros koloritja áttünni és azt szinessé, rózsássá varázsolni. És még van valami ami az arc vagy általán a bőr szépségéhez hozzájárul: a pehelyszőrök jelenléte, amelyek kellemes, simává bársonyos tapintatuvá teszik a bőrt, valamint megadja annak kellemes tompa fényét is.

*

L. A. Sombor. Annak a szernek a tudományos neve: hydrargyrium bichloratum corrosivum. Tény az, leányok kenőcsöt használnak, de rendkivüli ártalmas szer; az arcbőrét nagy mértékben fehériti, — de egyuttal hamarosan tönkre is teszi sőt rendszerint a fogazatnak is megárt.

Pero. Oszijek. Bár a hozzám intézett kérdése nem tartozik e rovatba, de ha már hozzám fordult vele, kitérni előle nem akarok és röviden válaszolok reá. Feltétlenül helyesen cselekszik, ha barátját annak a lépésnek a megtételéről lebeszéli, mert mindkettőre nézve csak szerencsétlenséget jelentene. Ilyen körülmények között házasságot kötni sem szociális, se mpedig egészségi szempontból nem szabad.

K. Piroska. Nova-Kanizsa. Ha a fogkefét kellőleg meg nem tisztitja, ugy annak a szállai között ép azok a mikróbák fognak tanyát ütni, amelyeket a szájból kiakarunk küszöbölni. Ezért a fogkefét mindig alaposan ki kell mosni, a felesleges viztől megszabaditani és azután enyhe melegen kiszáritani.

A. Célia. Bukin. Az arcbőrének megfelelő krémet csak ennek megszemlélése után lehetne ajánlani.

B. Irén. Kovin. Ha a máfolt nem tulerős szinezésü, ugy megkisérelheti citromlével, vagy kétszer higitott ecetsavval (6% savtartalmu ecet) ecsetelve halványitani.

N. Albertné, Szubotica. Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalonja Trg Sv. Ciril i Metod 5. I. em. Fogad naponta 9—12. és 3—6-ig. Tel 539.

Az emberi müveltség Nyugateurópából ered

Reinach tanár nyilatkozik a Glozel-i ásatások eredményeiről

A glozeli ásatások ügye viharos botrányt idézett elő nemcsak a tudományos körökben, hanem az egész francia közvéleményben. Hamisitványok-e a glozeli leletek, vagy igazi neolit korszakbeli maradványok: ez a kérdés osztotta két táborra Franciaországot és talán a Dreyfus-pör óta nem volt ilyen szenvedélyes vita, mint most. Egyetlen *törhetetlen hive* és szószólója van a glozeli ásatmányok valódiságának: ez az öreg Reinach régészprofesszor, aki a Bácsmegyei Napló külön tudósitójának rendkivül komoly nyilatkozatot adott az ügyről.

Amit a körorvos egy népszerü kézikönyvből tanult

A Vichy melletti Glozel falu *egy hangos botrányt és egy korszakalkotó nagy felfedezést adott nekünk* — mondja az öreg Reinach, Franciaország legnagyobb régésze. — A botrányról eleget irtak: régi dolog, a beérkezett tudomány dühödt ellenállása minden uj megismeréssel szemben, mely megdönti az eddig elért eredményeket, ami lélektanilag nagyon érthető, *mert a glozeli-i leletekből következő megdllapitások elavulttá teszik minden eddigi tudásunkat az emberi kultura kezdeteiről... és többi között például tévesnek mutatják azt is, amit én magam tanitottam főiskoláinkon huszonkét éven át.* A glozeli-i felfedezés után minden eddig használatos tankönyvünk lomtárba való! Az emberiség hálás lehet dr. Morletnek, az egyszerü körorvosnak felfedezéséért! Van nekünk franciáknak egy népszerüen megirt és amellett igen heleys és felvilágositó praehisztorikus archeológiánk (amilyen például Németországban még nincsen). Ezt a könyvet olvasta Morlett, akinek azután már néhány éve sikerült s a maga kis kertjében valami *római* cserepeket kiásnia. Mikor most valami parasztgyerek holmi ujjlenyomatos agyagcserepeket lelt és a Moulins-i tanácsurak leintették, hogy értéktelen római maradvány az egész; Morlet orvos meglátta, hogy a cserepek az ő kézikönyvében lerajzolt praehistorikus leletekhez hasonlitanak és ásatni kezdett, mig napfényre jött a hallatlan felfedezés.

Feliratok a kőkorszakból.

Hosszu feliratokat találtak kövön, csonton, agyagon, melyek feltétlenül a csiszolt kőkorszakból származnak. Az irásjelek ismételten rénszarvasrajzokat kisérnek és mellettük a legprimitivebb gelencsérmunka került napvilágra.

De már mindennél sokkal régebben, 1896-ban talált egy francia tudós, Eduard Piette a Pyreneusokban megfestett terméskőveket, miken mindenféle cirádák között a majakhoz hasonló betüjegyek voltak. Piette már akkoriban feltette, hogy ez az irás a neolit-idők emberétől származik. Minthogy azonban e feltevés homlokegyenest ellenkezett minden, az emberi müveltség eredetére vonatkozó tudásunkkal, mely szerint az európai ősember ugynevezett »rénszarvas-kulturája« nyomtalanul elpusztutl és az irástudomány csak hosszu századokkal ezután föniciai telepesek utján került el Európába; Piette-et senki sem vette komolyan. Ő ugyanis már akkor állitotta, hogy a mi ma is hasonlatos irásjegyeinket jóval a vaskorszak kezdete előtt a Földközi-tenger nyugati partjain találták fel és hogy a föniciai a-ba, melyet a tudósok minden vonal-irás ősapjának tekintenek, csak ennek az Európában felfedezett irásnak későbbi leegyszerüsitése. Arra is *rámutatott* Piette, már annak idején, hogy bizonyos, a rénszarvaskorszakból eredő, 1865-ben Perigordban kiásott csontokra rákapart ősjegyzések a kőkorszakbeli európai irás kezdetének tekintendők. Két német tudós, Wilke és von Lichtenberg a »Mannus« nevü folyóirat 1912-iki évfolyamában igyekeztek bebizonyitani, *hogy az irást nem is semita föniciaiak, hanem az drja európaiak találták fel.* Ezért a tudomány hamarosan antiszemitizmussal vádolta meg őket és fejtegetéseiket semmibe sem vették. Az természetesen több mint kockázatos feltevés, hogy Európát a kőkorszakban árják lakták, hanem a két német tudós felfogását az irás nyugateurópai eredetéről fényesen igazolják a glozeli-i leletek.

A neolith-ember kétezerbetüs ábécéje

Glozelben eddig vagy 150 terjedelmes feliratot találtak, egy olyat is, a melyen több mint 100 irásjegy volt; összesen vagy 2000 irásjelet, melyek közül száznál több ismételten fordul elő. Szemmellátható, hogy a neolitikus embernek dusgazdag alfabétája volt. A föniciaiak *később* egyszerüen kiválogatták ebből az ő nyelvüknek mefelelő jegyeket. Hiszen a Glozelben talált betük közül — (melyek egyébként mai betüinkhez nagyon hasonlitanak és a vonalirás legrégibb emlékének tekinthetők,) — alig van 60 ismeretlen irásjel: a többi mind a föniciai, a latin vagy a görög irás betüinek felel meg. Viszont a lelet a Lybiában, Cyprusban és Krétában talált ősirásokhoz semmiben sem hasonlit; szintugy az egyiptomi vagy babyloniai ősirásokhoz sem. Figyelemreméltó, hogy a »B«, mely hiányzik a hispán és etruszk abécéből, a glozeli 2000 jegy között egyetlenegyszer sem fordul elő. Ez a körülmény egymaga mutatja a lelet autentikus mivoltát: *ha hamisitvány lenne, ugyancsak müvelt archeologus lett légyen a hamisitója, aki ha tudta, hogy 2000 jegy között egyetlen »B« betüt sem szabad irnia!* Különben is nehéz volna megérteni, hogy miért követett el volna bárki ily rengeteg munkával járó hamisitást, melyből semmiféle hasznot nem láthat. Ugyancsak megerősitheti felfogásunkat, a glozeli leletben gyakori zárt »X«, melyet eddig kizárólag az ibériai leletekben találtak.

A modern tudomány igazolja a bibliát

— *Mennél többet tudunk meg e történelemelőtti időkről, annál rövidebb tartamra zsugorodnak azok össze.* A rémszarvas korszak óta nézetem szerint legföljebb ha 5000 esztendő mulhatott el és azután nagy földtani átalakulások már nem történtek, legfeljebb klimatikus változások. Az akkori müveltséget nem is ezek, hanem harcos északi barbárok (kelták és mások) betörése irtotta ki. A rémszarvas-kultura müveltebb embere menekült e betörő vadak elől és irástudását természetesen magával vitte. Igy jutott el ez az irás a föniciaiakhoz is, kik annak jó részét átvették. (Többi közt a Glozelben többször előforduló »T« betüt, mely a föniciai irásban »tsz«-nek hangzott, mint tudjuk.) *Ez a glozeli lelet 3—4000 éves lehet, a legrégibb föniciai iratemlékünk Krisztus előtt 1300-ból való. A tudomány mindinkább el kell hogy ismerje a biblikus időszámitás helyes voltát.* Aligha több, mint 6000 éve annak, hogy »Ádám fiai vereitékes munkával kezdték kenyerüket keresni«, vagyis, hogy állandó földhöz kötött kultura keletkezett. Napoleon pontosan eltalálta az igazat, mikor a genie ösztönével mondotta katonáinak, hogy a pyramisokról négy évezred tekint le rájuk.

Egy négyezer éves üzenet, melyet soha el nem olvashat senki sem

— Vajjon mit jelenthettek a glozeli ősember kőbe vésett irásai?

— Azt aligha fogjuk valaha is megtudni. Még azt is nehéz volna eldönteni, hogy ezeket az ősbetüket hogyan ejtették ki: bizonyos, hogy az átvevő népnél: átvett irásjel más hangot jelentett, mint eredetileg. Egy makacs tudós, Camille Jullian a glozeli latinos betükből mindenáron latin szavakat akart kiolvasni. Ez természetesen sikertelen vállalkozás volt; mintahogy az egész glozeli ásatás nem hozott napfényre semminő latin emléket, de még keltát sem és egyáltalán semmilyen fémeszközt. Kétségtelen, hogy a Noolit-kor ősemberének egy telepét ásták itt ki. Az irásokkal együtt napvilágra került agyagedények tökéletlenebbek, régiebbek a legrégibb cölöpépitményekben találtaknál is. Ugynevezett »gyürüket« találtunk és kőbaltákat, amik csak igen durván és kezdetlegesen voltak csiszolva. A lelt edények között akad, amelynek szeme és orra van (szája sohsem); ezek a Schliemans által Kisázsiában kiásott ugynevezett »bagolyfejü« vázákra hasonlitanak, de sokkal kezdetlegesebb azoknál. Az egész lelet szemmelláthatólag az ugynevezett hispango-galliai ősmiveltségi korszakból való (noha abban a korban természetesen sem hispánok, sem gallok még nem léteztek. Hogy micsoda nép csiszolta a kőbaltákat és véste kőbe az irkajeleket, arról ma még semmit sem tudunk. *A történelemben csak hóditók és rablónépek irták be nevüket:* már pedig ez a glozeli faj bizonyára szelid telepes lehetett, melyet leigáztak és elzavartak lakóhelyükről, a harcos kelták. Még a koponyaalakjukat sem ismerjük a glozelieknek, mert az eddigi ásatások mindössze emberi csontvázrészletet nem hoztak napvilágra. Igaz ugyan, hogy az ásatási területnek eddig alig egy harmadát ismerjük: a porhanyó földet nem lehet ásóval felhányni, csak kézzel szabad nagy fáradsággal haladni benne hüvelykről hüvelykre.

Az európai kultura Európából ered

Mint láthatja a glozeli leletek egészen megváltoztatják eddigi ismereteinket a prachisztorikus emberről és a müveltség kezdeteiről. Az első következtetéseket a következőképen formulázném meg:

Amit a körorvos egy népszerü kézikönyvből tanult

1. *Nyugateurópa hegyesebb vidékein a rénszarvas-kultura tulélte a neolitikumot. A rajzmüvészet ez időben nagyon elsatnyult, de az agyagedények készitését valószinüleg épen ebben a korszakban találták fel, az irásjeleket pedig tökéletesitették.*

2. *Téves az a felfogás, hogy az irást 1500-ban Kr. e. a föniciaiak találták fel.*

3. *Az európai rénszarvas-kultura pusztulását valószinüleg észak rablónépek betörése okozta; de ez a müveltség nem pusztult ki teljesen, hanem elmenekült a támadók elől. Igy jutott el a keleti népekhez, kik azután e müveltséget és az irástudást is, sok századdal később hozták vissza eredendő helyére, a Közép-tenger nyugati medencéjébe.* Nem a Keletnek köszönhetjük müveltségünket! Mint ma, ugy már az ősidőkben is Nyugateurópa volt az emberi müveltség uttörője.

Benedek Károly

NOVISAD, ORBAN-PENSIO
Vizvezeték, mosdók, melegvizfütés.
TELJES PENSIO 70—90 Dinár
Abonenseknek engedmény. Telefon 25—36

Szerkesztői üzenetek

»Első próbálkozás.« Nem sokat ígér.

»Nem ér egy fabatkát sem.« Fabatkát sem ér.

A tévedés. Tévedés, ez nem irodalom.

S. J. Rossz fordítások vannak már bőven.

M. N., Kovin. Kedves irás, kár, hogy van néhány defektusa.

»1910«. Példányonkint vásárló. Az illetőnek nem kellett volna állampolgárságot kérnie, mert az állampolgárságról szóló mostani rendelkezések szerint is jugoszláv alattvalónak tekintendő.

Palánkai olvasó. Forduljon Braća Goldner céghez, Szubotcára.

»Előfizető« Bajmok. J. D. Rockefellert közelebbi cimzés nélkül is megtalálják Newyorkban.

F. Sz. Szombor. Müvelt Társalgó és egyéb hasonló tárgyu könyvek megrendelhetők könyvosztályunknál, mint pl. »Illem- és Tánctan«, Jó társaság illemszabályai«, »Társalgó«, »Jó modor, jó társaság« stb.

Hü olvasó, Debeljača. Forduljon ügyvédhez, esetleg visszakapja a fizetett illetéket.

K. K. Luč. A 20%-os koronabonokkra vonatkozólag az 1927/1928. költségvetési törvény 34. szakasza ugy intézkedik, hogy 1927. ápr. 1-étől az 1000 koronáig terjedő 20%-os bonok a hátralékos állami adóra elfogadtatnak és pedig a »Službene Novine« 98. számában 54.300—927. szám alatt kiadott rendelet szerint a következőképen:

Az 1000 kor.-ig (250 din.) terjedő bonokkal csakis az 1926. év végével fennálló állami adóhátralékot lehet fizetni és pedig csak azok által, akiknek a nevére, vagy örökhagyójuk nevére szól a bon. Azon adóhátralékosok, akk ily 1000 kor.-án aluli bonokkal óhajtják adóhátralékukat részlegesen törleszteni, elvesztik azt a kedvezményt, amely szerint az 1926. év előtti állami adóhátralék 1927. jan. 1-étől — kamatmentesen — egynegyed évi részletekben fizethető: tehát a bonnal való törlesztés esetén a fennmaradó adóhátralék összege azonnal készpénzben fzetendő. Arról, hogy az 1000 koronán felüli bonok mily módon használhatók fel adófizetésre, nem szól a rendelet.

N. I. Beograd. A konvertált Magyar Jelzálogsorsjegy még ma is játszik, azonban a nyeremények nincsenek valorizálva és a régi 300.000 kor. nyeremény kb. 950 dinár értékü, a kisebb nyereményeknek pedig alig van kifejezhető értéke, ugyhogy az üggyel nem érdemes foglalkozni.

Noviszadi olvasó. Aki férjhez ment idegen állampolgárhoz, az elveszti állampolgárságát, illetve a férje állampolgárságát veszi fel. Ha elválk, akkor nem nyeri vissza az előbbi állampolgárságát, hanem azt ujra kell kérelmeznie. — Arra senki sem kötelezhető, hogy azt, hogy elvált, vallási vagy egyéb hatóságnál bejelentse.

»Állampolgár«. Az állampolgári kérdés végleges rendezéséről a közeljövőben meghozandó törvény fog gondoskodni. A javaslat szerint nem kell ismét folyamodni az állampolgárságért.

Szinena. Az az értesülése, hogy az »Innendekoration« cimü müvészeti lap megszünt, téves. A kiváló müvészi folyóirat most jubilál s megrendelheti közvetlenül is dr. Alexander Koch-Verlag, Darmstadt.

I. R. Slavonia. Az utódállamok alattvalónak a magy. kir. postatakarékpénztárnál levő betétei ügyében van egyezmény Magyarország és az utódállamok között, amely szerint az ilyen követeléseket mindenki a saját államától fogja megkapni, amennyiben ezeket a saját országukban záros határidőn belül bejelentették.

D. B. Ada. A kérdezett sorsjegyek ügyében sziveskedjék a Subotički Vjestnik-hez fordulni.

E. Cs. Novi-Gdorac. A Jugoszláviában szerzett iparengedély Magyarországon nem bir érvénnyel. Magyarországon önnek uj iparengedélyt kell kérnie és hogy azt megkaphassa, előbb az ottani állampolgárságot kell megszereznie.

E. Szécsi
„PHILATELIA“
bélyegkereskedés Subotica Cirila Metoda trg 53 (Teréz templommal szembeni sorban).
Nagy választék külföldi bélyegekben. Legujabb kiadásu albumok minden nagyságban és katalogusok raktáron. 1417

Keresztsoros rejtvény

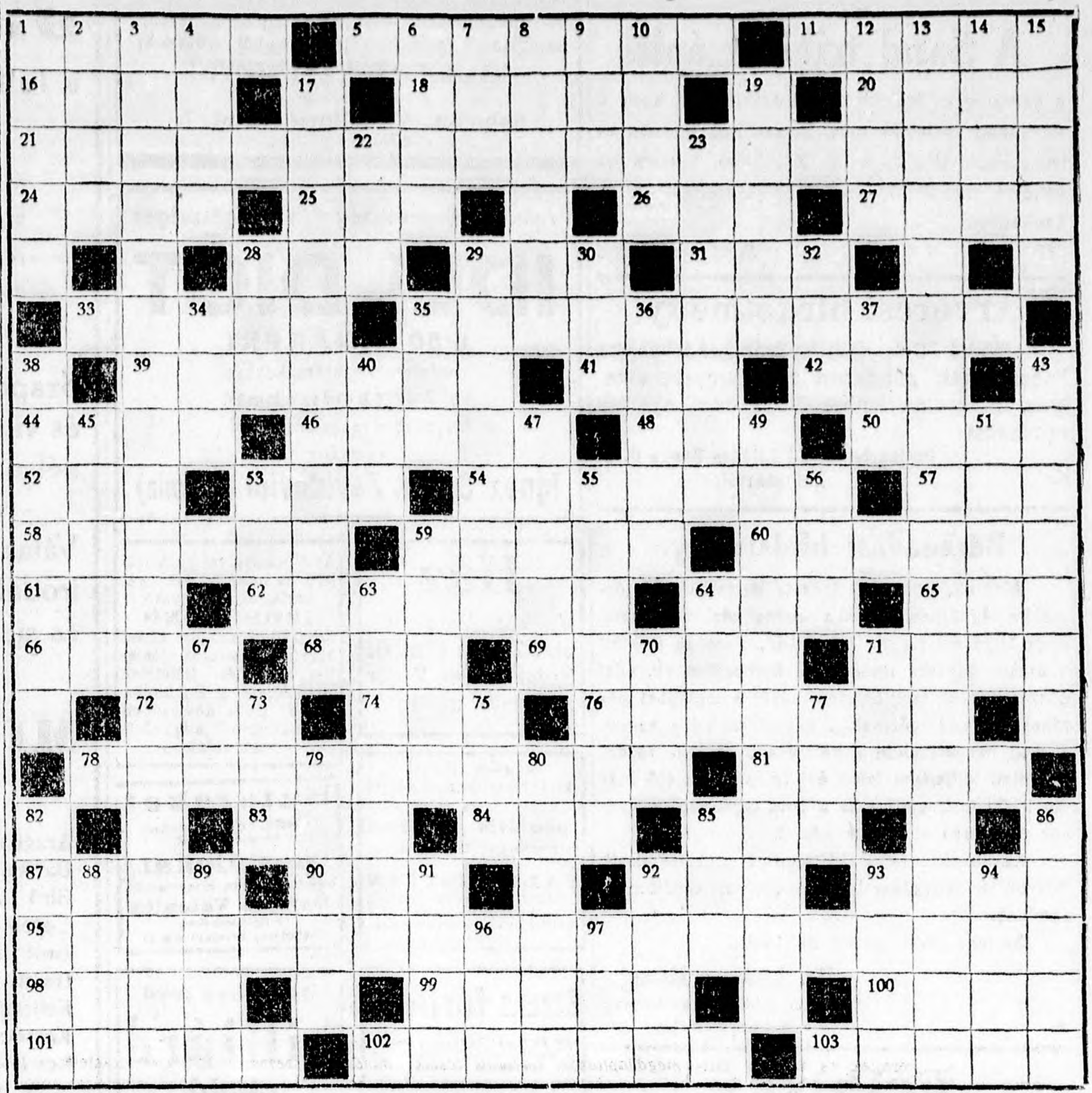

Vizszintes sorok:

1. Háztartásokban tisztogatásokra használják.
5. Magyar város.
11. Párbajkódex összeállitója.
16. Itt egy hires magyar országgyülés folyt le.
18. A hold istennője.
20. »Vég« idegen nyelven.
21. Akció a kisbirtok védelmére
24. Egyiptomi istennő.
25. Levegő.
26. Szabad térség.
27. Ibsen Nórájának orvosa.
28. Hónap rövidítése.
29. Baj, ha ilyen az élet.
31. Nem lát.
33. Hires német hegedümüvész keresztneve.
35. A tölgyfélékhez tartozó fa.
39. Spanyolország keleti részén beszélik e nyelvet.
41. Müveltető képző.
42. Az Atlasz-hegységhez tartozó hegylánc és az ott lakó nép neve.
44. A viz — franciául.
46. Brit-indiai állam. Haidarabad a fővárosa.
48. Váratlan cselekvést jelent.
50. A borbély teszi.
52. Arab név.
53. Három egymásután következő betü.
54. A 31-ik vizszintes teszi
57. Jassz-szó.
58. Katonai lőfegyvertipus.
59. Egy vallásos szentirás.
60. Kevés.
61. Ige parancsolóalakban.
62. A hirközlés egy módja.
64. Jelt ad.
65. Helyhatározó
66. A 3. függ. 17., 2., 21. és 8. betüje.
68. Vágány.
69. A »sárkány« latin neve.
71. Irásmunka.
72. Vadász is van ilyen.
74. Helység Bécs mellett.
76. Délamerikai folyó.
78. Értelmes, eszes emberről mondjuk.
81. Ilyen mérték is van.
83. Női becézőnév.
84. Városka az Etsch mentén.
85. A 68. és 69-ik vizszintes sorok mahangzói.
87. Férfinév.
90. Szük — idegen nyelven.
92. Nem mozdul.
93. Ruhadarab.
95. Szólásmondás.
98. Frizura.
99. A kenyérmagvak gyüjtőneve.
100. Sziget — idegen nyelven.
101. Hajfürt.
102. Szabadságától fosztja meg a lakóját.
103. Meghagy, megparancsol szinonimája.

Függőleges sorok:

1. Tréfás becsmérlő szó.
2. Ilyen érdek is van (hosszu helyett rövid ékezettel.)
3. Egy 1861-ben megjelent magyar hetilap cime.
4. Turf-müszó.
6. Amire önagysága szüntelenül panaszkodik.
7. Az teszi, akinek bánata van.
8. Ilyen szeg is van.
9. Egy — idegen nyelven.
10. Régi hangszer.
12. Lemásol.
13. Magyar orgonamüvész.
14. Ebben az évben.
15. Reginát becézik igy.
17. Kalandos utazásairól hires magyar világjáró.
19. Tiroli gyógyhely.
22. Számnév.
23. A »téved« igéből képzett jelző.
28. Erdélyi folyó.
29. Tanácsos — latinul.
30. Rövidités.
32. Dohányspecialitás.
34. Langyos — idegen nyelven.
35. Világitó anyag.
36. Kártyakifejezés is.
37. Német határozatlan névmás.
38. Magyar jelentése: felsülés.
40. Norvég iró.
43. Fütőanyag.
45. A kereskedő portékája . . .
47. Ige.
49. Bencés kolostor.
51. Hivatali helyiség.
53. Emlős állat.
55. Védasszony.
56. A 41-ik vizszintes párja.
59. Ázsiai nép.
63. Az ember kényelmét szolgálja számtalan alakban.
64. Itt — Franciául.
67. Müvészet — idegen nyelven.
70. Müvészet egy más, idegen nyelven
71. Névvégződés.
73. Rag.
75. Török tiszt.
77. Három azonos magánhangzó.
79. Lüttich francia neve.
80. »Utóbbi« ellenkezője.
82. A hideg teszi néha az emberrel.
85. Az 52-ik vizszintes forditottja.
86. Tolldisz női kalapon.
88. A király joga a törvényhozás határozataival szemben.
89. Négy egyforma mássalhangzó.
91. Modern román költő és államférfiu.
92. Egyik rovat cime — árjegyzékekben.
93. Erdélyi folyó.
94. Kémiai müszó.
96. Az egyik oldal
97. Senkit már nem érdekel.

Hafa Solid harisnyák
Braća Schönberger-nél Novisad, Jevrejska ul. 6

NYILT-TÉR

A Sand tribünt épit

a pályáján és felhivja az érdekelteket, hogy a tervezetet tekintsék meg Strass Leó mérnök ur irodájában, (Pašićeva ul. 2.), ahol minden az épitésre vonatkozó pontos felvilágositást megkaphatnak.

587 *Sand vezetősége.*

Árverési hirdetmény

Folyó hó 30-án délután 3 órakor árverésre bocsájtatnak mindazon zálogtárgyak, amelyek m. év november 30-ig nem nyertek rendezést.

Poljoprivredna i Založna Banka D. D.
624 **Zálogosztálya**

Bérbeadási hirdetmény.

Alulirott, mint vb. Székely Bertalan adai gőzmalom cég tömeggondnoka ezennel közhirré teszem, hogy folyó évi január hó 25-én, szerdán délelőtt 9 órakor ügyvédi irodámban bérbeadom vb. adai gőzmalmát és moli hengermalmát a legtöbbet igérőnek. Az adai gőzmalom kapacitása négy vagon, a moli hengermalom kapacitása 2 és fél vagon. A bérleti időtartam folyó évi február elsejétől május 31-ig tart, amikor is a fenti ingatlanok nyilvános árverésen el fognak adatni.

Az illetéket és a költségeket a bérlő viseli. Bővebb felvilágositással szolgál alulirott csődtömeggondnok.

Szenta, 1928. január hó 19-én.

Dr. Ludaics Milos
ügyvéd, mint vb. Székely Bertalan
584 csődtömeggondnoka.

Felhivás

Szent Egyletünk folyó évi tagfelavató ünnepélyét (Assifát) f. é. február hó 26-ikán d. e. 10 órakor tartja meg, miért is felkérjük mindazon hittestvéreinket, kik Szent Egyletünk tagjai sorába való felvételüket óhajtják, hogy ebbeli szándékukat a Szent Egylet irodájában (VI. kvart, Zrinjski trg 23.) a hivatalos órák alatt bejelenteni sziveskedjenek.

Szubotica, 1928. jan. 18.

Szuboticai Izr. Szent Egylet elöljárósága

Kis szent Teréz szobrokat
ugy templomok, mint magánosok részére, valamint kis szent Teréz képeket a legszebb kivitelben a legolcsóbban szállitja
F. BACHINGER
képkeretező és aranyozó cég **SUBOTICA**
Aleksandrova ul. 13 9933 B. Sudarevićeva ul. 34

Előkelő biztos existencia hölgyek részére!
A ország legnagyobb és legismertebb szépségápolási intézete
„Lea Kosmetika" Beograd
Palata Luxor, Balkanska ul. 8. I. spr.
Rendkivül előnyös feltételek mellett kurzust nyit a MODERN KOZMETIKA teljes kiképzésére. Beiratkozás február 15-éig. Levélben részletes felvilágositással szolgálok. Levelezés szerb, magyar és német nyelven.

Szerezzen örömet gyermekének
és rendelje meg
Csili Csala Csalavári csalafintaságait
a MINERVA R. T. könyvosztályában
Ára Din. 75·—
Vidékre 5 din. portóköltség

Ruha teszi az embert!
A legelegánsabb, amellett a legkényelmesebb szmokingok, frakkok az én üzletemből kerülnek ki
VOJISLAV VASILJEVIĆ
uriszabóság
Subotica, Manojlovićeva ul. 7.
Pletikosić palota

Ajánlok kötelezettség nélkül, egészséges
IDEI DIÓT
6·50 DINÁRÉRT
brutto-netto, jutazsákokban ab Zavidovići állomás. Vagonvételnél jelentős kedvezmény
Ignaz Stern, Zavidovići (Bosznia)

Ház
V. kör Vardarska ul. 32 alatt **eladó.** Érdeklődések V. kör Gajeva ul. 46
512

Az államnyelvet perfektül biró és néhány évi gyakorlattal rendelkező
IRODISTANŐ
Novisadon azonnal állást nyerhet. Részletes ajánlatok a fizetési feltételek megjelölésével Schmolka hirdető iroda novisadi címére „Engros" jelige alatt intézendők

Bőröndöket kollekciótáskákat és **speciális bőráruk** megrendelésre legpontosabban készit
FALKENSTEIN
szijgyártó és bőröndös
Zmaj Jovin trg 5.
Javitások és sérvkötők precizen és olcsón! 10

Bútorokat
ebédlő, háló, uri szobaberendezéseket,
portálokat
legelőnyösebben szerezheti be
Domján Valentin
bútorüzemében
Subotica, Zrinjski trg 11
5997

Gyenge férfiaknak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim
„Patent 608"
Cluj (Kolozsvár) 1622
1. sz. postafiókbérlet.

Jókarban levő
billiárd
eladó.
P. Lacsók Kulpin
356

KOMLÓSPÁRGÁT!
kedvező árak mellett ajánl a
WEITZENFELD i DRUG
SUBOTICA
Kérjen árajánlatot!

F. R. Rotter
gép-, fém iru- és szifónfejgyára
Osijek, I., Pejačević ulica 7
1271

Ajánl saját gyártmányu prima szifónfejeket, szódavizgyártógépeket, sörpumpákat és minden e szakba vágó más cikket.
Szódavizgyártógépek javitása a törvényes előirások szerint, legolcsóbb árakon.
Cseh szifon- és kracherlis-üvegek állandóan raktáron.
Nem képviselet, hanem saját, Jugoszláviának ebben a szakmában legnagyobb és legrégibb különlegességi gyára! — Mérsékelt árak! Szakszerü kivitel!
Kérjen árjegyzéket!

Janin,

a lelkes könyvbarát irja:

„A könyvek vezetőink, legjobb barátaink és igen sokszor vigasztalóink, ha a sors keze reánk nehezül, vagy az élet zaját megunva, a magány négy fala közé menekülünk."

Szaporitsuk tehát barátainkat és vigasztalóinkat, adjunk minél nagyobb számban helyet nekik otthonunkban.

Válasszon az alább felsorolt irodalmi értékü könyvekből és siessen megrendelést tenni a

MINERVA R.T.

könyvosztályánál

Aragon: A hét pupos tornya	30.—
Baffico: A legyőzött férfi	24.—
Biró Lajos: Házasság	32.—
Conan Doyle: Köd országa	36.—
Grób Imre: Hét év Szibériában..	80.—
Goethe: Faust I—II.	80.—
Kellermann: Schellenberg testvérek	40.—
Kessel: A véres puszta	36.—
Lewis: Babbit	48.—
— Mantrap	32.—
Lombart: Éjjeli vallomás	28.—
Mathers: A révész	30.—
Mauriac: A szerelem sivatagja ..	30.—
Phillips Gordon: Robbanópor	40.—
Schnitzler: Álmok éjszakája	24.—
Wasserman: Laudin és családja	40.—
Wells: Anna Veronika.....	48.—
— Kipps	56.—
— William Clissold I—II.	120.—
— Láthatatlan ember	40.—
— Egyelőre	60.—
Berendné: Lüktető talaj I—II.	140.—
Kipling: Naulahka	40.—
Kassák Lajos: Egy ember élete I—III.	135.—
Szimonides Lajos: A világ vallásai	500.—
Lambrecht Kálmán: Az ősember	400.—
— Az ősember elődei	320.—
Tamás István: Fekete majális ..	30.—
— 5 világrész a Szajna partján ..	40.—
Szentelekí-Debreceni: Bazsalikom	50.—
Dr. Kecskeméti Lipót: A zsidók egyetemes története	350.—
Dr. Szattler Jenő: Hippokrates sebészete	40.—
Szatmáry: A detektiv munkája ..	60.—
Gyakorlati gazdalexikon	480.—
Madside Musafa hercegnő: Vágyak és szenvedések kelet fátyola alatt	50.—

Nagyobb vételnél részletfizetési kedvezményt adunk.

Vidéki megrendeléseknél a szállitás utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése mellett történik, portóköltség 5 dinár.

LEVELEZÉS

Nagyságos asszonyom! A mai divathoz az utcán és estélyen más-más reticulet visel. Ha tehát elegánsan óhajt megjelenni, látogató és báli táskáit mielőbb szerezze be Balog Lina cégnél, Subotica. 620

Richmond. Tuesday, when it will be not tov late, wait for me at the second train. I hope to see you again when it will not doing there something. Attend the gazette of tuesday! 555

Zagreb. Alig várom huszonhatodikát, hogy zongorahangra, ugyanazon napon mint legutóbb, fél hatkor megjelenhessek. 590

Fiatal urihölgy keresi hasonló koru leány ismeretségét szellemes levelezés céljából. Szigoru diszkréció. — Megkeresések a kiadóhivatalba »Egyedül 10« jeligére 609

Levelezmék vigkedélyü, középkoru férfiakkal. Leveleket »Tavasz« jeligére a kiadó továbbit. Házasság lehetséges. 608

»Kedves és jó« jeligére utólagosan levél ment zomborinak a kiadóba. 625

HÁZASSÁG

Diplomás, jómegjelenésü uriember, egymillió dinár értékü ingatlannal, évi 140—150.000 dinár jövedelemmel, nőül venne 35-42 éves, intelligens, házias, csinos, megértő elvált vagy özvegyasszonyt megfelelő vagyonnal, aki szereti a falusi életet és a nyugodt otthont. Leveleket »Elkésett boldogság« jeligével a kiadóhivatal továbbit. 568

Két intelligens, magas fiatalember nősülési szándékból megismerkedne jobb módu 17—25 éves biztositott jövőjü hölgyekkel. — Fényképes ajánlatokat — »Diszkrét« jeligére kiadóba kérünk. 341

Fiatal asszisztens-orvos fiamat szeretném ismeretség hiányában ezuton megnősiteni kölcsönös sympathia esetén izraelita vagyonos urhölggyel. Levelek Dr. A Handel. Wien. Universität küldendők. 592

Férjhezmenne intelligens iparoslány. Középkoru partiképes özvegy vagy elvált urak fényképes leveleit »Gyöngyvirág« jeligére a kiadóba kérek. 607

Benősülési szándékból zsidó leány ismeretségét keresem. Leveleket »Házasság« jeligére a kiadóhivatalba kérek. 605

Megnősülne 25 éves csinos megjelenésü iparos. Elvenne hozzáillő hajadont vagy özvegyet némi hozománnyal, vallás különbség nélkül. Teljes cimü levelekre fényképpel ellátva válaszolunk. Titoktartás biztositva. Cim »Union« Subotica, Kralja Aleksandra ul. 6.

Házasságot urikörökben ugy bel-, mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkrécióval. Marie Fejes, Vel.-Kikinda, Nikola Pašićeva ul. 1591 11944

Ötvenéves földbirtokos és nyugd. főtanácsos vagyok. Sokévi özvegység után gyengéd női szivre és kézre áhitozom. Vagyonom biztos megélhetést nyujt, azért nem feltétlen vagyonos hölgyek ismeretségét óhajtom házasság céljából. Lehetőleg fényképes leveleket teljes cimmel »Még egy tavasz« jeligére a kiadóba kérek. 13006

Nemzetközi házasságközvetitő iroda minden megbizásnak pontosan eleget tesz. »Ámor« házasságközvetitő iroda Temesvár, Románia, Kossuth Lajos ucca 21. 11993

Házasság céljából megismerkedne vagyonos idősebb ur 30—45 éves egészséges nővel. Leveleket »Kedves és jó« jeligére a kiadóba kér. 136

FOGLALKOZÁS

Nevelőnőnek nyelv- és zenetudással és anélkül, angol, francia és birodalmi német gyermekkertésznők, házilányok, nép- és liceumi tanitónők, zene- és gyógypedagógusnők közvetitését a leglelkiismeretesebben végzi: Pädagogenbund, Wien IV., Karlsplatz 7. 429

Erzieherin, mit Franz., Klavier, serbische Nachhilfe sucht sofort Posten. Adresse Administration. 557

Segéd a rőfős- és divatáruszakmából, ügyes eladó felvétetik. I. Guttman, Čakovec, Medjimurje. 556

Főpincér lično právóval, nős, 30 éves, beszél szerb magyar, német nyelvet megfelelő állást keres. Ajánlatokat a kiadóba kér 492

Perfekt szobalányt keresek, lehet német is. Somborski put 3. 588

Orvosi rendelőbe délutáni elfoglaltságra keresek jobb megjelenésü nőt, ki szerbül is beszél. Cim a kiadóban. 596

Fiu tanoncnak felvétetik Ulreich Ottó füszerkereskedésében, III., Preradovićeva ul. 14. 604

Géptulajdonosok figyelmébe. Repedt, vagy szétfagyott motorfejet és alkatrészeket jótállás mellett heggeszt és hajlott tüzmenyezeteket egyenesit Üveges Antal, Bačka Topola. 301

Téglamester (égető is) sok évi gyakorlattal ajánlkozik Cim a kiadóban. 614

Jólfőző mindenes bejárónak elmenne magányos nő. Cim a kiadóban. 376

Felsőiskolai képzettséggel biró egyén bármilyen alkalmazást keres azonnali belépésre. Cim: Pallas Reklam, Subotica. 387

Fiatal professzor garantált sikerrel előkészit diákokat Ugyancsak órákat ad szerb és német nyelvből. Cim a kiadóban. 384

Kovácsgépész, ki traktorokhoz is ért, állást nyerhet Budisin Gyura, Vel.-Kikinda. 323

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbítunk. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Wurstligyártással kapcsolatos mészáros és hentesipar rendszeres bevezetésére 10.000 dinár kaucióval üzlettársat keresek. Érdeklődők forduljanak Jelenits István hentesmesterhez Sztaribecsej. 394

Közvetitünk a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimérés stb.) *Nemzetközi Iroda* Subotica, Aleksandrova ul. 9. 7628

Aranymüves-segédeket

bizsuterie, foglaló munkára továbbá flachstich-vésnőköket, lánc-, gyürü-, karabinermunkásokat, csiszolónőket keres Josip Höflinger, aranymüves, Zagreb. Prilaz 29. 490

Házmesternek felvétetik gyermektelen házaspár február 1-re. Paje Kujundžića 31. 455

Intelligente Erzieherin wird per sofort zu Dr. Zoltan Székely mit Jahreszeugnissen gesucht. 484

Kinderfräulein zu zweijährigen Mädchen mit langfristigen zeugnissen wird gesucht Beck Subotica, Vilsonova 17. 573

Utazó (nőt) külföldi kelengye vállalat jugoszláviai fiókja keres elsőrangu munkaerőt azonnali belépésre. Ajánlatokat: Radio Reklam Jugoslavija, Subotica, postafiók 48. küldendők. 581

Házvezetőnőnek vagy anyahelyettesnek ajánlkozik 1—2 gyermek mellé intelligens, 45 éves perfekt német nő, jól főz, varr, a háztartás minden ágában és gyermeknevelésben jártas Szives megkereséseket a következő cimre kérek: R S. Klein Rudolfné cipőkereskedő Stari-Bečej. 570

Házvezetőnői állást keres intelligens keresztény 42 éves jólelkü, megbizható urinő, magányos idősebb urnál, esetleg anyahelyettesnek gyermekekhez uri családhoz. Megkereséseket kérem »Sorsüldözött« jeligére a kiadóhivatalba. 572

Frizőr- és manikürösnő kerestetik jó fizetéssel azonnalra vagy megállapodás szerint. Cim: Schmolka hirdetőiroda, Novisad, Jevrejska 7. 464

Suboticai gyermektelen uricsalád keres vidéki 15—18 éves tiszta és szorgalmas cselédleányt. (Lehetőleg német szülők gyermekét.) Lehet árvaleány is. Kitünő jó hely biztositva. Ajánlatok »Gyáros« jeligére Pallas hirdetőiroda, Subotica küldendő. 562

Ügynököt keres egy gyári vállalat, aki a vajdasági füszer nagy- és kiskereskedőknél jól be van vezetve Cim a kiadóban. 550

Kifutó fiut keresünk február 1-re Jevrejska Centralna Banka. 578

Gyakornokot felvesz özv Basch Lajosné fakereskedése Somborski put. 45. 412

»DAMA«

FEHERNEMÜ-SZALON

TOLSTOJEVA (ODOR-U.) 21

Ajánl valódi lyoni selyemből készült hálóingeket, combinéket, ingbugyikat, **ajándéknak** alkalmas pijamákat, linon zsebkendőket, teritőket

ERDŐS HENRIK és TSA

NOVISAD Telefon: 2'-35 — *Deutz* — **VEL. BECSKEREK** Telefon 41

2, 4 és 6 HP petroleummotorok Dieselmotorok Szivógázmotorok Szivógáztelepek fa és fahulladékoknak szurokkiváltás nélkül

DEUTZ szivógázmotorok és fagáztelepek **50%**-kal olcsóbban dolgoznak, mint gőzgépek ugyanolyan biztonsággal

Kő fürészek kocsira szerelve 6-8 HP petroleummotorral azonnal raktárról szállithatók!

Kérjen árajánlatot! 50

Ön állást keres? Tanuljon ki soffőrnek. Folytatólagos előadás szerb, német, magyar nyelven. Belépés bármikor. Eredményért garantálunk. Soffőriskola (keresk. és ipari miniszt. eng.) Novisad, Kralja Aleksandra 7 az udvarban.

VÉTEL-ELADÁS

Tűzifa- háztartási és ipari célokra, vagontételekben 2000.— dinártól felfelé *franko állomás.* Kavicsot, homokot utánvéttel azonnal szállit. Nikita Žuravljev, Sremski Karlovci. 462

Magánjáró, 6-os Magyar Gazdasági, 8-as Clayton-Shutleworth, Hofherr garniturák olcsón eladók. — Schumacher Rezső, Stari Bečej. 560

Megvételre kerestetik üzemképes hatos vagy nyolcas gőzlokomobil. Trafika Bristol, Novisad. 565

Autó, generál javitott, luxus Ford, jutányos áron eladó. Tóth Horgosi Péter, Senta. 495

Négy vagy ötszobás családi házat I., II. vagy VIII. körben keresek megvételre. — Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 580

Teljesen uj irodaasztal, virágállványok és egy ovális asztal eladó Szegedinél, II. P. Kujundžić ul. 120. 595

Eladó MÁV 8 HP kéthengeres kompound gép MÁV cséplővel, teljesen ujonnan alakitott, a társaság felosztása miatt. Kaszap József és Társai, Mol (Bačka.) 599

Eladó 13 éves cséplőgarnitura MÁV kazán Hofherr cséplővel. Körtvélyesi József, Stari Bečej, Nikola Tenka ul. 19. 606

Eladó egy ház és azonnal beköltözhető, melyben van 3 uccai szoba az összes *más mellékhelyiségekkel,* az uccája kövezett, közel a templomhoz. Bővebbet VI., Vukovićeva ulica *broj 17. alatt.* 615

Sertésmérleg olcsón eladó. Cim a kiadóban. 613

Mérgesen levő egyedüli füszerüzlet, házzal együtt, eladó, esetleg bérbeadó. — Érdeklődni ugyanott. 616

Eladó megbizásból bizományba kapott hálószoba, ebédlő és többféle butorok, ebédlőszőnyeg és luszterek. Cim a kiadóban. 625

Harci kanárik, gyönyörüen éneklők, olcsón eladók Unger cipésznél, Lifka-mellett 322

Gyógyszertár, jobb forgalmu, megvételre kerestetik. Vojvodina nagyobb községében. Cim a kiadóban. 339

BUTOROZOTT SZOBA

tágas és világos, a városházával szemben

= kiadó =

esetleg két ur részére is. **Cim a kiadóban** 11137

Vizesuborka kg-ként 5 dinártól feljebb **Savanyitott paprika** kg-ként 6 dinártól feljebb kapható a **KEMÉNY**-féle ecet- és konzervgyárban Telefon 643

Hirdetéseket Sentán a Bácsmegyei Napló részére **Molnár Sz. Vince** vesz fel.

Családi ház, a Sentai ut mellett, áll 2 szoba, konyha kamra, pince, az udvarban külön szoba-konyha-kamra eladó. II. Bosanačka ul. 8 541

Golyóscsapágyu jókarban levő prés, 78 cm átmérőjü tolóasztallal ellátott körfürész, 8—10 q teherképességü speditőr-kocsi eladó Üveges Antal, Bačka Topola. 302

Austro-Fiat, 1—1½ tonnás, gyors teherautó, uj gummikkal, kifogástalan állapotban, minden elfogadható áron eladó. Schmerak Antal, Apatin. 503

Használt jókarban levő kályhákat keresek megvételre. Prohászka vendéglős, Szegedi ut. 483

Eladó 1 komplett láncos Hofherr 1922-beli cséplőgarnitura, Kiss László, Senta, Beogradska ul. 11. 418

Jókarban levő 8 HP Első Magyar gyártmányu gyári magánjáró, 54 colos Hofherr cséplővel jutányos áron eladó. Érdeklődni lehet Barsi Józsefnél, National kávéházban. 419

Beltéren gyümölcskereskedés, kimérésnek is alkalmas, eladó. Ugyanott fiatal farkaskutya is eladó. Cim a kiadóban. 452

Jégszekrényt garanciával a legolcsóbban készit, ingyen prospektust küld Ujváry Ferenc asztalos Temerin. 467

Modernül berendezett, jólmenő női fodrász és kozmetikai szalon betegség miatt bérbeadó, esetleg kedvező feltételek mellett eladó. Cim: Schauer Skoplje, Jagodinska ulica. 496

Füszerüzlet pékséggel, 30 év óta fennálló, jóforgalmu, öregség miatt eladó. Cabafi Lajos, Bačko Petrovoselo. 500

Eladó Békován, Suboticától 7 kilométernyire 12½ lánc szántóföld. Cim: Malagurski, Városi Takarék. 440

Földszintes uri lakház a város központjában szabadkézből eladó. Közelebbi felvilágositást ad Dr. Horvát és Miladinović ügyvédek irodája, Subotica. 427

Hydraulikus sajtó és más gépek olajgyártáshoz eladók. Milutin Cvejić, Sombor Grobljanska 2. 569

Éjjeli üzlet más vállalkozás miatt eladó. Biztos egzisztencia. Bővebbet Kotarskinál, Slavón Brod, Pivarska 1. 508

Eladó hét vagon tölgyfa és 3 vagon akácfa komlóduc. Cim: Senjan Gyuro Grginacz, utolsó posta Bjelovar. 506

30—35 HP. szivógázmotor eladó. Cim a kiadóban. 574

Bácska, Baranya, Bánát népei! Menyasszonyok, vőlegények sietnek Eisler Izsóhoz Szuboticára, hol csudás szőrmebundát, vőlegénykabátot, öltönyöket gazdászkabátot a farsangi kiárusitáson csekély pénzért vásárolhatnak. Eisler ruhaáruház olcsón és jól felruház! Barátok temploma mellett. 505

Gépész társaimnak! Ajánlom lokomobilhoz a szabadalmazott högyüjtőt. Szikra és tüzszekrény léghuzatgátló, husz százalék tüzelőanyagtakaritás. Igen olcsó garantált jó, helyben készithető, nincs öntvény. Vidékre képviselet bárkinek. Csonka Ferenc, Senta. 12037

2 hold prima szőllő kis villával eladó Botka Vilmos Bačko-Gradište 25

LIFKA

Csütörtöktől vasárnapig

2 világfilm! 2 slager!

Mačiste, az Alpok óriása

Az erő és bátorság legyőzhetetlen akrobatájának nagyszabású kalandorfilmje

A nagy siker következtében közóhajra prolongálva

ANTONIA

LILY DAMITA

A szoborszép alakú és lebilincselő kedvességű művésznő legszebb szerepe

Katonazene Kezdete 4, 6 és 1/29-kor

Szépség! Egészség! Karcsuság!

E három szó irányítja a modern divatot

Az elhájasodás betegség!

Abnormális egyén szánalmas!

Elegáns ruhában is csak egy kifogástalan test plasztikája érvényesül

Fogyasztó kurák a test bármely részén koplalás nélkül

Az eredmény mérés utján nyomban megállapitható

Burkolások: reuma, csuz és isias ellen biztos eredménnyel

EUFOZIL-PARAFFIN-THERAPIA

LIFKA ÉPÜLET

12903

Szakképzett

vaskereskedő-segéd

többévi gyakorlattal, március elsejei belépésre kerestetik. A szerb, magyar, német és lehetőleg román nyelv szükséges. Ajánlatok a fizetési igény megjelölésével Anton Boleszny vaskereskedő Vel. Bečkerek cimre küldendők. 600

Zongoravevők! Vigyázat! Zongorát vagy más hangszert csakis szolid, megbizható helyen vásároljunk! Részletfizetésre is. Olvasóink figyelmébe ajánljuk Truppel Béla hangszerkészitőt Novisad, legrégibb és legnagyobb S. H. S szaküzlet. 3790

Gyári áron alul vásárol, ha ruháját Földes Samu ruhaáruházában, Gyümölcs piac vásárolja. Férfi öltöny 500, Raglan 700, bőrkabát 850, gummiköpeny 225, gyermekruhák 225, fiu vagy leányköpeny 350, Női divatkabát 575 dinár. Vidékre utánvéttel, meg nem felelés esetén kicserélem, vagy a pénzt visszaadom. Tessék meggyőződni, ügyeljen a cégre! 8424

Gumi- és combiné-fűzők fehér és szines, a legjobb kiviteliben. Gutai Ferencné, VIII., Ostojićeva ul. 29. 9164

Eladó ujonnan fényezett, uj gumikkal Ford Coupe, továbbá ujonnan fényezett 4 üléses és egy kis Ford teherautó. Roder Dezső, Szombor. 11397

Stock motorekét keresek megvételre. Kozma Kálmán Čantavir, Bácska. 159

Eladó ház II., Oslobodjenja ul. (Zentai) 61. sz. nagy udvarral, kitünő karban levő mellékhelyiségekkel. 86

8 HP nyersolajmotor, Vohanka gyártmány, szalagfűrész, tárcsás kukoricadaráló 5½ m. hosszu 50 mm-es transmisszió-szijakkal elköltözés miatt eladó. Albert Sándor, bognár, Doroslovo, Bačka. 368

Wertheim-kassza, luszterek, pénztárasztal és különböző üzleti felszerelések elköltözés miatt eladók. — Aladár Lener, I., Karadjordjev trg 485

Álló gőzkazán 6—8 m² tűzfelülettel, armaturákkal gőzfejlesztésre sürgősen kerestetik. Ajánlatokat Dávid Grossbergerhez, Szombor, intézendők. 507

Lakóház IV. kör, Zlatarićeva ul. 11. sz. a. több kis lakással 32.000 din. vételárért szabad kézből eladó Bővebb felvilágositás kapható: Dr. Wilheim Jenő ügyvéd irodájában. 577

KÜLÖNFÉLE

Butorozott szobák kiadók a gyümölcspiacon, a Zrinjski trgen. Bővebbet Földes ruhaüzletben. 623

9 cm. hosszu, világos és száraz műhelynek alkalmas, esetleg lakássá átalakitható helyiség a város központjában kiadó. Cim a kiadóban. 627

Vendéglő, nyári söröző, a Népkert lejáránál, több évre kiadó. Csonka Ferenc, Senta. 559

Vojnovićeva ul. 6. és Cara Dušana ul. 3. szám alatt irodahelyiségek kiadók. 586

Háromszobás lakás mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. II., Masarikova ulica 32. 478

Különbejáratu, elegáns utcai parkettás szoba azonnal vagy február 1-re kiadó. Ivan Antunović ul. 3 földsz. 610

Különbejáratu utcai butorozott szoba kiadó. Petrogradska ul. 5. 513

Vasuti nyugdijasok figyelmébe! Dijtalanul adok fölvilágositást minden nyugdijas ügyben, utólagos honorárium mellett kieszközlöm gyorsan a nyugdij folyósitását és annak azonnali kifizetését. »Agentura Jugo«, Pašićeva ul. 9. 593

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és elemző kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jelige leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Sérvben szenvedőknek

FIRMUS patent sérvkötő a legujabb találmány, a legnagyobb sérvnél is biztos védelem!

Haskötők, gumifűzők, gumiharisnya,

egyenesiartók, minden orvosi gumiáru, kötszerek, műszerek, mindenféle betegápolási cikkek

a legjobb minőségben a legolcsóbb áron kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

Telefonszám 216 Subotica Alapittatott 1897

Modern lakás

nélkülözhetetlen kelléke az eredeti olajfestmény, radierung, a valódi perzsaszőnyeg

Szalonberendezése

csak vitrinnel teljes, melyben ízléses porcellán, elefántcsont és ezüst iparművészeti tárgyak helyezendők el. Márvány- és bronzfiguráknak butoron a helyük.

Ebédlő-szekrényben

nem hiányozhat egy Wedgewood, meisseni, vagy Rosenthal ozsonnakészlet.

Uriszoba

részére mulhatatlanul szükséges dohányzó és irókészlet.

Lakásberendezése

ha hiányos, tekintse meg állandó kiállitásunkat, hol a szükséges dolgokat a legjutányosabb áron szerezheti be

BALOG LINA

műkereskedése 21

Ne üljön fel

a mende-mondáknak, mert

1000 helyett 1500 órát

osztunk szét azok között, akik összegyüjtik az

JDOLKREM

betűket

Prva Jugoslovenska Hemična Fabrika D. D.

NOVISAD

Kiváló német gyártmányu

rádiókészülékek

és egyes alkatrészek gyári árakon

Kérje még ma legujabb illusztrált R. 6. sz. árjegyzékünket

RADIOBLAŽEK, BEOGRAD

Jakšićeva 11 Telefon 4185

2737

VÁROSI MOZI

Csütörtöktől hétfőig

nagy kettős műsor

A kecskék és a káposzta

a főszerepben:

VARKONYI MIHALY

és

Mária Prevost

A tizennyolcévesek

szemünk elé állitja a lelkét árist és egy tapasztalatlan ifju tragédiáját, aki bele eseppent ebbe a modern Babilonba

Főszereplők:

VEREBES ERNŐ Evelyn Holt, Andrea La Fayette

Rendezte: Manfred Noa

APOLLO, NOVISAD

Január 20—22-ig

ORIASI FILMSZENZACIO

Assisi szt. Ferenc

Dráma a nagy szent életéből 7 felvonásban

A Gangesz királynője

(Katakombák árnyékában)

Casanova

(Ivan Mosjukinnal)

Napoleon

(Abel Gance világfilmje)

BALKAN-FILMEK NOVISAD

Kiadó háromszobás uccai, kétszobás udvari lakás május elsejére. Aleksandrova ul. 11. 591

Főtéren szépen butorozott szoba uriembernek február 1-ére kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 611

Elveszett pénztárca iratokkal és Kazo Irševič névre szóló fényképes igazolvány Megtaláló adja le a kiadóban. 617

Szépen butorozott különbejáratu szoba olcsón kiadó. Zsidókórházzal szemben 183/9. szám. 612

Ujoncok! Szakavatott egyének pontos felvilágositásokat adnak katonai természetű, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megröviditésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Szubotica Aleksandrova 9. 7628

A dél- és északamerikai államok jegyzékét (beleértve Kanadát is) valamint tájékoztatót arra nézve, hogy miként lehet azokba az államokba utazni, küld a Nemzetközi Iroda, Subotica Aleksandrova ulica 9. A könyvnek ára 35 dinár a mely előre fizetendő; lehet beküldeni posta- vagy okmánybélyegekben is. — Kérjük a megrendelésnél sietni, mivel csak korlátolt számban nyomtattuk ki a könyvet. 5

Figyelem! Regruták! Nyugalmazott tiszt felvilágositást ad mindazoknak, kik helyben vagy a környékben lettek besorozva, ugyszinten szülőknek, kiknek hozzátartozói már szolgálnak, szabadság, megröviditett szolgálati idő, áthelyezés felmentés stb. ügyekben amennyiben joguk van erre. Nemzetközi Iroda, Szubotica, Alekszandrova 9.

BUTORALBUM

a legmodernebb és legszebb mintákkal most jelent meg. Kapható

SIPOS FIAI

lakásberendezők kiadóban

SUBOTICA, Zentai-ut 3.

Lakásberendezés és az asztalos szakmába vágó munkák a megrendelők teljes megelégedésére készülnek

Assisi Szent Ferenc

filmje

Január 17—19 V. Bečkereken (Balkan)

Január 20—22 Novisadon

Január 27—30 Somborban (Teltsch)

Február 2—5 Vršacon (Paris-Kino)

és az előkészületek miatt: Február 13—19 a Lifka-moziban Suboticán kórussal és megerősitett zenekarral kerül bemutatásra

MOSINGER-FILM NOVISAD

2 szoba butorozás nélkül a fűtéren azonnal kiadó. — Ugyanott butorozott szoba is kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 626

Üzlethelyiség portállal a gyümölcspiacon azonnal kiadó. Bővebbet Földes ruhaüzlet, Rudićeva 1. 622

Két szoba, konyha butorozva kiadó házaspárnak, akár azonnalra is. Grünwald, Rudić ul. 3. 515

Blumit tyukszemirtó 3 nap alatt kiirtja a legmakacsabb tyukszemet is. Készíti Blum gyógyszertár, Subotica, Főposta mellett. 366

»Lukutate« fiatalitás. A Lukutate, ez a korszakalkotó fiatalitószer, egy indiai bogyó, amelynek eredménye Európában a legnagyobb sikert ért el, most már itt nálunk is kapható. A Lukutate eddigi szószólói ezt a gyümölcsöt, mint a legtermészetesebb fiatalitószert ajánlják férfinek, nőnek egyaránt, mint olyan gyümölcsöt, amelyet maga a természet nyujt nekünk és amely megszabaditja a szervezetet a benrejlő mérgektől, a máj, epe és vese működését elősegiti, a belső kiválasztást végző mirigyeket megfiatalitja és az ideg- és szivműködést erősiti. A Lukutate egy fiatalitó hatásu tápszer. Lukutate-zselé-gyümölcs. Lukutate leveskocka, Lukutate-velő 60 dináros áron kapható minden gyógyszertárban és drogériában. Vajdasági fölerakat: Henri H. Numann, Zagreb, Boškovićeva 42. 10747

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r. t. nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica

A háboru kiküszöbölése

— Briand terve —

Irta: dr. Seltmann Rezső

A mult év napjaiban a sok titkos diplomáciai jegyzékváltásnak mintegy kedvező ellensulyozására egy különös jegyzékváltó birtokába jutott a világsajtó. Kellognak, az Egyesült Államok külügyi államtitkárának válasza futott be, amely nem annyira a béke elmélyitésével, mint inkább az esetleges háboruk elkerülésének konkrét lehetőségével foglalkozik. Ez a jegyzékváltás annyira különös, hogy annak megértéséhez az előzményeket is ismertetnünk kell.

Briand, francia külügyminiszter még a mult év januiusában egy elaborátumszerü jegyzéket intézett amerikai kollégájához, amelyben különös hangsulyt helyez a két állam népe közötti szolidaritásra, mert — ugymond — az Egyesült Államok és Franciaország népei közt sohasem volt háboru s a szabadság és igazságosság védelme forrasztották őket egybe. Emiatt javasolja ő, hogy a két szerződő fél »elveti« a háboru eszközéhez való menekülést és lemond annak egymás közötti alkalmazásáról, hanem csupán a béke eszközeit veszi mindenkor igénybe. Minthogy a világ ugy tudta és tudja, hogy Franciaország és az Egyesült Államok az utóbbinak megszületése óta, de különösen a háboru óta a legbarátságosabb viszonyban vannnak: a jegyzék önkéntelenül is kiváltja a kérdést, hogy *miért volt ennek hangsulyozására egyáltalában szükség? Mi késztette Briandot a jegyzék megfogalmazására?*

A rendkivül okos Briand valószinüen nem céltalanul intézte jegyzékét Kelloghoz s igy feltehető, hogy őt kettős ok késztette arra. Az egyik ok pszichologiai, a másik a konkrét ok. Az első ok, a pszichologiai kétségtelenül fontosabb tényező volt a másodiknál. Briand nagyon jól látta azt, hogy a legendás hirü francia—amerikai barátság, amely már egyszer, ugyszólván fél századra ellanyhult, de az Egyesült Államoknak a világháboruban való belépése által ismét a régi erőre kapott: a frank csata, az amerikaiak párisi inváziója és főleg a francia sovinizmus és militarizmus háboru utáni kilobbanása következtében, — az utóbbi években teljesen eloszlani látszott. Ezért Briand igen okosan, jegyzékben közeledett, *mint az örök béke arkangyala*, az Egyesült Államok népeihez.

A francia államvezetők mindig kitünő pszichológusok voltak, de Briand ebben valósággal remekelt. Ő ugyanis igen jól látta, hogy van alapja annak, hogy az Egyesült Államok hivatalos szimpátiája is csökkenő tendenciát mutat az utóbbi években Franciaországgal szemben. Végre is Franciaország vette át a háboru előtti Németország szerepét bizonyos tekintetben s az amerikai közvélemény nem ok nélkül látja benne az »európai militarizmus« megtestesülését. Épen ezért, ennek ellensulyozására Briand az érem másik oldalát mutatja meg, vagyis azt a Franciaországot *reprezentáló Briandot*, amely a Dawes-tervet elfogadtatta, a Ruhrvidéket kiüriteni akarta, Locarnót létrehozta és Németországnak a Népszövetségbe történt felvételét elősegitette s amelyről ezeknél fogva Amerika továbbra is előitélet nélküli jó véleménnyel lehet, mert Franciaország a *már* megkezdett békepolitikáját akarja tovább kiépiteni, emiatt nem mulaszt el semmiféle kérdést sem. Ezt jelentené tehát a jegyzékben hangoztatott szolidaritás, amelynek hivatalos beiktaása Briand szerint nem volna más, mint a két hatalmas nemzet közötti örökbéke prelidluma.

A másik, a konkrét kiinduló pont, a melyné laz a ténymegállapitás vezette Briandot, ha Amerika — adott helyzeténél fogva — nem mehet el addig, mint Anglia, amely az európai külpolitika intézésével Locarnót létrehozta. E felől tehát Franciaországot sohasem érheti veszély. Viszont, ha Franciaország valamely hatalom részéről önhibáján kivül, tehát nem mint »támadó fél« háboruba jutna, erre az esetre akarja igénybe venni az Egysült Államok »barátságos neutralitását«, amelyet a francia hivatalos külpolitika ugy tekintene, mint Locarno igen fontos kiegészitését, mint egyenes folytatását azoknak a barátságos és egyéb szerződéseknek, amelyeket az utóbbi években Franciaország több keleteurópai állammal kötött.

Ezek, rövidre fogva, a Briand által lefektetett elvek, amelyek tehát korántsem naivak, ha vezetőmotivumaikat tekintjük.

A mult év végén válaszolt erre a jegyzékre Kellog, az Egyesült Államok külügyi államtitkára. Hogy miért halasztota ily későre, annak is megvan a magyarázata. A két állam közti döntőbiróságra vonatkozó szerződés, amelyet 1908-ban ratifikáltak ez évben lejár s az ennek megujitása, illetőleg tervbe vett pótlása egy megfelelőbb szerződéssel, volt az ok, amiért Kellog a Briandnak adott választ halogatat.

Ha Briand egy uj eszmét adott Amerikának, akkor az utóbbi se maradt adós. Kellog ugyanis részletes béketervezetében beledobja azt, hogy *miért csak Franciaország és az Egyesült-Államok közt akar Briand örök békét és a háborus eszközétől való teljes lemondást, miért nem veszi be ebbe a többi nagyhatalmakat is?* Az ujszerüség épen az utóbbi fogalomnál van itt, mert a közvélemény, amely már Kant óta megszokta az örökbéketervezetet utópiáknak tekinteni, méltán várhatta, hogy Kellog a »többi államokat« fogja ajánlani Briandnak. Ehelyett azonban az amerikai jegyzék határozottan *a többi nagyhatalmakról* beszél s ezek alatt Angliát, Németországot és Japánt érti sajátmagukon kivül, de ezken kivül semelyik más államot még a Locarnótól mentes Oroszországot sem, holott ennek a szintén döntősulyu nagyhatalomnak a béke kérdésében elsőrendü szava van. Kellog uj eszméje tehát az, hogy a kétoldali szerződés helyett sokoldalu szerződést ajánl Briandnak, miáltal az egész terv illuzóriussá vált. Tudnivaló ugyanis hogy Franciaország egész sereg keleteurópai állammal van barátságos szerződés vagy más szerződéses viszonyban s ezeket állandóan kiépiti. Már mostan Briand garanciákat, sőt háborutól való eltekintést és barátságos neutralitást sürget arra az esetre, *ha ő nem támadó fél*. Ha tehát közvetve megtámadja Franciaországot vagy annak érdekeltségét például Lengyelországot Németország, akkor Franciaország tétlenségre lenne kárhoztatva, mert a szerződés ratifikálása után nem támogathatná saját szövetségesét sem. Ezért a szerződési tervet ugy kell módositani, hogy Franciaország előbb az Egyesült-Államokkal kötné meg azt Briand javaslata szerint s ezt a szerződést ratifákálnák — Kellog terve szerint — a többi nagyhatalmak, másrészt ugyancsak Kellog terve szerint nem »támadó háboru«, hanem általábanvéve háboru szerepeljen ottan.

A rengeteg különféle szövetségben és szerződésben érdekelt európai államok amelyeknek nagyobbrésze a tervezetből teljesen ki van kapcsolva, lehetetlenné teszik annak megvalósulását egyelőre. Már pedig, az utóbbi érdekeltek eléggé bebizonyitották, hogy a »kis« hatalmak érdekeltségeinek a háboruk előidézésében döntő szerepük lehet, minélfogva sok tervszerü kikapcsolása a békemozgalmukból az efféle kisérletezéseket mindaddig illuzóriussá teszik, amig azok a többi államokkal egyenjoguaknak nem nyilvánittatnak. Ezért van, hogy a francia-amerikai jegyzék szép elvei már születésük órájában kellő értékükre szállottak le.

A morál vidékéről

Irta: Baedeker

Az a csoda is megtörténik, persze nagyon ritkán (s azért csoda!), hogy vacsora után az urak nem ülnek le kártyázni, hanem csevegnek egymással, mintha egészen értelmes lények volnának.

Egy ilyen csodálatos estén mindenről volt szó és semmiről. A témák kergették egymást, s amikor a rokon- és ellenszenv problémája került sorra s e probléma kapcsán az emberekkel való érintkezés módja és formája keltett vitatkozást, egy uriember hosszabb előadást tartott.

*

A magam eseteiből mondok el egyet. Egy gyöngémet tárom föl, amikor elbeszélem, de talán tanulsággal is szolgálok vele, amelyet levonhatnak belőle azok, akik elég fontosnak tartják a kérdést, hogy kivel érintkezzünk s hogy kinek a barátságát kell keresnünk.

Egy jóismerősöm halt meg nemrég.

Majdnem barátom volt.

De ez a »majdnem« azt jelenti, hogy mégse volt az.

Tegeződtünk, — oly viszony, amely barátságot is jelent néha, de a legtöbbször csak a formáját a barátságnak jelzi annak lényege nélkül. Szóval: ahhoz a pár száz ismerőshöz tartozott, aki jóbarátja a modern embernek anélkül, hogy igazán a barátja volna. Az általános tegeződés, mely az egy-sorsu és hasonló müveltségü férfiak érintkezését könnyüvé és kellemessé teszi, a barátság mélyebb és tartalmasabb érzésének nem igen kedvez. A sok jóbarát közt szinte elvész a barátság, amely akkor volt virágjában, amikor mindenki csak néhány társával, egy pár lélekrokonával volt benső kapcsolatban. Százakkal élni »baráti« viszonyban, annyi, mint senkivel se lenni igazándi barátságban.

Az, akit emlitettem, s aki nemrég meghalt, mégis közelebb állott hozzám, mint a többi közül a legtöbb, — helyesebben én álltam hozzá közelebb, mert nemcsak tegeztem, de becsültem is, mint szépjellemü férfiut s mint a közéletnek egy méltán tisztelt kitünő alakját.

Mégis, sose lettünk egymással igazán bizalmasok. Ha az utcán szembe kerültünk, olykor megálltunk és rövid ideig beszélgettünk, ő is, én is, mindig ugy, mintha fontos utunk és gyorsan elintézendő ügyünk volna, amely nem enged időt hosszabb társalgásra. Udvariasan és barátságosan, de némi fölületességgel tudakoltuk kölcsönösen, hogy hogy' szolgál az egészségünk, de nem voltunk valami igen közlékenyek. Bár nagyon szerettem volna látni a gazdag könyvtárát s ő meg — amint másoktól értesültem — égett a vágytól, hogy megnézze a Munkácsymat, amelyet egy illusztrált hetilap reprodukciójából ismert, mégse látogattuk egymást soha. Tőle vártam az erre vonatkozó bátoritást, s ő meg valószinüleg az én kezdeményezésemre számitott. Az utcán, nagynéha, csatlakoztunk ugyan egymáshoz és sétáltunk is együtt, de csak igen rövid ideig. Valami megmagyarázhatatlan szemérmetesség folytán, még ha látszólag egyezett is az utirányunk, a legelső utcasaroknál elváltunk, s egyikünk jobbra fordult, a másik pedig balra.

Igy ment ez mindvégig. Annak ellenére, hogy folyton hallottam az elismerő nyilatkozatokat, amelyeket rólam tett s hogy — amennyiben hiven referáltak neki — ő is hasonló jókat hallhatott az én részemről.

Most, hogy meghalt s foglalkozom az emlékével, most a sajnálkozás érzete fog el, hogy e derék férfiuval nem iparkodtam többet együtt lenni. Ő nem nőtt meg a szememben azáltal, hogy meghalt (a legtöbb halott megnövekszik erényben, tökéletességben a legtöbb élethenmaradott előtt), nem láttam különbnek, mint az életében láttam. De éppen, mert akkor is kiválónak tartottam, bántott s ma is bánt, hogy minden rokonszenvem ellenére, amelyet éreztem iránta s okom volt nála is föltételezni, nem kerestem jobban a társaságát. Visszaemlékezve rövid beszélgetéseinkre, elgondoltam, mily élvezet lett volna e nagytudásu és kellemes modoru uriemberrel gyakran összejönni és bizalmasan csevegni azokról a kérdésekről, amelyek minden müvelt embert érdekelnek s amelyekről néki bizonyosan jogosult szempontokon alapuló eredeti és egészséges nézetei voltak. Szemrehányásokkal illettem magam e mulasztásért és sokat szenvedtem a magam kritikájától (amely könyörtelenül összeszamarazott), de aztán megnyugodtam (hiszen nincs könnyebb, mint önönmagunkat kapacitálni s a saját hibáinkat megbocsájtani!) s mentséget találtam az eljárásomra. Visszaidézvén az emlékembe mindent, ami elmult s a Megboldogulttal összefüggött, fölmentettem magam *in foro externo et interno* azért, hogy a vele való érintkezést elhanyagoltam.

Szinte szórul-szóra emlékszem most minden gondolatomra, amely a kettőnk közti viszonyból fakadt, s akkori okoskodásom olyan világosan áll előttem, mint az első iskolai években memorizált versek, amelyeket sohase lehet elfelejteni. Tisztán emlékszem magatartásomnak az okaira. *Azért* nem voltam rajta, hogy gyakrabban találkozzunk, s azért nem iparkodtam, hogy látogatási viszonyba lépjünk, mert gondoltam: *ráérünk*, az élet hosszu, még elégszer lehetünk együtt, az ügy semmiképpen se sürgős. Ő egykoru velem, az egészsége jónak látszik, mindaketten élünk még jó sor esztendeig, lesz időnk összebarátkozni és elég alkalmunk eszméket cserélni, — a derék ur mindig rendelkezésemre fog állni (jobbára egyedül járkál az utcán s nem lesz kifogása, ha arra fogom kérni egyszer, hogy a napnak bizonyos órájában sétáljunk együtt), persze én is az ő szolgálatára leszek készen, mert látom, rokonszenvesek vagyunk egymásnak. Igen — igy okoskodtam aztán tovább, — most szimpatiával viseltetünk egymás iránt, de ki tudja, megmaradna-e ez az érzés állandóan? A jellemünkből folyik-e s a másik jellemének a méltatása-e az, s nem esetleg csak külsőségeken alapuló és aprólékosságokra támaszkodó vonzalom, amely a legkisebb nézeteltérésre csökkenni fog vagy épp teljesen megszünni? Jobb hát várakozó álláspontra helyezkedni s a véletlenre meg a másik fél kezdeményezésére bizni e barátság jövőjét, s nem tenni ki magamat, s persze őt se, kellemetlen csalódásoknak. De azért, valahányszor megemelte előttem a kalapját s én viszonoztam a köszöntését, mindig hallani véltem egy hangot, amely arra buzditott, hogy álljak meg vele (nem néhány szóra, hanem hosszu beszélgetésre), tegyek bizalmas nyilatkozatokat neki és váltsam ki belőle is a barátság melegét és az intim közlések közvetetlenségét. Ám a tartózkodásra intő s az elefántcsonttorony magányosságába hivó szózat erősebb volt, s mi elhaladtunk egymás mellett egy esztendő alatt százszor is anélkül, hogy a barátságos érdeklődés nyájas szavain kivül egyéb szót is váltottunk volna...

Valószinünek tartom, hogy ő is ilyféleképpen gondolkodott. Ha igen, ugy mindkettőnk kárára tévedett, mint ahogy én is mindkettőnket megkárositottam a helytelen magamviseletével — s most már, hogy ez ismerősöm, aki nem lehetett barátommá, meghalt, most már elmondhatom: a káromra tévedett. Az élete bizony nem nyult hosszura s korai halálával engem is megröviditett — elment, itthagyott, mielőtt a szivünkben szunnyadó barátság megszilárdulhatott volna. Ugy tett velem (s én ugy tettem vele), mint ahogy a könyveivel bánik el a legtöbb ember. Folytonosan kölcsönveszi őket (ha neki magának mégannyi van is) s a magáéit olvasatlanul, sőt felvágatlanul hagyja. Ez utóbbiaknak az olvasásával — igy spekulál — ráér. a közelében vannak, mindig hozzájuk fordulhat, azok el nem szaladnak tőle, ott vannak előtte egy könnyen hozzáférhető szekrényben vagy polcon. De megjárhatja velük, mert őfelsége a Halál nem sokat törődik azzal, vajjon föl vannak-e vágva a könyvei s elolvasta-e őket s a könny-

vek tulajdonosa egy szép napon kénytelen a menyországba vagy a pokolba utazni (szerencse meg balszerencse dolga, hogy a két érdekes állomás közül hová), mielőtt egynémely olvasmányát elintézte s esetleg a bibliotékája legjobb müvét elolvasta volna. (S az, aki inkább olvassa el például Rocambole hőstetteit kölcsönvett példányból, mint Don Quijote-t a sajátjából — mert hisz' arra ráér —, az bizonyosan a pokolba jut, oda, ahová érdemli...)

Ennek a gondatlan olvasónak az eszejárása szerint viselkedtem én is ez elhalt jó emberemmel, akit abban a föltevésben, hogy még sokszor fogunk találkozni s lesz alkalmunk jobban összebarátkozni, butául elhanyagoltam, képletesen szólva elolvasatlanul hagytam. Most bánatosan gondolok rá és őszinte szomorusággal arra, mily sokat vesztettem azáltal, hogy gyakrabban nem voltunk együtt, nem vitatkoztunk s nem cseréltünk eszmét azokról a korkérdésekről, amelyek őt valószinüleg nem foglalkoztatták és izgatták kevésbbé, mint engem. Ha — gondolom el most utólagosan — közölhetjük egymással az elgondolásainkat s megtudom, miképpen véleKedett az ujabban fölmerült problemákról, én okvetetlenül sokkal gazdagabbnak érezném magam s talán ő se lett volna ettől a termékenyitő érintkezéstől szegényebb.

De most már hiába, az ő eszméket ébresztő és érzelmeket melegitő barátsága meg se nyilt számomra s igy még csak igazán értékes enléket se hagyott hátra, csak a saját tulokosságom — azaz: jókora ostobaságom — emlékét, amely a látszólag óvatos és bölcs, de valójában hirtelendi és hebehurgya eljárásomhoz tapad. Óh, mert nem oly sok a jóságos ember és nem oly gyakori a jóérzés, amelyet az ily ember a társaira átvisz, hogy sem helyes volna észre nem véve őket menni el mellettük. Lám, én most vesztettem s a veszteségem nagyobb, mint ha évekig ápoltuk volna a barátságunkat, koszorut küldtem volna a ravatalára s közvetlen közelből követtem volna az ezüstdiszü fekete kocsit, amely a kihült hamvait vitte. Ha ennyire közel állottam volna hozzá, megmaradt volna vigaszul számomra az utolsó évek s a gyakori érintkezés érzelmes emléke, — igy csak bánatom maradt, az a fölötti bánat, hogy elszalasztottam egy barátságot, amelyet nem pótolhat semmi.

E veszteséggel szemben csak az vigasztal némiképpen, hogy valószinüleg mellettem is nem egy jó emberem megy el olykor, alig-alig állva meg pár rövid szóra, néha csak távolról köszöntve-intve, gyorsan elsietve. Talán, ha énrám kerül a sor a halál adójának a kivetésénél, s engem is eltemetnek, a sok jó ismerős közt egy-kettő szintén sajnálja majd, hogy amig éltem, nem iparkodott sürübben fordulni meg a társaságomban. Bizony, némelyekkel olyan jól tudnék elcsevegni (mint azzal, akinek a halálán kesergek), szivesen gyönyörködném az okosságukban, az elmésségükben, a nyájasságukban s a jószivük udvariasságában. De nem lehet, mert ők — persze nem szándékosan, hanem ösztönösen, ugy ahogy én jártam el a drága Elhunyttal szemben — várni fognak addig, amig én, oktondi, vártam, s ők is érzik majd, hogy okuk van sajnálni, amért nem melegedtek jobban velem össze. Ők is csupa kölcsönvett könyvet olvasnak, s azt, amelyik állandóan rendelkezésükre áll, olvasatlanul hagyják. Nem kiváncsiak rá, hogy mi van benne, bennem. Én ilyen sajátkönyv volnék a számukra, mert olyan a természetem, hogy aki barátságot mutat irántam, annak szinte a tulajdona vagyok. Egészen az övé...

De hát ugy járnak majd velem, ahogy én jártam azzal, akit az imént elparentáltam.

Ilyen tökéletlen az élet.

Ha meghal valaki, sajnáljuk, hogy itt hagyott bennünket, mielőtt közölhettük volna vele, amit a rokonszenvünk diktált volna részére. Aki pedig él, arról azt mondjuk: ráérünk alaposabban összeismerkedni, beszélgetni s barátkozni vele, hiszen az élet olyan hosszu...

Az emberek elmennek egymás mellett, és nem tudják, mit fognak veszteni egymásban.

Hogy igazgatták a városokat a tizennyolcadik században?

Uj-Vidégh szabad királyi város első szabályrendelete

A magyar királyi udvari kancellária 1748 február 23-án küldötte meg *Uj-Vidégh* szabad királyi város tanácsának szabadalomlevelét, amellyel Mária Terézia »emlékezetül« Uj-Vidégh városát szabad királyi várossá léptette elő.

»Báró Mednyanszki József, a Cameralis királi Comissió delegátusa« 1748 március 23-án a királyi szabadalomlevél alapján megküldötte Uj-Vidégh város tanácsának a város első szabályrendeletét, amely huszonhét pontból áll és amely, — mint alább kitünik, nemcsak nyelvezete miatt tarthat ma is érdeklődésre számot, hanem azért is, mert a szabályrendelet az akkori primitiv viszonyok ellenére, — mindenre kiterjedt.

Az eredeti szabályrendeletet a noviszadi városi levéltár őrzi és az latinul, magyarul, szerbül és németül volt megirva és ezen sárguló lapokról vesszük ki, mutatóképen az első két szabályrendeleti pontot:

— »Fölséges Császári és Királyné, Kegyelmes Asszonyunk ezen Ujunan föl állétott Szabad király Uj-Vidégh Várossában annak instanciájára és Dolgainak elintézésére el rendelt Királi Camara Comissiójának neveivel Bölcs és Eszeses Biró és Tanácsbeli Uraknak, ugy az Külső Tanácsának és az Egész Községnek tuttára adatik:

Hogy fönt emlitett Fölséges Császári és Koronás Királné Asszonyunk előbb nevezett Várost többi Szabad Királi Városok Számában kegyelmessen befogadván, mivel Ő Fölséges Kegyes előnben adott Parancsolattya ollyast diktálna, hogy Ezen első Restaurációja alkalmatosságával jövendőbeli magas Restaurációihoz egyenlő képpen, valamint más Királi és jó rendben vett Városok, kik közé tudnia illik Számláltatik föl készittetett Ujonan elintéztessék s oly módon vetetődgyék és minden abban Szükséges és Helyes Rendtartás behozattassék. Ahoz képest némely jövendőbéli meghtartásra és végben vitelre való következendőket Kigyelmeteknek el rendeltem és tuttára adnyi kivántam:

Először: Hogy Szent György Vitéz és Mártyr Eonnepe Napja eljövén, ugy mint Magistrátusnak Restaurációjára Privilégium szerént rendelt Terminussa Nemes Belső és Külső Tanács és a Község révén Ő Fölsége abbeli kegyes Parancsolatját Fölséges Magas Camera által, mely minden Esztendőben szokott meg születtetnyi a Város házában, eosszve gyülekezzenek és minek előtt Restaurációt illető Dologhoz fogjanak, az Parochialis Catholikus Templomban mennyenek, ottamag jeles énekes Szent Mise alatt Szent Lélek Ur Istent segitségére hiván, hogy ugy ezen királi Camera Comissiójának Első Instanciója Alkalmatosságával behozott szokása azután is okvetetlenül mindenkor megh tartassék.

Másodszor: Isteni Szolgálatot el Végezvén visza Tanács házhoz menendők, Birói Választáshoz fogjanak, ugyhogy a halott két Esztendő Mulván Uj Biró Választása elő fordul. Ezen Birói hivatalra illendő és alkalmatos ezen Városnak és Érdemes Tagjai kezöl hármat a Tanács által. Ha Királi Camera Comissiáriusa Restaurációban jelen nem volna, Válosztassanak ki és ugy Belső, Külső Tanácsnak nem kö lömben Köszség fejenkint kiválasztandó Szándékja alá vétessenek, annak be vett Szokás szerént fiókokban bocsátván és azután fehér golobicskákat megolvastatván, mivel csak azok jelentik a Valóságos Szándékot, azt is ugy, hogy minden Voksolónak kétt fekete és egy fehér golobics osztattassék és ugy a harmadik voksott jelentvén és Ugyan oly mod Szerént minden Voksolónak golobicsa lévén azok kiválasztattak Ládácskáiban edgyenként magok golobicsait, kivált a fehérét, annak, kit Válosztani kivánnak Ládácskáiban bocsássák. Többi kétt feketét peniglen más Válosztandók Ládácskájokban tegyék, hogy ugy minden félelem és gyanuság titkon való Válostzásban ki Nyilatkoztatásában kinek tudnia illik, fehér véttetett el távoztassék, az azután kire fehér golobicsok által több Voks esett, Birónak Válosztassék és rendeltessék. Azt kit olyan képpen Ujonnan Választott Birót Fölséges Comissió által ki adatott mod Szerént a Parochiális Pápisták Templomában a helség Plébánusa meghitezteti Szenátorok és Köszség jelenlétében, az megh lévén, és a Szent Ambrus Rytmusait inek Szóval el mondván, azon Uji Választott Birót haza fogják kisértenyi, onnand peniglen kiki maga házához mehet ismét.

A harmadik szakasz a »Belső Tanács« választását szabályozza és irja elő annak formaságait.

A negyedik szakasz szerint a »Polgár Mester, nem különben Kamarás Gazda és adó szedő Külső Tanácsból, vagyis a Válosztott Községből rendeltessék, ezeket peniglen Magistratus, Külső Tanács és Köszség háza válossza ki, az amely rendelet többi alatta való tisztviselőket és hivatalban levőkről értetődik.

Az ötödik szakasz elrendeli, hogy a gyülésekről »kétt« példányban vétessenek fel jegyzőkönyvek, amelyek közül az egyiket »Fölséges Magas Királi Udvari Kancelláriájának«, a másikat »peniglen« a Magas Camerának okvetetlen megküldessék. Ugyanez a szakasz elrendeli, hogy pontosan összeirandó és jegyzékbe foglalandó, kire, mennyi adó lett kivetve, mennyivel »restál« az egyes adófizető. Végül a jegyzékben fel kell tüntetni, hogy az »adók nevetkednek-e vagy kisebbednek-e?«

A hatodik szakasz megállapitja, hogy »Jövendőben Városnak Esztendőbeli költségei, amennyire lehet, megh Szorongattassanak és megh rövidettessenek, fölötte való, nem Szükséges költségek el távosztassanak és ilyen formán köz és elkerülhetetlen füzetések és naponként megh győzettetthessenek.«

A hetedik szakasz »a fölvett Capitálisoknak törlesztését és megh fizöthetését« szabályozza.

A nyolcadik szakasz elrendeli, hogy »Város Számadásait azután minden Esztendőnek el folyása után közönséges bevételeirül és kiadásairul Comissióbeli kiadott formának pontozatai Szerént a Kamarás hellesen megh tegye.«

A kilencedik szakasz ugy intézkedik, hogyha »nem follna be elég, ugy azonnal jelentse Kamarás Magistratusnak, hogy Számtartó magát legitimálhassa.«

A tizedik szakasz elrendeli, hogy »minden zür zavar eltávosztassék, a Város Cassája cösszse ne zavarodjék más pénzekkel, minden bevétel és kiadás a Város pénztárából füzetessék. Az eosszekeverést az 1723. esztendőbeli 63. artikulusa tiltja. Számtartó köteles a quientátiákat rendben tartani.«

A tizenegyedik szakasz eltiltja, hogy »Számtartó, ha nem egyedöl, ami adótt illeti, magát ne ártsa.«

A tizenkettedik szakasz elrendeli, hogy minden adófizetőnek külön adóiv nyittassék.

A tizenharmadik szakasz a számadások megvizsgálásáról intézkedik, egyben elrendeli, hogy az adóhátralékosokkal szemben »exekuciót« kell vezetni, amelyek elsősorban az adóhátrálékosok« joszágára« terjedjen ki.

A tizennegyedik szakasz szerint a »Protocolumok hellesen elkészittendők és a Protokolumok hiven beköttessenek és ugy jövendőbeli Igazgatásra Szorgalmassan megtartassanak.«

A tizenötödik szakasz a városi levéltár szervezését rendeli el. »Külön Ládácskákban azon irások tartassanak« és azoknak Lajstroma kölönyös könyvben joll és kevés Irással Betők Száma szerént feljegyeztessenek.«

A tizenhatodik szakasz szociális intézkedéseket tartalmaz. »Akik köz adók terheit viselik, edgyik a másikának Igazságon kivül Nagyban ne terheltessék, hanem félre tévén minden nemü különös Tekintetett, kinek kinek az adózók közül Érdeme Szerént, amint Értéke vagyon, igazán Egyenlőképpen Külső Tanács és Község háza vesse ki.«

A tizenhetedik szakasz a biróságok előtti egyenlőség elvét kivánja biztositani. »Igazság Szolgáltatásában Nemes Tanács nagy vigyázattal legyen. Kivált Szegények és Nyomorodott Árvák és Özvegyek, kiknek minden törvény kedvesznyi szokott, mindenek előtt vetetődgyenek és elöl véttessenek.« Ugyanez a szakasz elrendeli a gonosztevők köröztetését.

A tizennyolcadik szakasz elrendeli, hogy az árvákra, azoknak tulajdonára, jószágára, különös gond forditassék. Az árvák pénzei és vagyonát a Magistratus kezeli (árvaszék), hogyha egész korba jutnak, javaik rendben kimutathatók legyenek. A tizenkilencedik szakasz az alapok és alapitványok kezelését szabályozza. A huszadik szakasz eltiltja a várost, hogy a Camera Comissiárusa tudta nélkül adósságokat csinálhasson. A huszonegyedik szakasz eltiltja a »Várost kölcséges épületek létesitésétől.« A huszonkettedik szakasz a Várost a Camera Comissáriusának engedélye nélküli minden pereskedéstől. A huszonharmadik szakasz utasitja a várost, hogy a biráskodást »szigoruan és alaposan« a törvények szerint eszközölje. A huszonegyedik szakasz intézkedik a hagyatékok pontos leltározásáról. A huszonötödik szakasz elrendeli, hogy »jószág, mely tolvajoknál találtatik, irásba foglaltassék és a törvény intézkedéséig öriztessék. Ha azonban jogos gazdája jelentkezik, azt ki kell annak adni.«

A huszonhatodik szakasz elrendeli, hogy a »Parochia számadásai a helbeli Plébános jelenlétében a Püspök Urak előtt esztendönként megvizsgáltassék.«

Végül a zárószakasz, a huszonhetedik szakasz elrendeli, hogy »mivel nemcsak a Városnak Ékességére való, de a Levegő épségére is, az uccák tisztántartassanak, a gödrök megtöltessenek, hol meg romlottak, megh igazittassanak. A sár és szemét összehányandó és kivitessék...«

Ezeket báró Mednyánszky József a Camerális Királi Comissáriátus delegáltja 1748-ban rendelte el.

Vajjon mit rendelt volna el, ha a mai piszkos noviszadi uccákat látná?...

Major József.

CSAK

Dr. OETKER féle

BACKIN-

SÜTŐPORRAL SÜT!

Dr. Oetker képes receptkönyve körülbelül 200 elsőrendü receptet tartalmaz 51 illusztrációval. Ára 5 dinár. Kapható mindenütt. Ha valahol nincs raktáron, irjon közvetlenül a következő cimre:

Dr. Oetker d. z. o. z., Maribor

ALAKOK

Asztalos

Lábam alatt ropog a hó, a hegyeket fehérség cukrozza, az égbolt fagyott, visszhangos kristályharang. Magam sé tudom, miért lépegetek oly vidoran a kis budai utcán. Szivemben ünnepi öröm csilingel. Ennek egyik oka talán az, hogy az asztaloshoz iparkodom, akinek ma reggelre adtam találkát. Az asztalosság idülli mesterség, tiszta és ősi Céh-jegye: egy fakalapács. A műhely a földalatt van, a pincehelyiségben. Amint lebotorkálok deszkákat látok, ágyakat egy züllött hintaszéket, melynek nádülőkéje régen beszakadt, szerszámok sokaságát, kalapácsot, fűrészt, tíz féle vésőt, husz féle gyalut, fűtsorjázva a falon. A fortyogó enyveslábas állati büzt terjeszt. Az asztalos erdélyi család sarja, történelmi név viselője, érettségizett ember, apja tanító volt, nagyapja biró Javakoru. Zöld kötényt visel, pápaszemet. Ingujjban szögez valamit.)

— Jó reggelt, kedves mester.

— *(Mormog a fogai között.)*

— Bocsánat, rosszkor jöttem?

— *(Ismét csak mormog.)*

— Akkor talán majd máskor. *(Indulok.)*

— *(Hirtelen a tenyerébe köp öt-hat nyélas szöget és nevet.)* Isten hozta.

— Vagy ugy. Ön a szájában tartja a szögeket?

— Ez a legjobb szögtartó. A zsebben elkallódnak. Itt a nyelv alatt mindig kéznél vannak. Szolgálatjára.

— Mi készül?

— Szekrény.

— Aztán?

— Ágy, ágy. Ebből sok kell.

— Asztal?

— Azt alig csinálok.

— Azért hivják asztalosnak?

— Az asztal egy emberöltőig is eltart.

— Akár a koporsó. Hát csinált-e már sok koporsót?

— *(Bólint, hogy nagyon sokat.)*

— Mennyi idő alatt készül el egy?

— *(Szakszerüen.)* A fenyőfa szögelt négy óra alatt. *(Micsoda gyors öröklakás.)*

— A bölcső, a ringós?

— Körülbelül ugyanennyi idő alatt *(Ez méltányos is.)*

— Ismeri a fákat?

— Künn a természetben alig. Csak igy, kiszabva.

— Miről?

— Kit az illatáról, kit a színéről, kit az erezetéről. Ez a jószagu itt a cirbolyafenyő. *(Mutogat.)* Tölgy, diófa, szil juhar.

— A villamoskocsi miből való?

— Jávorfából.

— Rezgőnyárfája nincs?

— Abból főkép gyufákat hasitanak. *(Rágyujtani egy cigarettára egy egész rezgőnyárfával.)*

— Mit jelentenek a csomók?

— Azt mondják, akkor támadtak, mikor Krisztus urunkat keresztre feszitették. A szögeket jelképezi. Hogy mindig emlékezzünk a szögekre.

— Mi ez itt?

— Zsanér.

— Hogy hivják magyarul?

— Csuklóspontnak.

— Akkor miért nem mondja ugy?

— Mert mi asztalosok már megszoktuk a németet. Az iparosok annakelőtte jórészt németek voltak. Meg aztán a legjobb szerszámokat is bécsi gyár gyártja: Johann Weiss und Sohn.

— Engedjen meg, mester, de takarja be azt az enyveslábost. Nem birom ki.

— Jobb is annak födve illatozni. Kényes portéka. *(Rázza a fejét.)* Ha egy méternázsa enyvbe beleesik egy kenyérmorzsa, elveszti kötőerejét. Ilyen szeszélyes jószág az enyv.

— Hogy megy az üzlete?

— Megesz bennünket a gyár. Mig én legyalulok egy deszkát, a gép huszonnyolcat dob ki magából. A mai embernek nincs szive pénzt adni derék holmiért. Ennélfogva a mai segéd is csak az órabért tekinti, nem imádja ugy a mesterségét, mint valaha mi. Naponta reggel hattól esti hétig gürcöltünk, még vasárnap is bementünk a műhelybe, hogy kitisztogassuk szerszámjainkat. Nekünk ez volt a passziónk. Tessék nézni ezt a vén íróasztalt. Százhusz esztendős. Kivül jávor, belül kőris, rózsafa kirakással. Titkos fiókok, három is, egyik a másikban. Mint egy kápolna *(Simogatja, ráfuj, törölgeti, játszadozik vele.)* Hajdanában a segédnek remekbe kellett készitenie egy ilyen darabot csak akkor szabadult föl. Ma nem érdemes. Ma kérem? A tanárok igy biztatják a rossz diákot, a család szégyenét: »Tanulj fiam, mert inasnak adnak . . .« Pedig az asztalos munkája elsősorban a kigondolás, a tervezés, az izlés. *Munkácsy* Mihály is . . .

— Tudom. Itt tanult meg oly gyönyörüen fütyölni.

— És festeni is. Amikor kipingálta tanonc korában a tulipántos ládát.

— Milyenek a segédek?

— Azt mondhatnám, hogy aki megbizható, az egy hajitófát sem ér. Csak a lányozó, a cigarettás és részeges a jó. Volt nekem egy segédem. Hétfőn be se jött a műhelybe, kedden is aludt, de mikor hozzálátott többet végzett egy óra alatt, mint mások napokig. Ugy vágta ki a rámás ablakokat, mint a parancsolat.

— Mi az asztalos betegsége?

— Aki husz évig áll a gyalupad mellett, az X-lábat kap. Aztán kissé meggörnyed, kissé kipuposodik, egyik válla fölebb huzódik, mint a másik. Akár az enyém...

(Elém áll. Zavartan szemlélem. Megmutatom a jobbkezem nagyujját, melyen iróbütyök fejlődött ki a sok irástól. Most ő nézi kezemet. A kezébe fogja. Jól esik szorongatnom ennek a szelid mesterembernek a kezét. Gyalutorgácsok borítják a földet, hullámos, lenge fürtök, melyek a deszka göndör hajának rémlenek, a halott fa álmának a lombról. Valaha a gyermek Jézus nevelőapjának, Szent Józsefnek ácsmühelyében szintén ilyen forgácsokat látott. Az az érzés, mely idejövet elfogott, most még inkább erőt vesz rajtam. Az asztalosban határozottan van valami bibliai. Vékony testével, fakó arcával olyan mintha deszkából volna összeróva, ideiglenesen, egy élet tartamára. Belül azonban rejtetten, egy titkos fiókjában ott van a kincse: az egyszerüség és alázat

Kosztolányi Dezső.

A balszerencse ikreket szül?

Irta: Diószeghy Tibor

1.

A széria-elmélet, néhány esztendős csipkerózsika-álom után, ujból feltámadt.

Amikor a landsberger-alleei házrobbanásra két nappal Dahlemben is levegőbe repült egy villa, rögtön tudtam, hogy ezt a ziccert a széria-tan hitvallói nem fogják kihagyni. Nem is hagyták ki. A *Berliner Nachtausgabe* szerkesztője, a kitünő Eugen *Tann* minden késedelem nélkül, már a második szerencsétlenség napján megeresztett egy hosszabb elmélkedést a »szériák törvényéről« és rámutat ebben a kettős katasztrófa kapcsán arra, hogy az események, különösképpen *a szerencsétlenségek mindig szériálisan fordulnak elő*, de legalább is párosan jelentkeznek.

2.

A pár: kettős széria, — mondja Tann. És ez mindjárt az első tévedése. A pár ugyanis *hármas széria*. Ez kissé komplikált ahhoz, hogy igy, kutyafuttában meg lehessen magyarázni, de megpróbálom egy példával. Ha a roulette-játéknál valaki, aki, mondjuk, *szinre* játszik, előre megjósolja két (három, négy, öt stb.) forgatás eredményét, akkor kettős (hármas, négyes, ötös stb.) szériát csinál. Azonban — tessék csak végiggondolni! — amikor azt mondjuk, hogy most két vörösből álló széria következik, akkor ezzel *nem két forgatás eredményét determináltuk, hanem háromét*, mert haligatólagosan azt is kimondottuk, hogy a két vörös után egy fekete jön. Tehát az, amit közönségesen »kettős szériának«, párnak szokás nevezni, az valójában hármas széria.

Amiből következik, hogy *az elszigetelt egység: kettős széria*. (Ha azt állitjuk, hogy a vörös csak egyszer jön ki, az magában foglalja, hogy utána nemvörös jön, tehát két forgatás eredményét határoztuk meg.) »Egyes széria« — vagyis *nem-széria* — csak az utolsó forgatás eredménye lehet.

Minthogy az emberi ész a jelenségeket folyamatos sorozatnak fogja fel, amelynek csak az ész munkájának megszünésével van vége, ennélfogva az ész számára *elszigetelt esemény nincs*, vagyis: *minden széria*.

Ha a széria-törvény hirdetői *igy* értelmeznék, hogy az események mindig szériálisan fordulnak elő, akkor igazuk lenne. Azonban nem igy értelmezik. Ők azt mondják, hogy ha ma egy ötlábu borju látja meg a napvilágot, akkor ez nem marad egyedülálló eset, hanem szükségképpen követi rövid időközben ujabb ötlábu borjak születése. Ami, természetesen, ostobaság és a »tudományosan megalapozott« széria-tan, gondolkozó emberek szemében, semmivel sem intelligensebb babona a középkori vámpirhitnél, vagy az ember-farkas legendájánál.

3.

Tann, akit mától kezdve széria-Tannak fogok hivni, szentül hisz ebben a babonában. Sőt, megpróbálja bizonyitani is a szériák törvényének igazságát. Mivel? Szériákkal.

4.

(A széria a leghatásosabb bizonyitási eljárás, éppen mert a legprimitivebb következtetési formula.

A kutya hozzáér a tüzhöz, fáj. Másodszor is hozzáér a tüzhöz, megint fáj. Széria. Minél intelligensebb az állat, annál rövidebb szériából tudja felismerni az okozati összefüggéseket. Az a kutya, amelyik hajlamos az empirikus következtetésre, harmadszor már nem fogja beledugni lábát a tüzbe.)

5.

Első bizonyiték a széria-elmélet mellett egy Hebbel-idézet: » balszerencse ikreket szül.«

Azt mondtam, hogy Tann szériákkal próbál bizonyitani. Most meg azt mondom, hogy idézettel. Nem tévedek. *Az idézet szintén széria:* egy állitás-pár. Az, amit *én* mondok és az az *ugyanaz*, amit a másik mond.

Tann azt állitja, hogy a szerencsétlenség nem jár egyedül és ennek a nézetének támogatására felhozza egy másik ember kijelentését, aki — más szavakkal — szintén ezt mondja. Nyilvánvaló hogy a citált személy tekintélye az, ami egy idézetet sulyossá tesz, hiszen egyrészt gyakori eset, hogy a citáló sokkal jelentékenyebb személyiség, mint az, akinek az aranyköpésére hivatkozik. (— a közmondásokat idézik legtöbbször, amiknek szerzője ismeretlen —) másrészt a citált személy rendszerint nyilvánvalóan nem arra értette mondanivalóját, aminek a bizonyitására azt esetleg évszázadokkal később felhozzák, tehát személyi presztizsével a legcsekélyebb mértékben sem járul hozzá a citáló állitásának *támogatásához*. És az idézet mégis hat. Miért? Mert — ez a citátum metafizikája — az idézet, anélkül, hogy uj világitásba helyezné, vagy uj bizonyitékokat hozna fel megerősitésére, nyomatékosabbá teszi az alap-állitást pusztán az ismétlés tényével, azzal, hogy egy magányos, elhagyatott állitásból szériát csinál.

Aki citál, legtöbbször közönségének figyelmetlenségére spekulál. Az olvasóba beleidegződött az, hogy a széria az empirikus következtetés megjelenési formája s ennélfogva az idézet — amely, mint láttuk, szintén széria — könnyen felkelti azt a hiedelmet, hogy egy tapasztalati igazsággal állunk szemben.

Olvasó! Óvakodj az irótól, aki sokat idéz. Nemcsak mert proccol műveltségével, hanem, főleg, mert félre akar vezetni s el akarja hitetni veled, hogy valami, amit nyilván nem tud bebizonyitani, nem is szorul bizonyitásra. A professzor-tudósok nyakrafőre citálnak, mert semmit sem tudnak bebizonyitani. Bernhard *Shaw* — saját magán kivül — soha senkit sem citál, mert mindent be tud bizonyitani.

(Olvasó! Bernhard Shawtól is óvakodj!)

6.

Shawtól térjünk vissza Tannhoz.

A Hebbel-idézeten kivül Tann a széria-törvényt még egy szériával bizonyitja, az utóbbi időben történt szériális szerencsétlenségek felsorakoztatásával.

Ezeket mondja:

I. *Az első óceánrepülő-szerencsétlenség nem maradt elszigetelt, hanem egymásután egész sereg hasonló katasztrófa történt.*

(Hát ez gyenge érv. Mintha valaki azon csodálkozna, hogy *Villon* hires versének minden strófája *véletlenül* azzal a sorral végződik, hogy »Hol van már a tavalyi hó?« Ha a refrén *véletlen széria* és az események *csodálatos összetalálkozása*, akkor az óceánrepülőkatasztrófák sorozatát is elfogadhatjuk annak, különben nem.)

II. *A thüringiai utasrepülőgép-szerencsétlenséget egy héten belül követte a müncheni.*

(Látszólag jobb példa. Az óceánrepülők éppen egymással való versengésből keltek *egyidőben* utra és a repülőgép mai relativ tökéletlensége mellett egész természetes volt, hogy bizonyos százalék közülük belepottyan a vizbe. Az utasrepülőgépek esetében, sőt balesetében már csakugyan van köze a véletlennek a két katasztrófa időpontjának összetalálkozásához. Vannak azonban érdekes véletlenek és érdektelen véletlenek. Ha két, egymást rövid időközben követő esemény egyébként feltünően ritkán szokott előfordulni, — ilyen lenne a két házrobbanás, ha annak nem volna, amiről majd még beszélünk, más bibije — akkor azok, összetalálkozását még csak lehet valahogy érdekes véletlennek tálni. De a repülőgép-szerencsétlenségek olyan feltünően ritkák? Csak aki vadászik a szériákra, az láthat megmagyarázhatatlan misztikumot abban, hogy az utolsó harminc repülőgépszerencsétlenség nem követte szabályos egyhavi időközökben egymást, hanem kettőnek a terminusa közelebb került egymáshoz. Nem lenne sokkal misztikusabb és megmagyarázhatatlanabb, ha a repülőgépek szabályos időközökben zuhannának le és sosem fordulna elő, hogy kettőt egy héten ér baleset?)

III. *Két hónappal ezelőtt meghalt Bruno Rahn filmrendező és pár nap multa Peter Paul Fellner filmrendező.*

(Ebben az esetben csakugyan van valami különös. Nem az, hogy ez a két ember, aki filmrendező volt, egyidőben halt meg, hanem az, hogy ez a két ember, aki egy időben halt meg, filmrendező volt. Az egyiket tudniillik az isten is bankhivatalnoknak teremtette, a másikat meg füszernagykereskedőnek. Az a megmagyarázhatatlan, hogy hogy' lett belőlük filmrendező. Viszont Berlinben naponta közel kétszáz embert temetnek, ennélfogva semmi meglepő sincs benne, hogy négy napon belül ketten meghaltak, egy született füszerengrosszista és egy született bankkönyvelő... De mindegy, fogadjuk el őket szériának és érdekes véletlennek azt, hogy a német filmrendezők egyesületének negyvennégy tagja közül kettőt csaknem egyszerre törölt a névjegyzékből a mennyei intézőbizottság. Rendben van. Gondoljuk csak meg azonban, hogy ezzel az árva kis szériával szemben hány ilyen széria *nem fordul* elő. Hány filmrendező, miniszter, festőművész, tábornok hal meg ugy, hogy azon a héten egyetlen kartársa sem hunyja örök álomra szemét? Nem az lenne az igazi csoda-széria, ha minden városban csak egy ember halna meg hetenkint ugyanabban a szakmából? Tann és a széria-üldözők azt állitják, hogy a jelenségek *mindig* szériálisan fordulnak elő. A valóság az, hogy ez az ismétlődés *nagyon is ritka*, csak éppen — természetszerüleg — feltünőbb.)

IV. *Röviddel Isadora Duncan, a hires párisi táncosnő halálos balesete után*

ugyancsak tragikus módon elhunyt Lucie Kieselhausen, a hires berlini táncosnő.

(Hamisitás. A két katasztrófa nem »röviddel« egymásután történt, hanem legalább negyedév telt köztük el. Ilyen alapon Julius Caesar és II. Miklós cár meggyilkolása is széria, mert ez a két történi esemény is elég messze játszódott le egymástól és szintén elég nagy idő mult el közben.)

7.

Tann bizonyitékai nem a legszerencsésebbek. Bátran nevezhetjük mind a négyet szerencsétlennek. Négy szerencsétlen bizonyiték egy cikkben: széria.

Ez a széria gondolkodóba ejt.

A szerencsétlenség, ugylátszik, nem Zwillingeket, hanem Vierlingeket szül.

8.

Legpechesebb példa a szériák törvényére: a két házrobbanás.

A hatósági vizsgálat megállapitotta, hogy a dahlemi villa gazdája már régebben készült az öngyilkosságra és minden valószinüség szerint szándékosan röpitette magát a levegőbe; az ötletet, hogy igy vessen véget életének, az előzőleg történt landsberger-alleei robbanás kölcsönözte neki.

A véletlenek csodálatos összetalálkozásáról ebben az esetben sem lehet beszélni.

9.

Amikor a széria-elméletet ostobaságnak nevezem, világért sem akarom ezzel azt mondani, hogy az egyes jelenségek előfordulásában ne mutatkozhatnék *bizonyos rendszer, törvényszerüség.*

Ilyen törvényszerüségnek kell lenni.

Még azt is elhiszem, hogy az ötlábu borjak világrajövetelében is ez a törvényszerüség uralkodik. Csak azt találom gyerekesnek, hogy valaki *kellő távlat hiányában* akarjon ennek a törvényszerüségnek *bonyolult labirintusain* eligazodni. Aki fölötte van, áttekintheti a rendszert. Aki benne vergődik, csak találgathat. Ha az ötlábu borjak születésének időpontjáról többszázezer évre visszaterjedő, pontos statisztikai adatok állnának rendelkezésünkre, akkor esetleg megállapithatnók, hogy legközelebb mikor ellik valamelyik fehér-mama ujabb ilyen lábtultengésben szenvedő szarvasmarha-csemetét? Enélkül azonban, egy-két felületes, kapásból-szedett adat, pár szórványosan előfordult eset alapján *nemcsak előre meghatározottnak, de általunk előre meghatározhatónak tekinteni az akaratunktól függetlenül bekövetkezendő események menetét,* (— mint a széria-hivők teszik, akik az egész világtörténelmet feldolgozták ebből a szempontból visszamenőleg és előre —) gyerekség és ostobaság.

10.

Hogy lehet az, hogy okos és képzett emberek is megkisérlik a Nagy Törvényszerüséget kis széria-játékok aprópénzére felváltani?

Vedd elő az órád és hallgasd a ketyegését: az egyenletes tikk-takkot pár perc multva már akaratlanul felbontod ütempárokra, szériákra. A vonat egyenletes zötyögését mindenki ritmikusnak, szériálisnak érzi.

A széria: ritmus.

A ritmus a legmélyebb valóság. Az első benyomás, amit az embrió felfog. Az anya vérkeringése.

A ritmusért irok verset. A ritmusért táncolsz. A ritmusért csoportositja magának életet szériákba.

Anyánk szivének dobogását muzsikáltatjuk mindnyájan a fülünkbe, amigcsak a magunké dobog.

S Hebbel, amikor a széria-tanban való hitét kinyilatkoztatja, a költői kép keresése közben ösztönösen visszamegy a születés misztériumához.

60 dinár 1 kg finom teasütemény

a STEINER cukrászdában

10322 **Subotica Telefon 206.**

SOMLYÓ ZOLTÁN:

Rabok...

Nézzétek a rabokat: csontjuk megpuhult.
Félnek attól, ami lesz, meg, ami tovamult.
Talán a vérük se frisszinü már...
... Jaj: énmögöttem is már becsukódik a zár...

A szemük kocsonyás. Arcuk viasz,
Ha egy cincér cincog, felijednek: mi az?!...
Darócba csavarva bámulják a falat.
... Ó, hányszor aludtam én is rongyok alatt...

Mily gyáván sétálnak sorban az udvaron!
Maguk elé bámulva, akár a barom.
Mily undokul, szürkén egyformák itten! —
... Magam is rab vagyok, csak sose hittem...

Éberen járják az álom szörnyü utját,
Tán már a saját nevüket se tudják,
Ha szabadon bocsátanának egy ilyen rabot:
Tán meg se ismerné hirtelen a napot...

Nézzétek a rabokat! Nézzétek őket!
Elképzelem: álmukban hogy kergetik a nőket...
Hogy folyhat forró kinban a nyáluk...
... Jaj istenem, hát mi jobbak vagyunk náluk?!...

Mily rokonnak érzem lecsüngő fejüket...
Szomoru, frigytelen, kemény fekvőhelyüket...
Szálkás hajukat, amelyet tövig nyirnak...
S a könnyet is, amelyet szótlan befelé sirnak...

Májusi vihar

Irta: Csuka Zoltán

Ahogy alkonyodott és a város pora aranyszinbe borult, mindig megjelent a kocsivezető mellett, boldogan ringatta magát a száguldó sárga villamoskocsin és rá-rámosolygott a vezetőre. Mindig csak ezt a vezetőt választotta ki magának, tetszett neki a temperamentuma, ahogy végigszáguldott a kocsijával a városon, kacagott, mikor elsőnek futottak be a kitérőkbe és csak biztatta a komoly arcu fiatalember a hajrára.

Cigányleány volt. Olajbarna bőre visszamosolygott a halódó napra, valahonnan a hegyről jött le ilyenkor esténként a városba és ugy látszott, ez a kocsikázás volt az egyetlen szenvedélye. A kalauz már ismerte és nem is nagyon követelte tőle a menetdijat. Csak éppen akkor, ha jött az ellenőr, akkor is immel-ámmal.

A kocsivezetőt Péternek hivták.

A leányt Évának.

Ezt egyik alkonyatkor árulták el egymásnak, amikor már a város szélén jártak és gondtalanul neki lehetett engedni a sárga kocsit a fénylő és messzibe nyuló vágányoknak. Ilyenkor hiába volt a vezető feje fölött a komoly tábla:

A közönségnek a kocsivezetővel beszélni szigoruan tilos!

— *Franciaország Amerikával szemben* Künn voltak a városból és maguk mögött hagyták a szabályokat is. Ilyenkor észrevették egymást ott a sárga kapcsoló mellett és ahogy multak a napok, mindig jobban vették egymást észre.

A lánynak mélyszin fekete szeme volt. És bátor. És villogó.

Napok multak el, mig Péter észrevette ezeket a szemeket. De akkor aztán rajtukfelejtette tekintetét és ezer szerencse volt, hogy messze künn jártak a forgalmas utaktól.

Igy kezdtek el egymással beszélgetni.

Keveset beszéltek egymással, de sulyosan, mint ahogy az már a szegény és nagyon komoly embereknél szokásos. Péter nem kérdezte a lányt, hogy honnan jött, kicsoda és azt sem kérdezte, hogy miért utazik mindig vele. Valahogy messzi benn megérezte, hogy a lány szereti azt az iramot, amellyel ő a kocsiját vezeti és ez az iram köti hozzá és hozza őket kikerülhetetlenül egyre közelebb egymáshoz.

Egyszer, ahogy a végállomáson megállt a kocsi, a kalauz hátra ment és lehuzta a lirát. Valami baj volt a kötélen és azt javitgatta. A kocsiban sötét lett és a vezető, meg a lány nagyon egymás mellé kerültek.

Mikor a lira lilán összecsókolódzott a vezetékkel, a válluk egymáshoz ért és az arcuk ott tüzelt egészen közel egymás mellett.

Még akkor sem kérdeztek egymástól semmit. Csak azt érezték, hogy nagyon-nagyon összekerültek.

*

A lány felmelegedett és amikor eljött alkonyatkor, mesélni kezdett arról, hogy milyen az erdő, amelynek a szélén éldegél. De mindig csak a környezetéről mesélt, az erdőről, meg a városról, amely beszivta magába az erdőben élő embereket, meg arról, hogy milyen jó a vérében érezni a kocsi rohanását. Másról nem beszélt. Rámosolygott a fiatalemberre és neki ez is elég volt. És beszéltek boldog, együgyü gagyogással olyan dolgokat, amilyeneket csak a két szerelmes ember tud egymással beszélni. Semmiségeket, amelyek mindkettejüket eltöltik és kikerekitik az életüket.

Egyik este, mikor a végállomáson vesztegeltek és a lira lerepült a vezetékről, meg is csókolták egymást. Mikor a kalauz bejött, a villany már régen égett a kocsiban és Péter, meg Éva egymáshoz simulva üldögéltek az egyik padon.

— No, nem indulunk el innen sohse? — röhögött a kalauz és végigsimogatta a bajuszát. — Vagy itt rekedtek a végállomáson?

És mint megértő kolléga, kiment a kapcsolóhoz és elvitte a kocsit, egészen addig, amig az első utas, valami kövér külvárosi kofaasszony felcihelődött a lépcsőkön.

Ezen az estén valamivel tovább maradt a lány a kocsin. De mint mindig, most is észrevétlenül surrant le egyik uccánál és eltünt a sötétségben.

*

Pétert most már határozottan izgatni kezdte a dolog.

Ki is hát ez a lány? Találkozni kellene vele másutt is, nemcsak a kocsin.

A szivében bizseregve szakadtak fel a tavaszi vágyak.

Május volt és nagyon égni kezdett az élet.

Most már ő volt az, aki mesélni kezdett a kapcsoló mellett. Tetszette magát a lány előtt. Kérte, könyörgött neki, hogy ne szökjék meg tőle csak ugy, várja meg, amig beáll a kocsi a remiszbe és sétáljon vele egyszer már gyalog is. Milyen jó is lehet az, menni egymás mellett, fogni egymás kezét és igy járni a park utjait, vagy fölmenni a hegyekbe és hallgatni a fülemilét. Nem ezt az átkozott motorbugást, amely minden szavukat, minden mozdulatukat, a szemük minden egybekapcsolódását ugy kiséri, mint valami örök figyelmeztető, hogy köztük van a kötelesség és az ismeretlenség.

A lány csak hallgatott. Azt mondotta, hogy este dolga van, sok dolga és nem tud eljönni a találkára.

Ugy mondta: »randevura.« Pontosan, szépen, akár a selyembe öltözött kisasszonykák.

Ha a fiu azt kérdezte, hol lakik, titokzatosan mosolygott és a világért sem válaszolt volna. Legfeljebb ilyenkor a végállomáson melegebben csókolta meg Pétert és azt suttogta:

— Várj, várj, majd megtudsz mindent. Idejében tudsz meg majd mindent.

És mikor felgyulladtak a villanylámpák, nagyon melegen és nagyon nedvesen mosolyogtak a szemei.

*

Péter is férfi volt és egy este dühösen förmedt rá a lányra:

— Nézd, szeretjük egymást és nem akarsz velem találkozni. Mondd meg, miért nem? Hol laksz? Egyszer leugrom a kocsiról, itt hagyok csapot-papot, mindent és meglesem, hogy merre mégy!

A lány csak mosolygott. Sokáig hallgatott és aztán azt mondotta nagyon csöndesen. (Ép a végállomáshoz értek.)

— Nem bánom, csütörtökön ugyis el kell *mennem innen végleg.* Nem mondom meg hová, nem mondhatom. Azt sem mondom meg, hogy hol lakom. De az az éjszaka, mielőtt elutaznék, a tied lesz. Este tiz után, ha már beállitották a kocsit, gyere el ehhez a végállomáshoz. Innen felmegyünk a hegyre. Ott lakom. Majd megtudod, merre.

És otthagyta Pétert, leugrott a kocsiról.

*

Csütörtökön estefelé még felszólt a lány a vezetőhöz:

— Este tizkor biztosan a végállomásnál. Holnap utazom.

Péter azt hitte, hogy kiugrik a szive a melléből.

*

Kilenc órakor fekete felhők rajzottak az égen. Fél tizkor szélorkán zugott végig a városon, a hegyen már zuhogott a zápor és a villámok zöldes fénnyel csapkodtak a házak fölött. A hegyoldalon egyre nagyobb patakban zudult alá az áradat és kavicsokat, köveket görgetett magával, végig a városon.

A kocsi ép az ellenkező városrészben járt, a vágányok közt nagy kavicsokat, köveket görgetett az ár. Háromnegyed tiz volt, mikor a kocsi ugrott egyet és kibillent a vágányokból.

Péter csak felnézett az égre és nagyot, kereket káromkodott.

Mire a kocsit beemelték a vágányokra, tizenegy felé járt az idő. S ahogy Péter kiért arra a végállomásra, ahol a lánnyal találkoznia kellett, már senki sem volt ott. Péter ott toporzékolt a vasházikó előtt, éjfélig még csapkodott a hideg eső, de nem mozdult. Várta, egyre várta a lányt.

Egy órakor megunta a várást. A türelmetlenség még égett benne és részeg lángoló fejjel indult neki a hegynek, megkeresni a lányt.

Hajnal felé vetődött haza.

*

Évát soha többé nem látta.

Ajándékoknak

alkalmas márkás porcellánok, irókészletek, Goldscheider bronz- és márványszobrok, valamint asztali étkezőkészletek LEGJUTÁNYOSABBAN beszerezhetők

Braća Kunetz

Karadjordjev trg 4. Goblein képkeretezés

Praktikus utmutató

az érvényben levő adókról és illetékekről

II

A magántisztviselők adója

A régi IV. osztályu kereseti adó, amelyet addig a köz- és magántisztviselők, valamint a felmondási idővel szolgáló havi fizetésü egyéb képesitett alkalmazottak fizettek, 1926 december 31-ikével végleg megszünt. Ezen adónemek az alapja volt, a fizetés s a természetbeni járandóságok s a drágasági pótlékok azon része, amely felülmulta az állami tisztviselő drágasági pótlékát. Mentesek voltak az utazási, irodai, reprezentációs stb. hasonló kiadással járó járandóságok.

A magántisztviselők adóját az 1927—1928. évi költségvetési törvény 79. szakaszának VI. bekezdése csak pár sorban emliti, ugy nem csoda, ha *a kivetésnél nagy szabálytalanságok fordulnak elő.* Ennél az adónemnél is a dologi kiadással járó járandóságok mentesek, *mig a drágasági segély és a fizetés teljes összegében adóköteles.* Az egyes pénzügyminiszteri pótmagyarázatok szerint kvalifikált kereskedelmi és ipari alkalmazottaknak azok veendők, akik *megállapitott állandó fizetéssel,* állandó vagy huzamosabb ideig alkalmaztatásra vétettek fel felmondás mellett olyan dolgok végzésére, amelyhez a fizikai munkán kivül még bizonyos foku gyakorlati képesités is szükséges. A képesités alatt pedig nem csak a végzett inas-, ipar,- kereskedelmi iskola, hane a szerzett gyakorlati ismeret, ügyesség, amelyekkel az illető önállóan tudja a reája bizott dolgokat elvégezni. A P. M. 105.071/927 számu rendelet értelmében mindazok a kvalifikált munkások, akiket nem fogadnak fel öt hétnél hosszabb időre ideigleneseknek tekintendők és munkásadót tartoznak fizetni, ellenesetben pedig a magánalkalmazottak adója alá esnek, feltéve, ha a munkás 18—65. év között van és évi keresete hatezer dináron felüli korhatár a magánalkalmazottak adójánál nincs emlitve.

Ezen adó az önkormányzati adókkal együtt például tizenkétezer dináros évi fizetésü járandóság után ezerkétszáz dinárt, huszonnégyezer dinárosnál pedig háromezer dinárt tesz ki évente nagyobb fizetésü adót von maga után.

A jövedelmi adók

Ezt az adónemet az 1925., 1926. és 1927. évre való érvénnyel állapitották meg nemrég az adóbizottságok és a parlamenti törvényhozóbizottság az uj törvénybe már nem vette bele és igy a nagy adóreformnál ez az adónem valószinüleg kiesik és akkor már 1928. év végén végleg meg fog szünni. Ez az adónem csak a Vajdaságban, Horvát és Szlavonországban van érvényben, Szlovéniában pedig más formában.

Az adónem alapját mindennemü foglalkozásból keresetből összevont jövedelem képezi: ugymint föld ház, foglalkozások, tőkekamat, nagyobb terjedelmü állathizlalás tehenészet, méhészet, halastó jövedelme s egyéb jövedelmek az adóalapot, a vallomás és a pénzügyi hatóság javaslata alapján az adóbizottság állapitja meg.

A vallomás négyfélekép tölthető ki. Ugymint:

1. Részletesen felsoroltatik minden egyes jövedelemforrásnál a brutto bevétel és ugyanakkor az összes rezsiköltségek s az igy előállt netto jövedelem.

2. A második eset, amikor *csak tiszta* jövedelmet mutatják ki minden egyes jövedelemforrásnál (önkezelt, bérelt földjövedelemből, ipari kereskedelmi foglalkozásból, tőkéből származó kamat, magánfoglalkozásból, eredő fizetések stb.) szóval a brutto részletezés és a rezsi költség feltüntetése elmarad, de kivánatra az adóbizottságnál előadható.

3. Kiállitható a vallomás ugyis, hogy *az egyes jövedelemforrásoknál* a jövedelmet beirják, *más jövedelemforrásoknál* csak megjelölik a foglalkozást stb. amiből a jövedelem származik. (például földjövedelem cimén önkezelésnél tiz hold á ötszáz dinár = ötezer dinár, az ipari foglalkozásnál *csak azt irják be,* hogy az illető géplakatos) jövedelem kitüntetés nélkül.)

4. Végre a legegyszerübb módja, ha a vallomásban megjelöltetik csak, hogy az illetőnek tiz hold földje s egy háza van s amellett cipészmesterséget folytat *(tehát jövedelmeket nem okvetlen szükséges kitüntetni.)*

A vallomás 1. és 2. pont alattiak kitöltésének módja mellett joga van *a vallomástevőnek az összes bevallott adósági kamatok és az adókivetés évét megelőző évben befizetett összes állami és önkormányzati adóknak a jövedelemből való levonását követelni.* A harmadik pont alatti vallomás szerint joga van adózónak *csak* részletvonást követelni a befizetett adók és kifizetett kamatterhek a jövedelemből.

Például adózónak 1923 végével adóhátraléka kitett	.....	500 dinárt
1924. évi előirása	.....	1500 »
Összesen:		2000 dinárt

erre adózó 1924-ben fizetett 1500 dinárt. Az első és második vallomásmódnál az egész befizetett 1500 dinár leszámitódik, a jövedelemből, mig a harmadik esetben, ahol a foglalkozás után nem vallott számszerü jövedelmet s csak az ezen foglalkozás után eső: mondjuk 500 dinár adót már nem követelheti, hogy levonhassák, vagyis a nála befizetett 1500 dinár helyett csak 1000 dinárt vonnak le, amely azokat a jövedelmeket terheli, amelyekről számszerü vallomást tett. A negyedik esetben a vallomásttevőnek nincsen joga követelnie adó s tartozási kamat levonására.

Az adótárgyalások, felebbezések ép ugy történnek mint ahogy azt a harmadik osztályu kereseti adónál megirtuk. *Az adózást mindig a családfő terhére eszközlik,* vagyis, akinek a kezéhez folynak a családtagok jövedelmei és azok felett ő rendelkezik, például a nő vagyonából származó jövedelmet a férfi vagyon jövedelméhez számitják és az egész adót a férj nevére irják. Hasonlóképen történik a családtagok jövedelmével is. Ha azonban a családtagok vagyonából és keresetéből származó jövedelem felett a családfő *nem rendelkezik,* ugy a családtagok ezen jövedelmei után önállóan adóznak, *még akkor is, ha közös háztartásban élnek.* Az adóhatóságok sokszor tévednek, amikor a kivetést nem fentieknek megfelelően csinálják s ha mégis igy története, eljárásunk megfelebbezhető, mert az összes jövedelem után az adó progressziv voltánál fogva nagyobb, mintha külön-külön választatnak el.

Tévednek sokszor a pénzügyi hatóságok és az adókivető bizottságok is, amikor olyan jövedelmeket vesznek fel adóalapul, amelyeket az adózó nem is vett kézhez. Pld. elveszett tőke kamatját behajtatlan lak- vagy földbért s a leggyakoribb eset az, amikor az agralizált földek haszonbérét is jövedelemnek veszik, pedig a legtöbb esetben a földbérletet sokan még ma sem kapták meg. 1919. év. óta pedig a 127.000/1916. számu pénzügyminiszteri végrehajtási utasitás 11. §.-a világosan kimondja, *hogy csak a tényleg kézhez vett jövedelem képezhet adóalapot.* Ezek szerint a fenti jövedelmek abban az évben veendők fel bevételnek, amikor azokat az illető kézhez veszi, ha azok több évre is szólnak. Az agrárföldek bérlete egyenlő a kataszteri tiszta jövedelem nyolcszorosával, levonva ebből az agrár célokra szolgáló ¼ részt, mert az illető földek tulajdonosai ennek levonásával kapják meg a bért rendszerint, pár év elmultával mint, amely évekre kellene, hogy megkaphassák. A jövedelemadó alapja 1925. és 1926.-ra a 2,500.— dináron felüli tiszta jövedelmek, 1927-re pedig a 6.000.— dináron felülieik, a magántisztviselők és a képesitett alkalmazottak, ha más jövedelmük nincsen mint az, amely a keresetből származik: (fizetés, lakbér, drágasági pótlékok,) az 1926. évben, ha 5.000.— dinárt 1927-re pedig a 6.00.— dinárt nem érnék el adómentesek, de ha ezeknek a föld, ház, tőkéből származó kamat stb. jövedelmeik vannak, akkor már nem mentessek, hanem az összes jövedelem vétetik arányszámitásba s az 1926. évi 127.000. számu PM. rendelet 7. §-a szerint lesz adójuk megállapitva. A szolgálati viszonyból származó kiadások: utazási, napidij, irodatartás, stb. költségek mentesek. A részvény-, közkereseti-, és betéti társaságok, valamint a szövetkezetek, mint ilyenek nem lesznek jövedelemadóval megadóztatva, hanem az egyes tagok részesedésük arányában. A községi jegyzők, alkalmazottak, papok és tanitók által élvezett földek után szintén tartoznak jövedelem- és vagyonadót fizetni a fent hivatkozott PM. rendelet 21. §-a alapján. A külföldről folyó jövedelmet szintén be kell vallani, (külföldieknek tekintendők a jövedelmi adótörvény alapján: Bosnia-Hercegovina, Csehszlovákia, sőt anyaállamunk Szerbia lakosai is, mert ezekben az országokban azelőtt részben jövedelemadó nem volt, részben pedig ezen államokkal nincsen viszonossági adótörvényünk.) Az 1918-ban holdankint átlag 60—70 korona jövedelmet állapitott meg az adóbizottság, vagyis 15—17.50 D-t, aranyparitással véve X 11. volna 165—188 dinár az 1924. évi jövedelem holdankint, mégis sok bizottságnál 300 -tól 500 D-ig vették egy hold föld jövedelmét a földek minősége szerint. *A föld értékét az átlagos* földbérek huszszorosával szokás venni az 1916. évi pénzügyminiszter iutasitás 38. §-ának 3-dik pontja szerint. A vagyonadóhoz a ház, föld, tőkepénz, árukészlet s az üzemi tőke-fundus instruktus vétetik és amely utóbbi egyenlő a föld értékének 4—5%-val. *Az adóév kezdetén,* de az adótárgyaláskor már nem létező foglalkozást adó alá venni nem lehet, hanem csak a kivont tőkét. Évközben keletkezett foglalkozás után a jövedelmet egész évre veszük, de az adót csak a skála megfelelő hányadával irhatják elő az adóhatóságok.

Január 25-ig fogadunk el előjegyzéseket

Claude Farrère

Száz aranymillió

cimü világhirü regényére

A könyv ára keménykötésben 15 dinár, puhakötésben 10 din.

Rendelje meg még ma, mert a könyvet csak azok kaphatják meg, akik a mellékelt szelvényt beküldik

A regényt január végén minden megrendelő megkapja

SZELVENY

Kérem cimemre Claude Farrére

Száz aranymillió

cimü regényét keménykötésben / füzetben megküldeni. A vételárat 10 dinárt / 15 dinárt postacsekkben beküldöm.

olvasható aláirás

Cim

Föld és mag...

Irta: Kristály István

Üres, kegyetlen fintor az ég arca — nincs tovább: ősz van... Tél, tavasz, nyár — és ujra ősz... ugy, mindig ugy! — ez az idő: igy forog a föld!

Halott asszony a nyár... mosolyait: a virágokat, elhervesztotta a köd — a titok... a törvény!... Örömeit: a kalászokat kórócsonkok virrasztják — reménytelen karok... Igy: a mező-lázadás... a jaj elfulladt ereje: ez a törvény?!... de a lázadás: sötét gyanu...

De nem!... amott egy ember halad: valaki, ak magot szór a hideg hantok alá... Ez az ember honnan vette az erejét, hogy igy a vállára emelte a földet?... a halott föld és az élő mag megcsókolják egymást — ez a vetés... milyen nagy fény! — erő...

A föld a végtelen űr semmijén ring... de az a vető kar ajtót nyit a semmi üres falán: puha, édes bölcső a föld, valami nagy álmodás ringatódzik benne... mint arcunkon az anyánk mosolya — amelynek nincs kezdete és nincs vége... Egy álom!... s milyen csodálatosan szilárddá erősödik körülötte minden: az ember vet...az őszi, a halott mezőn...

A vén paraszt kiért az utra... elszórt minden magot... sokáig nézi a bevetett földet döbbenetes komolysággal: élni fog-e a mag? s egyszercsak elmosolyodik — igy jön a reggel fény a sötét égboltozatra — arra gondol, hogy tavasz lesz és ebben nem kételkedik és hiszi: hogy a mag élni fog... ezért is vetett!

Amig a vén paraszt a bevetett földjét nézte, az ut végéről a sáros, süppedős talajon hazafelé indultak az uraság gépei.

A hirtelen megeredt sürü, nehéz, őszi eső szinte lenyomja a gépeket a sárba, a nyersolajmotor szivgyengén kapkod levegő után s ugy rángatja a vetőgépet, mintha haragudna rá — bosszus tehetetlenséggel.

A gépész szünet nélkül káromkodik, ő felel a gépekért: esőtől, izzadtságtól olajmaszatos az arca... a gépek után vánszorgó, fáradt léptü napszámosok azonban nem vesznek róla tudomást, üres, unott nézésükben valami megvert, élethiányos fásultság lapul meg.

A motor hirtelenül egy igen éleset csattant, a gépész meg egy rettenetes káromkodik és a gépek tehetetlen merevséggel leékelődtek a sárba... béna, gunyos csend lett... furcsa az, mikor a gép kifullad... amig él — van benne valami felemelő: az alkotás nagyszerüsége, de ha elromlik — csodálatosképen összeomlik az értelme, nem más: mint ócskavas — sulyos nevetséges semmi, semmi abból: ami volt. A gép: ami lassan az emberek millióit teszi fölöslegessé — a két gép igy: két komikusan üres figura lett... de csak egy pillanatig — mert aztán az emberek fölé nőttek...

A vén, vető paraszt, akinek a földje végében történt ez a megállás, mélyről jött mosollyal mosolyog, kegyetlen örömöt érez — maga sem tudja miért... szavában korbácsok suhognak a gép felé amint mondja: meggebedt!

A gépész meglepődötten figyel föl a szóra: mi ez?... aztán ő is ellenséges indulattal kiabál: meggebedt ám a kend... hallgasson, ha nem tud mást!

Hát menjen, ha tud! — ad még egy vágást az öreg.

Osztán elvetettetek-e? — fordult lenézően a gép körül álló öt-hat napszámos paraszthoz, akik végtelen idegenséggel nézték a gépeket.

A felelet fáradt, hideg, mint ez a szünni nem akaró fájás, ez a kilátástalan, reménytelen őszi hullás, ez az eső — el, el, mondták néhányan.

Az öreg nem ilyen feleletet várt... ez az elkinzott szelidség megütötte benne az érző embert... Persze — mondja — és átfénylik egész lényén egy gondolat, amiben megérti őket: ó, ezek a gép szegény szolgái... persze — mondja mégegyszer és nagyon szeretné, ha hangja simogatni tudna — ti hamar végeztek, mert géppel vetettetek.

Az egyik napszámos szeme becsukódott a fáradtságtól... azzal, azzal — mondta... mint összeeső, rombadőlő falak, ugy csukódtak le szemei... s a romok fölött egy sovány, sápadt arc bolyongott céltalanul.

A vén paraszt megrázkódott... ezek a szók köves merevségükkel, halotti arcukkal megrázták őt: miért igy mondta?... Ejnye!... hiszen a vetés!... hát ez az ember semmit sem érez, mikor a vetésről van szó?! Az öreg fejében képek villództak és szók, tele csodálatos örömökkel és térdreszoritó fájásokkal, amikben mind-mind a vetés élt... de hiába akarta most ezt odamondani ezeknek az embereknek, nem tudott szólni... ugy fájt neki valami... de érezte, hogy vetés nélkül nem volna háza: otthona... a gyerek szava nem érintené meg őt ugy: apám!.. ha kezét a gyerek fejére tenné: mi értelme lenne vetés nélkül?... az asszony is hogy melléje tud állani: édes társam!... de ugy?... nem, az rossz lenne... ki volna ő ugy?... hol volna az — ami családot alkotott belőlük?... az a jóságos gyengeség — hogy ugy szereti azt a gyereket, meg azt a halvány öreg asszonyt?... ezt mind a mag teszi, az elvetett mag... amit ő tesz: a vetés — a hit: hogy a mag kicsirázik... mert enélkül nincs élet!

Te Józsi! — döbben fel az öreg... de nem mondta tovább, nem merte kimondani, amit most megérzett: hogy nem ugy látják a földet, mint ő... megtántorodott: ezek nem szeretik a földet: a vetést... Mintha a vetőgép tölcsérei egy nagy nevető száj fogai volnának, amely ezt mondja: én tettem!... ezek az emberek nem hintenek magot: én vetek!... én vettem el tőlük a földet!... én vagyok a vetés és aratás: én a gép... igen: ezért nem hisznek a földben, ezek elszakadtak a földtől: a föld idegenjei lettek!

Bizony, erősitik a többiek is: géppel... és szavukban valami lázadás méregfogai csikorogtak most.

Az öreg paraszt lehajtotta a fejét, nem akarta látni a gépet, de igy is látta a gép szolgáit... ezeknek nem a föld fizet buzát, csak napszámot kapnak: nem érzik a föld jóságát. Hiszen neki sincs sok: négy holdacska — de ez a: kenyér — a kenyere megterem...

Szegények! — tört fel belőle a szó — szegények... és érezte is a hideg, üres, kenyértelen házakat: amik nem otthonok, nem!... temetők — ahol meghal minden, ami neki szép és jó: a föld és a mag!

Mit locsogtok annyit? Segitsetek! — orditozott a gépész. Adjátok ide a nagy kulcsot! Izzadó, dühös, olajos-piszkos arcát kidugta a gép alól.

Az öreg szerette volna agyonütni, mint egy rossz férget: ez, ez a gép lelke!

Mind éhen dögölnétek, ha gép nem volna! Ez termeli a szátokba a falatot! Minden holdon legalább négy mázsával többet termel, mint ti — kiabált tovább a gépész.

Többnek, több a buza, de a mi kenyerünk meg egyre kisebb lesz mégis gépész ur — szólt az egyik napszámos, akinek kicsi, megvert szeme szakadásig kinyilt, valamit látott...

Szegény gyermekeim! — segitett a vén paraszt is és szivében nagy megértések: nagy megbocsátások csiráztak... A gép! — nevetett lázadó hévvel — mit tud a gép?... az nem érzi: mi a vetés!... hogy mi az ember kezében a mag?... Előbb ezek szántottak-vetettek és mindegyiknek volt kenyere! Egyik se volt koldus, se földönfutó. És most?... Se kenyerük, se Istenük!... mindent elvisz a gép!

A gépész most teljesen előmászott a gép alól, reszketett: mit beszéltek, ti bolondok?... kiáltotta, de azért a hangja nem volt biztonságos-szilárd, amilyennek akarta. Valamit megsejtett abból, ami az öreg paraszt lelkében történt: hogy itt a legnagyobb történik: az életet valami ujra formálja — ami ezeknek itt, az életükön véresen gázol... hogy ezek itt: szenvednek. Nem tudta végigérteni a tragédiájukat, mert megérezte — hogy itt, ő, ellenségekkel áll szemben... és amikor látta, hogy azok hogyan néznek a gépre, felkiáltott a gépre mutatva: ez a haladás!... és maga is csodálkozott azon, hogy ezt hogyan mondta!... de valami iszonyu nagynak a jelenlétét érezte és közben arra gondolt: ha kell, hát meghal a gépért!

A napszámosok az öreg parasztra néztek...

És az megértette őket: nekik nincs mit felelniök itt: ő áll szemben a gépésszel, ezek közte és a gépész között állanak — az élet kettévált partjai között... nem értette, csak érezte a két partot: a természetet és a mechanizmust... A sülyedő világ ők: a természet, a mező számüzöttjei... számüzi őket: a gép... csirátlan magok már! És igen: itt ő neki kell felelnie — aki még nem szakadt el a mezőtől. Önkéntelenül a falura nézett és iszonyut látott: a házak, ezeknek a házai összeomlóban — bedülő sirok! Igen: a falu, a világ — az ő világuk — pusztul... valami förgeteg szakadt rá... átkozott kiáltotta és felkapta a kapáját és egy rettenetest sujtott a gépre...

A gépész hozzáugrott és a nagy kulccsal feléje ütött — de a napszámosok eléje állottak: mintha nekik is az öreg paraszt mellett lenne a helyük, mintha ők is a gép ellen lázadtak volna! A gépész visszahőkölt... a vén paraszt felegyenesedett... és ekkor: a beállott nagy csendben — a pattanásig feszült, nagy, halálos leszámolásra való készülődésre rázuhant a gépfantom lehellete: a gép megszólalt, beleszólt a harcba. Először csak egyet-kettőt köhögött, aztán mind gyorsabban, egyenletesebben bugott: feltámadt — élt!... és lihegése leigázta a mezőket: birtokbavette! A napszámosok ujra látták erejét — amint a mezőket hasitja mélyen gyorsan. Igen: ez az erő több, mint az övék, ők ezzel nem mérkőzhetnek és: megadták magukat... minden hiába: övé a vetés és övé az aratás! A vén parasztra rá sem nézve, alázatosan ujra a gép mellé huzódtak.

És az: egyedül, megrendült árvasággal érezte azok megvetését és az ő elitéltetését... Kiáltani akart, de nem volt hangja, mert: a gép és az ő szolgái őt már ugy se értik... nagyon messze vannak már a partok... Ki érti őt — akinek a vetés: egy áldó kéz irgalma volt — hosszu téli, elveszett és elveszejtő éjszakákban ilyen szó: tavasz lesz... hogy a mag kicsirázik!... akinek a föld — bölcső volt — amelyben ringott a nagy álom, amely ugy összekötötte őt a kis házával, avval a görnyedt asszonnyal, avval az erős gyerekkel... valami tüz ami az ő szemükben ugy világitott, hogy jó volt mondani a szókat: apám!... anyám!... és akinek a mag jóság volt: kenyér, amelyen át gyermekek szemébe lehetett nézni, mint egy csodás messzelátón, mondván a tiszta szemü asszonynak — nézd: a tavasz!...

A gépész a gépről szitkozódott győzelmesen: buta, büdös paraszt! S a gép ment, ment erősen, lebirhatatlanul... És a napszámosok: a gép hadifoglyai — a csatátvesztett magvetők reménytelen serege — megindultak a rabláncon...

A vén paraszt elindult a falu felé, életében először ugy, hogy nem nézett a mezőkre... keserü volt a szája — ugy érezte, hogy megcsalta őt: a föld és a mag... És lassan, nagyon lassan ment, hogy minél később érjen abba a házba, ahol neki nincs már semmi mondanivalója!...

*

Az ember egyik mosolya megdicsőült — örökszép lett: elmulott... Uj életben menetelünk... mosolyunk még nincs, csak néhány különös, uj jajunk... sokszor nem is értjük ezt a jajt... De ki érti a mag csirázását?!

Szenteleky Kornél:

ÉJJELI MENEKVÉS

Éjjel, mikor mindenki hortyog
űzött, riadt patkány módjára
kiosonok a házból
és a kék ködben kilopódzom az állomásra.
Körül-körülnézek, mint gyilkos,
kinek nyomában van már a rendőrség
és torkomban lihegő szivvel
felugrom a vonatra

Megmenekültem!

Bent villanysugár, tikkadt parfőmök,
utitársnőm lehunyja szép szemét,
furcsa, távoli nyelven beszélünk:
egy mozdulat — bő, vonzó vallomás
egy szem villanása — vágyak terjengős éposza,
Csintalanul és hahotásan gondolok arra,
hogy milyen mallán fognak ámulni
börtönöm ridegbajszu őrei,
a huszonnégyórás hétköznapok,
ha észre veszik holnap reggel,
hogy valaki hiányzik a taposók közül.

Én messze járok most a kalodámtól,
a rut, görnyedt alacsony napoktól,
a fénytelen, fásult ugyanaztól.
Könnyen, kótyagosan röpülök tovább
ünnepek, pünkösdök felé.
Az élet felett, az idő felett
szállok, száguldok, nevetek
és megcsókolom igéretes utitársnőm,
aki mákonyos mámort olvaszt a számba,
mint karameles fagylaltot.

Elsüllyed a nyüg, az óra,
nem hallszik hozzám a malom
örök, nyekergős rut röirénje.
Nincs már több élet, nincs több élet!
ezért minden oly szép, oly tiszta,
mint tengerszem bércek ölében.

De jaj, kopog a reggel épen!

E. Szécsi
„PHILATELIA"
bélyegkereskedés Subotica Cirila Metoda trg 53
(Teréz templommal szembeni sorban).
Nagy választék külföldi bélyegekben. Legujabb kiadásu albumok minden nagyságban és katalogusok raktáron. 1417

Utazás Szomborból Párkányba a legrövidebb uton, Londonon át

500 dináros probléma

Mindenki szeret utazni, de a legtöbben csak nagyon ritkán jutnak hozzá. Hány ember szórakozik azzal unalmas téli estéken, hogy elővészi a menetrendet és összeállit magának egy körutazási programmot, — Riviéra, Páris, London, skandináv államok és vissza — amit a valóságban sohasem fog megtenni. Ez is szórakozás, de hamar meg lehet unni. Van azonban az ilyen *papiron-való utazásnak* egy sokkal mulatságosabb módja is, amit egy amerikai költő talált ki (a költőknek ott sincs pénzük igazi kéjutazásokra) és ami az amerikai lapokban kezdi kiszoritani a *cross world puzzle-t*, a keresztrejtvényt.

Ez az utazás-játék igy megy:

Valaki felad két városnevet, amelyek *egyforma számu betüből* állanak. Az egyik városból el kell jutni a másikba, mégpedig olyanformán, hogy a megfej-

tő az egyik város nevét addig módositja, *mindig csak egyetlen betü megváltoztatásával*, amig meg nem kapja a másik város nevét.

Lássunk egy példát.

Krumpli ur, aki *Makón* lakik, el akar utazni például — mondjuk — *Rómába*. Jeruzsálembe nem utazhat el, nemcsak azért, mert Makó messze van Jeruzsálemtől, hanem mert Makó 4 betüből áll, Jeruzsálem pedig 9-ből. Tehát inkább Rómát választja; ennek a városnak is van bizonyos vallási jellege, azonkivül pedig a neve szintén 4 betüből áll.

Krumpli ur tehát hozzáfog a munkához.

A kiindulási szó: **Makó.**

Ha az első betüt kicseréljük, lesz belőle **fakó.**

Fakóból lehet fagyó. (Aki fagy.) Kettős mássalhangzók egynek számitanak.

Fagyóból — fogyó.
Fogyóból — fogó.
Fogó — foga.
Foga — foka.
Fóka — fóka.
Fóka — róka. (Zoológiai csoda.)
Róka — Róma.

Tehát Makóról *nyolc* átszállással megérkezett Krumpli ur Rómába.

Valljuk be, hogy nyolc átszállás ilyen arányban nem is hosszu uton tulságosan sok. Krumpli ur kényelmes ember, minél kevesebbszer akar átszállni. Gondolkozni kezd, hogy nem lehetne-e rövidebb uton is eljutni Makóról az örök városba? Elvégre minden ut Rómába vezet. Addig töri a fejét, amig csakugyan összeállt egy praktikusabb menetrendet. Igy:

Makó.
Bakó.
Bagyó. (Családnév. Dr. Bagyó János, a budapesti *Ujság* felelős szerkesztője.)
Bogyó.
Bogya. (Ismét családnév. Volt magyar nemzetgyülési képviselő.)
Boka.
Róka.
Róma.

Sikerült leegyszerüsiteni az utazást *hat közbeeső stációra*. Más ember megelégedne ezzel. Nem igy Krumpli. Ő még rövidebb utat keres. Annál is inkább, mert a családnevek használata (ha csak nem egészen közismert emberekről van szó) lehetőleg elkerülendő. Tehát:

Makó.
Lakó.
Laka. (Valaki nek a lak-a.)
Raka. (Rakni ige félmultja, ehelyett: ő rakott.
Róka.
Róma.

A közbeeső állomások számát tehát *sikerült lecsökkenteni négyre*, ami, tekintve, hogy Makó Rómától is elég messze van, olyan szép eredmény, hogy még Krumpli ur is beérte vele.

Ebből a példából láthatjuk, hogy miből áll az utazás és megismerhetjük a szabályait is. Ismételjük, a főcél: *minél rövidebb uton* jutni el az egyik városból a másikba. A magyar nyelv a maga 45.000 szavas szókincsével nem olyan alkalmas erre a játékra, mint az angol, amely több, mint ötször olyan gazdag (az angol szókincs körülbelül 240.000 szó), de *éppen mert nehezebb, érdekesebb is az utazás-játék magyarul.*

A *Bácsmegyei Napló* olvasóinak eheti ötszáz dináros probléma gyanánt *kettős feladatot* tüzünk ki:

I. Tessék elutazni *Szomborból Párkányba a legrövidebb uton*, de ugy, hogy közben *Londont is megláogassa az utas.* Tájékoztatásul eláruljuk, hogy körülbelül tizennyolc-husz átszállásra van legalább szükség. A kitüzött jutalomdijat — az ötszáz dinár felét — az nyeri meg, aki legkevesebb átszállással ér el Szomborból Londonon át Párkányba.

II. Tessék *hasonló utitervet készíteni.* Vagyis keressen a pályázó két olyan *egyenlő számu betüből álló* városnevet, amelyek közül az egyikből el lehet utazni a másikba. A pályázónak természetesen *nemcsak a két városnevet kell megadni, hanem le kell irni a teljes utitervet* is az összes átszállásokkal együtt. Egyre figyelmeztetjük a pályázót: minthogy a magyar nyelvben a kettős magánhangzó meglehetősen ritka, ügyelni kell arra, hogy a két városnévben a magánhangzók lehetőleg ugyanazon a helyen álljanak. Például: Makónál a második és negyedik betü a magánhangzó, Rómánál szintén. (Makóról Aradra lényegesen nehezebb lenne eljutni, mint Rómába, mert Aradnak első és harmadik betüje a magánhangzó.) Ez azonban *nem szabály*, sőt külön *érdem*, ha valaki ilyen akadályt állit fel magának és azt legyőzi. Ezt a pályázatok elbirálásánál kedvezően fogjuk figyelembe venni. *Tilos* ellenben a két város nevében *ugyanazon a helyen ugyanannak a betünek* állni, például Pozsonyból Párisba ne utazzanak a pályázók, se *Pozsony* és *Moson* közt. Az ötszáz dináros jutalomdij másik felét az a pályázó kapja, aki *a legszebb utazást* küldi be, tehát vagy *minél hosszabb nevü városok közt utazik*, vagy meglepően *kevés átszállással* ér el egyik városból a másikba, vagy pedig *nem két várost köt össze, hanem többet*, mint például a mai problémánk, amely Szombor és Párkány közé beiktatja Londont.

A megfejtéseket legkésőbb csütörtökig, január 26-ig kell beküldeni.

A theátrom-béli VIII-féle szomszédoknak sommájok

I. A' köhögő-féle

Ez a' Té'-elő havának tsurom-nedü idő-járásátul veres órral szuszog és szörtsög, minden második pertzben a' Szála falajit megrengető tekintetesen harsogó köhögésben ki-tör, iszonyu harsányakat zsebkendőjében trombitál és neked a comoediábul hallanod egy jottányit is nem hágy. Melly dologban is az a' tsudálatos, hogy a' Fel-Vonások közt való pausában nem köhög, tsak-is mikor az actorok a' darabnak jádzását megint el-kezdik, illico ő is a' maga viharzását megintelen el-kezdi nagy disztó krákogásokkal és sipitó hörgésekkel fuldoklani is kezd, de mikippen a' Párdutz az ő tarkaságát meg nem változtathattya, köhögésit el-fojtani ő sem tuggya, minek folytán a' mögötte ülők a' hátát ököllel verdesik, mind a' tájon valók tsak rá figyelmesek és a' comoedia a' melly a' tünde Szerelem szép gyulladozásit igen halk jelenetben adná elönkbe, tellyesen veszendőbe mén

II. A' költsönkérő-féle

Ez sem magának a Gukker kandikállót, sem Program-rendet nem hoz és mind-ezeket nállad meg-látván tőled folyton el-kérentsélni nem restelli, még pedig a' mü-sort akkor kéri, mikor a' scénán a' legizgalmasabb pillanat vagyon és te tátott szájjal a' bonyolódást lesed, a' Gukker pedig akkor kell néki is, mikor a' Girl-matskák merő-mezitelen glédájának pajkos rugóldozásit magad is a' vér-szopó nadály éhéhez hasoló pillantással gustálni készülsz, de ő pardon botsánat mondással a' jelzettem szer-számot ujjaidbul egyszerüen vadul el-ragaggya és te mást nem tehetz, mint hogy öt a fene meg-ette vóna, kivánod

III. A' kárbolyszagu-féle

Ez akár fél-karját, fekete sejemben kötve akár nyakát fehér mussolinban pólyázva hordgya és a' kárbolynak fertelmes büdösségét órrodban árasztya mellytől már a' játék kezdetivel feleségedet hév fő-fájás gyötörni kezdi, tenmagad is amaz esmert Tengeri Betegségnek kavarodó remonstratióját magadban kélni érzed és bár-ha gyilkosan rája pillogni igyekszel, feleséged pedig a' mü-sorral magát nagy-tüntetően legyezi, ő a' ti roszallástokat kutyában sem vészi, hanem tovább illatozik.

IV. A' dudoló-féle

Ne ezt is minden derék keresztyének megpróbáltatására rendelte az Ur, mert ez a musikaértőnek magát fennyen bizonyitni abba nem haggya és az orchestrumban musikált édesbnél-édesb szép Melódiákat nagy hamisággal dudorászva azokat saját rekedtes ennen-hangjával elnyomja és egész estve ezen tsukott száju éneklésben nagy gyönyörüséggel töltözik, végezetre már olly dühbe hoz, hogy inkább filedet bé-fogod és inkább az Operát sem hallod hogy-sem öt furtonfurt hallani képtelenitessél, de mikor már a Garde-des-Robes, vagy-is frantzia szóval bundárium tolakvásában a' kinos estve el-teltének magadban örvendsz, imé ott áll melletted és a' Velentzei Szeretsen nagy áriáját éppen filedben dudollya.

V. A' magyarázó-féle

Ez ama fajta, a'ki a' scénán jádszott comoediát már egy izben meg-nézte vólt, és most igen hivolkodik, hogy ezen tudományával minden jelen-lévőket fellyül-mul és véle jött társának minden minutomba hogy mi következend, eleve bévséges részletekben meg-mongya. Pertzen-ként társát meg-böki, hogy nosza most figyellen, mert amaz nevezetes Varsányi ifiasszon most fogja a' legjobb éltzet mondani, de sőt a maga ez éltzed előre meg is mondgya és a' scéna felé forditott figyelmedet ezzel a' comoediátul elvonssza, ugy hogy ámbátor igy kétszer hallhatnád a' jó witzeket, valójában egyszer sem hallod, ippen a' leg-vigasságosb dólgokat el-mulasztod, mellyel igy egész estve kinosztatol és vak sorsodat, melly ez szomszéd mellé ülnöd rendelt szapora káromlásokkal betsmérled.

VI. A' késő-féle

Ez akkor megyen helyére, mikor a' játék már régen foly a' scénán, de ő no-ha a' Szálában vólt, még-is két ranggal hátrább ama tsinos kövér, aranyperetzes Dámának a' szelet tsapni akkor sem szünt meg, midőn a' lámpákat már elóltották és a' kárpit meg-nyilt. Igy a' nézők nagy meredt szemmel az játékra ügyelnének, de ő sürü szabadna kérnem mondásokkal egymás sorjában VIII-tz embert fel-állat és miglen azok mikint a' sorsnak katonái mérgesen felpattannak, ő a' sor-falnak mentén lábaikat rugdosva és a' székek hátára akasztatott Reticule-táskákat végig lesodorva helyére tolakszik, mig-nem a' szapora »üllyön le« kiáltásokkal egy tseppet is alig törődve le nem ül. A' III. Fel-Vonásnak kellős közepén egyszerre magát meg-megdollya és ismét szigorun mondva szabad kérnem, az előbbeni VIII-tzakat hasollatos-képpen fel-állani szorittya és a' mind-közönséges pisszegéseknek és zugolódásoknak hangjokra gögös ortzával ügyet sem vet.

VII. A' tsörgető-féle

Ez a' különb-külömb neszeknek és zörgéseknek, valamint zajoknak, nemkülömben motoszkálásoknak elő-számlálhatatlan varietásával téged egész estve az örületben kerget. Zseb-kendőjét untalan elé-vonnya és minek-utánna órát rendben hozta vólna, az keszkenőt ugyan gondossan öszve-hajtogattya és nagy prosopopeiával zsebében helyhezi. Majd a' kabáttyát ki-gombolva óráját vonnya ki, az üdőt arrul le-pillantya, de hogy az óra valóban jár-é, filénél tartva szinte meg-bizonyosodik, majd az órát vissza-tészi és kabattyát meg-meg bégombollya. Ekkor a' Magyar Szin-Padot rendkivüli tsörgéssel a' jelen spectaculum sommáját véghetetlen sokszor elöre meg vissza forgatva meg-keresi, a' Papirossal zörgetve össze-hajtogatytya, de most meg eszében ötlik, hogy hát a' groff szerepit vajjon ki játtza, tehát esmét nagy tsörgéssel a' darab tartalmának elmondásátul az actorok rengyéhez forgatni meg nem fárad. A' pausa köziben tzukort vásáll a és a' II. Fel-Vonás alatt már annak zatskójával tsapja minden szem elé-vonásakor az tsörgetést, átkozott egy ember ez, szemébe meg-mondom.

VIII. Az esmétlő-féle

Ezen szomszéd valóságosan tiszta indulatu vidéki jó-tét lélek, a' fő-városiaknak ötzynismusokkal meg-rontva még nintsen és a' comoedia meg-tekintésére ha már marhájit jól eladta a' kupetzeknek, ugy váltott vólt bilétát, hogy bár ég-s-föld egybe-hempelyegjenek is, de hogy ő magamagát ma estve nagy-szerüen delectálni foga, az szent. Miért is a' scénán bár-mit is mongyanak, ő mindent előbb-hajolva a katzagásnak mohó sóvárgásával figyel és Bus Fekete Uram bár-melly szavajit Stentori hahotával fogadgya, de söt a' scénáról hallatzó szavakat a' katzagástul könyves szemekkel esmétli, vagy-is ha odafenn azt mondgyák: jó nagyot sikkantva néked, idegennek, karodat megragaggya és ugy-mond: »Aszonta, hogy jónapot óriási!« és hatalmason ki-buggyanó bruhahával röhögtön-röhög, és téged szüntelen alarmieroz, hogy tehát a' sistergős menny-kővel rögtön agyonsujtatni hév módon kivánod, azt ebből ki-ki megértheti.

Harsányi Zsolt

Két angol vers

Lenn a kerteknek alján...

(W. B. Yeats)

Lenn a kerteknek alján találkoztam vele.
»Szivem — mondá — a lelkem képeddel [van tele,
Vedd könnyedén a létet
Mint levél nő a fán«
Ifju s ábrándos voltam,
Én nem igy gondoltam.

Lenn a pataknak partján
Kérdőn néztem szemét —
Rátette a válládra hüs, hófehér kezét
»Vedd könnyedén a létet
Miként a rügy fakad
Ifju s ábrándos voltam —
S most szivem megszakad.«

Az Ég palástja...

(W. B. Yeats)

Enyém ha volna Ég palástja
Fényiön aranytól és ezüsttől,
Kék szürke és sötét palástja
Éjnek napnak, és a homálynak:
Lábaid elé teriteném.

Nem volt másom, csupán álmaim,
Odateritém lábaid elé,
Enyhén lépj — álmaimon lépdelsz!

Angolból forditotta: LIANE MOORE

Szegénynek szegény a szerencséje

Földi ésszel, hiába akarjuk, az isteni bölcsességet föl nem mérhetjük. Tudom bizonyosan, hogyha azokat a könyveket, amelyeket az irástudók, no meg a farizeusok összeirkáltak a Mindenhatóról és egymás tetejére tennénk, sokkal magasabb lenne, mint akármelyik amerikai ház. Pedig aszondják, hogy ott olyan magas házak is vannak, hogy hogyha a mi templomunkat háromszor egymás tetejébe tennék is, mégis szégyelné magát, hogy templom léttire még csak kötözkdésig se érne az amerikai háznak. Pedig igazán még se illő, hogy gyarló ember magasabb házba akarjon lakni, mint az Isten. Dehát olyan világot élünk, hogy az emberek az ilyenen már meg se botránkoznak.

Mondja is Fiucsur Misa, hogy ő, aki személyesen is járt Amerikában és szerencsésen vissza is vezérelte az Isten, hogy Amerikát olyan istentelen nép lakja, hogy déli harangszókor egyetlen egy embert se látott, aki levette volna a kalapját. Ugyan a harang szaváto se hallotta, de annyi temérdek óra van az uccán, meg a kirakatokban, hogy csak a vak nem látja, mikor van a déli harangszó ideje.

Ugy lehet épen emiatt a harangszó miatt jött is vissza Ficsur, pedig már egész rendes hivatalhoz is jutott odakünn Amerikában. Állandó uccai szemétláda üresitő hivatala volt. Hozott is haza annyi pénzecskét, hogy vett magának két hold földet, meg megvette özvegy Kajáriné házát a templomsoron.

Ugyanazt minden okos fölérheti, hogy nem egyszerre esett bele ebbe a hivatalba, mert Amerika olyan ország, hogy ott mindent alulról kell kezdenei, ami igazság is.

Ugyan neki ebben is szerencséje volt mert alig hogy kiért Nevijork városába épen üresedésbe volt egy kocsiut-tisztitó hivatal, ahova egy régi ismerőse, meg innen hazulról, ugyan ha nagyon kutatjuk szegrül-végrül sógora is, bizonyos Bóni Gergő jutatta be.

A város embere lett egyszerre, számot is kapott a mellire, egy söprüt meg egy lapátot. Kint állt vele a járda szélin a posztján, egy láda mellett, oszt szakadatlan a kocsiutat köllött vigyázni. Osztán, ha a posztja előtt kocsi ment el és a lovak izé, akkor szépen a söprüvel a lapátra söpörte, oszt beleszórta a ládába.

Hanem hallják ketek, roppant egy város az a Nevijork, hanem csuda irigy nép lakja.

Hogy került ked följebb a hivatalba mondja Hanák Jóska.

Hát hogy?

Az érdemeseknek ott nagy előhaladása van, pedig mondom ott sok az irigy.

Én mondom emberek, ha haza nem gyüvök, azóta bizonyosan szeméthordó kocsin ülnék.

De hát tudják ketek, ha az emberre rágyün a hazamehetnék, akkor otthagy rangot, hivatalt, mindent, oszt hazagyün.

No aszongya Pongó Fercsi, csak engem kisegitene az Isten Amerikába, sose gyünnék haza. Nem én Isten az atyám! majd bolond vónék hazagyünni, legkiválta, ha a ked hivatalát még elkaphatnám.

Ugyan ez bolond beszéd a Pongó Fercsitül, ezt mindenki tudja, mert hogy ő nem kimenni való ember, a nyaka miatt.

Ugyan, ha vesszük, az ilyen ferde nyaku embert tán be se eresztenék Amerikába, bár mondom nagyon szeretne kimenni, már csak a Julcsa miatt, a felesége miatt is, akihöz, nem megszóláskép mondom, de az áspis kigyó is elmehetne tanulni.

Különösen mióta igy elgörbült a nyaka-e, pedig ha nagyon keressük, annak is a Julcsa volt az oka, mert mikor küldte fel az eperfára levélért a selyembogaraknak, a Fercsi nem akart föl menni.

Tudják ketek ugy sugta valami, hogy nem lesz jó vége a fára mászásnak, nem amiatt a kis pálinka miatt, a mi bennem vót, mer vót én bennem már sokkal több is, oszt még se ért veszedelem.

De akkor mondom, ugy sugta valami: ne menj Fercsi föl a fára, ha egy kis eszed van.

De hát tudják ketek a Julcsa!

Hát Isten csudája is volt az hogy majdnem három öl magasbul fejre leesett, oszt se az eperfának, se a kis létrának ami a fához támasztva volt nem esett semmi baja, csak épen Fercsinek görbült el a nyaka.

No aszongya Ficsur, ha egy kis szerencséd lett volna, akkor ugy esel le a fárul, hogy a fejed egész megfordul, oszt a szád meg a szemed egész hátul lett volna, avval Amerikába szép pénzt lehetne keresni a panorámába.

Elég baj az nekem, mondja Pongó Fercsi, hogy nem tudtam ugy esni, hiába szegény embernek, csak szegény a szerencséje is.

Novoszel Andor

Jégvirág

Irta: Blazsek Ferenc

Este, ha a Napkirály aludni tér, kihül a levegő, amelyet izzó koronája hevitett és a légpárák, amelyek a Napkirály leheletéből születtek, apró cseppekké sürüsödve leesnek a földre. Nyáron, a melekben, virágokra hullanak, mint fénylő kis gyöngyszemek, amit harmatnak nevezünk; télen, a hidegben, az ablakokra fagynak, mint didergő kis kristályok, amit jégvirágnak hivunk...

✷

Aki valaha megfordult a Körut kávéházaiban, bizonyára látta a kis Rózsikát, amint mankójára támaszkodva asztaltól-asztalhoz biceg és halkan félénken mondja:

— Gyufát tessék, nagyságos ur, gyufát tessék!

A nagyságos urak rendszerint nem vettek gyufát, hiszen jól tudták, hogy az a skatulya, amit Rózsika a bal kezében szorongat, az egész raktára neki. Ez csak burkolt formája volt a koldulásnak, hogy igy kinálta nem létező gyufáit és kijátszása a szigoru rendőrségnek, amely tiltja a kéregetést a kávéházakban. Ennek tudatában a nagyságos urak, kiki a tehetsége és hangulata szerint, adtak néhány fillért Rózsikának, mire ő azt mondta:

— Köszönöm szépen, a jó Isten fizesse meg.

Igy ment ez minden asztalnál, igy ment ez minden este. Éjfélkor elkészült az összes kávéházakkal és mególvasta a napi keresetet. Ha öt pengőn felül volt, akkor a többleten vacsorát vett és villamoson ment haza, ellenkező esetben nem vacsorázott semmit és gyalog ment haza, Kőbányára, ahol az anyja várta, nem őt, hanem az összekoldult pénzét...

— — — — — — — — — — — — —

Karácsony estéjén már jóval éjfél előtt készen volt, már jóval éjfél előtt ott volt Julcsa néninél, aki át szokta venni tőle az aprópénzt és akitől néha, ha jól ment az üzlet, sült gesztenyét szokott vásárolni. De most nem azért ment hozzá, hanem azért, hogy ne legyen egyedül, hogy legyen valaki, akinek elpanaszolja a baját.

Még köszönni is elfelejtett, csak leült a gesztenyés zsákra és szomoruan sóhajtotta a szomoru mondatot:

— Julcsa néni, máma rosszul megy az üzlet.

— Bizony, lelkem, ezen az estén a legnagyobb lumpok is otthon maradnak. Üresek a kávéházak, ugye?

— Üresek... Én nem merek haza menni, Julcsa néni. Az anyám azt mondta, hogy ne jöjjek vissza tiz pengő nélkül. Azt mondta, hogy máma nagy ünnep van és ilyenkor minden ember jószivü és sok pénzt ad.

— A te anyád egy buta nő, lelkem. Könnyü neki otthon a hasán feküdni és pálinkát inni. Menjen ő koldulni, akkor majd meglátja, hogy máma nem lehet keresni. Aki ezen a szent estén kénytelen kávéházba menni, az maga is olyan kivert kutya, hogy nem igen adakozhat másnak. Ezt mondd meg az anyádnak.

— Ezt én nem mondhatom meg neki, Julcsa néni. Az én anyámnak nem lehet ilyeneket mondani. Levágná még a másik lábamat is.

— Mit mondasz? A másikat is? Hát az elsőt ő vágta le?

— Jaj, most elszóltam magam. Ezt nem lett volna szabad elárulni. De magának megmondom, Julcsa néni, mert maga mindig olyan jó volt hozzám... Hát az ugy volt, hogy az anyám nagyon mérges volt. Nem tudom már, miért; ezt nála sosem lehet tudni, mert ő mindig mérges. Előbb jól elvert, azután rámkiabált, hogy ne bőgjek. Én mégis sirtam, mert, ha az ember kikap, akkor — ugye? —muszáj sirni. Nem lehet ugy egyszerre elhallgatni. Erre az anyám fogta a baltát és felém dobta. Épen a bokámon talált el. A lábam vérzett és megdagadt és egészen fekete lett. Másnap bevittek a Rókus-kórházba és lefürészelték. Igy volt ez, Julcsa néni. De ezt nem tudja senki, maga se mondja el senkinek. A szomszédoknak azt hazudtam, hogy lefagyott a lábam, mert mezitláb jártam télen, mert nem volt pénzünk cipőre. Ők el is hitték ezt, csak a házmesterné nem hiszi. Kérdezte is egyszer, hogy lehet az, hogy csak az egyik lábam fagyott le a hidegben, de én nem válaszoltam neki... Ilyen az én anyám, Julcsa néni, ezért nem merek én most haza menni...

— Sajnállak, szegény Rózsikám, segitenék is rajtad, de látod, magam is szegény vagyok... Mondd, hány éves vagy te?

— Tizenkettő, Julcsa néni. Csodálkozik — ugye? — hogy még ilyen fiatal vagyok és máris ilyeneket tudok. Ez borzasztó, érzem én is. Más lányok ilyenkor még hisznek a gólyában és a Mikulásban, én pedig már az anyámat sem tudom szeretni. Más lányok ilyenkor még iskolába járnak és fehér ágyban alszanak, én pedig kávéházakban csatangolok és türöm, hogy öreg urak csipkedjék az arcomat, a mellemet és fogdossanak. Még mosolyognom is kell hozzá, mert különben nem adnak pénzt. Engem imádkozni sem tanitottak, engem csak koplalni és fázni tanitottak. Pedig az olyan rossz, ha fázik az ember. Szeretném, ha már tavasz volna. Az olyan jó, amikor meleg van és kék az ég. Én sokszor órákon át mást sem csinálok, csak ülök és felnézek a kék égre és keressem ott az apámat, az apámat, akinek a nevét sem tudom. Ha ő élne, azt hiszem, nem igy volna...

Julcsa néninek könny szökött a szemébe. Vigasztalni próbálta Rózsikát:

— Ne busulj, kislányom és ne gondolj ilyesmikre. Mindnyájan a jó Isten gyermekei vagyunk, a jó Isten gondoskodni fog rólad is.

— Ha ez igaz, Julcsa néni, akkor mért van olyan nagy különbség ember és ember között?

— Csacsi vagy, lelkem, ezt te még nem értheted. Én sem értem, az igaz, talán senki sem érti. Legjobb ezen nem töprengeni, legjobb beletörődni abba, hogy az élet ilyen, mert akkor is ilyen, ha nem törődünk bele. Látod, Jézus, akinek ma ünnepeljük a születését, hatalmasabb volt nálunknál, de ő sem tudta megváltoztatni és megjavitani a világot. Neki is az volt a hibája, hogy szegénynek született, istállóban és barmok között. A gazdagok összefogtak ellene és keresztrefeszitették, mert azt hirdette, hogy könnyebb a tevének átbujni a tűfokán, mint a gazdagnak a mennyországba jutni. Ebben hinni kell, kislányom, ez a mi egyetlen vigaszunk.

— A mennyországban másképp lesz, Julcsa néni?

— Remélem, hogy másképp lesz. De nem biztos. Épen az elmult éjjel szegény boldogult férjemmel álmodtam. (Töltött káposztát ettem vacsorára és valószinüleg elrontottam vele a gyomromat. Attól szokott az ember ilyen rosszakat álmodni.) Kérdeztem tőle, hogy van, mit csinál és mitől ilyen sovány, mire szegény elpanaszolta, hogy rosszul megy neki, kevés a fizetés és sok a munka. Neki kell meggyujtani esténkint az összes csillagokat. Itt a földön, amig élt, tudniillik lámpagyujtogató volt... Ebből az következik, lelkem, hogy a szegény ember ott is csak szegény marad, én talán ott is gesztenyét fogok sütni... De most már elég volt a fecsegésből... Nesze, fogd ezeket a gesztenyéket, nem kell pénz értük... Most pedig menj haza szépen. Ne félj az anyádtól, én majd beszélek vele holnap.

Rózsika azt akarta mondani, hogy holnap talán már későn lesz, — de nem szólt semmit. Csak megcsókolta a Julcsa néni szurtos kezét és nekivágott az éjszakának...

Egy templomból ének hallatszott: éjféli mise volt épen.

— Ott bent talán meleg van — gondolta Rózsika és félénken benyitott. De a falába nagyon hangosan kopogott, az emberek hátrafordultak és ugy néztek rá, mintha azt kérdeznék tőle, hogy mit keres itt. Erre elpirult és hamar kisomfordált megint az uccára...

Időnkint meg-megállt és felnézett egy-egy kivilágitott ablakra, amely mögött diszes karácsonyfa állt, telerakva ajándékokkal és szikrázó fényszóró-gyertyákkal. Áhitat, sóvárgás, irigység, fájdalom és minden volt ebben, ahogy igy felnézett a sötét uccából a fényárban uszó szobákra, miként börtönének kis ablakán kibámészkodik a rab és keresi a napfényt, amely másnak süt...

Azután eszébe jutott Karcsi.

Ez a Karcsi tizenötéves suhanc volt, aki képeslapokat árult, ugyancsak a kávéházakban. Igy elég alkalmuk volt találkozni egymással, épen elég ahhoz, hogy Rózsika belészeressen Karcsiba. Talán nem is szerelem volt ez, hanem csak a vézna és nyomorék kislánynak hódolata és csodálata, amely az erős és egészséges fiunak szólt. A futóinda érezhet ilyesmit, amikor a karóhoz simul, amely mellett égnek szökik és amely nénkül a földön kuszik...

Karcsi nagyon megörült, amikor meglátta Rózsikát.

— Jó, hogy jössz — mondta neki. — Épen rád gondoltam.

— Köszönöm, Karcsi, ez szép tőled — válaszolta Rózsika meghatottan. — Én sem feledkeztem meg rólad. Nézd, hoztam neked gesztenyét és kivánok neked boldog ünnepeket.

— Csak edd meg a gesztenyédet... Mondd, mennyi pénzed van?

— Három pengő.

— Kevés, de azért add ide. Máma rosszul megy a bolt, nem kerestem egy büdös vasat sem. Pedig sürgősen kell a pénz. A barátaim már várnak... Na, mit bámulsz? Add ide, ha mondom.

Rózsika nekidőlt a falnak. Ez nagyon lesujtotta, ó, nem ezt várta Karcsitól. A szája sirásra görbült, ugy pityeregte:

— Karcsi... ez nem szép tőled... Ezt nem érdemeltem meg, hogy igy bánj velem... Üss agyon, de azt a pénzt nem adom oda...

— Akkor majd elveszem — röhögött a szemébe Karcsi és már nyult is feléje. Egyik kezével átfogta a lány torkát, hogy ne tudjon segitségért kiáltani, a másikkal pedig letépte a nyakáról azt a kis zacskót, amelyben a pénzét tartogatta. Azután elfutott.

Rózsika lerogyott a hideg kövezetre. Nem akart felkelni, talán nem is tudott volna. Ő már semmit sem akart és semmit sem tudott. Csak érezte, hogy megfagyott a szive, érezte, hogy nem fog haza menni soha, soha többé...

Hajnalban megeredt a hó és Rózsika kihült, árva testét tiszta, fehér takaróba burkolták a hópelyhek: talán az angyaloknak megfagyott könnyei...

✷

Este, ha a Napkirály aludni tér, kihül a levegő, amelyet izzó koronája hevitett és a légpárák, amelyek a Napkirály leheletéből születtek, apró cseppekké sürüsödve leesnek a földre. Nyáron, a melegben, virágokra hullanak, mint fénylő kis gyöngyszemek, amit harmatnak nevezünk, télen, a hidegben, az ablakokra fagynak, mint didergő kis kristályok, amit jégvirágnak hivunk.

A harmatnak jó, a harmatot illatos virágszirmok szivják magukba, de a jégvirágot, szegényt, reggel piszkos rongygyal törli le egy durvakezü takaritónő...

Külpolitikai események 1927-ben

A mult évben az adriai kérdés foglalkoztatta leginkább az európai diplomáciát

A mult évi nemzetközi életének alapvonalát az európai államok világbékét biztosító törekvése jellemzi leginkább. A mult évben történt nemzeközi események bebizonyitották gyakorlatban is, hogy a nemzetközi szolidaritás olyan tény, amellyel számolni kel és ma már világos — ha a nemzetek konstruktiv együttmüködése nem is haladt előre olyan lépéssel, mint ahogy azt sokan elképzelték — hogy *a nemzetek kényszerülve vannak a háboru ellen szervezkedni.* Világos, hogy két állam fegyveres viszálya egy ujabb világháborut jelentene, amelyben minden állam résztvenne. A világháboru gyujtó zsinórját a két legjelentéktelenebb állama is meg tudja gyujtani és a nemzetek, melynek egy része alig tiz évvel ezelőtt vérzett el a harctereken, minden gondolkozás nélkül vállalnák az ujabb vérengzést. Ezért a nemzetközi politikában a mult évben sokkal nagyobb aktivitás mutatkozott, mint eddig és a főcél az volt, hogy minél kedvezőbben el kell intézni az egyes álamok között támadt viszályokat. Az ilyen viszálykodások elsimitása a Népszövetségnél összpontosult, amely a nemzetközi politikai aktivitás központja volt a mult évben.

A nemzetközi politika homlokterében a háboru befejezése óta az adriai kérdés áll. Az adriai kérdés 1926. óta, a tiranoi paktum megkötése óta szerepel a nagy nyilvánosság előtt. *Nincsics* Momcsilo dr. külügyminiszter lemondása pedig az egész világ figyelmét felhivta a kérdésre, amely a balkáni diplomáciát az egész 1927. év alatt foglalkoztatta. E kérdés fejlődése, amit a történtek kronológikus sorrendben való felsorakoztatásából lehet megismerni, azt mutatja, hogy ez csak egy része egy nagy nemzetközi problémának.

✱

Az 1927. év első három hónapjában a német válság, a portugál forradalom és *Coolidge* által összehivott tengeri leszerelési konferencia mellett a legfontosabb esemény egy intenziv kampány volt Jugoszlávia ellen. Közvetlen a Népszövetség márciusi ülésszaka után a londoni *Times*-ben egy cikk jelent meg, amely az offenziva első etapja volt. Március 19-én Olaszország körlevélben értesitette az európai államokat »bizonyos jugoszláv hadikészülődésekről«. A kérdés napirendre került, nemzetközi ellenőrző bizottság kiküldéséről volt szó, de mindmáig semmi sem történt ebben az ügyben. Az olasz támadás után két napra *Pérics* Ninko dr. akkori külügyminiszter maga kérte, hogy ankétbizottságot küldjenek ki a vádak alaptalanságának megállapitása végett és amikor *Chamberlain* helyes alapot talált erre, *Olaszország ezt elutasitotta.*

Az olasz—jugoszláv viszony igen feszültté vált. Nagybritannia közvetitett olyképpen, hogy a viszályt közvetlen tárgyalások utján kivánta kiküszöbölni. A közvetlen tárgyalások legelején azonban közbejött a magyar—olasz barátsági szerződés aláirása, amiért gróf *Bethlen* István magyar miniszterelnök személyesen utazott le Rómába *Mussolinihez.* Április 13-án a hivatalos olasz *Stefani*-ügynökség kommünikét tett közzé, amelyben közölte, hogy a közvetlen tárgyalások Jugoszlávia és Olaszország között mindaddig nem indulhatnak meg, mig Jugoszlávia nem ratifikálja a neptuni konvenciókat. Az olasz elutasitást *Chamberlain* rossz néven vette és ezért emlaradt a beharangozott áprilisi Chamberlain—Mussolini találkozó.

A nemzetközi gazdasági konferencia május 6-án ült össze Genfben. Az olasz sajtó a kisantant-szövetség széthullását jósolta. Május tizenharmadikán az angol rendőrség házkutatást tartott az *Arkos*-nál. Május tizennegyedikén ujabb albán—olasz megegyezés jött létre, amellyel a tiranai paktum egyes rendelkezéseit precizirozták. Május tizenötödikén *Doumergue* francia köztársasági elnök *Briand* külügyminiszter társaságában látogatást tett Londonban. Ez alkalommal »szivélyes megegyezést« kötöttek, amelyben leszögezték politikai érdekeik megegyezését. Május 27-én Dracsban letartóztatták *Gyuraskovics* jugoszláv követségi dragománt. Ugyanakkor Anglia megszakitotta a diplomáciai viszonyt Oroszországgal. Bulgáriában a választásokon a kormánypárt győzött.

Junius negyedikén a jugoszláv kormány megszakitotta a diplomáciai viszonyt Albániával. Az adriai kérdésre ujból figyelmessé lett az egész világ. Junius 7-ikén történt *Vojkov* orosz követ meggyilkolása a varsói pályaudvaron, ami sulyos bonyodalmakat idézett elő. Ugyanekkor Genfben megnyilt a Népszövetség 45. ülésszaka, amelyen többek között a jugoszláv—albán incidens is szóba került. *Bratianu* Jonel 22-én kormányt alakitott Romániában.

Junius 23-ikán a nagyhatalmak kollektiv demarsot intéztek a beogradi és a tiranai kormányhoz az incidens elintézése végett.

Junius 29-én *Stresemann* átvette a Nobel-békedijat.

Julius 2-án az albán kormány szabadlábra helyezte Gyuraskovics dragománt. Romániában lefolytak a parlamenti választások, amelyeken a liberális párt óriási többséget szerzett. Az uj külügyminiszter *Titulesku* lett.

Julius tizenötödikén munkásfelkelés tört ki Bécsben. Az igazságügyi palotát felgyujtották és a zendülésnek több áldozata volt.

Julius 20-án meghalt Ferdinánd román király.

Az augusztus a *Coolidge* elnök által összehivott tengeri leszerelési konferencia sikertelenségével kezdődött. Augusztus 8-ikán Jugoszlávia és Albánia ujból felvették a diplomáciai viszonyt. 9-ikén létrejött Angliával a megegyezés a háboru előtti adósságok kérdésében. 13-án *Zaimisz* kormánya Görögországban lemondott. 16-án ujabb forradalom tört ki Portugáliában, amely a forradalmárok vereségével végződött. 17-én aláirták a német—francia kereskedelmi szerződést. Kisebbségi kongresszus nyilt meg Genfben. *Zaglul* pasa Egyiptomban meghalt. A görög parlament visszautasitotta a *Pangalosz*-érában Jugoszláviával kötött kereskedelmi szerződést.

Szeptember elsején összeült a Népszövetség. 5-én a *Rakovszki*-incidens nagyon feszültté tette a francia—orosz viszonyt. Chamberlain a népszövetségi ülés után Földközi-tengeri utra indult és *Primo de Riverával* találkozott.

Október elsején a jugoszláv kormány diplomáciai lépéseket tett Szófiában a Délszerbiában megismétlődő merényletek miatt. Október ötödikén bolgár banditák megölték *Kovacsevics* dandárparancsnokot. 6-án Berlinben aláirták a jugoszláv—német kereskedelmi szerződést, amely december negyedikével kölcsönösen megszüntette a kölcsönkényszert. 10-én a bolgár kormány statáriumot hirdetett ki a petricsi és csusztendili tartományra. 14-én *Alkibiádesz* Beby albán diák Prágában megölte *Cena* bég beogradi és prágai albán követet. Oroszországban a szovjet fényes keretek között ülte meg a bolsevizmus uralmának tiz éves jubileumát.

Október 14-én letartóztatták *Manoilescu* volt román pénzügyi államtitkárt. Az olasz kormány megünnepelte a fasizmus öt éves fennállását. Október 30-án merényletet kiséreltek meg *Konduriotisz* köztársasági elnök ellen.

November másodikán görög—jugoszláv kereskedelmi szerződés jött létre.

Angliában lefolytak a községi választások. November 11-én *Briand* és *Marinkovics* külügyminiszterek aláirták a jugoszláv—francia barátsági és döntőbirósági szerződést. *Marx* német kancellár és *Stresemann* külügyminiszter hivatalos látogatást tettek Bécsben. Olaszországban tüntetéseket rendeztek a francia—jugoszláv barátsági szerződés ellen. Délszerbiában számos merényletet követtek el a bolgár banditák. 22-én albán—olasz véd- és dacszövetségi szerződés irtak alá. Marinkovics külügyminiszter expozét mondott és az olasz barátság mellett foglalt állást. 25-én Bukarestben meghalt *Bratianu* Jonel miniszterelnök. Halála komplikálttá tette a belső politikai helyzetet, amely az év végéig sem tisztázódott.

A népszövetségi ülés előtt a sajtó háborus hireket közölt a lengyel—litván konfliktussal kapcsolatban. 30-án összeült a leszerelési konferencia, amelyen az oroszok is résztvettek és nagy aktivitást fejtettek ki. December elején kezdődött Moszkvában a kommunista párt kongresszusa. Genfben összeült a Népszövetség és likvidálta a lengyel—litván feszültséget. Erdélyben a román diákok pogromot rendeztek az ottani magyar és zsidó lakosság ellen. Kantonban a kommunisták kezükbe akarták keriteni a hatalmat, de a nemzeti hadsereg december 11-én Nankingnál megverte őket.

December 24-én Nizzában meghalt Szergije *Szaszanov* volt orosz cári külügyminiszter. A Ljapcsev-kormánynak a szobranje bizalmat szavazott és igy elsimult a Ljapcsev—Cankov-affér.

Európa sok államában választási agitáció folyt az elmult év végén és a választásokat ebben az évben fogják megtartani. Az angol és francia parlamenti választásoktól függ az idei nemzetközi politikai kialakulás.

✱

Megállpitható, hogy az adriai kérdés majdnem az egész éven keresztül foglalkoztatta a nemzetközi politikai élet számottevő diplomatáit, amit csak ugy lehet elintézni, ha a Népszövetség felosztja a gyarmati mandátumokat és Olaszországnak több mandátumot juttat, ahova kitelepithetnék a nagy emberfölösleget.

Háborus feszültség a mult évben Jugoszlávia és Albánia, valamint Lengyelország és Litvánia között állt fenn. Feszült volt a viszony, azonban Jugoszlávia és Olaszország és Jugoszlávia és Bulgária között is. A bolgár—jugoszláv közeledés lényegesen enyhitené a balkáni helyzetet, ez azonban csak ugy érhető el, ha Bulgáriában a jugoszlávbarát földmivespárt kerülne uralomra, ami belátható időn belül azonban nem fog bekövetkezni.

Sokcsics József

ATHANASIA

Wilde Oszkár verse

A Müvészet kopár Házába, melybe
Fölhalmozunk minden nagyot, dicsőt,
Egy mumiát hoztak be, ifju, zsenge
Leányt, aki meghalt idő előtt.
A piramisba kósza arabok
Lelték meg, mint merev fadarabot.

De amikor kibontották Egyptom
Halott leányát gyolcspólyáiból,
Egy kis magot szoritott marka titkon,
Ezt angol földbe ültették s ihol
Belőle fényes, fehér rózsa lőn
S illatja szállt a lanyha levegőn.

Ugy hóditott a drága, ritka rózsa,
Hogy árva lett a turbánliliom,
A barna méh, bolondos hódolója,
Hozzá röpült, ki izzott bóditón,
Nem is virág volt, isteni csoda,
Mint égi ékszer ugy hullott oda.

Hiába nézte a nárcisz gyönyörben
Sápadt, kis arcát, későn és korán,
A bibor szitakötő rá se röppen
Szárnyát fényezni aranyos porán,
A jázminok csókjáért sem epedt,
Nem rázott loncról harmatkönnyeket.

A tráki királyt a kedvéért feledte
A szenvedelmes, kis fülemüle,
Fehér galamb se szállt az esti csendbe
Kikeleti erdőn, a sürübe,
Csak ő, csak ő és nem kellett egyéb,
Neki mutatta ametiszt begyét.

Ha kék tornyában izzott a kevély nap,
Hüvös, hegyi szellő legyezte meg,
Hószin levelét forrólehü délszak
Könnyel locsolta, ha a föld felett
Az Est az ég zöld rétjén ballaga,
Hol az alkonynak lángolt szallaga.

De hogy a liliommezőn az árva
És elalélt madár már nem dalolt
S zajir egen, az elborult határba
Feltünt ezüst paizs gyanánt a hold,
Nem reszketett-e kisded levele,
Rossz álom, emlék nem gyötörte-e?

Nem! mert ezer év e dicső virágnak
Egy nyári nap volt, egy sugárnyaláb,
A bánatok, mik bennünket kirágnak
S megszürkitik ifjak aranyhaját,
Öt el nem érték, mint e béna fajt,
Mely halni lett és halni vágy, sóhajt.

Táncolva, sippal megyünk a halálhoz,
Nem akarunk mi élni komolyan,
Lelkünk a sok-sok földi nyügtől átkos
Vagyunk, akár az elfáradt folyam,
Mely mint szerelmes a tengerbe dül
És boldog, hogy végül megsemmisül.

Bennünket elnyű a gond és a meddő
Harc viva lármás, szörnyű várakat,
Ám ez a rózsa most is szüntelen nő,
Életre kelti a lég és a nap.
Gonosz királyunk az idő dörög,
De a virág időtelen, örök.

Fordította: Kosztolányi Dezső

Kremenczky
RADIO lámpák
már régóta kapacitásmentes bakelitfoglalattal vannak ellátva és elismerten a legjobbak
Kaphatók minden rádiotüzletben. Vezérképviselet
KONRATH D. D., SUBOTICA

Féltékeny-e a férj a felesége táncpartnereire?

Egyik helybeli tánciskolában, ahol az úri közönség táncol, az alábbi jelenetre tettem figyelmes. Egy nagy társaság tagjai egész éjjel dicséretreméltó buzgalommal táncoltak a parketten, csupán az egyik úr maradt tétlen, de a szemeivel folyton a parketten lévőket figyelte. Kitartóan fixirozott egy hölgyet. A hölgy a felesége volt. Amig a zene nem szólt, tétlen úr derüsen beszélgetett a feleségével, de ha a zenészek játszani kezdtek és őnagysága hol az egyik, hol a másik úr karján libegett be a parkettre, tétlen úr arca megrevedett, komorán nézett előre és a szemei dühösen csillogtak, sőt villogtak.

Semmi kétség, gondoltam, ez a férj haragszik, ha a feleségét elviszik táncolni. Más szóval: *féltékeny*.

Vagyis informátoromnak igaza van. Nem a dekoltázzsal van itt baj, hanem a charlestonnal, meg a többi modern aánccal. Sok férj legszivesebben hadat üzenne a nyilvánosság előtt történő egymáshoz simulásnak, ölelésnek, forró kézcsóknak és egyébnek, amit röviden, egyszóval táncnak neveznek. De hát kényszeredetten a passziv rezisztencia álláspontjára helyezkednek és megadják magukat a társasági élet kötelező divatjának.

Gyorsan körülnéztem a lokálban és miután felfedeztem egy ismerős férjet, egy nagykereskedőt, leültem az asztalához és megkérdeztem, mi a véleménye a gazdasági helyzetről, a szinházról moziról és csak egy félóra mulva hozakodtam elő a nagy kérdéssel: haragszik-e, féltékeny-e a férj, ha a feleségét elviszik táncolni?

A nagykereskedő kutatóan nézett rám, elfordította a fejét, a táncoló párok között megpillantotta a feleségét, visszafordította a fejét, megint rám nézett és szörnyen halkan rezerváltan kijelentette:

— Azt hiszem hogy a táncolni nem tudó férjek kilencven százaléka jó képet vág a rossz játékhoz, a táncolni tudó férjek viszont rekompenzálják magukat a hölgyeknél.

— Nem gondolja, hogy ez az álláspont nagyon is kényelmes? — kérdeztem.

— Lehet... lehet... de... — tovább nem mondta, felállt, pardont mondott és bement a parkettre táncolni egy hölggyel.

A második férjet egy bálon birtam nyilatkozatra. Nagyon őszinte volt.

— Megvallom, ellensége vagyok a táncnak. És azért vagyok ellensége, mert az én feleségem áldozatul esett a tánctéblynak. Táncolna este és táncolna reggel, délben, délután. Táncolva törülget a szalonban, táncol ha a bébinket dajkálja és szentül hiszem, hogy még álmában is táncol.

— Mondja, mit csináljak? Próbáltam lebeszélni, meggyőzöen, érvek tömegét felsorakoztatva, aztán dühösen, ingerülten: semmi sem használt. Hát beletörődtem. Hogy féltékeny vagyok? Szeretnék néha kannibál lenni, hogy megehessem a parkettbrigantikat, akik már a harmadik percben kézzel-lábbal szerelmet vallanak. Hja a modern táncok...

Ezt olyan megvetéssel mondta főkönyvelő ismerősöm, ugyis mint férj, azaz főleg mint férj, hogy megsajnáltam.

— Kérem, én negyven éves ember vagyok — mondta a harmadik férj, aikvel egy főpróbán találkoztam — soha sem voltam a táncnak barátja. A modenr táncokat, enyhén szólva, annyira bántónak találtam, hogy egyre szemrehányásokat tettem a feleségemnek, aki természetesen bolondja a táncnak.

— Mond az Istenért, illőnek találod, hogy idegen férfiakkal keringi és tipegi órákig?

— Hiszen nincs ebben semmi — felelte ilyenkor a feleségem és rossz néven vette, hogy ennyire elfogult vagyok a tánccal, a modernséggel és az idegen férfiakkal szemben.

Mit tehettem egyebet? — Én is megtanultam táncolni.

Már két hónapja táncolok. A feleségemmel, idegen hölgyekkel, ahogy jön. És két hónap óta a feleségem alig táncol. Kezdi észrevenni a modern táncok hátrányait. A napokban meg is jegyezte, hogy itt mindent eltorzitanak. A táncot is. És dicsérte Amerikát, ahol nők, férfiak csupán sportból táncolnak, nem ugy, mint nálunk. Megsugom magának, a feleségem rövidesen abbahagyja a táncolást.

Jóizüen nevetett és ravaszul hunyurgatott a szemével.

— Én elintéztem a problémát, — sugta halkan a fülembe — hahaha... én már nem igen leszek féltékeny a feleségem táncpartnerei miatt.

Földesy József

Az uti-tarsolyomból

Jó néha hazamenni a régi pátriába. Sok minden megváltozhatott, az egykori házak már csak kivételesen tartották meg az egykori formákat, nagy telkeket megosztottak, — mintha amaz a másik, a bőség idejében tulzottan nagy lett volna, — csak az asszonynép nem változott. Az épp olyan üde és szép maradt, mint amilyen volt. Legföljebb ilyenféle jelenet adódik:

— Csókolom a kezét, de rég láttam.

Furcsa tekintet fogad, mintha keresnék, hogy hol helyezzenek el bennünket. Keresik, de nem találják.

— Bocsánat, mondja a szép asszony, alighanem összetéveszt valakivel.

— Dehogy tévesztem, asszonyom az X., vagy az Y....

— Mondom, hogy baj van. Az az anyuskám.

Istenem, mindössze néhány esztendő csak a különbség, azért még sincs baj. Este találkozunk, az ivlámpák ugyan ragyogóan világitanak, még sincs nappali világosság, hanem olyan hozzánkvaló.

— Csókolom a kezét, köszöntjük az immár ismerős hölgyet, anyuska nem jön ki?

— Jé, maga az! — csodálkozik egy üde hang, aztán folytatja: Mit akar anyuskától, mikor már rég meghalt.

— Csak nem! Hiszen ma délben...

— Ma udvariasságban is illik mértéket tartani. Miért akar most szándékosan összetéveszteni a lányommal? Hallottam, hogy beszélt vele.

Hát az ilyesmi megesik az emberrel, pláne ha gyermekszemmel keres mindent, nem tud alkalmazkodni az uj időhöz s mindenek fölött ha az uj idők nem hajlandók elkalmazkodni őhozzá.

Elszaladtak az évek? Talán nem is igaz s ha igaz volna is, ne vegyük észre. Olyan kevés elégtételt ád az élet az embernek, hogy kénytelenek vagyunk azt magunk kierőszakolni.

Lám, találkoztam elykor régi figuráimmal is, de nem az a legörvendetesebb benne, hogy megtalálom nyomban a régi szálat, hanem hogy ők is megtalálják.

Az elkésett gyász

Ágnesről például mindig azt tudtam, hogy özvegyasszony. Valamikor nem lehetett csunya, az alakja sokat átmentett a multból, egy kicsit selypitett és Ágnesznek mondta magát. Özvegységét abból gyanitottam, hogy gyakran emlegette a néhait, akit azonban senki nem látott, tehát nyilvánvaló, hogy meghalt.

— Mikor az uram Boszniában...

Az volt a gyanus az egészben, hogy amikor indiszkrét asszonyok kérdést intéztek ilyenkor hozzá, hogy voltaképpen hol az ura? — Ágnes egyszerre dicsérni kezdte a tejfelt. Mert hogy szavamat ne feledjem, Ágnes abból élt, hogy tejfelt, vagy turót hordott ismerős házakhoz és ebben a tekintetben a legmegbizhatóbbak közé tartozott. Bizonytalanság csak az ura szempontjából mutatkozott benne, ámbár a határozottan egyenes szóval sem lehetett vele messzire jutni.

— Hol van az ura? — támadták meg néha tulságosan kiváncsi asszonyok, akiknek kevés az egész világ eseménye, mert hozzá szeretnének ragasztani egy darabkát abból a szükebb világból is, amelyik körülveszi őket.

Ágnes ilyenkor hirtelen felkapta a kosarát.

— Hej, Istenem, Istenem, hogy elprédálom az időt, pedig még hány helyen várnak!

Megint nem jutottunk vele semmire.

Mint a temető buvára, gyerekkoromban sokszor találkoztam vele odakünn. Ágnes szerette a halottak birodalmát, magam láttam, hogy gyomlálja elhagyott siron a füvet és könnyei bőven megerednek. Kivártam, hogy távozik, akkor kerestem a fejfán a nevet. Na, most megtudom, ki volt az ura.

A másik héten azonban más siron zokogott s igy csak nőtt a káosz, amelyet szinte müvileg teremtett maga körül.

Most az első pillanatban megismertem, habár mély gyászban volt, megöregedett, meggörnyedt.

— Emlékezik-e még rám, Ágnes néni?

— Az anyjára is, nem csak magára. Ki szoktam menni szegényhez a temetőbe, ha arra járok.

— Kit gyászol?

— Az uramat, az Isten nyugosztalja.

Egy kissé furcsán néztem rá, de megértette.

— Persze, keveset beszéltem róla, maguk akkor azt hitték, hogy özvegy vagyok. Pedig nem voltam. A Péter összeállt egy oláh lánnyal és megszökött tőlem. Ki beszél szivesen az ilyesmiről? De aztán jött a háboru s az hazakergette. Beteg volt, nyomorult, én pedig megbocsátottam és kerestem rá a haláláig. Nagyon megbecsülte magát, mondhatom, hogy nagyon.

— Szegény ember. Rég meghalt?

— Épp most mult tiz éve.

Különös gondolatok szaladtak át rajtam. A szegény ember két legnagyobb eseménye, amit nem tud elfelejteni soha: az esküvő, meg a halál. A legnyomorultabb alak is arról álmodozik, hogy egyszer mirtuszkoszorut tüz a fejére, az oltár elé lép, aztán a fotografushoz vonul, hogy elképzelhetetlen merev ópzban — mintha halálra ijesztették volna — megörökittesse a képmását. Az életév másik végén ott a nagyobbik nősztikum, a halál. Ilyenkor a temetőseket járják, mindenkit megkönnyeznek, voltaképpen azonban önmagukat siratják és kutatják a tömegben, hol van náluknál öregebb, ki következik a soron?

Ágnes azonban, lám, különösképpen kegyeletes lélek. Életének java részét elkinlódta az ura nélkül, aki elég könnyelmü volt hozzá, hogy elhagyja őt egy leány kedvéért. Aztán a vezeklőt még mindig gyászolja, hiszen csak neki esküdött az örök hüséget. Mondom is nyomban.

— Sose veti le, néni, a gyászt?

— Levetem én, már hogyne vetném, csak teljék ki az esztendő.

— Melyik?

— Hát az, amelyikben benne vagyok.

Valamit megint nem értettem. A régi Ágnes tért volna vissza, aki a kényes kérdések piszkálásakor elkezdi dicsérni a tejfelt, hivatkozik Zachariásékra, Kozarevnéra, meg Szarkánéra, ahol türelmetlenül várják, aztán hirtelen ellép?

— Ugy vegye, ifiur, hogy amikor a szegény uram megjött, nagyon le volt rongyolódva, minden garasomat rá kellett szánnom, hogy kistaférozzom. A betegsége is megkinzott, patika hétfőn, patika kedden, de még vasárnap is. Sokszor téli fagyban, éccaka csengettem fel a Moczkovcsákot, mert rájöttek a görcsök. Már mint a szegény uramra, Isten nyugosztalja. Mikor aztán bevégezte, ugy állitam, mint az ujjam, majd mindenemet el kellett adnom. Az idénre szereztem megint annyit, hogy meggyászolhatom ruhában is, nem csak szivben. Mert igaz-e, hogy gyászolni muszáj? Az embereknek adósok maradhatunk, de a halottakkal kvittelni kell.

Találkozás

A temetőben az egyik sirfeliratról eszembe jut egy név. A viselője valamikor nagyéletü ember volt s azt hitte, hogy sohasem fogyhat el a vagyon, amiből sosem lehet elég a könnyü veretücknek. Hányan gazdagodtak meg rajtuk, megcáfolva azt a nemzetgazdasági elvet, amely szerint az intenziven kezelt nagybirtok különb hozadékot ad, mint a felparcellázott aprók! Nem jó az ilyesmiben kutakodni, mert elképzelhetetlen területekre jutunk, maradjunk hát meg annál a koranyári napnál, amikor két könnyü homokfutó találkozott a városban.

— Szerbusz!

— Szerbusz.

Uri kocsis a bakokon, csupa hangulat a levegőben, a finom félvérek minden izma remeg a gyors uttól.

— Hogy vagy?

— Köszönöm. Hát te?

— Magad látod. Most jöttél.

— Ebben a pillanatban.

— Meddig maradsz?

— Még nem tudom. Attól függ, hogyan győzi a kedvem.

— Csak azért, mert szeretnék veled beszélni. Hol találkozunk?

Az, akihez a kérdést intézték, soha sem tudta megtagadni a bohémes, tréfacsináló kedvét. Két szentség van a világon: az édesanyánk, meg a testvérhugunk, ők kivétetnek a játékból, kivülük mindenki céltábla, de azok vagyunk a nagy sorban magunk is. Mondja hát a kérdésre nevetésre ferdült szájjal:

— Hol találkozhatnánk? A kataszternél.

Amire a másiknak is illik tréfálni.

— Esetleg a nagyirodában.

...Esztendőbe se tellett, ott voltak mind a ketten, ahol mondták.

Torontáli

PANORÁMA

Galeotto

(Szájas Péter és Csendes Pál a Bárány-kávéház asztalánál találhoznak. Az utóbbi nyugodtan szürcsöli a kávéját és beletemetkezik a Magyar Hirlap-ba. Amint meglátja Szájast, rosszul érzi magát, kényelmetlen beletörödéssel várja az elkövetkezendőket. És a város — minden város — veszedelme már kezdi is):

Sz: Teeeeee-e-e-e! Hogy mik történnek ebben a városban!

Cs: Mik történnek?

Sz: Te még nem tudsz semmit? Hol élsz te barátom? Nem ebben a Sodoma-Gomorában? Hát kérlek, — már megint egy...

Cs: Mi az, hogy megint egy?

Sz: Egy botrány: egy disznóság, — egy asszony...

Cs: Ugyan hagyd, — nem érdekel. Ismerem már a pletykáitokat.

Sz: Ez vagy te. A pletykáinkat! Tehát, te nem hiszed. Hát én mondom neked: ez egy fertő, ez egy pokolbejárat. Hogy itt mit mernek! Most is... képzeld:.... Borongónénak viszonya van.

Cs: Hagyd abba, nem érdekel. Különben sem igaz. Borongóné tisztességes asszony.

Sz: (hahotázik.) Tisztességes. Látod, milyen naiv vagy, (kidülleszti a mellét). Bizonyitékok vannak rá. Látták. Látták... Érted?! Látták.

Cs: Mit láttak?

Sz: Mikor kijött a Beograd-szállóból.

Cs: Kivbel?

Sz: Vele... A szeretőjével... Rabindranath Tagore-val. (szigoruan kimereszti a szemét és győzelemittasan néz a szomszédjára). No, — hát most már tudod. De kérlek, — nem mondd el senkinek.

Cs: (finom mosollyal) Ki látta?

Sz: (odahajol, sugva) Kérlek: a feleségemnek van egy bejárónéja. Neki mondta egy nagynénjének a fia, akinek a felesége ételt hord délben-este a nagybátyja fogadott lánya urának, hogy ez mesélte a 298-as fiakkeros balkézről való felesége sógorának, hogy a szomszédjukban lakó rendőr öreganyjának titokban elmondta a főkapitány ajtónállója.

Cs: Rendben van. Igy már elhiszem. — De most hagyj olvasni.

Sz: (csemcseg a gyönyörtől) Te olvasni akarsz. Mikor ilyen dolgok történnek?! Barátom, ez még semmi!

Cs: (tükön ül) Mi van még?

Sz: A Dr. Albatros! (a hatást várja).

Cs: (megadással) No?

Sz: Viszonya van a Reketyénével.

Cs: Honnan tudjátok?

Sz: Többen figyelik már hónapok óta. Tegnap kétségtelenül megfogtuk.

Cs: És pedig?

Sz: Este fél hétkor láttuk bemenni Reketyéékhez, ahol házi orvos. Mikor bement, — a botja a jobb kezében volt; képzeld, fél óráig vártunk, de nem hiába. Az eredmény megérte. Pozitiv bizonyitékok. Mikor kijött, — a botot a bal kezében tartotta.

Cs: Rémes!

Sz: No, ugye? Végre! — Már nem vagy olyan flegmatikus. Nem is csodálom. Az embert kihozza a sodrából az ilyen eset, mint ez a Ringó-Plenár ügy.

Cs: Hát ez mi?

Sz: Eladta magát barátom. Eladta. Formálisan eladta. Megfizetteti magát, mint egy utolsó. Ha nem is pénzzel, — ajándékokkal, ez egyre megy. Tegnap is — mit gondolsz, mit küldött neki a barátja?! Két csomag jött... (a nyála csorog).

Cs: Mi volt benne?

Sz: Az egyikben a Notre Dame-i székesegyház. (cuppog) A másikban...

Cs: (melankólikusan) A másikban?

Sz: (kivágja) Tutankhamen sirja.

Cs: *Borzasztó?* Hát ezt meg már honnan tudod?

Sz: (titokzatosan) A feleségemnek van egy barátnője, aki évekkel ezelőtt szerelmes volt Plenárba. Az nyomozta ki. Diszkréten elmondta egy zsuron a feleségemnek.

Cs: Akkor már elhiszem.

Sz: No végre!... De a legkevésbbé mégis a Tündérlakinéról gondoltam volna. Ez a szőke haju, kék szemü ártatlanság, ez az ál-Madonna! Pfui!

Cs: (őszintén csodálkozva) Ez is?

Sz: (lemondóan) Megcsalja az urát. Ezt a komoly nagyszerü embert.

Cs: Ne mondd? Ezt is kinyomoztátok?

Sz: (határozottan) Ezt magam láttam, hallottam, — a tüzbe teszem a kezemet. Hát kérlek, tegnap délben... (szótagolva csöpögteti a szót)... megyek a korzón és előttem megy őnagysága Zündholzllal. Lassan megyek utánuk, hát hallom, amint az asszony — ez az aljas bestia — odafordul a férfihez és ezt mondja: *Krucc.*

Cs: Ezt mondta?

Sz: Igen. És tudod, mit válaszolt a férfi?

Cs: (fölcsigázva) Mit?

Sz: Ezt: (diadalmasan) *Pepita.*

Sz: Neked ez semmi. De amit még eztán hallottam. Azt mondja a nő: *Bolbolbol.*

Cs: (szörnyüködve) Ezt mondta?

Sz: Igen. És ami a legrettenetesebb, — az asszony, ez a pokolra való, kacéran odafordult hozzá és csendesen csak ennyit mondott: *Pukk.*

Cs: Ez már igen. És ezt te a saját füleddel hallottad?

Sz: Igen. (fölséges pózzal) De nem mondom el senkinek.

Cs: (helyeslőleg). Igazad van. Ne is. Tényleg rémes dolgok történnek ebben a városban. (fölkel és utálattal elbucsuzik)

Mille

Magyar irodalom határokon innen és tul

— PESTI LEVÉL —

Megfelelő kulturális *Hinterland* nélkül minden, még oly fejlett irodalom is halálra van itélve. Ezt az igazságot jegyezzük meg magunknak mi magyarok területi hovatartozásra való tekintet nélkül.

✱

Néhány esztendő leforgása alatt a hajdani egységes magyar irodalom helyén négy uj magyar irodalom keltkezett. Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia ifju magyar költői generációja nehéz körülmények között hihetetlenül sok értéket teremtett. Ideáról nézve, ugy látszik, mintha helyenként — elsősorban Erdélyben — mozgalmasabb és maradandóbb jelentőségü lenne az irodalmi termés, mint Magyarországon. A mennyire örvendetes a magyar szellemi életnek ez a hatlmas és gyors talpraállása, annyira komoly és sulyos feladatokat vet felszinre.

✱

Mindenekelőtt: *meg kell ismernünk egymást.* Egyelőre az a helyzet, hogy a határontuli irodalmakat jóformán csak a szakember ismeri. A könyv- és ujságolvasó közönség tulnyomó nagy részének ezirányu tudása néhány néven alig terjed tul. Ennek az állapotnak gyökeresen és sürgősen meg kell változnia.

Ami az irodalom kölcsönös megismertetése körül eddig történt, az nem ért semmit. A propagandát teljesen elölről kell kezdeni. A feladatok kétirányuak.

Magyarországon mindenkinek tudatára kell ébrednie annak: mit jelent az utódállamok magyar nyelvü irodalma. Élet-halál kérdése ez egész szellemi életünknek, jövőnknek. Napilapjainknak folyóiratainknak az eddiginél sokkalta alaposabban kell sulyt helyezniök arra, hogy minden utódállambeli könyv megjelenéséről a nagyközönség azonnal értesüljön. Könyvkereskedőinknek és terjesztőinknek ugyanugy bele kell feküdniök a határontuli magyar irók propagálásába, mint azt bármilyen — még oly értéktelen — hazai kiadvánnyal megteszik. Ez nemcsak ideális és magyar szempontból fontos, hanem anyagilag üzleti szemüvegen át nézve is feltétlenül gyümölcsözővé válhatik.

Az utódállamokban pedig — ne vegyék rossz néven ezt az őszinte szivből jövő jó tanácsot — a kiadóknak kell jó példával eljárniok. Hiába prédikálunk mi, hogy fel kell karolni az idegenben dolgozó irókat és költőket, ha ezt különféle módokon lehetetlenné teszik.

Világosabban beszélek: A multkoriban kezembe került az *Erdélyi Helikon* első kötete. Kis alaku, vékonyka, primitiv kiállitásu, egészen durva papirosra nyomott könyvecske — és a bolti ára 7 pengő! (Ugyanekkor a könyvkereskedőm félbőrkötéses Freytag, Keller és Dickens müveket 5½ pengőért kinál.) *Igy* nem lehet üzleti politikát folytatni, nem lehetne még akokr sem, ha a magyar könyvvásárló közönség pénztárcája nem volna oly sajnálatosan üres. Hát még a mai helyzetben, amikor intelligenciánk a szó legszorosabb értelmében véve a szájától vonja el azt a pár pengőt, amelyet könyvvásárlásra szán.

Az utódállamok magyar irodalmára nagy feladat vár.

Minden tárgyilagosan gondolkozó embernek be kell látnia, hogy Magyarország mai szellemi életének egyik legszomorubb jelensége, hogy hosszu idő óta *nincsen egységes irodalami közvélemény.* Amint megdöbbentően éles ellentétek választják el egymástól a politikai pártokat, ugyanugy az olvasó közönség is két, egymástól teljesen elkülönülő táborra szakadt. Az természetes, hogy mindenkinek meg lehet a kedvenc irója vagy költője és az is magától értetődik, hogy *elsősorban ezeknek* a munkásságát fogja ki-ki figyelemmel kisérni ezek mellett azonban a többiekkel is illenék megismerkedni. Egy könyvkereskedő meséli, hogy valamelyik állandó vevőjének, aki egyébként társadalmi életünkben vezető szerepet tölt be, a multkoriban betekintésre elküldtet *Móra* Ferenc munkáinak nemrég megjelent gyüjteményes köteteit. A könyvek azonban visszaérkeztek azzal a megjegyzéssel, hogy *»ismeretlenektől nem olvasok.«* Magyarázat: az illető nem olvassa azt az ujságot, amelybe Móra Ferenc állandóan dolgozik, tehát — nem is vett az iróról tudomást. Az egyoldaluságnak oly hihetetlen és megdöbbentő példája ez, amely külföldön teljességgel ismeretlen.

Mindezekkel szemben ugy látszik, hogy az utódállamok magyar irodalma a különböző irányokon tul bizonyos magasabb egységet mutat és ez az egység az olvasóközönség körében is megtalálható! Az előbb emlitetthez hasonló eset Erdélyben vagy Jugoszláviában aligha fordulhatna elő, mindenki a maga tetszése és hajlandósága szerint választja a követendő irányt, de soha nem felejtkezik el arról, hogy munkássága csak egy része *a* magyar irodalomnak és nem egymagában, mindenekfelett álló valami.

Tanuljuk meg, a más költői irányok hiveiben küzdő társunkat kell látnunk, a néha elkerülhetetlenül kirobbanó irodalmi harcok közepette pedig *ellenfelek* álljanak szemben egymással és nem mint nálunk oly gyakran — *ellenségek.* A *határokon tuli irodalomra az a feladat* vár, hogy ezt a békés, emelkedett szellemet példaadásával *a határokon innen* is meghonositsa. Teremtse meg azt a komoly atmoszférát, amely a régi Magyarországon természetes volt, küszöbölje ki az ádáz fegyvercsörgetést, a mely irodalmi életünket ismételten betölti. Ébresszen mindenkit tudatára annak, hogy a szellem munkásainak kezébe nem bunkó és bárd, hanem a béke aranytolla való!

Közös érdek, hogy akadálytalanul tudomást szerezhessünk azokról az eredményekről, amelyeket különféle téren kölcsönösen elértünk. A szépirodalomnak, a költészetnek pedig egészen bizonyosan ujabb fellendülése következnék el akkor, ha egymás irásait megismerhetnénk.

Ennek a szellemi közeledésnek azután jótékony hatása volna az érdekelt államok egymás közti viszonyára is. Közelebb hozná egymáshoz az országokat és nemzeteket, aminek már igazán ideje volna. Egy népet csak a költészetén, az irodalmán keresztül lehet alaposan megismerni. Ismerjük végre meg egymást.

✱

Ez a néhány sor nem akarta a különböző pártok magyar irodalmának minden kérdését megtárgyalni. Ehhez tizszer ennyi hely is kevés volna. Csak rá akart mutatni néhány nagyon fájó sebre, amelyeket könnyü szerrel orvosolni lehetne. Nem kellene hozzá egyéb, mint némi tárgyilagosság és egy kevés jóakarat.

Dr. Kemény István

Hatóságilag engedélyezett háziasszonyiskola

Zagrebban megnyilt az ország első h ziasszonynevelő iskolája

Zagrebből jelentik: A horvát főváros egy elhagyott csendes felsővárosi uccájában, a Demetrova-ucca 12. szám alatti Ralbi bárónő-féle palotában nyilt meg a napokban az ország első hatóságilag engedélyezett háziasszony iskolája. Az iskolát egy zagrebi hölgybizottság létesitette abban a meggyőződésben, hogy a háboru utáni idők szociális és szellemi átalakulásai folytán különösen a városi lakosság köréből kiveszendőben van az a leánytipus, amely *»házias nevelésü«* cimmel került a házasságpiacra és éppen ezen sajátsága miatt nagy keletnek örvendett. Helyette a »kereső:«, »önálló«, »garconne« tipusok fejlődtek ki, amelyek az intézet alapitóinak felfogása szerint károsan befolyásolják a legelemibb társadalmi egységnek, a családnak boldogságát. Épp ezért iskolával akarják pótolni azt, amihez boldog békeidőkben a megszokás és otthoni példával jutott el minden férjhez menni készülő leány.

Az iskola, amelynek már van számos külföldi elődje, főcélja, hogy a házasság speciális női kötelességeinek teljesitésére képezze ki a jövendő feleségeket és anyákat és ezért tanterve felölel mindent, ami e tekintetben fontossággal bir. Az iskola tanterve:

Elméleti tantárgyak

Hittan: a növendékek vallási hovátartozása szerint.

Horvát nyelv: jeles irodalmi termékek olvasása, az olvasmányok feletti vita, helyesirás és stilisztika.

Számtan: négy alapmüvelet főképpen gyakorlati példák alapján. Egyszerü háztartási könyvelés. Egyszerü levelezés, hivatalos ürlapok kitöltése stb.

Neveléstan: a gyermeknevelés alapelvei: a jó példa, felügyelet, tanitás, parancs, tilalom, jutalom és büntetés, szófogadás, igazságszeretet nevelése, a szép iránti érzék, az irgalmasságra, hazaszeretetre és vallásosságra való nevelés. Illemtan stb.

Higiéna: az ember teste, legfontosabb szervei, azoknak müködése és ápolása. Segélynyujtás baleseteknél. Ragályos betegségek elleni védekezés stb.

Háztartástan: a nő háziasszonyi szerepe; a háztartás szervezete különböző igények és jövedelmi források szerint, munkarend, cselédekkel való bánásmód, étrendösszeállitás, költségvetés stb.

Házberendezés: butorismeret, tisztitás.

Élelmiszertan: élelmiszerek ismerete, tápérték, izlés, kiválasztás, vásárlás, konzerválás stb.

Virágápolás: virágok nevelése szobában, kertben, üvegházban.

Gyakorlati tantárgyak

Főzés: főzés a legegyszerübb ételektől a legfinomabb különlegességekig, befőzés, gyümölcs és főzelék konzerválása.

Házimunka: varrás kézzel és géppel, szabás, férfi és női fehérnemü varrása és javitása, ruhavarrás, foltozás és javitás, egyszerübb himzés.

Tisztitás: ruha, fehérnemü mosása, vasalása és kémiai tisztitása.

Házimunkák: szoba és konyhatakaritás; ablak, padló, konyhaedény, ezüsttárgyak stb. tisztitása, folttisztitás, szekrényberendezés, koffercsomagolás stb.

MOCSÁR

— A Bácsmegyei Napló regénypályázatán dijat nyert regény —

Irta: MARKOVICS MIHÁLY (2)

Utat nyitottak. Ott elöl kettéváltak, a tömeg kettévált — éppen erre nyitották a korridort. A méteres átjárón pedig katonák mentek elöl, néhány kucsmás katona, ezek a különlegesség és exotikum izét hozták. A bámuló csoport utat nyitott — ó otthon nem jönnének ilyen közel ezek... talán ezt gondolták. De itt nem kell félni. És önelégült nevetéssel nézték a zajongókat.

Ó, itt nem kell félni.

Egy oldallépcsőn meredek rézrud nyult fel, ahogy a tömeg odábbsodródott, Pétert mellette érezte, mögötte közvetlenül.

Most ott volt, egészen közel a sok rendjeles kabát — egészen közel az a sima arc is, köszönt feléjük. Elkapta egy nézését és ebben a percben egy kar nyult ki Christian Ilken mellett — megismerte, Péter keze volt — és tompa furcsa fületsértő durranás vágódott a zajba, egyszer, kétszer, háromszor...

Félig süketen fordult arra, sok-sok kéz volt a levegőben és akkor látta Pétert, már kissé messzebb állt tőle, valami elkeseredett vonással a száján, őt vitték a lépcső felé. Por kavargott a tülekedés körül és Christian Ilken egyszerre ugy látta, hogy egyedül maradt sok idegen arc között, akik bambán nézték egymást.

A kis körön belül pedig egy sápadt arcot látott, egészen fehéren, szintelenül halványan, azt támogatták. Egy furcsa tábornoki kabát megvérezve, kiabálás, értelmetlen lárma, most durva erős kezek belevágtak a tömegbe és szoritották hátra őket, kiméletlen erővel —

Valahol egy mozdony sipolt élesen, mintha semmi sem történt volna.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Olmosan vitte testét az uccákon. Messze a városban benn, félig kábultan Péterre próbált gondolni. Istenem, miért tette? Furcsa volt most igy, egyedül. Aztán félni kezdett. Hazamenni, haza, valami rettenetes történt. Futni kell. Kérdőjelek görbültek aztán eléje gunyosan, hát mi történt? Dadogott magában — ó, olyan nagyon fáradt volt. A villamoskocsi kibukott a házak közül, fellépett rá és nézte aztán kétoldalt a házsort. Aztán egy arcban merült el — valahol a kocsiban Oroszországról beszéltek... ó, talán még ezek nem is tudják. De már... igen, ott hallotta...

Az elébb még nevető kucsmásokra gondolt most, akik bizonyára céltalanul és ijedten ténferegnek. A plezuros arcot látta maga előtt, — olyan fehér volt... És ő még sosem látott haldoklót. Aztán hallotta közvetlen közelből. Meggyilkolták. Nem, nem a nagyherceget, egy tábornokot a kiséretéből. És elszörnyülködő kiáltás a kocsin végig — anarchisták. És a félhangosan kimondott szó, gyilkosság orditva vágódott a semmibe, nagyranőtt egyszerre és hangos volt, nagyon hangos...

Most belezavarodott az uj lehetőségekbe. Most futni kellene — hazafelé tartott, hazafelé vitte ólmos testét. És otthon a szobájukban meredt arccal ült az asztalhoz — egy kiteritett könyvet nézett, ebből olvastak tegnap. A falinaptárra tévédt aztán a szeme. Május 26. volt. Pirosbetüs ünnep, május huszonhat...

Nem is tudta meddig ült igy. Keserü volt a szájize. Talán már délután volt, amikor nekiindult, majd elmegy, levegőre, már nem birta tovább. Az ajtóhoz ért a keze, a kilincs engedett, — az volt az érzése már régen, valakinek kell ott lenni a kilincs mögött. Mégis ijedten meredt a nézése előre, hogy valakije most eléje került. És hallotta még a nevét mondták, ki tudja, mióta itt álltak már az ajtó mögött...

Két erős kar között kocsiban ült, hátradült az ülésen, a fedett helyiségben nagyon fojtó volt a levegő. Most már nem félt, csak ugy érezte, hogy valami sirás fojtogatja belülről. Egy hosszu kapubejárat elé kerültek, ott kézről-kézre adták, aranypaszomántos rendőrök beszéltek hozzá és minden kérdés után ugy érezte Ilken, hogy egyre jobban távolodik a világtól... A naptár tünt fel neki itt is, gunyosan, vérpirosan görbült feléje a nap — május 26.

Akkor folyosók labarintjában meglátta a rácsot. Az elválasztót. És megint megnyilt egy ajtó, előtte irták rá olvashatóan, élesen, tisztán: Christian Ilken.

Ez a nyugtalanság éjszakája volt. És olyan lassan mullott... Ruhástól dölt a fekhelyre — aludni, aludni akart. De lámpa égett a rostély mögött, kis rekeszben, ez marta, bántotta a szemét.

Reggel felé csizmás lány dörömbölt az ajtón: mosdani. És igy ment tovább a nap, az egyhanguság lélekölő cammogása. Ebből az örjitő egyedülléttől megváltás volt, ha hurcolták aztán, szobákba megint és elmondattak vele sokat, mindenről. Valamennyi paragrafus gunyosan görbült feléje kemény kezekből — és hallotta megint a rettenetes szót: gyilkosság. Ó, most jó volna hazamenni, hazamenni és elfelejteni mindent, ami történt, valami nagy-nagy szivacscsal eltörülni a tegnap emlékét...

És szivszorongva ez a nagy test sokszor sirt éjjel — ugy gondolta senki nem látja.

Pedig mindenki tudta — öles betükkel irták meg — a cinkostárs sir a cellájában.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Az évek mulásában aztán emlékké szelidültek ezek a rossz órák is. A Moabit még sok keserüséget hozott, a négy fal rettenetessége, fel-fel törő fájás és alkudozás önmagával, hátha rosszat tett mégis?... Akkor kiengedték, nem volt rá, nem találtak rá paragrafust. És megint csendes ember volt Christian Ilken. A keserüség órái elmultak, az élet odábbállott és Ilken sokszor érezte, hogy mögötte az évek lassan toronymagasságban sokasodnak...

Péterhez bejárt elinte. Hát akkor az szürke ruhában, apatikusan jött ki az ajtóból — egy hosszu rács volt közöttük, azon át beszéltek, közömbös dolgokról. A könyveket elvitték, még akkor, a ruhákat, igen, azokat add el. Pénzt meg küldjél néha. Olyan más lett Péter, olyan halkszavu. És más még nem jött senki hozzád? A lány, az itt volt, a lánnyal már ő is találkozott a kapuban lenn. Mindég könnyes szemmel jött ki, talán szerette is Pétert. Erős nagy lány volt és Christian csodálkozott mindég, hogy ezek igy egymásra találtak. Most persze más lett minden — már elmondta neki, nem hiszi, hogy sokáig kibirná Péter. Nézte az arcát?

Azontul együtt jöttek. Egy csütörtökön meg vendég volt a lány a Sterngasséban. Csak körülnézni jött — hát maga igy van? Majd eljön máskor is. És novemberben valóság lett, amit ketten akartak. Egy este Ilken közelebb ment a lányhoz, akkor egymásra néztek, egymás száját keresték, egymásra találtak, csók-csaták megvivásában.

Mint a bünösök: nem jártak többé Péterhez, elhanyagolták lassan. Rossz árnyék volt a multból, vádolt mindég — de az élet a jogát követelte és a holtakat hamar elfelejtik. Azt pedig a szürkeség páncéljai között a halottaknál is jobban eltemették. Cristian Ilken uj stációhoz jutott megint...

Az nem volt szép, amit Péterrel tettek, és ezt tudták jól, mindaketten. Ezen épült fel életük és ott élt köztük sokáig a titok. Az évek árnyai mosták csak el az emléket. A kis Grete már ott született a Hornsteignél, ahová Ilken mühelyével elkerült. Ócska, sokablakos házban már az uccára nyilott a mühely, innen tért be, többször naponként a hátsó szobákba. Játszott a kislánnyal, groteszk képe volt a házi megalázkodásnak. Vasárnap néha kirándultak, a pajtásai a mesterek között nagy szava lett — még egypáran emlékeztek ugyan valami tegnapi históriára, de ez a felkapottság inkább nimbusz volt. Az évek megszépült és feldicsért emlékei, talán a hősiesség határán....

Még emlegette a multat, aztán inas került a házhoz, segédek, ezekkel hadilábra került és mindenki hamar felejt... nagyon hamar.

Ez volt a polgár utja: apró hidon jöttek mind, savanyu vergődésből, a szerencse rendre elkerülte őket nagy vargabetüvel — aztán egyszerre hozzászegődött egyikükhöz, a sok reális apró vágy megvalósult és egyszerre megvolt a jólét. A tehetetlenség uj és uj munka után és a megduzzadt folyó csodára nőtt egyre.

Most már könyvbe irt számokat, valamelyik novemberben uj lakásba mentek — ó, ha ezt a lüneburhiak látták volna! Christian Ilken meg egyre mélyebb hangon beszélt, öntudat dagasztotta, az öntudatát mindenkinek, alattaállónak respektálni kellett. Az asszony, az első csókcsaták után — akkor még szépen, kivánatosan, most már kövéredőn elhizott, egy kicsit talán a mártiromság érzésével magában... a jó létben aztán minden elfelejtve... és jöttek uj, még sosemlátott pénzek, furcsák vörösek, kékeresek, ezeket dugdosta, ezekkel kérkedett — ez mind Greteé lesz. Az inasoknak, akik szipogva jártak az uj butorok között, bőven kijárt a pofon.

És az önzés és önimádás aprószigetén egyre épültek és tornyosultak ujabb lehetőségei a gazdagodásnak.

Már az öreg Laurent emlegette: ezek furcsa bástyák, de megmászhatók. Ha ő még ugy birná. Foghiijas zsugori akarnok volt, a sokáig élő beteges kinézésüek fajtájából. Talán már azt hitték sokan, hogy meghalt rég, akkor megjelent megint. Volt nála sok uj cim mindég, összekötött minden végletet, elment mindnehová. Ugy beszélték, aranybánya volt minden mühelye, de eladta őket és a pénz is eltünt aztán. A cimeit odaadta mindég Christiannak és másnap a lüneburgi feketébe öltözötten talpalt ujabb és ujabb vidékek felé. Rámordultak, itt egy boltban, ott egy kávéházban, vendéglőben — nem kell. De ő tudta biztosan, hogy ahová ő megy, ott muszáj a dolognak sikerülni. Ott elégedetlenség van az eddigi szállitóval, épen ez volt az öreg Laurent titka. Most már rányomatta az irásaira a büvös szót: gyár. És könyveiben teltek a lapok egyre. Uj nevek kerültek eléje, megszokta a harcot is, ugy tapadt mindenkihez, akár a mocsári csuszó-mászó. A vevő ellenség, akivel verekedni kell, — és ki kell elégiteni mégis. Sokszor legszivesebben az asztalra csapott volna — és édeskés volt a hangja mégis. Érintkezett mindenféle emberekkel, elsajátitotta a szokásokat, sarkára állt, kalapját félrecsapta, orrhangon beszélt, kezet csókolt, siránkozott. És mindég hajtogatta, én, Christian Ilken. Talán komikus is volt még ez most kezdetben, de nem bánta. Meg fogják tanulni a nevemet. Az asszony is teljes nevén szólitotta mindég és olyan furcsa volt, százszor napjában — Christian Ilken...

És megtanulták a nevét. Tiz év mulva, ezerkilencszáztizenhatban, meg ezerkilencszáztizennyolcban az ő nevéhez is hozzáapadt a kenyér fogalma. Mert ezekben az években sokat beszéltek a kenyérről: sorfalakban emberoszlopok ugy hóditották el mindennap, áldogálással. És sisakos rendőr állott minden boltajtóban, mert akik előre mentek lépésről-lépésre, furcsákat mondtak már sokszor...

Fegyver az nagyon sok volt ezekben az években. Könny is sok volt, vér is sok volt. Csak kenyér — az volt nagyon kevés.

A lüneburgi pék fiának a keze is ott volt a város fölött. És az erős nagy kezek közé tartozott már, amelyek szinaranyból vannak és felnőttek az égig. Alattuk pedig a város élte bódult életét, elrongyoltan és reménytelenül...

II.

A szemaforok lámpást ringattak karjukon: zöldszinü intést, égőpiros tilalmat. Olyanok voltak mint a tegnapi lázadás az utakon. Olyanok mint a bün.

És elindult ujra a vonat.

Reggelre majd eléri a határt Arkadij. Talán még eléri. Az életét lopja most a határon tulra.

Valaki csizmás léptekkel jár a folyosón künn. Igen valaki jár odakünn. Aludni kell most, nem kell gondolni semmire. Feküdni hunyt szemmel sokáig. Vagy belekábulni egy asszonyillat puhaságába... ezen az éjszaká rokkan meg a nyár ugyis. Már idedobálta jeleit az őszi megalázás. Végtelen vaspánt odakünn és ideben, már fojtogat a lázadás az utakon és sok sok vér folyt tegnap is. Holnap még rettenetesebb lesz, szuronycsillogás a kisérteties estékben, elfojtott kiálltás... furcsa rémképek légiója. Aludni kell.

Legyürte maga alá a köpenyegét. Az is szürke volt. A ruhája, arca — a szürkeség demonstrált itt. És égő lámpás a feje fölött. Ó, csak egyedül maradhatna végig. Még nem volt társa eddig az utazásban; a nézések átható keresztüzében csak kevesen mentek utra most. A kocsiban, vagy az egész vonatban talán egyedül volt. Csak azok odakünn a folyosókon... és rágondolt. De nem gyülölettel. Fiatal katona volt, sisakos — látta a felszállásnál. Puha kék szemei voltak. Csak a keze, a keze... az nagy volt, rettentő nagy. És erre a két kézre támaszkodnak ők...

Idehajlott az ut egy város elé megint. Ez az utolsó hely talán, ahol megáll a futás. Pár perc csak, valószinü. De nem, itt vesztegelés nyugtalanitott. Sok sok szurony csillant meg az éjszakában — ó a nyár, megrokkant végleg.

De már mentek is.

Most valaki bejött a kocsiba. Aki most, ebben a percben beszállt, ha meg is gondolja, már nem mehetne vissza. Már odakötötte sorsát a futáshoz. És ez, ez nem közéjük való. Igénytelen asszony, kicsit kopott — bejött a fülkébe már. Feje fölött egy percre benézett a sisakos óriás. Talán az ablaktáblák reménytelenségét kémlelte ő is. Aztán csönd lett. Az ajtó bezárult és ketten maradtak.

Most néhány ujság nyilott szét, sok sok betü — és az asszony olvas bennük. Keres valamit. A nevét talán? Ó, az utak szükülnek egyre, sietni kell. És most még nyitva a határ. És azon át kell jutni reggel. Gyávaság... igen. De ő ott volt, látta a szemüket, a nézésüket... gyávaság? Most már ő sem tudta micsoda.

Sokáig igy, ebben a kinzó, butitó csöndben. Az asszony már nem olvasott régen. Majd eloltja a lámpát, jó? Egy ijedt mozdulat, mindennél kifejezőbb — nem. Ne tegye. Aludni igy is lehet.

Csönd. Az asszony most őt nézi áthatóan. Ülni kell, meredt arccal, alvást tetetni. És néha, mint aki felriad, felülni és körülnézni nyitott szemmel. Fárasztó, végtelen játék. De az idő mulik közben. A tizenkét órából már elmullott hét. Öt óra maradt... öt óra még. Aztán? Most a szemükre gondolt, a nézésükre, amelyel a határon vetköztetnek... és ökölbeszorult a keze.

Csak reflexmozgás — de vigyázni kell. Megint találkozott a szemük. Hát milyen is? Szép? Ránc van a szája körül — ó ezt ismeri. Hol is... és megszégyenülten: persze, az anyja száján csókolta sokszor.

Akkor minden átmenet nélkül azt kérdezte az asszony tőle; — fél?

Furcsa volt. Még nem is szóltak egymáshoz és már olvas benne. Fél? Meghajolt lassan de nem szólt még. Gyülölet volt a szemében. Az ajtóra meredt a nézése... hatalmas árnyék imbolygott a folyosón. Kinozta valami. A saját tehetetlensége talán. Igen, igen, fél! Örül, hogy futhat, hogy lophatja életét, a vér elöl. És az odaát, biztosan a szövetségese. Biztosan az. Most — hazudjon? Mondani akart valamit...asszonyom, nem is tudom mire gondolt Ön... De találkozott a szemével és halkan ennyit mondott csak: igen.

A sisakos rágyujtott odakünn. A behuzott függönyön a gyufa fénye felnőtt a menyezetig. Egy percig. Csak. Aztán csönd lett.

(Folyt. köv.)

Balkán politika

A török-görög konfliktus

A görögök és törökök közti viszony az elmult héten is kritikussá vált.

Kisebb surlódások a görög és a török diplomácia életében szinte mindennaposak voltak. Az angorai parlamentben az utóbbi napokban nagyon éles támadások hangzottak el Görögország ellen és a konstantinápolyi sajtó is erősen tüzelt a mindennap megismétlődő görög -török határincidensek miatt. A török sajtó még a Burgas melletti jelentéktelen határincidenst is felhasználja arra, hogy a török lakosságot, a még Törökországban élő görög nemzeti kisebbség ellen feltüzelje. A Bosporus mellett és a Konstantinápolyban lakó görögöknek az elmult hetekben nagy ijedtségben volt részük, mert már egyes községekben a török lakosság nyiltan tüntetett a görögök ellen és követelték, hogy a török kormány azonnal utasitsa ki Törökországból az ott maradt görög lakosságot. A mostani viszály azonban már komolyabb természetü és magában hordozza egy hosszu konfliktusnak minden jelét. A török távirati iroda ugyan meg akarta cáfolni, hogy a mostani konfliktusnak komolyabb természete lenne, azonban *Athénben nagyon kritikusnak látják az utóbbi napok eseményeit.*

Törökország és Görögország között az 1922-es háboru befejezése után számos konvenció jött létre, amelyben különféle vitás kérdéseket legalább papiron elintéztek. Mind a két kormány azonban értette a módját, hogy ezeket a konvenciókat ne hajtsa végre, bizonyos akut kérdéseket hagyjon addig mérgesedni, amig az érdekelt lakosság maga keresett jogainak érvényesülést. Görögország talán ezekben a kérdésekben kevésbé bünös, mint Törökország, mert a görög kormány számos konvenciónak Görögországra kötelező részét már végrehajtotta, viszont Törökország semmi hajlandóságot sem mutat, hogy a görög alattvalók háboru alatt lefoglalt javait kiszolgáltassa. Pedig ezeket a vagyon tárgyakat már egy ugynevezett vegyes bizottság megállapitotta és a bizottság határozatainak a végrehajtására mind a két kormány kötelezte is magát.

Az ugynevezett *Goumission Mixte* határozmányainak a végrehajtására figyelmeztette a görög külügyminiszter az athéni török követet, *Dsavid* bjt és rámutatott arra, hogy a török kormány halogató taktikája nagyon sulyos következményekkel járhat a két ország viszonyára. *Michalokopulos* azonkivül kijelentette a török követnek azt is, hogy a görög kormány nem hajlandó az angorai parlamentben elhangzott sértéseket tovább türni, valamint kérte azt is, hogy a török kormány vessen véget a török sajtó állandó görögellenes támadásainak. Hogy a görög kormány fellépésének nyomatékot is adion, visszahivta a görög kormánynak Angorában akkreditált követét, *Dzamadost* és az ugynevezett *Mixte Commissio*-nál alkalmazott *Diamandopolusnak* ujabb utasitásokat küldött. Ez a vegyes bizottság rendkivül nehéz körülmények között dolgozik, mert a bizottság francia elnöke *de Lara* ugylátszik mindenben a török álláspontot engedte eddig érvényesülni

A görög kormány most ujabb követelményeket formulázott meg a török kormánnyal szemben, amelyeket nagyon nehezen fog majd a török kormány teljesiteni tudni. A török kormány nem ismerte el azoknak a görög származásu török alattvalóknak az állampolgárságát, akik még a háboru előtt hagyták el Törökország területét. Azonkivül nem engedi meg azoknak a görögöknek a hazatérését, akiknek még régi török császári utlevelei vannak. Konstantinápolyi illetőséget pedig csak azoknak a görögöknek akarnak adni, akik Konstantinápoly területén születtek. A török kormány nem engedi meg annak a 150 görögnek a hazatérését sem, akiknek a visszatérését már egy régebbi konvenció szabályozta.

Görög részről hangsulyozzák, hogy az angorai követnek a visszahivása nem jelenti a török és görög diplomáciai viszonynak a megszakitását, hanem csak demonstrációnak kell tekinteni és a görög kormány ezzel a ténykedésével is be akarja bizonyitani, hogy nem riad vissza attól sem, ha Angorában nem fog más vélemény klalakulni.

Athénben ugyan már a követnek a visszahivásával hiób hirek terjedtek el, amelyet még az is fokozott, hogy az athéni követ bejelentette, hogy az angol flotta rövid tartózkodásra a Földközitengerre fog jönni, amelyet Athénben már ugy magyaráztak, hogy a diplomáciai viszony a két ország között már annyira megromlott, hogy az angol kormány már szükségesnek találta, hogy védőintézkedéseket léptessen életbe.

*

A Balkán egyéb államaiban a héten jelentősebb esemény nem történt, kivéve *Marinkovics* Voja külügyminiszter beszédét, amely beszédben még egyszer hangsulyozta a jugoszláv külügyminiszter a parlament pénzügyi bizottságában kifejtett álláspontját és kiemelte a Balkán népek együttmüködésének a rendkivül nagy jelentőségét.

TERE-FERE

A lélek. Gyakran megtörténik velünk az uccán, vagy künn a mezőn, mikor egyedül vagyunk, hogy valamilyen ismerősünket érezzük közeledni, hátraforduluk, hogy megbizonyosodjunk s az illető csakugyan ott van.

A spiritiszták azt állitják, hogy ez a sejtés, ez a távolbaérzés egészen messze levő emberekre is érvényes, sőt a halottakra is.

A »Vita Medica« cimü olasz orvosi folyóirat tüzetesen foglalkozik ezekkel a jelenségekkel, tudományos alapon.

Erre vonatkozólag elmond egy furcsa kisérletet:

— Kérjetek egy barátnőtöktől, vagy a nővéretektől egy hajfürtöt, kössétek össze ugyanennek a nőnek egy hosszu hajszálával. Küldjétek ezt a nőt a szomszéd szobába, melyet attól a szobától, ahol vagytok, kőfal választ el. Tartsátok a fürtöt a hüvelyketek és mutatóujjatok között és a hosszu hajszálon engedjétek szabadon mindaddig, mig az függőleges helyzetet nem foglal el a sulyánál fogva. Egy-két pillanat mulva azt veszitek észre, hogy a hajfürt eleinte alig láthatóan, de később mindig határozottabban — a fal felé igyekszik közeledni, amely mögött a haj »tulajdonosa« áll.

Ez a kisérlet azt igyekszik kimutatni, hogy testünkben bizonyos delejesség lakozik, mely magához vonzza a testtől elválasztott részeket. A vonzókör aszerint, hogy valaki mennyire ideges, változik, de mindenkiben megvan. Bizonyos rejtélyes áram árad belőlünk, mely figyelmezteti közeledtünkre a többieket.

Egyes szintiszta elméletek szerint ugyanaz a fluidum boritja be a testet halál után is pár órával, miután már minden érzékelhető élet megszünt benne. Ez az, amit más szóval »lélek«-nek neveznek.

*

Angol hirek a nők előrelépéséről. A glasgowi egyetem történetében, (mely pedig eléggé messze nyulik vissza a multba, egészen 1451-ig) először fordult elő, hogy egy egyetemi hallgatónő — orvostanhallgatónő — megkapta a legelső tanulmányi dijat. Sir Donald *Macalister*, az egyetem rektora, mikor átadta a dijat, ezt mondta:

— Rendkivül fontos esemény ez, nem is annyira a nőkre, mint inkább a férfiakra nézve.

Más szóval figyelmeztette a férfi-hallgatókat, hogy legyenek résen, tanuljanak szorgalmasabban, mert már nincsenek egyedül.

London egyébként még egy meglepetést tartogat számunkra. Megtudták, hogy *Burge* asszony öklelő-iskolát tart fönn. Azok, akik a boxal foglalkoznak, már régóta ismerik ezt az iskoláját, hiszen tizenkét esztendeje áll fönn s benne eddig 12.500 mérkőzést vivtak meg. De a nagyközönség csak most értesül, hogy a nők nem csak mint nézők vesznek részt az öklelő-mérkőzéseken, hanem mint szereplők és tanitónők is.

Mások neveit is emlegetik. Bendigo az ökölharc első elemeit édesanyjától tanulta meg és Jimmy Wildenak első partnere tulajdon felesége volt.

Ami Burge asszonyt illeti, ő azért lépett erre a dicső pályára, mert a foglalkozás a kezeügyébe esett, családi hagyomány volt náluk a boxolás, néhai ura Dick Burge a nehézsulyu öklelés első diját nyerte. Akkor azonban annyira rákapott erre a mesterségre, hogy egész életére megszerette s ma semmivel sem cserélné föl. Iskolájába ellátogatnak a főnemseek, a legelső politikusok, irók s moziesillagok is.

*

Kendőzés. Egy francia iró megirja a kendőzés történetét. Nem is olyan régen még szégyen volt az, hogy a nők kipingálják arcukat, vagyis szebb szóval az »évek jóváthetetlen pusztitását kijavitsák.« Ma az a mesterkedés, hogy — a költő szavai szerint — »kölcsönkért tündöklést« adjunk az arcnak, Párisban általánosnak mondható, különösen mióta fölállitották az arcfestő üzleteket, ahol ügyes arcpiktorok remekmüveket pingálnak a női fölhámra.

Baudelaire hajdan bizonyára megbotránkoztatta embertársait sátáni kijelentéseivel, azt állitván, hogy jobban szereti a festett arcot a festetlennél. Most nincs szükség költőkre. Ezt vallja minden nyárspolgár is. Az arcfestőszereket angyalokról nevezik el, virágokról, gyümölcsökről, a természet kincseiről, hogy csalogassák vele a modern Évát.

Legujabban a kendőzésnek erkölcsi alapot is igyekszenek adni. Párisban erről a tárgyról most vitát rendeztek, melyen egyforma hévvel vettek részt az arcfestés hivei és ellenfelei.

Egy hölgy igy szólt:

— Mi, akik a festék hivei vagyunk, egy japán mondást idézünk: »Csak a kispárnám tudjon a könnyeimről.« Az a nő, aki festi magát, aki petyhüdő bőrére gyöngéd szinü rizsport fu s nem akarja közszemlére tenni arcának gyarlóságait, voltaképen csak felebarátjainak kedveskedik, a gyöngédség és udvariasság elemi törvényeit tartja meg. Önmagát ugysem csaphatja be. A kispárnája ezt jól tudja...

*

A kutya. A kutya hüségét, megbizhatóságát megannyi mese, érzelmes történet tanusitja. Schopenhauer, a német bölcs, valósággal bálványozta a kutyákat, többre tartotta az embereknél. Viszont igen sokan akadtak a nagyok közül is, akik baljós állatot láttak benne, nem szerették, féltek tőle. Ezek közé tartozott elsősorban Goethe s a fiatalon elhalt, lángeszü Weininger.

Egy olasz tudós összegyüjtötte azokat az adatokat, melyek a történelem során a kutya ellen szólanak. Egyiptomban egy darabig tisztelték őket, de mikor Ápisz isten holttestét fölfalták, gyülölni kezdték. Rómában keresztre feszitettek egy kutyát, hogy ezzel az egész fajtáját megbüntessék, mert a Capitolium ostrománál a kutyák tudvalevőleg nem ugattak, csak a libák gágogtak.

Általában a fekete kutya a legkülönbözőbb népeknél a rossz hir hozója. Bretagneban a kósza eb ugatása betegséget jelent, Olaszországban halált. A középkorban a kutyát varázslók hü kisérőjének tartották, az ördög volt, mely ilyen alakban követte őket. Leo, Cyprus érseke azt irja, hogy egy ördöngős nő testéből a sátán kutyaformában jött ki. Egy másik egyházatya elbeszéli, hogy egy zsinat alkalmával, az ördög egy nagy fekete kutya kénében jelent meg. Quipernben azt tartják, hogy az ördög a kutya alakját veszi magára, ugy kergeti be a járókelőket a folyóba. Saint Ronalban pedig a bennszülött lakosság meg van győződve arról, hogy a gonosztevők lelkei mind kutyákba vándorolnak át.

Ahol kisebbségi konjunktura van

Szentendre, 1928 január.

A szentendrei villamosban már szerbül beszélnek az utasok . . .

Magyarországon, az ország szivében, a főváros közvetlen szomszédságában, emberemlékezet óta szerbül beszélnek az emberek. Budapesttől tizenöt kilométerre vannak községek, falvak és városok, ahol szerbeknek születnek a magyarok. Szentendrén, Pomázon, Budakalászon, Lóréven, Ercsiben . . . és az egész felső Duna mentében, sárgára festett alacsony szerbvárosokban, kupolás szerb templomok között szerb nyelvben nevelkednek a gyerekek. Szerbül beszélnek . . . szerbül énekelnek . . . szerb iskolákban tanulnak . . . szerb templomokban imádkoznak . . . szerbül öltözködnek . . . szerbül tanácskoznak . . . cirillbetüs szerb könyvekből olvasgatnak . . .

Az állam érdeke a polgárok érdeke és az állam érdeke független a nyelvtől amit egyesek beszélnek. A szerbül beszélő szentendreiek ép oly hüséges alattvalói a magyar államnak, mint a magyarul beszélő bánátiak, bácskaiak baranyaiak és a muravidékiek a délszláv államnak.

Magyarországon mindenki ugy beszél ahogyan akar. Nehéz iskolákban tanulta meg nyelvét megbecsülni a magyar... ezért tiszteli a mások nyelvét . . . ezért őrzi féltékenyen a magáét.

— Mi megadunk a kisebbségeknek mindent — mondotta munkatársunknak a magyar miniszterelnökség kisebbségi referense — ha az nem igényel olyan pénzáldozatokat is egyuttal, amit a magyar lakosságnak sem tudnánk megadni. *A magyar kormány példátlan munkát produkál a kisebbségi politikában.. nem merülhet fel kisebbségi kérés, amit mi feltétel nélkül ne teljesitenénk.*

— Én beismerem — folytatta tovább a referens — hogy még *sok probléma áll nyitva a szerb kisebbségek részéről*, de hát talán ez az egyetlen ügyosztály, ahol a kormány nem léphet fel kezdeményezéssel . . . *mert . . . hivatalból ugye a magyar kormány még sem szerbesithet?*

— A Szerb-Horvát-Szlovén királyság megalakulásakor sok szerb kivándorolt az országból . . . ezek azonban egymásután visszaszivárognak a Rab Rábi városába, ha másért nem, hát csak azért, hogy őseik mellé térhessenek nyugovóra.

— *A temető, a négyszázéves sirok* — mondotta nekem a szentendrei szerbek püspöke — *visszahozza ide a hiveimet, bárhova kerüljenek is el az életben!*

Nem mindig volt ez igy. A háboru előtt sokkal szigorubb volt a helyzet. Az ország ezért nem lehet felelős. Magyarországnak a háboru előtt nem volt önálló politikája. A szabadságharc leverése után osztrák minisztert küldtek az országba és *Bach* alatt elnémult a magyar szó. *Königrätznél* megingott a Habsburgok hatalma és boldogan beszélhetett ujra magyarul a magyar.

Akkor az osztrák kezdett el magyarositani . . . Mégpedig tüzzel és vassal. Tudta miért csinálja. Az elhanyagolt nemzetiségi iskolák helyébe hatalmas monumentális magyar iskolákat emeltek a határmentén. A kis gyermekekbe korán oltották a nemzetiségek elleni gyülöletet. A tisztviselők a világért sem beszélték volna a kisebbségek nyelvét . . és amire észretért a magyar . . . más nem talált mást maga körül . . . csak mindenfelől elkeseredett ellenséget.

A svába politika nem jó politika.

Azóta sok minden megváltozott és most kisebbségi konjunktura van Magyarországon.

Kotz'g Károly

60 dinár 1 kg finom teasütemény

a STEINER cukrászdában

10322 Subotica Telefon 206.

Olcsón vehet szőrmeárut!

A Goldstein szőrmeáruházban Suboticán, Stro smayerova ulica (halplac)

Február 1-ig

a raktáron lévő összes elsőrendü szőrmeáruk mélyen a beszerzési áron aiul eladatnak

Sok pénzt takarit meg, ha szükségletét most szerzi be.

Bogojević gyógyszerész urnak, Skoplje.

Hosszantartó betegségem alatt majdnem minden reumaellen szert megpróbáltam, de kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy jobbat, mint az Ön RUSKI MELEM gyógyszere, nem találtam, mert ez az egyetlen szer a csontfájdalmak és reuma meggyógyitására. Nemcsak engem mentett meg a RUSKI MELEM, hanem azok is mind dicsérik, akik az én ajánlásomra használták ezt. Mi mindannyian elismerjük ennek a gyógyszernek kiválóságát, amely sok-sok fájdalomtól szabaditott meg bennünket: Dušan Glavački szállitó, Stojan Ćirić szállodatulajdonos Djordje Bošković százados, Kaljevka Jovana Stanojlovića tőkés, mindannyian piroti lakósok. A legmélyebb tisztelettel

DRAGUTIN KOSTIĆ
lakatos, Pirot

Igen tisztelt kedves gyógyszerész ur — legháláasabban köszönöm az 5 doboz gyógyszert, amit nekem küldött és kérem, hogy a nyilvánosság utján közölje a következőket: 14 éves Stanica leányom hirtelen megbetegedett, a kezeit fájlalta, megpróbáltunk minden gyógyszert, amiről csak hallottunk vagy ajánlottak, de egyik se használt. A baj már annyira elhatalmásodott, hogy a leányom sem öltözködni, sem vetkőzni nem tudott, a kezeit egyáltalán nem tudta mozgatni, mindent nekem meg a feleségemnek kellett végezni. De amint az Ön RUSKI MELEM gyógyszerét kezdtük el használni, a kislány már az első tégely után jobban lett és ma már megint életerős, egészséges és jókedvü lányom van, aki szorgalmasan folytatja tanulmányait. Mindenesetre kérem azonban, hogy küldjön nekem alkalomadtán 12 doboz RUSKI MELEM-et, hogy szükség esetén kéznél legyen.

Kraljevo, 1923. március 26.

RISTA STAJIĆ
pékmester, Putnika ul. 40.

Reuma

akár akut, akár krónikus, csuz, isiás, nyilalás, csontfájdalmak, fej- és állcsontfájdalmak a legsikeresebben gyógyithatók a RUSKI MELEM nevü szerrel, amit legjobban bizonyitanak az eddigi köszönőlevelek. Az eredeti doboz ára használati utasitással 25 dinár. Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Postán szállitja:

BOGOJEVIĆ udvari gyógyszertára, SKOPLJE

Fényes, uj existenciát

nyujt előkelő, nagy gazdasági jelentőségü gazdasági vállalat vezérképviselete. Megfelelő szorgalommal és intelligenciával évi kereset 60000 márka. Munkakedvelő urak néhány ezer német márka készpénzzel küldjék sürgős ajánlatukat a következő cimre: Postlagerkarte 4. Nr. 537. — Berlin NW 40.

BUTORSZÖVETEK

Selyem ripszek — Moquettek
Brokátok — Matracgradlik
Damasztok — Szőnyegek
Velourok — Futók

az összes kárpitos kellékek nagyban és kicsinyben.

ZSÁKOK, PONYVÁK, ZSINEGEK, KÖTŐLÁRUK

Mintákat vidékre is küldünk.

Weitzenfeld és Társa

Subotica — Detail: Városi bérpalota. Engros: Vilsonova ul. 7.

Hölgyek figyelmébe!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü hölgyközönséget, hogy tavaszi modell ujdonságaim beérkeztek. Szives megtekintést kér vételkényszer nélkül „TESSZA" kalapszalon. Bálakra, estélyekre a legmagasabb igényeket kielégitő művészi virágaim megérkeztek.

1129

REJTVÉNY

A mult számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

„Góbé"

y
járt
y-t

KERESZTSOROS REJTVÉNY

A mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes sorok: 1. Elsőbbségi kötvény, 12. Réz 13. Ira, 15. Komor, 17. Tót, 19. Enged, 22. Szabad, 23. Cifra, 24. Kazein, 25. Por, 26. Csaba, 28. Ser, 29. Ugor, 31. Isere, 32. Lép, 34. Teke, 36. Vár, 37. Tripartitum, 39. Sün, 40. Iz, 42. TNP, 43. Istar, 46. Örs, 48. Eső, 50. Étlen, 52. Párizs megér egy mitést, 54. Ellep, 55. One, 56. Ősz, 57. R. T., 59. Lábas, 61. Pet, 63. ...ke, 64. Tét, 66. Valorizálás, 68. Hal, 69. Óláf, 71. JKL, 72. Merev, 73. Sarj, 74. Tre, 76. Kinin, 77. Ápr, 78. Marika, 80. Kukta, 81. Kráter, 82. Avers, 84. Tla, 85. Tetra, 86. Nur, 88. Rág, 89. Boldogasszony hava.

Függőleges sorok: 2. Szobor, 3. Brod, 4. Bér, 5. Sz, 6. Gróf Bercsényi Miklós, 7. Ki? 8. Öre, 9. Tank, 10. Ékezet, 11. Lassu viz partot mos, 14. Bünfenyitő eljárás, 15. Kapor, 16. Mar, 17. Tiara, 18. Tra, 20. Gas, 21. Deres, 23. Csepp, 26. Csinom Palkó, 27. Kétségtelen, 30. Gáz, 31. Irt, 32. Lli, 33. Putty, 35. Kül..., 38. Malmö, 41. Grill, 44. Reise, 46. Öre, 47. Szláv, 48. Ego, 49. Öre, 51. Nsz, 53. Sebaj! 58. Tél, 60. Sol, 61. Pária, 62. Táv, 63. Kar, 65. Tátra, 67. Zenta, 68. Harta, 70. Frivol, 73. Spárga, 75. Eke, 76. Kut, 77. Art, 79. Arno, 81. Kegy, 83. Sug, 85. Tán, 87. Ra, 88. Ro.

Hol vannak a legszebb, legjobb porcellánok?

Ezt kérdem tőletek tudjátok-e lányok?
Ime felsorolom, hol vegyetek szerviszt,
Poharat, keretet, s a legszebb üvegdiszt
Rudles-ucca 2: ez a márka máma,
Spitzer üvegüzlet — hires olcsósága!
(Volt Ulreich vaskereskedés helyén)

326

Boros és bordói pezsgős üvegek

5/10 literes, egyszer használt, nagy mennyiségben eladó mérsékelt áron

ADOLF HÖCHSTADTER
Zagreb, kalinszka ul. 4

Tejtermékek

Az ujév ől kezdve üzemünk kibővitése folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a teavaj, tejfel, turó, különféle trappista sajtok árait leszállithatjuk.

I. Szabadkai orosz tejcsarnok
a Gimnázium szomszédságában
Vilsonova ul. 29

Uraságí
muharmag
kapható
Schöffer Hugó
cégnél
Sombor Tel. 177

Asztalosműhely áthelyezés

Értesitem a nb. vevőközönséget és megrendelőimet, hogy asztalosműhelyemet saját házamba, Petrogradska (Istv n) ul. 34. helyeztem át.

HADNAGY ISTVÁN
asztalos mester

SIRKÖVEKET,
temetői utánvésőket, valamint a kőfaragó szakmába vágó mindennemü munkákat legolcsóbban vállalja

Pauk Gáspár
kőfaragó, Subotica
Somborski put és Gabonapiac sarok 61

VESZEK:

ócskavasat
ócskafémet
szövethulladékot
csontot és
régigépeket

1073

Zoltán Engelsmann
Oslobodjenja (Zentai) ut 138
Telef. 5 6 - Autobusz közlekedés

Előnyomdát

legujabb rajzokkal jól szortirozva legolcsóbban szállit

Bleier Márk

Első Jugoszláv Előnyomda Berendezési Gyára
Santa
0347

Utazóbőröndök,

aktatáskák, női ridikülök, pénz-, szivar- és cigarettatárcák, óriási választékban olcsón kaphatók **Schlager Henrik** bőröndös és bőráru speciális szaküzletében, Subotica, Aleksandrova ulica 1.

Javitásokat, megrendeléseket szakszerűen vállal 1422

KOMLÓSPÁRGÁT

kedvező árak mellett ajánl

FONÓ- és KÖTÉLVERGYÁR R. T.

ODŽACI

KÉRJEN ARAJANLATOT!

A kávé akkor jó ha friss

Csak egy üzletben kaphat

naponta friss kávét

SUGÁR MANO

SUBOTICA. TELEFON 47

1489

Garantált, csiraképes

VETŐBÜKKÖNY

kapható

Braća Hirschenhauser

cégnél

VELIKA KIKINDA

Telefon szám 48 és 100 603

ROSENFELD EDIT
női divatszalonját
1928 február 1-én saját házába, Njegušev trg 2
közkórházzal szembe helyezi át

„VERA"

női divatszalonomat most nyitottam meg
ahol
francia és angol női ruhák
készitését vállalom szolid árak mellett
Subotica, Sokolska ulica 7.
a volt Kenyeres Gizi (Janusko Pál) szalonja

ELISMERT, JÓMINŐSÉGŰ

BUTOROK

hálók, ebédlők, nappalik, teljes lakásberendezések, meglepő stylt, — külön egységet dus nagy választékban. Árban és minőségben utolérhetetlen

ÉDER KÁLMÁN

műasztalos intézetének Subotica, Vilsonova ul. 40
A PRAVNI FAKULTETTAL SZEMBEN

Szépségápolás!

Hajszálak, szemölcsök, anyajegyek

végleges eltávolitása egy kezeléssel. Ráncos, mitesszeres, száraz, zsiros, pattanásos, szeplős, tág porusu arcok rendbehozatala intézetünkben vagy otthoni kurammal.

„Pompadur"-krém diszkrét szétküldése, számos köszönőlevél.

Arcok művészies kikészitése bálokra, alkalmakra, manikür

Növendékek felvétetnek

Papné és Társa Subotica, Paja Kujundžićeva ul. 3

Mea. Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA
58

I-a bükkhasáb I-a gyertyán
és vegyes keményhasáb felapritva és hasábban legolcsóbban kaphat
DEUTSCH
telepén B. Sudarevićeva ul. 72
139

BÓZENDORFER zongora, STEINVEY, F. RSTER világmárkák, Erste Produktiv, Stelzhammer, Lirs, Stingl, Lanberger Glosz, Pallik, Stiasznyz, L. Edmund, Hoffmann. Zongorák rendkivül nagy választékban kaphatók. Áraim Jugoszláviában legolcsóbbak és leghosszabb lejáratu részletre kaphatók. Kain hangszerkészitő. Subotica. Városháza. 10311

Részletfizetésre
adunk Önnek mindent, amire szüksége van, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett:
ruházati cikkeket,
textilárut, selyemárut, szövetet, stb.
Háztartási cikkeket:
butort, szőnyeget, függönyt, továbbá ékszert, órát, evőeszközt, szervizt, stb. stb.
Náthán Weisz i Sin
Novisad, Futoški put 42
Győződjön meg olcsó árainkról és feltételeinkről

Sikerült a legujabb párisi modellek mintáit megszereznem és igy módomban áll a legmodernebb brüsszeli szalaghimzést és több variációban géphimzést, gyöngyözést és flitterezést a legizlésesebb kivitelben készíteni, továbbá gép- és sablonpliszirozás, gépazsurt, endlizést és gombbehuzást a legolcsóbban készitek. Vidékre postafordultával. Géppllissé 40 dinártól
Gombosné, Bün Juliska
Leibach-palota, Aleksandrova

A novisadi és vidékén lakó tisztelt fogorvos urak szives tudomására hozom, hogy Petrovaradinban, Jelačić ucca 31. sz. alatt
fogászati laboratóriumot
nyitottam és minden technikai munkát sok évi gyakorlatom alapján olcsón és pontosan végzek.
NEDELJKOV LJUBICA
fogász
503

12084
A legjobb varrógépek a
„Gritzner" és „Kanja"
Alkatrészek és mindennemü varrógépfelszerelés
Vezérképviselet:
EM. FISCHER ZAGREB, Sudnička ul. 3/17
Kérjen árajánlatot!

DUBIED kötőgépek

a legjobb és legtökéletesebb gyártmányok az egész világon, melyek csakis a
Česnik & Gross
cégnél, Beograd, Jug Bogdana 8. kaphatók. Képviselők a Vajdaság részére kerestetnek.
457

400
OKKÁZIO
CSILLAR- ÉS LÁMPAÜZLETÜNK MEGSZÜNTETÉSE MIATT AZ ÖSSZES RAKTÁRUNKON LEVŐ
CSILLÁROKAT
JANUÁR VEGÉIG MINDEN ELFOGADHATÓ ÁRON
KIÁRUSITJUK
SUBOTIČKA ELEKTRIČNA ZELJEZNICA I OSVETLENJE D. D.
SUBOTICA, KOSTINA ULICA 1

REUMA
Köszönőlevél
„Radio Balsamika" laboratorium
Beograd
Kosovska 43

Az ujságban megjelent hirdetése nemcsak reklám, hanem az Ön gyógyszere a „Radio Balsamika" valóban kitünően ható gyógyszer. Ime egy példa: Szolgám nem tudott a lábára sem állni, s igy dolgozni is képtelen volt. Két üvegcse e használása után, mondhatom, teljesen kigyógyult, ugy hogy most teljesen fájdalom nélkül tud dolgozni. Kérem, sziveskedjék azonnal még két üvegcsével küldeni egy itteni földmives részére

Margare-Prilep, 1927. december 1.

Radosav S. Radulović
tanitó

A Radio Balsamika gyógyszert készíti, árusitja és postai utánvétel szállitja Dr. I. Rahlejev „Radio Balsamika" laboratoriuma Beograd, Kosovska 43. A gyógyszer minden jobb gyógyszertárban és drogériában is kapható 12 58

11845
2 évi hitel!
Minden rendszerü
Famegmunkálógép (szijmeghajtásra és szij nélkül is)
Keretfürészek
WELKER-WERKE
J. WACHSTEIN,
WIEN X./1., Laxenburger Strasse 12.
Díjtalan képviselőlátogatás

Acél rolló gyártás
a legjobb kivitelben legolcsóbban
Vászics Péter
ujonnan berendezet rolló-gyártó telepén
Subotica, Bene Sudarevićeva 41
561

Akármilyen hideg idő, Higienikusan tisztitott tollas ágyban nyári idő
Vegyileg tisztitott higienikus ágytollat és pelyhet
legjutányosabban szállit a Jugoszláviában egyedüli modernül felszerelt tollgyár

11845
HOLLÄNDER R.T.
SUBOTICA
Frankopanska ulica 1. — Telefon 4—44
Kérje I. számu árjegyzékünket!

SZENTI és VIRÁG
épület-, műbutorárugyár
Subotica, B. Sudarevićova 54-56. Telefon: 3—83
Készitünk: műbutort, épület-, portál- és üzletberendezést stb.
Saját telepünkön legmodernebbül megnagyobbitott üzemünkben kész butorokat és parkettát raktáron tartunk.
Kérje díjmentes árajánlatunkat a versenyképes, olcsó árainkról meggyőződhetik 3451

Értesitem a t. vevőimet és az igen tisztelt hölgyközönséget, hogy
filc- és bársony-modelljeimet
áruraktáram tulzsufoltsága folytán olyan olcsón árusitom, amilyen árban sehol sem vehet csak egyedül „Eszterkánál" (a korzón)
Legnagyobb választék. Legkülönlegesebb modellek
Tekintse meg kirakataimat!
3487

Középiskolai, polgári összevont magánvizsgákra és
ÉRETTSÉGIRE
a legjobb sikerrel készit elő
GALGÓCZY TANINTÉZET
BUDAPEST
Mária Terézia-tér 3
10518

JUNIPER
ZÖLD SÓSBORSZESZ
minden más gyártmánynál hatásosabb
Győződjön meg róla. Kérjen a füszerkereskedőjénél egy ingyen minta üveget leirással
Mr. Alfred Blum Subotica
1281

9371

Butort
izléses és jó minőségben, méltányos árban, részletre is
Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél
VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Csirkeplac)

Molnár István
Subotica, Sudarevićeva ul. 26. sz.

11074
Borotva-, mű- és homorukőszörüldéje és acéláru-raktára

K. KUDLIK
SUBOTICA

Angol acél tamburahurok „Tigris" védjeggyel valódi
Eredás nagyban és kicsinyben
10792

Tessék csak a legjobb szőlőoltvány és gyümölcsfaoltvány

ültetvényeket vásárolni mérsékelt áron!
Kérjen díjmentes árjegyzéket!
M. Djordjević
lozár - szőlőoltványtelepe
NOVISAD
Postafiók 133. (Bácska)
(Lerakat: Kisačka ul. 10. b.)

12199
Alpesi gyógyfütea
„PLANINKA"
felfrissiti és tisztitja a vért, megjavitja a rossz emésztést és a rendetlen bélműködést. Étvágygerjesztő. Valódi csak a fenti védjeggyel lezárt 20 dináros csomagokban. Kapható a gyógyszertárakban. Lerakat:
HERZL drogéria, Subotica

Vadászok figyelmébe!
Mindennemü VADBŐRT, nyulat, rókát, görényt, vakondot, hőrcsőgőt, azonkivül marha- és borjubőrt állandóan vásárol készpénzért magas áron
Mavro Deutsch
nyers- és készbőrkereskedés
Osijek I. Strossmayerova ul. 20
Telefon 219.
1706

Aki fajnemes alma, francia, belga körte kiültetésre alkalmas
FÁKAT
akar venni, szives megrendeléseit alábbi cimemre feladhatja. 50 válfaju alma és ugyanannyi körte, egyenlőre: 6-8000 drb. kerül eladásra, amit bátor vagyok garancia ellenében ajánlani
Gergely J. I. O.
SALI IDJOS Bács

Zongorák, Hegedűk, Csellók, Fuvolák Harmonikák, legnagyobb választékban és legolcsóbban

S. MACHNITZ
hangszeripartelepén.
Antunovićeva ul. 1.
(Reich-palota mellett.)

Komlótermelők! Legmodernebb és legjobb komlószáritóberendezéseket
gyártja Braća Goldner, Subotica Jugovića ul. 20
1095
Telefon szám: 134. Számos köszönőnyilatkozat a vevők rendelkezésére áll. Kérjen árajánlatot!

Vukovics Gerő uri divatáruháza

Pullowerek, fehérnemük, divatnyakkendők és sálak a legfinomabb és legizlésesebb kivitelben. P. & C. Habig-kalapok és L. B. O. női- és férfiharisnyák egyedüli lerakata

10 éves tudományos és gyakorlati tapasztalatok alapján készült

DISTOL

használati utasitásának pontos betartása mellett **teljesen biztos** gyógyulást nyujt mételykór ellen.

Egy utánzat és hamisitvány sem érte el a DISTOL-t hatásában.

A gyógykezelési költség 3—5%-a az állatértéknek. Azért ez a legolcsóbb, mig a nem tökéletes utánzat mindig drágább.

Kis kapszula juh részére **ДИСТОЛ** cirill felirattal.

Nagy kapszula marha részére **DISTOL** latin felirattal.

DISTOL gyártása Marek tanár receptje szerint a zágrebi állatorvosi főiskola ellenőrzése mellett történik.

Olcsó, kinempróbált utánzatoktól és hamisitványoktól óvakodjunk

Felvilágositást nyujt és ingyenes bélsárvizsgálatot végez

„KAŠTEL"

TVORNICA KEMIJSKO-FARMACEUTSKIH PROIZVODA D. D

KARLOVAC

Brill

a cipőkrémek gyöngye!

KIRCHNER nagyteljesitményü gépei nélkülözhetetlenek

ugy fürész- mint asztalosüzemben, bognár- és butorgyárakban, valamint az összes famegmunkálásoknál!

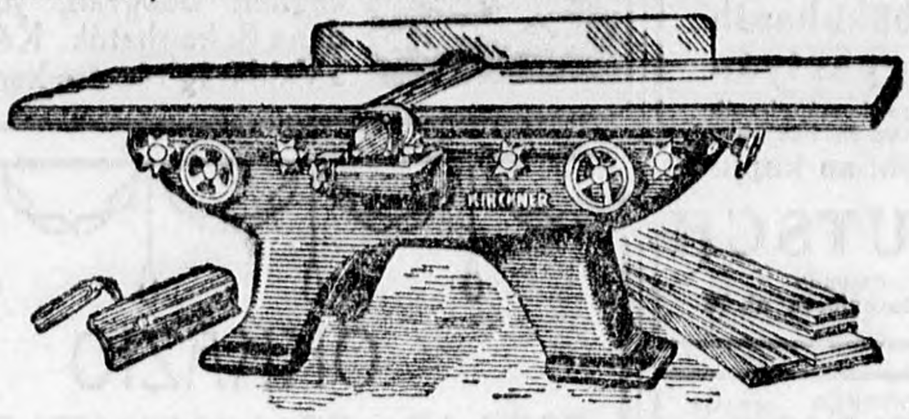

Legpontosabb munka, tökéletes eredmény, legnagyobb teljesitmény!

Beépitett elektromotorokat szijnélküli meghajtással

már 30 év óta gyártunk!

KIRCHNER & Co. AKT. GES.

Alapitva 1878 **LEIPZIG O. 28.** Alapitva 1878

Szállitottunk 50 év óta több mint 350.000 gépet

Fióküzlet és nagy géplerakat Jugoszlávia, Csehszlovákia, Magyarország és Románia részére

KIRCHNER ERNŐ és TÁRSA BUDAPEST

V., KOHÁRY-UT 4 — TELEFON: TERÉZ 226-85

Bővebb felvilágositást nyujt képviselőnk:

Jellinek József Subotica, Vilsonova ulica 33

Olcsó árak! Gyors kiszolgálás! Előnyös fizetési feltételek!

12692

240 dináros havi részletre

már kaphat elsőrendü keményfa hálószobát, hajlitott széket, konyhaberendezést, iróasztalt és minden más butort

BOTHE I EHRMANN D. D. ZAGREB LERAKATA

GUSTAV FISTER ml. SUBOTICA

VII. Fra Ješe trg 6 Barátok temploma mellett

11871

Ingyenes TRAKTOR-tanfolyam!

A **HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH** valamint a **MC CORMICK**-féle traktorok kezelésének és vezetésének tökéletes elsajátitása céljából

f. évi február hó 6.-ától 11.-éig ingyenes tanfolyamot rendezünk.

Mezőgazdák! aki a traktor kezelését alaposan kivánja megtanulni, használja ki ezt a kedvező alkalmat.

Traktortulajdonosok! használjátok ki ezen alkalmat, hogy az üzemzavarokat és károkat elkerüljétek.

A tanfolyamot saját házunkban

Novisadon, Temerinska ul. 1—3 tartjuk meg.

511

Akik a tanfolyamon résztvenni kivánnak, sziveskedjenek ebbeli szándékukat **legkésőbb január hó 30-ig** velünk közölni, hogy esetleg olcsó lakásról és ellátásról gondoskodhassunk.

Auš i Drugovi k. d.

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

OSIJEK Desatičina ul. 17 — **NOVISAD** Temerinska ul. 1 — **ZAGREB** Petrinjska 26

KÖNYV • FILM • RÁDIÓ

Titkos drámairó

(Arckép)

I.

Azt mondják, hogy helyesen gondolkozni annyi, mint szabatos meghatározásokat adni. Kövessük e régi, soha el nem évülő tanácsot, haladjunk pontról-pontra.

II.

Kicsoda a titkos drámairó? Az, aki senkitől se látottan és sejtetten titokban dolgozik az iróasztalának, az utókornak, a halhatatlanságnak s végre meg akarja irni »a magyar drámát.« Az, aki mindig azzal az előre megfontolt szándékkal ül le iróasztalához, hogy okvetlenül remekmüvet alkot. Az, akinek tiszta, rajongó lelkében eszményiség lángol s megveti a szerzői tiszteletdijakat, a szinházi ügynökségeket, mert mást nem tehet Az, aki bozontos fejét csak babérkoszoruval övezetten látja. Az, aki Shaw-t »ügyesnek« tartja, Pirandello-t »ügyeskedőnek«, Paul Geraldy-t pedig »megalkuvónak.« Az, aki utolsó fillérjeiből nem sajtvacsorát vásárol magának, hanem egy boglya papirost s egy butykos tintát. Az, akiben állandóan jambusok viharoznak, régi magyar királyok Bélák, Kálmánok, Ulászlók. Az, aki a jelen gunykacaja közepette szenved és várja a jövendőt. Az, aki hóförgeteges téli éjszakán egy szinházi iroda előtt hal meg, ugy hogy csak kéziratai vel takarózik.

III.

Rejtetten éldegél, mint az ibolya. De azért mindenkit lenéz. Gőgös ibolya.

IV.

Nekünk vannak kisebb-nagyobb ideáljaink. Az övé csak *Shakespeare*. Amint a pesztonka is csak a grófba szerelmes. Kisebbről nem érdemes álmodoznia.

V.

Minden társadalmi osztályban, foglalkozási ágban megtalálható. Egy irótársamnak, akit a háboru alatt soroztak, amint meztelenül állott a mérce előtt, találkát adott egy katonaorvos s még aznap fölolvasta neki ötfelvonásos verses tragédiáját.

VI.

A nyilvános drámairó darabjait játszák. Ő törvényes frigyre kelt a muzsával, házassági szerződést kötött az anyakönyvvezető előtt s mindenki tudja, hogy a felesége. Gyakran veszekszik vele, mint a házastársak általában. Melpoméne dolgozni kényszeriti férjét, határidőre is! Ha nem engedelmeskedik neki, akkor ez a redős-leplü, fennkölt istennő rátámad az urára s fejét azzal a tragikus álarccal veri véresre, melyet kezében tart, letiporja a földre, meggyomrozza, végigkarmolja orrát. Ezért jön ki néha a drámairó oly összetörve, sápadtan a dolgozószobájából. Már kiábrándult feleségéből. Ezzel szemben a titkos drámairó végzetesen szerelmes beléje. Képzeltében örökös mézesheteit éli vele. Kiséri az uccán, boldog, ha megpillantja ruhája csücskét, vagy ha meglesi egy mozdulatát, mely nem neki szól. Kincsként viseli magában viszonozatlan szerelmét. Milyen boldog, milyen irigylendő.

VII.

A neve is milyen meginditó. Az, hogy »titkos« drámairónak hivják, bennem sokszor azt a gondolatot kelti, hogy valami titkos betegsége van és sürgősen kezelni kellene, mert különben elpusztul. De csalódom. A szépség, a sóvárgás, a boldog nyavalyája az övé, mely nem emészti, hanem élteti, az emberi kor legvégső határáig.

VIII.

Az sem igaz, hogy nem ismerik. Van sok világhires titkos drámairó, akit nemcsak itthon nem adnak elő, hanem Németországban, Angliában, sőt Amerikában sem adnak elő. Neve beszárnyalja az egész földgolyót.

IX.

Ma, a szellemi termelés lázában, mikor mindenkit eljátszanak, aki épkézláb szinmüvet ir s a szinpadok állandóan üzemben vannak, nem nézhetünk meg minden darabot, nem olvashatunk el minden megjelent tragédiát. Ennélfogva gyakran a népszerü szerzők neveit sem tudjuk. Rájuk azonban mindenki emlékezik. A titkos drámairókat a szinigazgatók, a kritikusok, a szinházi titkárok és szolgák személy szerint számon tartják mint a detektivek a bünözőket.

X.

Arcképeit albumokban őrzik. Egyes helyeken ujjlenyomatukat is megszerzik. Autogramm helyett.

XI.

Tagadhatatlan, hogy van bennük valami fönséges is. Egyesek, ha »titkos« drámairókról hallanak, igen előkelő, »valóságos belső titkos« drámairóra gondolnak, kik a közönséges drámairókkal szemben már elértek a hivatalos ranglétra legmagasabb fokára. Föltétlenül a »kegyelmes« cim illeti meg őket.

XII.

Én mindig előre köszönök nekik.

K. D.

AZ IRÓ IS EMBER

Szép Ernő

Ki ösmeri Szép Ernőt?... Vagy, — hogy stilusos legyek: ki nem ösmeri Szép Ernőt!? Aki pár sorát olvasta is, nem felejti el őt. Mert ő az, aki első szavával mindjárt közel jön mindenkihez, irása egyszerü és megható, mint az a piros mézeskalács-sziv, amit a szerelmes legény visz haza néma vallomásnak s amin csak ennyi áll: »Sziv a szivnek szivesen«.

Szép Ernő még mindig, (ha meg is érlelte már a nyár heve!) az a gyengéd szirom, amit minden kis szél felborzol s a legkisebb napsugár aranyában is felfénylenek a szinei. Jóbarátja a lélegzet, a szivverés, a sóhaj, a hajnali harmatcsepp, felhőcske az égen s barátja ő minden lehelletnyinek, ami él.

Szép Ernőről, az emberről a köztudatban ilyesmik élnek: A Margitszigeti Nagyszállóban lakik már évek óta. Rosznyelvek és rosszmájak azzal gyanusitották már a Sziget vezetőségét, hogy csak ugy ott tartja, ellenszolgáltatás nélkül. Szigeti Specialitásnak, mint egy megbecsülendő, ritka növényt. Jó üzlet, — mondják eme vesézők, — tekintettel Pest differenciált asszonylelkeire, akiknek külön valőr, külön csáb és gyönyör az étkező Szép Ernő ott annál a kisasztalnál, együtt Szomoryval, a Szent Megközelíthetetlennel.

Csak én, aki nem egyszer voltam bánatos tanuja annak, hogy mint fizeti ki a vacsoraszámlát, csak én nem hiszek el semmit ebből a szép legendából, ösmerve a Kapitalista Koncernek érzéketlenségét, söt: irtózását minden poétikus és valóban szép gesztus iránt. Szép Ernő szobájában ott a Nagyszálló második emeletén egyébként lila ákác és orgona-szag van. A flaconok ugy sorakoznak asztalkáján, mint a hölgyek: Mindegyik más szinü és más az aromája...

Ő maga, mint jelenség, szépernősen finom. Arca megőrizte a gyerek csodálkozást s ez különösen vegyül azzal az elkerülhetetlen keserüvel, amit mégis csak rálr az élet minden érző embere, valahol, az agy és a száj között, két lefutó barázdában. De hogyan is őrizhette meg mind a brutális éveken át a csodálkozó gyerek pillantását?

Talán igy: Kardjára, mikor bevonult, mindenek gyönyörüségére rávésette: »Leben und leben lassen«.

Egyebekben apród ő ma is, középkori kobzos, ifju hegedüs, bánatos barna, simogató szemmel, — asszonyszolgálatra, lantverősnek... Ő az az ifju szirial: (a világért se célzok semmire!) Naraboth, aki Salomét, amikor még nem látjuk, olyan misztikus ritmusu, holdfényes szavakkal vezeti be, ezüsttel ötvözött, babonás szavakkal, amikből árad az elviselhetetlen szerelem, a gyötrelem, a közeli halál. »... Mily szép ma este Salome hercegnő...« »Nem olyan-e, mint fehér rózsa ezüsttükörben?... « Galamb, ami eltévedt...« »Nárcisz, ahogyan hajlik a szélben...« Mint egy ezüstből készült virág...«

Ilyen apródszivü csordultig telt ez a Szép Ernő.

Mondom, régente lantverő lett volna egy imádott urnő szolgálatában. És ma? Ma ő is egyike a legendás robosoknak.

— Üljön le egy percre, invitálom a szerkesztőség egyik foteljébe, mert ugy át szokott futni a szobákon, mint egy kis szellő, mindenkit megsimogat egy szóval, (ha csinos nő, hát a szó való értelmében is!) s aztán már el is tünt.

— Ne rólam! A világért se! — hökken vissza őszintén s hogy látja mély indignálódásomat már hizelgőn, feminineu: — Majd én magáról. Jó? Majd én fogok magáról irni. Hogy mik a tervei, mire készül? Maga oly fiatal! Az élet, minden maga előtt van.

— Máskor, drága Szép Ernő, máskor. Most magán a sor. Hallom, oly sokat dolgozik, — nem, ez nem interju! Hisz látja, nincs nálam ceruza sem. Csak beszélgessünk... Jó? Azt igen? Igaz, hogy oly mesésen sokat, szörnyüségesen sokat, flagellánsan sokat dolgozik? Mondja, mit szólna ehhez a drága, nemolvasó »olvasó közönség«, ha ugy egyszer ráeszmélne, hogy az iró hogyan csavarja ki magát?

— Az? Mit szólna?!! — Szeme most valahová elnéz, kissé ferdére legénykedett zöld kalapja alól. Bárányborgalléru városi bundájában, ahogy igy beszaladt a Sziget alvó bokrai közül, olyan mint egy vadász, kicsiny, de azért izmos vadász (a kézszoritása egészen kemény például), aki csak ugy betévedt a redakciók füstös sodrába, de Istenem — ösmeri a fák beszédét és a madarak jóreggeltjét.

— Most fejeztem be uj regényemet... Háromfelvonásos vigjátékomat pedig most kezdem el. A Vigszinháznak, — igen... Még csak jegyzek, jegyezgetek, dehát ez a fontos. Ha egyszer nekikezdek az irásnak, akkor már megy, hamar. És mindennap vezércikk! Névnélkül, persze. És vers! Tudja mily nehéz? A legnehezebb dolog verset irni! S aztán, amit az Ujságnak irok...

Persze: ez, az a Pszt, átlag másnaponkint, amit állandóan le kell leplezünk szerkesztőn üzeneteinkben azoknak, akik az irodalomban nem oly otthonosak s akik csak azt érzik, hogy meg kell kérdeniök, ki rejtőzik az uccagyerekesen vásolt és nagyon szerény Pszt mögött. Egy halk: pszt... mintha Szép Ernő valaki után halkan, csak ugy a foga közt odaszólna — — — pszt... mit szól hozzá — — hallotta már? A fléta, — — hogy milyen édességesen énekelt. — — (S még Fléta is szivbe szaladóbb rajta át...) Vagy itt van a londoni árviz... Izé, — — mit szól a londoni ahhoz? Nem vette észre? — —? S pillanatok alatt kiderül, hogy Szép Ernő szivén megszürve, mint egy szines ablakon, jobban látjuk a londoniak sajátosságait, e percben, mint ők magák.

— Filmet küldöttem Amerikába. Kettőt. Azt irták, négy-öt oldalas sujé legyen. De hát lehet azt? Talán rábizzam a rendezőre, hogy ezt kitalálja: Egy sziv szalad a sürgönydróton... S mind a többi, az apró, finom ötletek: *Hetvenkét oldal lett az egyik. Negyvennyolc a másik!*

— Nodehát film! Semmi... Hanem az irás maga! Micsoda munka! *A technikának micsoda őserdején kell keresztülvágni magát az embernek!* Mennyi tudósitás, mennyi riport, mennyi hir, parlament, mi minden van mögöttem! Hogy ront az ujságirás? Gyerek! Kell az! Rutint ad... Rutin, az a legfontosabb. Mindenben. Hallottad Hubermannt? Igen. Nagy müvész, ugy-e? De ha nem gyakorol eleget, azt megérezni azonnal. Látod, ilyen az irás is.

A stilusom? Azt hiszed, szeretem, hogy egyéni? *Irónak ne legyen egyéniséget!* Itt van Flaubert, — — Tolstoj... Hol találsz náluk egyéni stilust? Nem stilust irni, hanem beleolvadni abba, akit leir az ember, ha nő, ha virág, ha egy pad az utszélen, beleolvadni, de ugy, hogy az te magad légy. Ne legyen külön életed, légy alázatos. Ne irj le semmit: élj át mindent!

A karácsonyi novellámat olvastad? Ballet volt a cime. (Hogy most tegez? Hát ez igy rendben van. Most már tudom, hogy jókedvében beszél.)

— Hát ott, abban a novellában — mondja Szép Ernő, — ül egy munkás. Emlékszem. Igy ir róla: »Lázas szemem összefut egy szakállas szinpadi munkás szemével, az ott ül egy letett létrán a messze falnál, két keze csomóban csüng a térde közt, bányászféle sipkája van, oly békésen nézett a ballerinák nyája felé, bánáttal. Elkapja rólam a tekintetét, én is őróla.)

— Látod, az a munkás az a szegény, szinpadi diszlet-munkás, kulisszatologató vagy mi, aki ott ül, — lehet tán ötven éves is már — Isten tudja, hány éve él ezek között a gyönyörü nők között, *és nem lehet az övé soha egyik sem, a csodaszép lányok közül!* Csak nézi őket husz, mittudomén! hány éve... Ül a nagy szomoruságával. Talán négy sor az egész. *De ez az ember, ez él.* Ezt nem

vettem sehonnét, ezt nem láttam sehol, ezt **én** ültettem oda s most már ott van, a **helyén**, mindörökké.

Ugy érzem: feleletet kaptam minden el nem hangzott kérdésemre. Embereket akar teremteni Szép Ernő s ezzel az alkotás misztériumában részesedni, ugy, mint Tolstoj tette, hüvösen látó szemmel, a legnagyobb önmegtagadással és alázattal. Beléjük költözni testestül, lelkestül, mint ahogy lelke belészállt a pár vonással megfestett munkáséba, akinek »*keze csomóban csüng a térde közt*«.

Igen, az iró is ember s vágyait mindig távolra tólja, hogy legyen mi után futni. Szép Ernő, akinek mondatait csak Szép Ernő irhatja meg, *nem szereti az egyéni stilust*, mert: »Meg kell irni az embernek a Háboru és Békét, ez mindennél nagyobb interju, ez az igazi interju?, — mondja védekezőn és nagyon meg fog haragudni azon, hogy mégis megirtam őt, noha nem volt ceruza a kezemben.

Szerencsére jó fiu. Talán ksierül megbékitenem.

HIDAT VERNEK

(Gergely Sándor — A szerző kiadása)

Az első, amit el kell mondani erről a *magyar* könyvről: imponálóan bátor és veszedelmesen őszinte.

De aki olvasta az *Achrem Fickót*, az nem is lepődik meg ezen. *Gergely*, aki talán az első igaz proletáriró Magyarországon, irói feladatának tartja: olyat irni, ugy irni, hogy magyar ügyész enyhe gutaütést kapjon tőle. Az Achrem Fickóban a városi proletár romantikus guerillaharcait irta meg, ebben az uj könyvében a falu a főszereplő, kubikosok, kutykorbácsos kasznárok, grófi tizezerholdak, nincstelen parasztok, akik harcolnak a földért az uri bitangsággal csendőrrel, maguk veszendő vétkeivel. Gergely Sándor a szó becsületes értelmében szocialista, mindenütt, a magyar élet egész frontján, faluban és városban egyformán látja, érzi, tudja, hogy a történelem dialektikája nem békit, hanem szembeállit, harcbavisz ur ellen proletárt, gróf ellen kubikost, nincstelen parasztot. A *magyar nyomortengerben* nem csak a nyomort veszi észre, mint Zola-epigon nyomorfotográfusok, akik szivesen »ecsetelik« a proletárélet ritkitó exotikumait unatkozó polgárok és papi prédikációk számára, de azon tul, hisz abban, hogy a szegénységnek jövőtépitő feladatai vannak, a proletár »az a szikla amelyre a jövő temploma épül«. Ezt a meggyőződését, szemben a radikális bánatangyalokkal, formakereplő intellektuellekkel,nem rejti véka alá, hanem bátran kiáll a placra és hirdeti: a vasmunkás, a kubikus, a varrólány, a földmunkás végzetesen együvé tartoznak, egy az ut, amit járniok kell és egy a törvény, ami szembenáll velük. A *Hidat vernekben* is ennek: a tiszta szemmel látó, biztató szolidaritással a proletár mellett harcoló irónak mutatkozik be, ki — a politika nyelvén szólva — osztályirodalmat képvisel, még pedig a dolgozók osztályáét. Nem csoda, ha a mostani Magyarországon Gergelynek magának kell kiadni könyveit: az ilyen irói hitvallástól odaát ma borzongva ijednek el a polgári olvasók és az *irónak nem marad* más büszkeség, mint azoknak a keveseknek aggódó szeretete, akik nem a magyar ügyésszel, hanem a magyar kubikussal tartanak testvérközösséget.

Gergely uj könyvében *régi* hibákkal találkozunk. A legfeltünőbb, hogy az Achrem Fickóban, itt is, a *Hidat vernekben* némi romantikába rejti a szegénység hétköznapjait, pepecsel ott, ahol nagy egyszerüség volna helyén, stilizál, amikor a lényeget kellene hangsulyozni. Az együttérzésében sokszor fellengősen lirai, viszont már keményebb és határozottabb, ha a proletársággal szemben álló uri népséget veszi elő, mint az Achrem Fickóban. Az is kirivó, hogy komolyan ragaszkodik bizonyos naturalista sallangokhoz, mint például: furcsa és sokszor olvashatatlan tájszólással beszéltet embereket, pedig nem az a fontos, *hogyan* hanem *hogy mit* beszélnek ezek a kubikusok. A hüségnek ez a kispolgárian szolgai felfogása sehol sem zavar már proletáririókat, tudják, hogy a müvészetben ezekkel az eszközökkel azok élnek csak szivesen, akiknek az igazságmegmutatás helyett az eltussolás a feladatuk. Gergely az első magyar igazságmegmutató, neki nem volna szabad azokba a bünökbe esni, amiket a polgárság testált a magyar irodalomra

Haraszti Sándor

Kéve

Vajdasági magyar költők antológiája

A vajdasági magyar versirók már esztendők óta meglehetősen árván, egyetlen irodalmi folyóirat nélkül tengődnek, áldozatos kiadók hiányoznak és legfeljebb a napilapok meglehetősen szürke és kurtára szabott dobogóin juthatnak a nagy nyilvánosság elé. A Vajdaságban hiányzik olyan orgánum, amely dokumentuma lenne az itteni költészetnek, ha szerény is lenne, ha olyan messzire is menne el a kompromisszumban, hogy világszemléletre és irányra való tekintet nélkül maga köré gyüjtené azokat, akikben még annyi hit marad, hogy a kulturának ezen a sivatagján még ma is verseljenek. Ezért született meg néhány lelkes fiatalemberben az a gondolat, hogy az itt élő magyar költők munkáit egyetlen kévébe összefogva, antológiát jelentessen meg, *amely dokumentuma legyen a vajdasági magyar nyelvü költészet életrevalóságának*. Az antológiában mindazok helyet kapnak, akik eddig vagy a napilapok hasábjain, vagy önálló könyveikkel a Vajdaságban verseikkel a közönség elé léptek, *ezuttal természetesen irodalmi irányra és világszemléletre való tekintet nélkül, tisztán arra törekedve, hogy a versek az itteni költészet becsületes és az általános mértéket feltétlenül megütő megnyilvánulásai legyenek*. Hogy ki az értékesebb és ki a kevésbbé értékes a felvonuló vajdasági versirók között, annak eldöntését a közönségre bizzuk, a Kéve minden ismert és kevésbbé ismertnevü versirót összefog és egybetömörit. Ez a könyv, amely husvét előtt fog megjelenni, befelé és kifelé értékes dokumentuma lesz az itteni magyar nyelvü irodalomnak és ezért megérdemli, hogy a kultura minden igaz barátja támogatásában részesitse.

A könyvben a következők fognak verseikkel szerepelni: *Ambrus Balázs, Berényi János, Csuka Zoltán, Debreceni József, Fekete Lajos, Galambos Margit, P. Gergely Boriska, Haraszti Sándor, Mikes Flóris, Somogyi Pál, Szántó Róbert, Szenteleky Kornél és Tamás István.*

Mindazok, akik a Kéve részére előjegyzéseket óhajtanak gyüjteni, vagy a könyvet előjegyezni óhajtják (ára 30 dinár) cimüket haladéktalanul közöljék *Csuka Zoltánnal*, a könyv szerkesztőjével *(Noviszad, Petra Zrinjska ulica 23)*, aki mindenkinek készséggel küld előjegyzési ivet.

Könyv a reklámról

Mai gazdasági életünknek fontos, hatalmas szerve a reklám. Mindenki rászorul, mindenki érzi a hatását, mindenkinek érdeke megismerni a reklám szerkezetét, törvényeit, módszereit. Nyugaton könytárra menő irodalmuk van a reklám kérdéseinek, nálunk e tekintetben eddig nagy hézag tátongott. Annál örvendetesebb, hogy most Naményi Ernő, H. Czinner Alice, Nádai Pál és Beck Salamon tollából olyan alapos és sokoldalu, praktikus és széleslátókörü, modern és szellemes kézikönyvet kapunk, amely nemcsak megállja helyét az idevágó külföldi munkák sorában, hanem többet, ujabbat ad és érdekesebben adja, mint akármelyikük.

A gazdagon, nagy hozzáértéssel illusztrált munka három önálló részre tagolódik. Az első a *reklám gazdaságtana*, amelyet Naményi Ernő dolgozott fel és Beck Salamon egészitett ki a *reklám jogának* fontos fejezetével. A második H. Czinner Alice müve *a reklám lélektanáról*. A harmadik részben Nádai Pál ismerteti *a reklám müvészetét*.

Naményi Ernő abból a frapáns alaptételből indul ki, hogy a reklám feladata: a szükségletek fejlesztése és uj szükségletek keltése. Megmutatja a reklám keletkezésének, fejlődésének gazdaságtörténeti körülményeit és feltételeit és a gyakorlati lehetőségeket, amelyeket a hirdető üzletember megragadhat, ha ért a szükségletek irányitásához. Ismerteti a márkaáruk jelentőségét a modern tömegtermelés idején. Majd a gyáripar, a nagykereskedelem, a kisipar és a kiskereskedelem gyakorlati reklámproblémáit világitja meg.

A reklám gazdaságtanát kiegésziti a reklám jogáról szóló fejezet, amelyet a magyar jogásztársadalom egyik kiválósága, a *vajdasági származásu* dr. Beck Salamon irt nagy tudással, mindenki által érthetően.

A reklám gazdasági értéke egy főkérdés eldöntésén mulik: szabályozható és kiszámitható-e előre valamely reklámmüvelet hatása? Erre a kérdésre »A reklám lélektana« cimü kötet ad felvilágositást, amely szemügyre veszi az egyes vásárlótipusokat, a férfit és a nőt, a nagyvárosi és a vidéki embert, a használati cikkek fogyasztóját és a szakembert, különböző társadalmi osztályok és különböző nemzetek tagjait. Irányelveket szab az uccai és a villamosplakátnak, foglalkozik az ujságolvasó emberrel, a hirdetés, a napipostát elintéző emberrel a prospektusok és reklámlevelek szempontjából. »A felfogás irányitása« cimen azt a követelést tárgyalja, *hogy kép és felirás a nézőt már* első pillanatra, a hirdetett áru felé vezesse, rámutat azokra a hibákra, amiket egyrészt a semmitmondó, másrészt a félrevezetőképek és feliratok okoznak, sorraveszi az illusztráció motivumának lehetőségeit. Igen nagy jelentőséget tulajdonit a reklám érzelmi hatásának, ha az nem is jut mindig a szemlélő tudatára: »az előkelőség« benyomása a reklám atmoszférahatása itt mint fontos tényezők szerepelnek.

A vásárlás kiváltása külön fejezet tárgyát adja. Hasznos utmutatást ad az elhatározás végrehajtásának megkönnyitéséről és siettetéséről.

A reklám müvészetéről szóló részt Nádai Pál, a szellemes iparmüvészeti szaktudós irta, aki ebben a müvében két főirányban csoportositja a tudnivalókat.

A tárgy amerikaias, friss szellemének folyamánya az előadás gyors pergése is, mely hol képeket vetit az olvasó szemei elé, hol tömör és rövid jellemzéseket ad. De mindig a legszebb példák fekete vagy szines nyomatait is odateszi a szöveg mellé. Ez a három mü együttvéve adja azt az impozáns diszmüszerü könyvet, amely pompás kötésben most került a magyar közönség elé. Kereskedők, iparosok, vállalkozók, grafikusok, közintézmények, a gazdasági élet termelő és terjesztő elemei egyaránt értékes segitőtársat kapnak ebben az *uttörő és minden igényt* kielégitő munkában, amely most jelent meg a Pantheon kiadásában.

Koresmáros Nándor: A végtelen ut

Amit Jack London Ádám előtt cimü regényében megcsinált, az ősember elődjének, az állatból emberré formálódó vadnak életét regényszerüen elmondani, azzal próbálkozik Koresmáros Nándor is ebben a könyvében. Ez is őskultura históriája regényszerüen. A feladat nagy és szép s Koresmáros Nándor becsületére válik, hogy regénye soha nem unalmas. Hibái minden esetre vannak a regénynek. Ha már megirta a bevezetést, amely kissé emlékeztet az ókori tárgyu mozidarabok bevezetésére — egy társaskör szalonjában látott alakok adják meg az impulzust állatőseink regényének megirására — miért nem viszi végig a történetet, miért nem irja meg, hogy Holdarcu-nak, Rókafajzatnak, Hegyek Lányának, Tigrisvérnek ki az utóda az emberiség, vagy legalább a társaság mostani életében. Az is érthetelen, hogy Holdarcu, aki az őslények sorában a müvészi hajlandóságot képviseli s ezért csenevész is, miért lesz ép oly vad, harcias és erős, mint társai.

Karinthynak van egy »Dárda« cimü elbeszélése, ami szintén az ősember elődeiről s a gondolat megszületéséről szól, mennyi nagyság van ebben, s Koresmáros regénye mennyire nem tud idáig felérni.

A könyv kétségtelen érdekes olvasmány. Kapható a Minerva könyvosztályában.

*

Idegesség és ösztönélet

Feldmann Sándor dr. idegorvos könyve

A könyv, a nagyközönség, tehát azok számára tárgyalja az idegesség okait és jelenségeit, akiknek elegendő, ha a részletek boncolgatása nélkül tisztában vannak az idegélettel. A könyv egyes fejezeteit különösen azt amely az ideges gyermekről s az idegesség okairól szól, minden gyermekét szerető szülőnek el kellene olvasni.

Mindkét könyv megrendelhető a Minerva könyvosztálya utján.

A Temesvári Hirlap

10.000 lejes novellapályázatának eredménye

Erdély egyik legnagyobb magyar napilapja, a *Temesvári Hirlap* — mint annak idején már megirta a Bácsmegyei Napló — tizezer lejes novellapályázatot hirdetett, amelyen ugy az erdélyi, mint a többi utódállambeli magyar irók is részt vehettek. A pályázati határidő november 15-én járt le és a pályázat eredményét a karácsonyi számban közölte le a Temesvári Hirlap.

A birálóbizottság a következőkből alakult meg: *Járossy* Dezső pápai kamarás, az Arany János Irodalmi Társaság elnöke, *Endre* Károly iró és *Pogány* László, a Temesvári Hirlap felelős szerkesztője.

A pályázat meglepő érdeklődést váltott ki mindenütt, ahol csak magyarul irnak és olvasnak. A világ minden részéből érkeztek pályamüvek, ugy hogy végül 240 pályamunka futott be. A bizottság a következő jelentésben számol be a pályázatról:

— Örömmel kellett megállapitanunk, hogy az összes müvek átlagos eredménye várakozáson felüli. A használható irások a beküldött novellák tiz százalékát elérik. Habár feltételeinket világosan és gyakran meghirdettük, nagy számmal akadtak olyan pályamüvek, melyek pályázati kikötéseinket megszegték. Névközlés miatt tizenöt novellát kellett kizárnunk. A sok kezdetleges és rossz irás elolvasásáért bőven kárpótoltak bennünket azok, melyekben értéket láttunk előtünni. Elégtétellel kell megállapitanunk, hogy *a pályázatot kitüző lap olyanok becsvágyát is felébresztette, akik irásaikban teljes avatottságról tesznek tanubizonyságot*. Meglepetve tapasztaltuk, hogy valamilyen különös törvényszerüséggel, — anélkül, hogy elbirálásunkban bárminő ily irány« előszeretet befolyásolt volna bennünket, — *a nép életéből meritett munkák voltak jobbára azok, melyek erős kvalitást rejtettek magukban.*

Az első 5000 leies dij nyertese: a »Zug a vihar, jajgat a szél« jeligéjü mü irója: *Donáth* László, Harasztkerék, Marostordamegye.

A második 2500 leies dij nyertese: a »Magyar remény« cimü elbeszélés szerzője: *Váczy* József Budapest.

A harmadik 1500 leies dij nyertese: az »Alföldi puszta« jeligéjü mü szerzője: *Forgách* Julia, Budapest.

A negyedik 1000 leies dij nyertese: *Fazekas* Sándor, Keleczel, Kolozsmegye.

AKI GESSLERT KILŐTTE

Egy fiatal berlini ujságiró ebédközben meg gérte nekem, hogy egy héten belül megbuktatja a német hadügyminisztert -- és megtartotta szavát

Berlin, január hó.

Csak azok a bizonyos legöregebb emberek tudnak visszaemlékezni arra, hogy *Gessler* doktor, a demokrata párt egykori vezére, mikor lett birodalmi hadügyminiszter — olyan régen volt. Ezalatt az idő alatt sorban váltották fel egymást a kormányok, kidőlt vagy öt kancellár, elhullott legalább négy tucat miniszter, a baloldali kabinetet felcserélte egy jobboldali koalició, minden megváltozott és kicserélődött, csak Gessler ült nyugodtan és rendületlenül a bársonyszékben. Amikor pártja követelte, hogy hagyja el helyét, a hadügyminiszter ur kilépett a pártjából, amikor a baloldal támogatta, titokban pénzelte a jobboldali organizációkat s amikor nyiltan is átnyergelt a joboldalhoz, tovább paktált a köztársasági védőszövetséggel. Mindenkivel jóban tudott maradni ez a kajlabajszu, szivós ex-ügyvéd és egész Németországban talán senki sem hitte komolyan, hogy Gesslert halála előtt ki lehessen mozditani a Reichswer-minisztérium komor palotájának első emeleti sarokszobájából. És szombaton — *lemondott a hadügyminiszter.* Azzal az indokolással, hogy fáradt. *Marx* kancellár megpróbálta visszatartani: nem marad. *Hindenburg* elnök megkisérelte rábirni elhatározása megmásitására: nem lehet. Gessler menni akart, mindenáron, azonnal. Sietett. És a lapok megirták, hogy a hadügyminisztert főként azok a sulyos csapások törték össze, amelyek az utóbbi időben családi életében érték, két fia és az édesanyja halt meg egy esztendő leforgása alatt. Arról minden ujság hallgat, hogy *Gesslernek menni kellett, mert egy fiatal ujságiró igy akarta . . .*

*

Pontosan egy héttel Gessler lemondása előtt, január hatodikán együtt ebédeltem a »Sirocco« nevü olasz vendéglőben *Lorsy* Ernő hirlapiróval, a *B. Z. am Mittag* munkatársával. A pudding után odajött az asztalhoz egy alacsony, vézna, fekete fiatalember, akit Lorsy melegen üdvözölt és mindjárt bemutatott:

— Berthold *Jacob* kollégánk, *aki Secktet megbuktatta.*

A fiatalember zavartan mosolygott és gyorsan másról kezdett beszélni.

Most már tudtam, hogy kicsoda. Ez a kis ujságiró — (nem tartozik az ismert publicisták közé) — *a német militarizmus réme.* A háboruban káplár volt, meggyőződéses pacifista, akit kinoztak és gyötörtek, pofoztak és rugtak a frontokon, a kórházakban, a kaszárnyákban és *most visszaadja a pofonokat.* Amikor az összeomlás után leszerelt, az életfeladatának választotta, hogy privátszorgalomból ellenőrizni fogja a hadsereget, kontrollálni fogja a tiszteket, betartják-e a republikának tett hüségesküjüket és minden erejéből küzdeni fog a reváns-propaganda ellen. Megmagyarázhatatlan ügyességgel szerzett összeköttetéseket magának a hadügyminisztériumban, a hadseregfőparancsnokságon és az egyes csapattesteknél. Amikor az ugynevezett *Fekete Reichswehr* — az illegális katonai alakulatok központi szerve — megalakult és megkezdte a sorozatos politikai gyilkosságok elkövetését, *Jacob ált ki a szinházi lapból vezető politikai orgánummá lett »Die Weltbühne« hasábjain a Feme-gyilkosokat leleplezni.* Évekig nem tehette be a lábát a lakására, bujkált, barátainál aludt, de nem adta fel a harcot. Egy volt terrorista-tiszt informálta, aki Curt *Mertens* álnéven maga is irt később röpiratokat bajtársai rémtetteiről s emiatt külföldre kellett menekülnie. Még ma sem térhet vissza. Jacob azonban Berlinben maradt és utolsó elszántságával *elkezdte cikkeiben a Fekete Reichswehr titkos összeköttetését piszkálni a hadsereggel és a hadügyminisztériummal.* Ez már azonban tulságosan kényes téma volt, *a cikkeket abba kellett hagyni, viszont a Fekete Reichswert is leépitették és a Feme-gyilkosságok is megszüntek.*

A legszebb eredmény volt, amit ujságiró elérhet.

Berthold Jacob továbbra is figyelő állásban maradt. Csinált magának egy kis könyomatost és azon keresztül informálta az előfizetőit, a nagy napilapokat a belpolitikai intimebb természetü hireiről. A legkitünőbb »faj-katasztere« van Németország közéleti szereplőiről mindenkit ismer, nincs az a lokális jelentőségü kis politikus, akiről ne tudna mindent, családi kapcsolataitól kezdve a pénztárcája pillanatnyi tartalmáig. A könyomatost kitünően szerkesztette, minden hónapban kihozott két-három érdekes politikai hirt és a német hadsereg vezetői lassan-lassan el is feledkeztek a kis ujságiróról, aki annyi borsot tört az orruk alá.

Másfél évvel ezelőtt aztán kiadott a könyomatos egy ötsoros kis jelentést a hadgyakorlatokról, hogy azokon résztvett *von Seckt* gyalogsági tábornok a német hadsereg akkori főparancsnoka és megjelent az *egyik Hohenzollern-herceg is, akit az uralkodó-család tagjainak kijáró tisztelgéssel fogadtak.* A hirt elsőnek a »Montag Morgen« közölte hétfőn reggel. *Kedd reggel Seckt már nem volt főparancsnok.* Berthold Jacob megbuktatta. (Meg akarta buktatni Hindenburg köztársasági elnököt is, akinek — szerinte — előzetes tudomása volt a Hohenzollern-herceg szerepléséről. Ezt a hirt egy lap sem vette át a könyomatosból. A baloldal meg volt elégedve Hindenburggal, aki akkor még nem nyilvánitott jobboldali szimpátiákat.)

A Seckt-ügy óta hallgatott Jacob és gyüjtötte az adatokat Gessler ellen, aki az utóbbi időben egyre jobbra tolódott. Pár hónappal ezelőtt ismét megjelent egy rövid közlemény a könyomatosában, egy közgazdasági hir a Phoebus-filmvállalat kriziséről s ezzel kapcsolatban arról hogy a filmgyár veszteségeiben*a hadügyminiszterium is érdekelve van kétmillió márkával, mint főrészvényes.* A hir óriási ribilliót keltett. A hadügyminiszterium cáfolt. Nem részvényese a Phoebusnak, csak kölcsönöket bocsátott rendelkezésére, hogy hazafias filmeket állitsanak elő. Az egész baloldali sajtó megmozdult: a Phoebus »hazafias« filmjei *monarchista filmek voltak.* Gessler kibujt a felelősség alól. »A minisztérium tengerészeti osztálya önállóan csinálta a filmvállalkozást és az ügyet erélyes vizsgálat fogja tisztázni«. És Berthold Jacob megvárta az erélyes vizsgálat eredményét .

*

— Mi van a Phoebus-üggyel? — kérdeztem egy héttel Gessler bukása előtt Jacobtól a vendéglőben.

— A java még hátra van.

— Vannak ujabb adatai?

Mustárt kent a rostbeare.

— *Egy hét mulva nem lesz miniszter Gessler. K ifogom lőni a helyéről.*

— Cikk a Weltbühnében?

— Nem. *Megint csak egy közgazdasági hir.*

Erről nem volt hajlandó többet beszélni.

Megkérdeztem, hogy kommunista-e? Nem. Mégcsak nem is szocialista. Polgári demokrata. Annak a pártnak a tagja, amelynek Gessler volt a vezére.

— Miért is akkor a Weltbühnébe?

— Mert más lap nem meri közölni a cikkeimet.

— Mióta ujságiró?

— Aránylag nem régen. *Három évig küldözgettem be a Weltbühnének a leleplezéseimet, amig az elsőt le merték adni.* Siegfried *Jacobsohn* az életével játszott, amikor ezek a cikkek megjelentek. Ő nem bujkálhatott, mert szerkesztenie kellett a lapot.

— Mi volt, mielőtt ujságiró lett?

— *Max Harden titkára.*

Jó iskola egy leleplezőnek.

*

A beszélgetés után négy nappal megjelent a közgazdasági hir: a Phoebust megvette az Emelka-filmgyár négy és félmillió márkáért *a hadügyminisztériumtól* és igy az állam pénzéből moziválalkozásba befektetett *hatmillió márkából »csak« másfélmillió veszett oda.*

FILM

A PÁRISI MOZI

Irta Weidinger Dezső

Páris, január

A párisi filmviszonyok — különösképpen — a legutóbbi időkig rendezetlenebbek voltak mint sok kisebb európai városban. Páris még ma sem tart ott film tekintetében, ahol egy közel ötmillió városnak kellene lennie, de a helyzet a mult ősz óta lényegesen javult. A baj abban rejlett, hogy a város terjedelme és a közönség nagysága arányában nem volt megfelelő számu és befogadóképes filmszinház. Pedig a pársi nép jó és lelkes mozipublikum s Pársinak viszonylag mégis *feltünően kevés kinója van.* A francia tőke valahogy óvatosan nyult a filmhez, nem mert vállalkozni. Kisemberek félénk merészkedései voltak a párisi filmszinházak, kistőkével, minek az lett a következménye, hogy még a vezető szinházak berendezéseiből is kiri a takarékosság, az interieurökben lespórolták a diszeket, a zenekar kicsi, nivótlan, söt sokszor kétségbeejtő s a kinó-luxushoz szookott berlini, londoni és amerikai közönség legtöbbször az egyszerübb kényelmi szükségleteket is nélkülözni kénytelen.

A kevés kinó miatt a közönség kevés képet kapott. A sikeres, nagy amerikai filmekre sokszor egy-két évig is várni kellett. Mi, akik szeretünk moziba járni *sokszor irigyeltük Suboticát*, ahol pl. a *Ben Hurt*, a *Grand Parade*-ot, a *Metropolist*, a *Hotel Imperialt*, a *Varietét* és sok más jó képet hónapokkal előbb láttak, mint Párisban.

Párisnak a mult őszig nem is volt több elsőosztályu filmszinháza, mint három vagy négy s ha azokban parallel ugyanannyi nagy siker megindult, hónapokon keresztül alig lehetett a városban mást, mint selejtes képet látni. A helyzet rosszabbodott akkor, ha az ember filmbemutatókra járt. Ilyenkor egy hónap alatt megnéztünk vagy 60 filmet s utána többhavi koplalás következett.

A szinházak természetesen minden francia gyártmányu feilmet kihoznak s a francia film ma még nem állja a versenyt az amerikaival és a legjobb német terméssel. Azért kijön évente több jó francia kép is, s a francia film erősen fejlődik. De a szinházak minden honi gyártmányt hoznak s az ember nem mindenre kivánesi.

A nagy, amerikai sláger filmekkel a mellett a filmkölcsönzők legtöbbször megvárakoztatják a közönséget. Politikából. Ostoba politikából. A publikumot éheztetik, beszélnek a raktáron porosodó szenzációkról s mikor aztán kieresztik őket, sokszor tulszámitották magukat, állott holmit adnak, melyre aig kivánesi valaki. Itt ölték meg többek közt a *Mare Nostrumot*, mely Párisban két év mulva került bemutatásra. Hol vagyunk mi ma még az uj Pickford vagy Fairbanks képtől, melyeket Berlin már látott.

Az amerikai tőke már évek előtt bevonult Párisba és megszervezte Páris két fontos kinóját, a *Gaumont Palace*-t és a *Madleine*-t. Előbbi Európa egyik legnagyobb szinháza, kivül esik a centrumon, nem tulfinom vidéken. A tömeg kinój a *Gaumont Palace*, mely *Goldwyn* vállalkozás, orgonával nagy zenekarral, három órás müsorral, varieté számokkal, hetenkint változó müsorral. A *Madleine*, Páris szivében fekszik, a nagy boulevard legjobb pontján Egyike a legszebb és legszerencsésebb házaknak. Ez is a *Goldwynéké*. Ami kép itt egyszer szinre kerül, azt erőszakkal kell a müsorról levenni, sokszor sikere teljében. 1927-ben például mindössze két képet mutattak be. Az első a *Grand Parade* még 926-ból került át az uj évbe adhatták volna még hónapokig, de ki kellett dobni a rég várakozó *Ben Hur miatt.* Ez utóbbi még most is megy, mult kora tavasz óta, megállás nélkül, *immár a tizedik hónapja* s még nem is gondolnak arra, hogy kicseréljék mással Ugyanigy dolgoznak Páris többi vezető házai is s igy nem csoda, hogy a közönség kevés képet lát.

Három hónap előtt, majdnem egy időben nyilt meg Páris két legujabb kinója *a Theater des Champs Elyseées* és a *Paramonunt.* A *Champs Elysées* Európának talán legszebb modern szinháza Sok mindenen keresztül ment, mig a kinóig eljutott. Volt operaház, drámai szinház, varieté, vendégszereplésekre bérbeadott szinház stb. Rövid karrierje alatt minden müfajt kipróbáltak előkelő finom belsejében. A mult nyáron végre becsukták, felfrissitették, kissé átdekorálták és egy páratlanul előkelő közönség jelenlétében megnyitották a film számára. A *nyolcvantagu Padelouph* orchester — Páris egyik vezető philharmonikus zenekara — játszik benne azonkivül egy vonósnégyes, külön jazzband; van kitünő nagy balett-ja is. A *Királyok királya* Krisztus képpel kezdte ez több hétig müsoron is maradt, de mióta a *Paramount* megnyilt, mely szinház hetenkint változtatja müsorát, a *Champs Elysées* is programmot cserél legalább kéthetenkint.

A Paramount amerikai vállalkozás. A magyar Zukor Adolf első mestermüve az európai kontinensen. A *Paramountnak* centrális fekvése van, a nagy opera után levő sarkon áll a Grand Boulevardon. Zukor két év előtt huszmillió frankért megvette Páris egyik legismertebb szinházát, a *Vandeville Theatre*-t, lebontatta s annak a helyén épült a Paramount.

Az uj kinó valóságos látványosság. A társalgók, pihenő termek, szalónok, előcsarnok, buffet, mellékhelyiségek, az ultramodern interieur müvészet remekei. Zukorék mindennel felszerelték a pompás házat, amivel amerikai szinházakban az amerikai közönséget kényeztetik s amiről a párisi publikumnak fogalma sem volt. A nézőtér és szinpad zöld és arany tónusban tartott stilizált Empire, Finom, derült, levegös. A nagy, szinfonikus zenekaron kivül olyan orgonája van a Paramountnak, melyet egy katedrális is megirigyelne. A világitási hatásokra külön gondot forditanak. A zenekart és az orgonát sülyesztők emelik a közönség szine elé és tüntetik el láthatatlan mélységekbe, aszerint, hogy a zene filmet kisér, vagy koncert számot ad elő. A *Paramount* révén a párisi közönség megismerte a mozi amerikai népszerüségének titkait és eszközeit. A Paramount amellet bemutatja a legjobb amerikai filmeket, tökéletesen fegyelmezett elegáns liberiába bujtatott nagy személyzetet tart, melynek nem szabad borravalót elfogadnia Ez utóbbi egészen szokatlan Párisban — amit egyébként a Champs Elysées és a Madleine is meghonositott. — Párisban ugyanis mindenütt, még a nagy operában is, jár a jegyszedő számára borravaló.

Páris két uj szinháza együttvéve ötezer fönyi közönség számára tart előadásokat és ez évente száz bemutatott filmet jelent, ami ha sokat javit is a helyzeten, de nem oldja meg a problémát. A nagy boulevard kibirna még kétbárom olyan nagyszabásu szinházat mint a Paramount és Theater des Champs Elysées.

A Vajdaságban ugyis több a kinó mint kellene. Egy-két vállalkozók számára itt az ut: nem Sztapáron kell mozit csinálni, hanem Párisban.

Moravetz Album 1928.

43 szenzációs zenemüvet tartalmaz. Az év legszebb kottagyüjeménye. Nem hiányozhat egyetlen zongoráról sem! 65 dinárért mindenütt kapható

11640

A hét rádiómüsora

Vasárnap, január 22.

WIEN (517.2): 10.30: Szimfónikus koncert. 12.30: Schubert, ünnepi koncert. 16: C. Millöcker, Suppe, Bela Ujj müveiből koncert. 18.45: Kamarazene. 20: Mass für Mass (vigjáték, Shakespeare).

ZAGREB (310). 17: Tánczene. 20.30: Kamarazene (Streich-kvartett).

MILANO (315.8, 549): 10.30: Koncert. 16: Koncert (Mozart, Verdi, Wagner, Liszt stb.) 21: Nyugat lánya (opera: Puccini).

BRESSLAU, GLEIWITZ (322.6, 250): 12: Koncert. 16: Koncert (Mozart, Schubert, Chopin, Schumann, Sauer). 20: Schubert-est. 21.10: Népszerü hangverseny.

KÖNIGSBERG, DANZIG (329.7, 272.7): 11.15: Koncert. 15.30: Zongora-hegedü koncert (Schumann, Brahms). 20: Robert Koppel koncert.

NÁPOLY (333.30): 20.50. Koncert (opera részletek).

PRÁGA (348.9): 11: Matiné. 19.15: Koncert. 20: Koncert (Dvorak, Smetana, Foerster, Novák).

LEIPZIG, DREZDEN (365.8, 275.2): 12: Koncert. 17: Rienzi (opera: Wagner). 20.15: Kabaré. 22.30: Tánczene.

STUTTGART, FREIBURG (379.7, 577): 13.15: Gramofon. 16: Koncert (sváb dalok és darabok). 19.30: Citera koncert. 20.30. Előadás (Ludwig Hardt). 21.30: Koncert.

HAMBURG (394.7): 14.15: Koncert. 16.30: Előadás. 18: Koncert. 20: Paganini (operett: Lehár.)

KATTOVITZ: 12.10: Filharmónikus koncert (Varsó). 20: Koncert.

FRANKFURT a/M, CASSEL (428.6, 272.7): 11.30: Koncert. 16.30: Koncert. 20.30: Ludwig Hardt (fölolvasás). 21.30: Operarészletek.

BRÜNN (441.2): 11. Matiné. 16.30: Koncert. 20: Prágai közvetités. 22.20: Koncert.

ROMA (450.): 10.15: Koncert. 21: Színház.

LANGENBERG, MÜNSTER, ACHEN, KÖLN (468, 241.9, 400, 283): 12: Orgona koncert. 13: Koncert. 15.30: Beethoven zongora koncert. 16.30: Koncert. 20.10: Vig özvegy (operett: Lehár).

BERLIN (483.9): 9: Harangjáték. 11.30. Matiné. 14.30, 15, 16, 18.40, 20: Fölolvasás. 16.30: Koncert. 20.30: Katonazene. 22.30: Tánczene (Marek Weber).

DAVENTRY (491.8): 16.30: Szimfónikus koncert. 21.45: Tarka est. 22: Katonazene.

MÜNCHEN (535.7): 11: Harangjáték. 12.30: Énekkar. 17: Koncert. 18.25: Felolvasás. 20: Koncert (Maria Kiefl, Sandro Witoschky, Wilhelm Bauer). 22.15: Tánczene.

BUDAPEST (557.4: 10. Református Istentisztelet. 11.30: Kamarazene. 15.30: Előadás. 16: Mesék. 17: Könnyü zene. 19.45: Koncert. 22: Cigányzene.

Hétfő, január 23.

WIEN (517.2): 11: Koncert. 16: Koncert. 19.30: Koncert *(Willy Burmester.)*

ZAGREB (310): 17: Tea koncert. 19.30: Előadás. 20. Opera előadás.

MILANO (549): 17.05: Jazzband. 21: Koncert.

BRESSLAU, GLEIWITZ (322.6, 250): (16.30: Koncert. 18, 18.30: Fölolvasás. 20.10: Matiné-koncert.

KÖNIGSBERG, DANZIG (329.7, 272.7): 11.30: Koncert. 16: Zongora, klarinétkoncert. 16.30: Koncert. 21: Beethoven-est.

NÁPOLY (333.30): 17: Koncert. 20.50: Koncert (Beethoven, Bellini, Gounod, Wagner, Meyerbeer):

PRÁGA (348.9). 11: Koncert. 12.05: Koncert. 16.30: Koncert. 17.50: Német előadás. 19.15: Katonazene. 20: Kabaré.

LEIPZIG, DREZDA (365.8, 275.2): 12: Szimfónikus koncert. 16.30: Könnyü zene. 18, 18.30, 19.15, 19.45: Fölolvasás. 20.15: Szinielőadás.

STUTTGART, FREIBURG (379.7, 577): 16.15: Koncert. 18.15, 18.45, 19.15: Fölolvasás. 20.45: Timon von Athen (W. Shakespeare).

HAMBURG (394.7): 12.30: Koncert. 16.15. Koncert (dalok). 20: Koncert (Bach, Haydn, Dittersdorf.

KATTOVITZ (422): 18.15: Tánczene. 20.30: Szimfónikus koncert.

FRANKFURT a/M., CASSEL (428.6, 272.7): 12.30: Koncert. 16.30: Koncert. 15.30, 17.45, 18.30, 19: Fölolvasás. 19.45: Angol nyelvlecke. 20.15: Timon von Athen (W. Shakespeare).

BRÜNN (441.20): 12.15: Koncert. 14.30, 18.10. 18.25, 19: Fölolvasás. 19.40: Angol nyelvkurzus. 20: Koncert (flota, zongora). 21: Tánczene.

ROMA (450). 20.45: Koncert.

LANGENBERG, MÜNSTER, KÖLN (468.8, 241.9, 283): 13.05: Koncert. 18: Koncert. 14.30, 16.15, 16.45, 19.45: Fölolvasás. 20.15: Beethoven-est (Koncert).

BERLIN (483.6): 15.30, 16, 16.30: 19, 19.30: Fölolvasás. 17: Koncert (zongora, hegedü). 21.15: Kamarazene (trio, Mozart, Beethoven). 22.30: Szórakoztató zene.

DAVENTRY (491.8): 16: Tánczene. 22.15: Operaest. 23.15: Tánczene.

MÜNCHEN (535.7): 12.35: Koncert. 16: Könnyü zene. 20: Bajor népdalest.

BUDAPEST (557.4): 9.30, 12, 15: Előadás. 16: Szederkényi Anna fölolvasása. 17.30: Cigányzene. 19.40: Filharmónikus koncert, vezényel Dohnányi (Székelyhidy, Sztojanovics-tercet, Palestrina-Chor). *Hubay:* Dante szimfónia.

Kedd, január 24.

WIEN (517.20) 11, 16.15: Koncert, 17.20, 17.45, 18.20, 18.50: Fölolvasás, 19: Francia nyelvkurzus. 19.30: Angol nyelvkurzus. 21.05: Koncert. (Verdi, Gounod, Paganini, Kreisler, J. Strausz.)

ZAGREB (310) 13.15: Gramofon. 17: Koncert. 19: Dr. R. Hrvat fölolvasása.

MILANO (549, 315.8) 17.05, 20.50: Koncert. 23: Jazz band.

BRESLAU—GLEIWITZ (322.6, 250) 16.30: Koncert. 20.20: Fölolvasás. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG—DANZIG (329.7, 272.7) 16.30: Koncert. 19: Cselló-szóló (koncert.) 20.05: Előadó-koncert.

PRÁGA (348.9) 11, 12: Koncert. 11.30: 13.05, 16.10, 17.40, 18.05: Fölolvasás. 16.30, 19.15, 21.30: Koncert. 22.20: Tánczene.

STUTTGART—FREIBURG (379.7, 577) 16.15: Koncert. 20.15: Der Obersteiger (operett: K. Zeller).

HAMBURG (394.7) 13.30, 14.05, 16.15: Koncert. 10.25, 17, 19: Fölolvasás. 20: Alpenkönig und Menschenfeind, zenés dráma. 22.30: Tánczene.

KATTOVITZ (422) 17.45: Koncert. 19.30: Opera. (Varsó.)

FRANKFURT a/M—CASSEL (428.6, 272.7) 12.30: Koncert. 16.30: Tánczene. 17.45, 18.30: Fölolvasás. 20.15: Stuttgarti átvitel: »Der Obersteiger« (operett). Utána: Hegedü-koncert.

BRÜNN (441.20) 12.15, 19, 20: Koncert. 15, 18, 18.40: Fölolvasás.

ROMA (450) 17.30, 20.45: Koncert.

LANGENBERG — MÜNSTER — KÖLN (468.8, 241.9, 283) 13.05, 18: Koncert. 20.15: Tarka est (kabaré).

MÜNCHEN—NÜRNBERG (535.7, 303) 11.15: Gramofon. 14.15, 17.45: Fölolvasás. 16: Koncert. 19: Carmen (opera, G. Bizet).

BUDAPEST (557.4) 9.30, 12, 15: Előadás. 11: Gramofon. 17: Kamarazene. 19.50: Német nyelvlecke. 20.30: Koncert. 22.30: Cigányzene.

Szerda, január 25.

WIEN (517.2) 11, 16.15: Koncert. 17.20, 18: Fölolvasás. 19: Olasz nyelvkurzus. 20.5: Angol nyelvóra, 20.30: Kamarazene (Weissgärber—Mayr-kvartett).

ZAGREB (310) 13.15: Gramofon. 17.30: Tánczene. 20.15: Francia nyelvóra. 20.35: Zongorahangverseny.

MILANO (315.8, 549) 21: Operaelőadás.

BRESLAU—GLEIWITZ (322.6, 250) 16.15: Magyar délután. 20.15: Szimfónikus koncert (Debussy, Csajkovszky).

KÖNIGSBERG—DANZIG (329.7, 272.7) 11.30, 16.30, 17.30: Koncert. 16, 18.30, 19: Fölolvasás. 20.10: »Die Tanzgräfin« (operett. R. Stolz).

NÁPOLY (333.3) 17, 20.50: Koncert.

PRÁGA (348.9) 11: Grampfon. 11.30, 13.20, 16.10, 17.30, 18.25: Fölolvasás. 12.05, 16.30, 19.15, 22.20: Koncert. 20.10: Kabaré.

LEIPZIG—DRESDEN (365.8, 275.2) 17, 20.15, 22.15: Koncert. 16.30, 18, 19, 19.30: Fölolvasás.

STUTTGART — FREIBURG (379.7, 577) 16.15: Koncert. 20.15: Von Tieren (koncert: Haydn, Goethe, Csajkovszky).

HAMBURG (394.7) 14.05, 16.15: (I. Straus) Koncert. 21.30: Humoros előadások. 22.30: Tánczene.

KATTOWITZ (242) 18.15: Koncert. 20.30: Szimfónikus koncert.

FRANKFURT a/M—CASSEI (428.6, 272.7) 16.30: Koncert. 15.30, 18.30, 19: Fölolvasás. 20.15: Stuttgartból közvetités: Allerhand Tiere.

BRÜNN (441.2) 12.15: Koncert. 19: Tamburicazene. 20: Hegedü-koncert. 21: Koncert (Offenbach, L. Fall, Csajkovszky stb).

ROMA (450) 17.30, 20.45: Koncert.

LANGENBERG (468.8) 13.05, 18: Koncert. 20.15: Könnyü zene. Koncert (Weingartner, Meyerbeer, Nicode, Ziehrer, Stolz).

BERLIN (483.9) 17: Koncert. 20.10: »Die Tanzgräfin« (operett, R. Stolz). 22.30: Tánczene.

DAVENTRY (498.80) 16, 19.45, 22: Koncert. 17, 23.15, 24: Tánczene.

MÜNCHEN—NÜRNBERG (535.7, 303) 12.35, 16: Koncert. 19: Kamarazene. 20: Robert Koppel-est. 22.30: Tánczene.

BUDAPEST (557.4) 9.30, 12, 15: Hirek, előadás. 13, 16.45: Pontos idő. 17.30: Szimfónikus koncert. 17: Operaelőadás. 22.30: Jazz band.

Csütörtök, január 26.

WIEN (517.2) 11, 16.15: Koncert. 17.45, 18, 18.30: Fölolvasás. 19: Francia nyelvkurzus. 19.30: Angol nyelvkurzus. 20.05: »Cavalleria Rusticana« (opera, Mascagni). »Djamileh« (opera, G. Bizet).

ZAGREB (310) 12, Koncert. 13.15: Gramofon. 17: Koncert. 19: Fölolvasás. 9.30: Prágai közvetités.

MILANO (315.8, 549) 17.05: Koncert. 20.50: »A nyugat lánya« (opera, Puccini).

BRESLAU—GLEIWITZ (322.6, 250) 16.30: Koncert. 18, 19, 19.30: Fölolvasás. 20: Átvitel Münchenből. 22.30: Berlini átvitel. (Koncert: Jack Hilton szimfónikus jazz band zenekara.)

KÖNIGSBERG—DANZIG (329.7, 272.7) 11.30, 16: Koncert. 17.25: Orgonahangverseny. 20.05: Melodrámák Goethe korából.

Radiowelt

a legelterjedtebb magyarnyelvü illusztrált betilap. Az összes európai leadóállomások programján kivül, a legkiválóbb szakemberek tollából hoz müszaki ismertetéseket. Egyes szám ára 6 dinár. — Előfizetési ára egy évre 250 dinár.

WIENER RADIOVERLAG Ges.m.b.H.

Wien I. Pestalozzigasse 6/9 szám

5 4

NÁPOLY (333.3) 17: Koncert. 21.30: Operettelőadás.

PRÁGA (348.9) 11: Gramofon. 12.05, 16.30: Koncert. 13.35, 17.30, 17.50, 18.25: Fölolvasás. 18.35: Francia nyelvkurzus. 19.30: Szimfónikus hangverseny.

LEIPZIG—DRESDEN (365.8, 275.2) 12, 16.30, 21.15: Koncert. 18.05, 19, 19.30, 20.15: Fölolvasás.

STUTTGART — FREIBURG (379.7, 577) 16.15: Koncert. 18.15, 18.45, 19.15: Fölolvasás. 20: Cselló-koncert. 21.15: Frankfurt a/M-i átvitel: Josef Plaut-est.

HAMBURG (294.7) 12.20, 14.05, 16.15, 17: Koncert. 19, 19.25: Fölolvasás 20: Énekkari hangverseny. (Da Jesus auf Erden ging). 23.30: Tánczene.

KATTOVIC (422) 17.45, 20.30: Koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M., CASSEL (428.6. 272.7) 16.30: Koncert. 20.15: »Das Narrengericht«. Énekes komedia: Paul Graener. 21.15: Josef Plaut-est. — Tánczene.

BRÜNN (441.20) 12.15: Koncert. 15, 18, 18.40, 19: Fölolvasás. 19.30: Prágai Közvetités.

ROMA (450) 17.50: Koncert. 20.40: Operett-est.

LANGENBERG, MÜNSTER, KÖLN (468.8, 241.9, 283) 13.15: Koncert. 18: Zongorahangverseny. 20.15: »Afrika« — Die Sonne. (Dalok, operarészletek, fölolvasás.)

BERLIN (483.9) 17: Robert Schumann-koncert. 16.30, 18.30, 19.30: Fölolvasás. 21: Népszerü zene (Weber, Liszt, Tschajkowszky. 22.30: Tánc.

DAVENTRY (491.8) 16: Koncert.

MÜNCHEN, NÜRNBERG (535.7, 303) 12.35: Gramofon. 17.15: Koncert. 20: »Almenrausch und Edelweis« népszinmü.

BUDAPEST (557.4) 9.30, 12, 15, 18.15: Fölolvasás, hirek. 13, 16.45: Pontos idő. 11: Gramofon. 19: Magyar Radio Ujság. 20: Kerpely cello-koncert. 22.15: Cigányzene.

Péntek, jannár 27.

WIEN (5172): 11: 16.10: Koncert. 17.20: Zenés mesedélután. 18: 18.30: fölolvasás, 19: Olasz nyelvkurzus, 20.30: »Das Puppenspiel vom Doktor Faust«.

ZAGREB (310): 13.15: Gramofon. 17: Koncert, 20.35: Shakespeare est. koncert. 16.30, 18.30, 19.30: Fölolvasás.

MILANO (315.8, 549): 20.50: Koncert, 23: Jazz Band.

BRESSLAU—GLEIWITZ (322.6, 250): 16: Mozart koncert, 20.10: Emlékünnep Adalbert Stifter halálának évfordulója alkalmából. 21.10: Quartett koncert.

KÖNIGSBERG, DANZIG (329.7, 272.7): 11.30: 16.30: Koncert. 16: 18.30: 19: Előadás. 20: Carmen (opera: G. Bizet.)

PRÁGA (348.9): 11: Gramofon, 12.05, 16.30, 19.15. Koncert, 13.05, 13.35, 16.10, 17.30, 18.25: Előadás. 20.10: Tarka est. 21.10: Zenekari hangverseny.

LEIPZIG, DREZDEN (365.8, 275.2): 12, 16.30: Koncert. 17, 18: Streichquartett koncert (Beethoven, Mozart, Schubert) 20.15: Mozart est. 22.30: Jack Hilton jazz szimfonikus koncert.

STUTTGART, FREIBURG (379.7, 577): 16.15, 20: Koncert. 16, 18.15, 18.45: Előadás, 22.30: Jack Hilton, Jazz szimfónikus koncert Berlinből.

HAMBURG (394.7): 14.05: Koncert, 20: »Bangbüx« (Komedia. O. F. Grund) 22.30. Tánczene.

KATTOVIC (422): 17.45: Koncert, 19.35: Szimfónikus koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M, CASSEL (428.6, 272.7): 13: Gramofon. 15.30, 16.30, 17.45, 19.30, 19.50: Előadás, 20: Szimfónikus koncert. (Brahms Sibelius, Sekles, Soló hegedü: *Vécsey Ferenc).* 22.30: Berlini átvitel.

BRÜNN (441.2) 12.15: koncert. 18.10: 18.40: fölolvasás. 19: Balalajka koncert. 20: »Palackystrasse Nr. 27.« (Vigjáték: F. Samberk) 22: Prágai átvitel.

LANGENBERG, MÜNSTER, KÖLN, (468.8, 241.9, 283.) 13.05, 18: Koncert, 15.45, 16.15, 19.10: Előadás, 20: »Elga« (Gerhardt Hauptmann, zenéje: L. Mendelssohn.

BERLIN (483.9): 17: Koncert, 15.30: 16.15, 18.45, 19.15: Előadás. 20: »Tosca« (opera: G. Puccini) 22.30 Jack Hilton Jazz szimfonikus koncert.

DAVENTRY (491.8): 17: Tánczene.

MÜNCHEN, NÜRNBERG (535.7, 303): 12.25: Harmonium koncert, 16: Koncert, 20.05: Szimfonikus koncert. 21.35: Hermann Laisen koncert.

BUDAPEST (557.4) 9.30, 12, 15: Hirek, közlemények. 13, 16.45: Pontos idő. 17: Cigányzene, 18.15: Orvosi előadás. 19: Opera előadás. 22.30: Patheponkoncert.

Szombat, jannár 28.

WIEN (517.2) 11: Koncert. 15: Ifjusági előadás: II. Fülöp. 17.30: Koncert, 20.15: Hires operett részletek. (J. Strauss, K. Milöcker, J. Offenbach) 22: Jazz Band.

ZAGREB (310) 13.15: Gramofon. 17.30: Koncert. 19: Egészségügyi előadás, 19.30. Opera átvitel Ljubljanából.

MILANO (315.8, 549): 17.05, 20.50: Koncert.

BRESSLAU, GLEIWITZ (322.6, 250): 16.30: Koncert, 15.45, 18: Fölolvasás. 19: Angol nyelvkurzus. 19.30· Jazz koncert (Berlinből, Marek Weber). 20.45: Tarka est. 22.30: Tánc.

KÖNIGSBERG, DANZIG (329.7, 272.7) 11.30, 16.30: Koncert. 20.45: Modern operett részletek. 22: Tánc.

PRÁGA (348.9): 11, 12.05: Koncert, 13.05, 13.20, 16, 17.50, 18.25: Előadás. 19: »Das Geheimnis« (opera: Smetana) 22.20: Tánczene.

LEIPZIG, DREZDEN (365.8, 275.2): 16.30: Koncert. 18, 18.45, 19: Fölolvasás. 20.15: Wiener Laune (Heiberger, Millöcker, Friedmann, Suppe, Lehár stb. müveiből).

STUTTGART, FREIBURG (379.7, 577): 15: Koncert, 18.15, 19.15: Előadás. 20: Baseli átvitel. 22.30: Berlini átvitel, tánczene.

HAMBURG (394.7): 13.20, 17: Koncert. 18.55: »Lohengrin« (Opera: R. Wagner) 22.30: Tánczene.

KATOVITZ (422) 17.45, 20.30. Koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M., KASSEL (428.6, 272.50): 16.30: Koncert. 17.45, 18.30: Előadás. 20.15: Tarka est. 22.30: Berlini átvitel.

BRÜNN (441.2): 12.15: Koncert. 18.40: Előadás. 19: Átvitel Prágából (Das Geheimniss).

ROMA (450): 17.30: Koncert. 20.45: Opera előadás.

LENGENBERG, MÜNSTERN, KÖLN (468.8, 241.9, 283): 13.05, 18: Koncert, 17, 19.45: Előadás 20.15: Kabaréest.

BERLIN (483.9): 16.30: Koncert. 12.30: 16, 18.30: 19.30: Felolvasás: 20.30: Tarka est. 22.30: Tánc.

MÜNCHEN, NÜRNBERG (535.50, 303) 14.30: Gramofon. 16: Koncert. 19.45: Tarka est. 22.30: Tánczene.

BUDAPEST (557.4): 9.30, 12.15: Hirek, közlemények. 13, 16.45: Pontos idő. 11: Gramafon. 19: Előadás a studióból (Zergetollas ur Szomaházi. Kék és vörös Herceg Ferenc) 20.15. Könnyü zene 22.30: Jazz-band.

tak olyanok is, akik azt is irták, hogy akár örökre is náluk maradhat, ha kedve tartja.

Pali nagyon megörült a feléje áramló szeretetnek, azonban egyetlen meghivást se vett igénybe, mert haza akart sietni. Szive erősen huzta vissza szülővárosa felé.

Igen megörült tehát, mikor hallotta, hogy egyik barátjának apja New-Yorkba utazik. Tudta, hogy New-York Amerika keleti partján fekszik és hogy neki ott kell hajóra szállni, ha Európába akar utazni. Elutazott tehát Saint-Louisból és napokig ült vasuton, amig New-Yorkba ért. Utközben barátjának édesanyja elmagyarázta neki a sok szép vidéket és rengeteg várost, mely mellett a vonat elrobogott.

New-Yorkba érve az amerikai magyar ur szerzett Palinak lakást és megmutatta neki a kikötőt, ahol hajóra kell majd szállnia. A hajó azonban csak egy hét mulva volt indulóban és Palinak, akitől barátjának apja hamarosan elvált elég ideje volt körülnézni.

Életében már látott elég emeltes házat, de olyan magasat, mint New-Yorkban, még sohasem. Voltak ott harminc emeltes házak is és a nyaka majdnem kibicsaklott, mikor fölfelé ágaskodott, hogy megszámlálja a magas házak ablaksorait. Azt hallotta, hogy ezeket a roppant magas házakat felhőkarcolóknak hivják. Hát ugy találta, hogy ez az elnevezés valóban illik is rájuk, mert a tetejük szinte karcolja a felhők alját.

Egyik nap megállott az uccai cipőpucolók sorfala előtt. Sokan ültek egymás mellett alacsony zsámolyokon és mindegyik előtt tizféle tégely is volt különböző cipőkrémekkel. Az emberek odatartották a lábukat és a fürge cipőpucolók egy-kettőre megtisztitották a cipőjüket.

Három kivánság

Őszre járt az idő, aranysárga meg rubinpiros ruhába öltözködtek a fák, amikor történetünk hőse, Gyuri, az erdő felé igyekezett, hogy fát vágjon ott a földesuraság számára. Nem volt már surbankó legény, de még embernyi ember sem a Gyuri, aki a kicsi faluban lakott, alacsony házikóban, özvegy édesanyjával. Mi tagadás, nem volt biz ő megelégedve a sorsával, nem igen telt öröme a szorgalmas, derekas munkában, amivel magának meg botra görnyedő édesanyjának kereste a kenyeret. Nehéznek találta a favágó fejszét, haragudott a fürészre, mért kell huzni, taszitani, mért nem mozog az magától?

Immel-ámmal fogott hát most is a dologhoz s éppen amikor belevágta a fejszéjét a hatalmas tölgyfába, amelyet ki kell vágnia a bokorból furcsa nyöszörgés, nyivákolás ütötte meg a fülét.

Odament.

Hát egy bozontos farku róka-bóka vergődött ott, elkapta az egyik első lábát a csapda.

— No, te megjártad, adta huncut tyuktolvaja, — mondta Gyuri, — elért a sok gonoszságodért a büntetés.

De mekkorát bámult akkor, amikor a róka-bóka emberi nyelven szólt hozzá:

— Szabadits ki a veszedelemből édes fiam.

— Van eszembe! Kártevő fajzat vagy, megérdemled, hogy elpusztulj!

— De én nem vagyok ám róka Gyuri fiam.

Gyuri még jobban elmult, hogy még a nevét is tudja.

— Hát mi vagy, ha nem vagy róka?

— Én bizony magam vagyok az erdei manók királya, aki csak tréfából vettem föl ezt a szőrös maskarát s aztán véletlenül beleszorultam ebbe az átkozott vasba.

Gyuri elgondolkozott, azután azt kérdezte:

— Hát ha az erdei manók királya vagy, van-e valami csodatevő hatalmad?

— Van bizony, akár csak a valóságos tündérkirálynak.

— Na jól van, — bólintott Gyurka. — Akkor kiszabaditlak, de csak egy föltétel alatt.

És mi az a föltétel?

— Ha három kivánságomat teljesited.

A BACSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen melléklete
Subot-ca, 1928. január 22. 4

LABOSTORTA

A JÓ GYERMEKEKNEK

Gyula vitéz

Ti ez a kapitány,
Fitéjavessző paripán?
Kabastoll ring suvegén...
Gyula vitéz e legény!

Kis halom, nagy halom...
Nincsen messzi Szeghalom.
Igyet gondol, ott terem,
Mint a szélvész, hirtelen.

Arbon át, boltron át,
Sarkantyuzza jó lovát.
Büszkén tekint szertefszét
Földhöz csapja suvegét.

Csak tovább, csak tovább...
Biztatgatja pejlovát.
S izzad a hős kapitány,
Fitéjavessző paripán.

Fel is ut, le is ut...
Istere csak hazajut.
S erdőn, mezőn vidám!
Almában is lovagol.

VERS REJTVÉNY:

Vadon a hazája, *Lombban jár-kel, horog,*
Van derék buddája; *Ha szól: mindig morog,*
Sokszor, midőn táncos, *Soha sincs jó kedve...*
Olyan furcsa táncos! *Nehéz talány, nem de.*

Beküldte: *Kenderessy Gizella.*

LET LET LET LET LET

Beküldte: *Megyeri Ferenc.*

Ki tud ehez a képhez itz soros versel irni? A jó verseket leközöljük a Hapostortában.

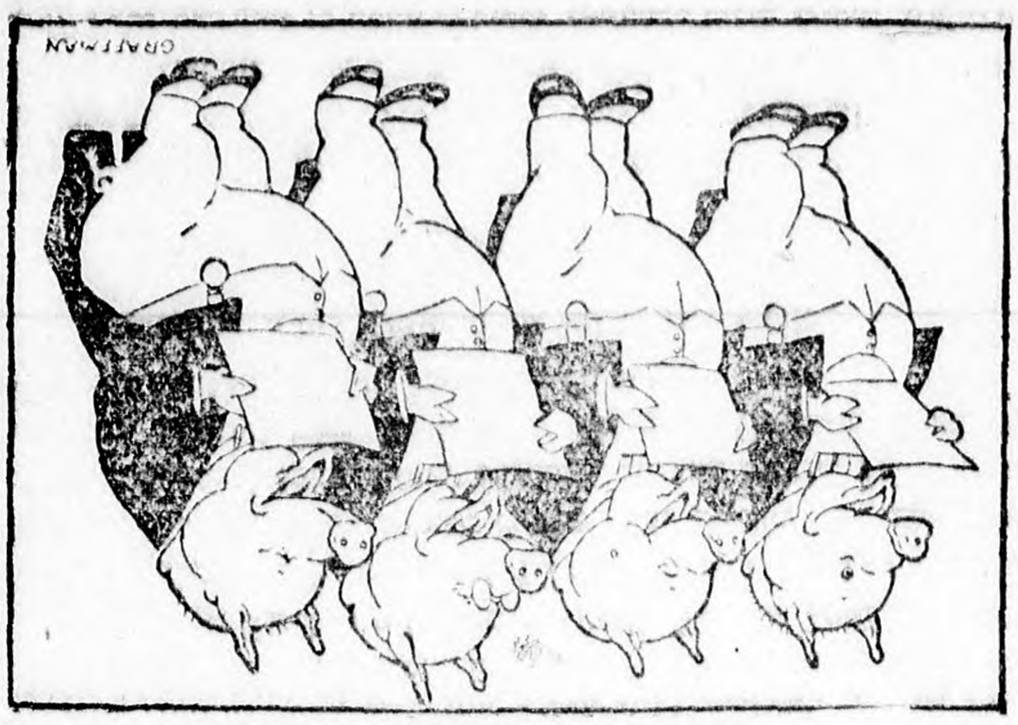

— Teljesitem hát, csak kivehessem a praclimat ebből a csiptetőből!

Gyurka erre nekifogott, megfeszitette az erejét és sikerült is neki kiszabaditani róka-koma lábát a kutya, azaz rókaszoritóból. S nyomban látszott, hogy igazat mondott, mert amint kiszabadulva megrázkódott, egyszeribe ezüstszakállu aranykoronás erdei manó lett belőle.

Köszönöm a szivességedet, fiam! Mármost csak gondold meg jól, hogy mit kivánj, hogy boldog légy holtod napjáig. Holnapután itt találkozunk s megmondod nekem a három kivánságodat.

Azzal, huss, már ott se volt; csak a hosszu, libegő palástja szélét látta még Gyurka eltünőben a sürü bokrok között.

Hej, nagy szöget ütött a mi Gyurka barátunk fejébe a Manó királynak ez a figyelmeztetése. Hogy hebe-hurgyán olyant ne kivánjon, amivel nem sokra megy; hanem olyant, amit ha a bübájos hatalmu öreg teljesit, hát késő vénségéig elvesse az élet minden gondját.

Hát, amint estefelé, ezen töprenkedve, ballag hazafelé, utközben találkozik szomszédjával:

— Jó napot adjon Isten, Mihály bácsi — köszönt neki illedelmesen.

Fogadj Isten, kedves öcsém, adta vissza a köszöntést a gazduram.

Tovább megy Gyurka, amikor az ucca sarkán meglátja a másik szomszédjukat, az öreg Ambrus bácsit. Éppen a nagy piros zsebkendőjét bontogatta az öreg, neki készült a trüszkölésnek, ami ugy szakadt ki belőle, mint a förgeteg.

— Ha-a-a-ap-ci!

— Kedves egészségére kivánom Ambrus bátyám, — kiáltott föl Gyurka.

Az öreg megköszönte szépen, Gyurka pedig már a kiskapu kilincsére tette a kezét, amikor kifordult onnan Örzse néni.

Mi járatba van nálunk, kedves néném asszony? — kérdezte tőle Gyuri.

— Nagy ujságot hoztam az édesanyádnak, — nevetett a jó asszony boldogan. — A Panni lányomat elveszi a Gyurgyalag Feri, ma volt a kézfogó.

— Igazán? Na hát sok szerencsét kivánok hozzá!

— Hálát adunk neked, pajtás, hogy a földhöz csaptad ezt a hencegő semmiházit. Az itteni magyar fiuknak — és vagyunk itt sokan, akiknek a szülői ide kivándoroltak — valóságos hóhérja volt ez a spanyol fiu eddig. Előszeretettel bántalmazta a magyar fiukat és sajnos, köztünk egy se volt olyan erős, hogy el tudott volna bánni vele. Most aztán benned emberedre akadt és örvendünk, hogy az itteni magyar fiuk bántalmazóját éppen magyar fiu tanitotta móresre.

Kilics Pali még egy darabig elbeszélgetett a fiukkal, akik felirták neki cimeiket és kérték, hogy látogassa meg őket, amit Pali meg is igért.

Szam Havkensz, aki Sain-Louisban való megérkezése után levelet irt Chikágóba, — ahová mint tudjuk, Palival együtt akart utazni, — váratlanul sürgönyt kapot.

— Megváltozik a program, ha nem tévedek, — mondta, — egy csomó farmot kell előbb beutaznom és csak azután mehetek Chikágóba. Kedves Pali, a sors most elválaszt minket egymástól, ha nem tévedek. Ne sajnáljad azonban, hogy nem megyünk Chikágóba. Saint-Louis és Chikágó között csak az a különbség, hogy az elsőben nevelt disznókból a másodikban csinálunk kolbászt, sonkát, huskonzervet. Chikágóban van Amerikában a legtöbb husfeldolgozógyár, ha nem tévedek.

Szam Havkensz összecsomagolta holmiját és indulásra készült. Pali szinte sirt, mikor a bucsuzásnál Szam Havkensz megölelte és azt kivánta neki, hogy szerencsésen érjen majd haza édesanyjához.

— Derék fiu vagy, ha nem tévedek, — mondta az öreg vadász, — még lesz belőled valami, ha nem tévedek.

Kilics Pali Szam Havkensz távozása után nagyon egyedülállónak és elhagyatottnak érezte magát és azért elhatározta, hogy felkeresi a Saint-Luisban lakó magyar fiukat, akik olyan szivesen meghivták magukhoz. Mindenütt nagyon szivesen fogadták és összebarátkoztak vele. Az egyik amerikás magyar fiu édesapja ujságszerkesztő volt és betette Kilics Pali viselt dolgait az ujságba. Erre egész Amerika magyarjai érdeklődni kezdtek a világjáró szuboticai magyar fiu iránt és Pali sok száz levelet kapott, melyekben hivták, hogy ide is, oda is, különböző városokba, ahol magyarok laknak, látogasson el. Szeretettel hivták sokan, hogy legyen a vendégük és vol-

Muncurkó diákévei

Egy medveboocs napiója **Irta Kóró Pál**

Erre én magasra tartottam a kezemet és az ujjaimmal a levegőben kalimpáltam. A tanitó ur észrevette és igy szólt hozzám:

— Mit akarsz, Muncurkó.

— Tanitó ur, kérem szépen, válaszoltam én, — én is tudom azt a mesét, mikor még kisebb voltam, a Hümmöge Zsuzsánna néne, a mi szakácsnénk, mesélte el nekem.

— Hát ha tudod, meséljed el a bocsoknak. Hadd látom, hogy jól jegyezted-e meg magadnak.

Én erre lemondtam a következő mesét:

Volt egyszer egy nagy erdő és abban a nagy erdőber volt egy fiatal medve. Ez a fiatal medve még nem volt kiné sohasem az erdőből és ember se látott még. Csak az öreg medvék elbeszéléseiből hallott az emberről és azért nagyon kiváncsi volt rá. Az apjának többször mondta, hogy szerette embert látni és kérte, hogy mutasson neki embert. Azonban

az öreg medve igy válaszolt:

— Örvendj fiam, hogy még nem látta embert, mert a vele való találkozás legtöbbnyire veszedelemmel jár. Én biztonyan nem mutatok neked embert, mert valahányszor találkoztam vele, nekem mindig kellemetlenségem volt tőle.

A fiatal medve azonban nem mondott le arról, hogy embert lásson és kiballagott az erdőre, ahol minden állatot megkérdezett, hogy hol lehetne embert látni, de ezek nem adták meg neki a kért felvilágositást, mert magukk sem látták még embert. Kérdezősködésében eljutott végre Furfangi Füllop róka házáig. Ezt is megkérte, hogy mutasson neki embert. A furfangos róka, aki szeret más erdei lakosokat becsapni, itt is nagy hecceet engedett meg magának.

— Szivesen mutatom meg neked az embert, — mondotta, — csak gyere velem az erdőbe.

Mentek, mendegéltek és egyszerre csak olyan utra mentek, amelyen keresztül az erdőben dolgozó favágók gyermekei szoktak az iskolába járni a szomszéd faluba. Éppen jött is egy fiu, aki könyvet vitt a kezében.

Legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése: 1. *Ökos ember.* 2. *Katóka, apadás, tanitó, ó-diák, Kátró, a sötét.*

Megfejtettek: Bobrik Baba, Somogyi Irma Papp Bözsi, Soós Zsófika, Dési Fitta, Megyeri Ferenc, Vig Laci, Müller Lilike, Flesch Vili, Grünberg Sándor, Pelikán Janika, Fischer Imre, Lőrik Mariska, Gáspár Nelli, Erdélyi Irén, Ziegler Laci, Vadóc Ili, Szilasi József, Mamuzsics Margica, Lindenschmidt Edit, Székely Gyuri, Spiró Zsuzsi és Laci, Neger Buby, Szlávik Margit, Moricz Vince, Hercl Pista, Kovalik Gizi és Mariska, Fritse Sárika, Horváth Béla, Kiss Károly, Vitsek Mariska, Kolos Gyurka, Schmidtutz Teruska, Handler Annuska, Longa Józsi, Kirch Anti, Farago Emil, Tobiás Zoltán, Dudás Lali, Ciegler Bendi, Lozárovics Lali és Pista, Gerber Magda, Komlós Csöppi, Hms Rózsi, Berky Ili, Oszlár László, Goll Manci, Sugár Irénke, Löwy Piroska, Novák Mária, Jakli Kami és Gizi, Csányi Feri, Katica és Margit, Gyunsik Annuska, Lányi András és Pista, Horovitz György.

A jutalmat *Dési Ditta (Topola)* nyerte meg.

ÜZENETEK:

Kenderessy Gizella: Na látod, hogy válaszolok, Örülök, hogy megegyezultál. *Vig Laci:* Annyi rejtvényt kapok, hogy bő választ kom van, de a tiedre is sor kerül. *Lindenschmidt Edit:* Az egyiket is bekitöltöted. *Kamaddinszki Olga:* Küldj be tiz diárt a borítólapra. *Müller Lilike:* Nem haragszom. *Megyeri Ferenc:* A J. Grafimann német rajzolómivész, Berlinben él. A Habostorta minden szombaton éjjel készül el.

Mikor a hajó kikötött, Szam Havkensz a négy megkötözött rablóra mutatva igy szólt:

— Most aztán négy disznóval több lesz a városban ha nem tévedek.

És mert Pali értelmetlenül nézett rá, megmagyarázta neki, hogy egész Amerikában Caint-Louisban tenyésztenek legtöbb disznót és hogy a négy rabló most ezek számát szaporitani fogja, mert, miként megjegyezte:

— Minden gazember disznó, ha nem tévedek.

Mikor a hajót elhagyták, Black intézkedésére a rablókat a fogházba szállitották, ahol átadták őket a birósának. Szam Havkensz és Kilics Pali is felkeresték a birót és jegyzőkönyvbe mondtak mindent, amit a rablókról tudtak. Ennek megtörténte után elbucsuztak Henny Blacktől és a többi pusztai rendőrtől és a dolgukra mentek

Négy napig voltak együtt Saint-Louisban. Szam a délelőttöket üzleti ügyeivel töltötte, de délutánonkint mindig együtt volt Palival. Egy nap járkálásuk közben parkon haladtak keresztül, melyben sok fiu volt. Látták, hogy birkozás folyik. Egy nyurga, nyegle fiu volt a birkózás főhőse. Sorra odament minden fiuhoz és a földre teremtette. Akárhogy erőlködtek a fiuk, egyikük se tudta a hencegő frátert a gyepre csapni.

A nyegle fiu pedig egyre jobban gunyolta őket. Mikor már a kilencedik fiut is legyőzte, Pali nem bir tovább magával és odament eléje:

— Hát birkózzál velem is, ha mersz!

A fiu szemtelenül válaszolt:

Hát ha azt akarod, hogy téged is a földhöz kenjelek, csak gyere!

Pali nem szólt semmit, hanem odaállott a gyepre és alaposan átkarolta a hencegőt. Pali érezte, hogy ellenfele tényleg erős, de nem hagyta magát. A világban való kóborlása alatt igen megerősödött és igy körülbelül tiz perces birkózás után mégis csak a földre teremtette a hencegő alakot.

Mikor a birkozás után kissé kifujta magát, önkéntelenül is magyarul szólalt meg:

— No ennek megadtam a magáét!

Ezekre a szavakra, mintha méhraj mozdult volna meg, ugy rajzották őt körül a fiuk és mind magyarul beszéltek. Egyikük odament Palihoz:

Órzse néni ezzel tovasietett, nyakába vette a falut, hogy mindenkinek elmondja ezt az örvendetes ujságot. Gyurka benyitott a házukba, ahol édesanyja várta nyöngéd szeretettel, szegényes, de jóizü vacsorával. És sehogy se tudta mire vélni, hogy az ő kedves fiának mért nem izlik a vacsora; miféle nagy gondokba mélyedt, hogy oly szótlan?

Mi tudjuk, hogy mibe merült el ugy a Gyurka. Álmatlanul töltötte biz ő az egész éjszakát. Váltig azon tanakodott: mi legyen hát az a háro mkivánság, amivel a manók csodatevő királya elé járul.

Végre harmadnapon mégis csak kisütötte.

Először is egy szép nagy darab földet fog kérni, a melyen bőségesen megterem az aranykalászos élet.

Másodszor: jó egészséget, hogy pompás étvággyal fogyassza el a hófehér kenyeret.

Harmadszor: hosszu életet magának is, meg az édesanyjának is, hogy sokáig élvezhessék ezt a gyöngyéletet.

Mikor odaért a tetthelyre megállapodásuk szerint a sipjába fujt, amire nyomban ott termett előtte a manók fejedelme.

— Mit akarsz fiam?

— Hogy mit akarok? el akarom mondani a három kivánságomat, amiket teljesitened kell ha a szavad nem szellő!

— A három kivánságodat? Hiszen nincs már neked semmi kivánni valód! Már kivántál hármat, hát nincs tovább!

— Miféle hármat?

— Először is jó napot kivántál Mihály szomszédodnak. No, olyan jó napja is volt, aminő még soha életében. Azután kedves egészségére kivántad az öreg Ambrusnak. Olyan egészséges is lesz az öreg, mint a makk! Végezetül sok szerencsét kivántál az Órzse néniéknek. Ne félj: csupa áldás lesz azon a házasságon!

Éktelen dühbe jött erre Gyurka.

— De az angyalát! — rikkantotta el magát. — Ne tréfálj velem, öregem, mert megcibálom a szakálladat, ha százszor tündér vagy is.

— Nem tréfálok én, öcsém nagyon is komolyan beszélek. Látod, rászolgáltál te arra, hogy igy megjárd velem. Mert nem tiszta, önzetlen jó szivből szabaditottál ki engem a veszedelemből, hanem haszonleső számitásból.

bánt annyira, mint az, hogy azokat az óriási szögeket hiába vertem bele a ládába. Pedig, hogy kellett velük kinlódnom. (Bologan.) De maga a kőltözködés mindenért kárpótolt. (Elgondolkozva.) Ami igaz, igaz, a butorszállitó emberek nem valami udvariasak. Volt olyan, aki csak félre lódított, mikor szóltam hozzá, egy másik meg, kitől megkérdeztem: mit segithetek? fitymálva nézett végig rajtam, mikor mondta: Talán egy széket elbir. (Haragosan.) Hogyne, hogy én széket bordjak, azt már nem! Ahhoz nem kell sem erő, sem ügyesség! Körülnézetem a szobában. A falon lógtak még a képek. Egy-kettőre felugrottam a székre és megkaptam egyet. A buta kép! Sarka az arcomnak esett és lehorzsolta róla a bőrt. Kisské elképzelni! Azt mondták, ha anyuska azonnal maga melié nem vesz, abba a minutában itt hagyják a munkát, mert, hogy én folyton lábatlankodok! Igen, ezt mertték mondani. Es anyuska hitt nekik, hitt azoknak a vadidegen, goromba emberekneк. Maga melié vett és folyton azt hajtogatta: Olyan ez a fiu, mintha részt vett volna a háborubban. Es aztán többé nem is eresztett el. (Bologan.) De egy vigaszom maradt. A jövő megyedben nagyanya kőltözködik. Hurrá, de jó lesz! Oda megyek segiteni!

Mikor a hajó kikötött, Szam Havkensz a négy megkötözött rablóra mutatva igy szólt:

— Most aztán négy disznóval több lesz a városban ha nem tévedek.

És mert Pali értelmetlenül nézett rá, megmagyarázta neki, hogy egész Amerikában Caint-Louisban tenyésztenek legtöbb disznót és hogy a négy rabló most ezek számát szaporitani fogja, mert, miként megjegyezte:

— Minden gazember disznó, ha nem tévedek.

Mikor a hajót elhagyták, Black intézkedésére a rablókat a fogházba szállitották, ahol átadták őket a birósának. Szam Havkensz és Kilics Pali is felkeresték a birót és jegyzőkönyvbe mondtak mindent, amit a rablókról tudtak. Ennek megtörténte után elbucsuztak Henny Blacktől és a többi pusztai rendőrtől és a dolgukra mentek

Négy napig voltak együtt Saint-Louisban. Szam a délelőttöket üzleti ügyeivel töltötte, de délutánonkint mindig együtt volt Palival. Egy nap járkálásuk közben parkon haladtak keresztül, melyben sok fiu volt. Látták, hogy birkozás folyik. Egy nyurga, nyegle fiu volt a birkózás főhőse. Sorra odament minden fiuhoz és a földre teremtette. Akárhogy erőlködtek a fiuk, egyikük se tudta a hencegő frátert a gyepre csapni.

A nyegle fiu pedig egyre jobban gunyolta őket. Mikor már a kilencedik fiut is legyőzte, Pali nem bir tovább magával és odament eléje:

— Hát birkózzál velem is, ha mersz!

A fiu szemtelenül válaszolt:

Hát ha azt akarod, hogy téged is a földhöz kenjelek, csak gyere!

Pali nem szólt semmit, hanem odaállott a gyepre és alaposan átkarolta a hencegőt. Pali érezte, hogy ellenfele tényleg erős, de nem hagyta magát. A világban való kóborlása alatt igen megerősödött és igy körülbelül tiz perces birkózás után mégis csak a földre teremtette a hencegő alakot.

Mikor a birkozás után kissé kifujta magát, önkéntelenül is magyarul szólalt meg:

— No ennek megadtam a magáét!

Ezekre a szavakra, mintha méhraj mozdult volna meg, ugy rajzották őt körül a fiuk és mind magyarul beszéltek. Egyikük odament Palihoz:

Csak ugy voltál a segitségemre, ha három kivánságod teljesitem. Még most is teljesiteném, ha nem lettél volna olyan önző!

Azzal megrázta magát az öreg s köd előtte, köd, utána! Gyurka csakugyan a szakála után kapott, de csak a tüskebokor szurós ágába vágta a kezét.

— Hogy vigyen el az ördög! — kiáltott föl dühösen. — De hát ez az óhajtása se teljesült, mert már ez is tul volt a három kivánságon.

Játék, me'yet ti is megtudtok csinálni

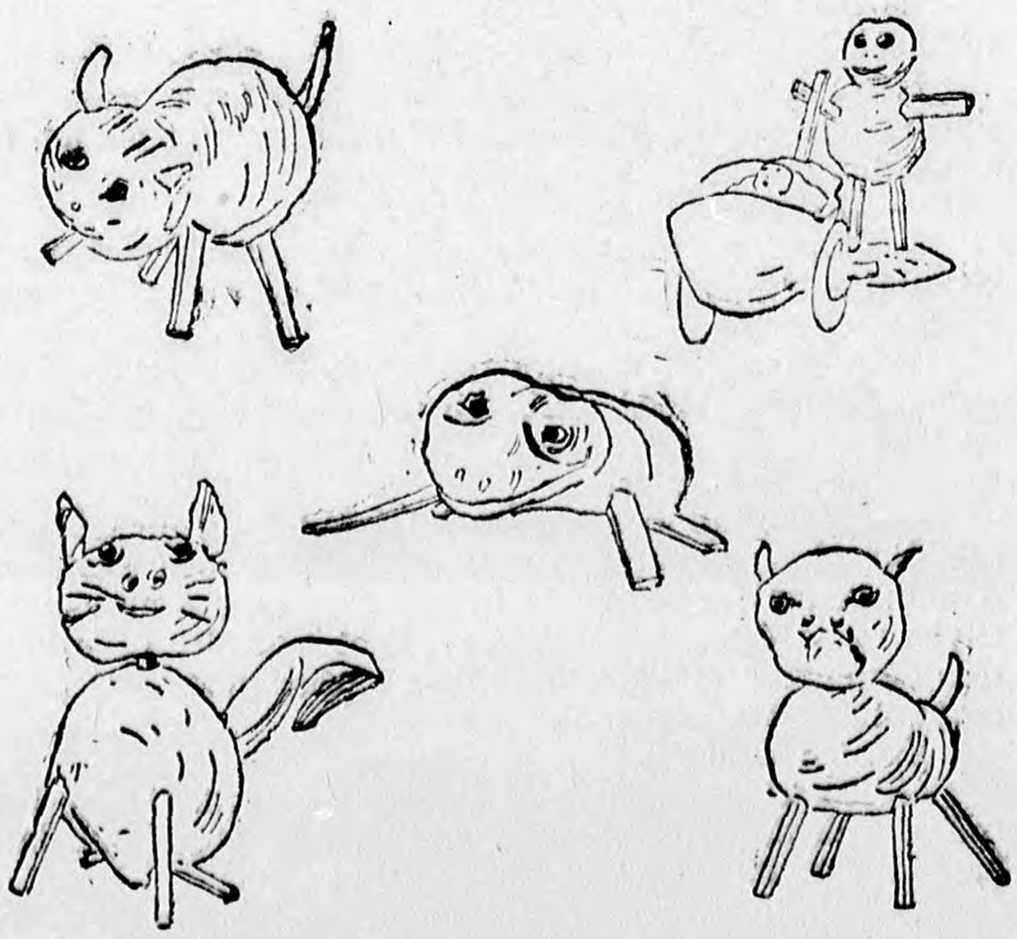

Nem kell hozzá csak egy-két krumpli, meg gyufaszálak. Kutyát, békát, cicát és még kis gyerekkocsit is csinálhattok. Próbáljátok meg.

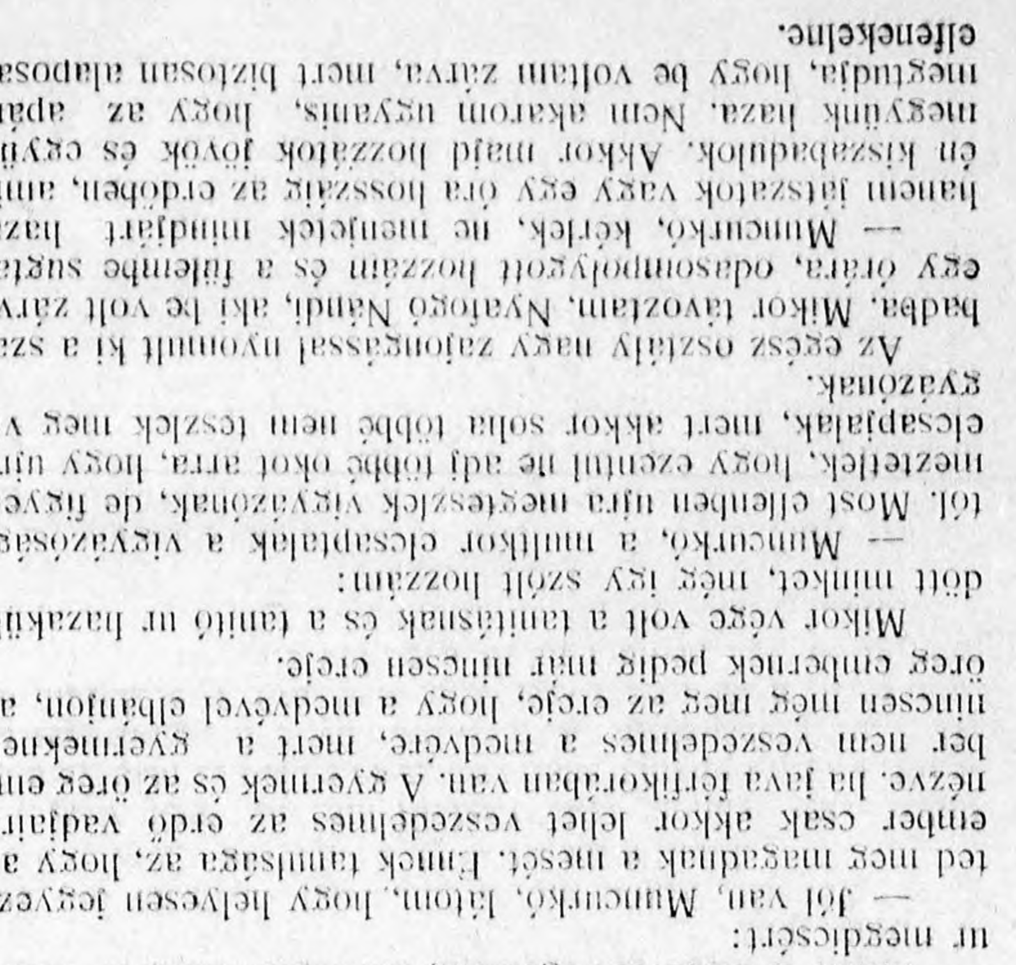

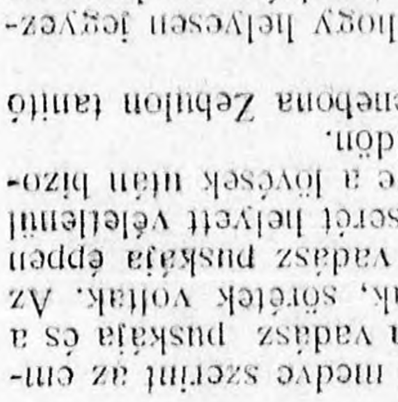

Egy bácskai fiu

viszontagságos utazásai az egész világon át

Irta Kubán Endre

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Saint-Louis. — Négy disznóval több. — Fogházba kerülnek a rablók. — Amerikai magyar fiuk. — Bucsuzás Szam Havkensztől. — Utazás New-Yorkba. — Pál barátra talál. — Ha templom mellett járunk: mindig be kell menni. — Szuboticai fiu new-yorki cipőpucoló.

A gőzhajón való utazás több napig tartott. Ez az utazás meglehetősen egyhangu volt. A széles folyó, mely a hajót a hátán hordozta, sik vidéken haladt keresztül, partjai pedig mindenütt egyformák voltak.

Végre feltünt a láthatáron a város, melynek Saint-Louis a neve.

ujra kicsapott abból a láng és ujra rőkődve jöttek a lepgyek. Hirtelen csak iszonyu fájdalmat éreztem a lábamban. Gondoltam, hogy ennek a fele sem tréfa és mert az öreg medvektől mindig azt hallottam, hogy az okosabb enged, azért én is megfordultam, hogy az ember kőzelből mindi messzibbre elkerüljek. Azonban az ember mégis akkor is mérges volt rám, mert harmadszor is belefujt botjába, amelyekből ujabb csipős legyeket ütött felém. Úgy belehatottak azok a bundámba, hogy most is benne vannak. Soha többé nem akarok én már ember lábni.

Persze, a bot, amelybe a fiatal medve szerint az ember belefujt, nem volt egyéb, mint a vadász puskája és a legyek, amelyek a botból szállottak, sörételk voltak. Az volt a medve szerencsije, hogy a vadász puskája éppen sörtre volt töltve, mert ha abban serét helyett vélelemtől gotyó lett volna, úgy a fiatal medve a lövések után bizonyosan holtan terült volna el a földön.

Mikor a mesével végeztem, Zenebona Zebulon tanitó ur megdicsért:

— Jól van, Muncurkó, látom, hogy helyesen jegyezted meg magadnak a mesét. Ennek tanulsága az, hogy az ember csak akkor lehet veszedelmes az erdő vadjaira nézve. Ha java férfikorában van. A gyermekek ember nem veszedelmes a medvére, mert a gyermekek mincsen még meg az erejé, hogy a medvével elbánjon, az öreg emberek pedig már mincsen ereje.

Mikor vége volt a tanitásnak és a tanitó ur hazakülldött minket, még így szólt hozzám:

— Muncurkó, a multkor elcsaptalak a vigyázóságról. Most ellenben ujra megtetszlek vigyázónak, de figyelmeztelek, hogy ezentul ne adj többé okot arra, hogy ujra elcsapjalak, mert akkor sohа többé nem teszlek meg vigyázónak.

Az egész osztály nagy zajongással nyomult ki a szabadba. Mikor távoztam, Nyalogó Nándi, aki be volt zárva egy órára, odasompolygott hozzám és a fülembe sugta:

— Muncurkó, kérlek, ne menjetek mindjárt hazа, hanem játszatok vagy egy óra hosszáig az erdőben, amig én kiszabadulok. Akkor majd hozzátok jövök és együtt megyünk haza. Nem akarom ugyanis, hogy az apám megtudja, hogy be voltam zárva, mert biztosan alaposan elfenekelne.

Majus elsején

Tréfa — Elmondja egy nyolc éves fiu

Bandi: (orrán egy nagy fekete angollapasz, egyik karja fellkötve, másikon az ujjak polyában, térdén szinten fehér kötés, arcán karcolás nyoma látszik.) Nohát, tegnap volt ölelem legboldogabb napja! Kőltözködtünk! Fgész igazán kőltözködtünk! Már mikor megballottam, hogy lakást változtatunk, alig vártam erre a napra, de hogy ilyen fényesen fog sikerülni, még sem mertem remüllni. Mert tetszik tudni rólunk, kis fiukról azt hiszik, hogy ha dolog van a házban mi ott csak uthan vagyunk, de én megmutattam, hogy tévednek, nálam alaposan tévedtek! A kőltözködés előtt is ott voltam én mindenütt. Már mikor az ures nagy ládákat lehozták a padlásról, istenem, milyen munkásag volt azokat ide-oda huzgálni a tükörsima padlón. — Akár csak egy szánkó, ugy siklik, — gondoltam. S hirtelen eszembe jutott, hogy Micikét a kis testvérmet megszánkáztatom bennünk. Micike bécsen ahult, annnek anyuska meg a dada is nagyon örült, mert legalább nyugodtan tudtak tőle dolgozni, de én felkeltettem és megmondtam neki: Akarsz szánkázni, Micike? — Igen — felelte a kicsike ámosan. Ugyesen lesmeltem az ágyáról és a ládába ültettem. Hajrá, ment a csuszkálás a tükörsima padlón! Eleinte ujjongott, testszett Micikének ez a mulatsag, de azután megmuta és fölállt a ládában éppen akkor, mikor véletlenül az ajtóba ütődtünk. Persze, felborult a zökkenésre, persze, elkezdett torkaszakadából visitozni, persze, jött futva anyuska és persze, én ittam meg a dolog levét, így kevereden én mindig átrattamul bajba! A porcellámmal is szakaszlott igy volt. A legjobb volt a szándékom és hogy félreismerték. (Büszkén.) A porcellánt tudnillik én pakkoltam. Nem tudtam nézni, a nagyok hogy piszmognak vele, s mikor senki sem volt a szobában, egy-kettőre megtöltöttem a ládát. Még le is szögezetem gyorsan, közben ballottam valami gyanus csörömpölést, de hát arra igazán nem gondollattam, hogy ez a bitta porcellán egy-két kalapácsütést sem bir el. S mi lett a vége? Az, hogy anyuska felbontotta a ládát és engem . . . nem, nem, inkább el sem mondom, hogy mi-lyen igazságtalanság esett meg velem! De ez nem is